

2020

Výroční zpráva Národní knihovny ČR

Obsah

Úvodní slovo generálního ředitele.....	5
--	---

Události roku

Revitalizace areálu Klementina, rekonstrukce a dostavba Centrálního depozitáře v Hostivaři.....	7
Stěhování fondů Národní knihovny do zrekonstruovaných skladišť.....	8
Zpřístupnění digitálních fondů	9
Zpřístupnění platformy Manuscriptorium školám	11
Záchrana ohořelých dokumentů z textilní továrny Karnola v Krnově	12
Účast Národní knihovny v mezinárodním projektu ARMA	13
Zapojení Národní knihovny do služby ZÍSKEJ	13

Z hlavních činností knihovny

Doplňování novodobých knihovních fondů	15
Zpracování novodobých knihovních fondů	15
EBSCO Discovery Service	16
Služba Ptejte se knihovny	17
Služba eBooks on Demand	18
Historické a hudební fondy	19
Slovanská knihovna	22
Knihovnický institut	24
Odbor správy fondů	25
Odbor ochrany knihovních fondů	27
Výzkumné a vývojové aktivity a další projekty	31
Mezinárodní styky	48
Poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb.	48

Ekonomické ukazatele, statistika, grafy

Základní statistické údaje o NK ČR v roce 2020	50
Finanční hospodaření	51
Personální údaje	58
Odbor doplňování fondů	59
Statistika domácí neperiodické produkce za rok 2020	60
Přírůstek domácí literatury za rok 2020	64
Přírůstek zahraniční literatury za rok 2020	68
Mezinárodní agentury	74
Statistiky zpracovatelských útvarů	75
Statistické ukazatele služeb	76
Přehled poskytnutých služeb	76
Základní služby NK ČR v číslech	80
Statistické ukazatele služeb	80
Slovanská knihovna	87
Knihovna knihovnické literatury	89
Odbor správy fondů	91
Odbor ochrany knihovních fondů	96
Archiv Národní knihovny ČR	100
Referát vnitřního auditu Národní knihovny ČR	102

Kulturní, vzdělávací a publikační aktivity knihovny

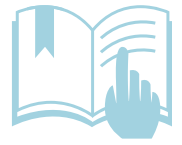
Kalendářium významných akcí	106
Výstavní činnost	114
Publikační činnost	118

Přílohy

Dárci	125
Organizační struktura k 31. 12. 2020	134
Zkratky	135
Důležité údaje a kontakty	137

Úvodní slovo generálního ředitele

V prvních lednových dnech se zdálo, že rok 2020 se pro knihovnu nebude výrazně lišit od těch předchozích, ale bylo to jen pouhé zdání. Od počátku roku přicházely postupně z celého světa informace o šíření pandemické vlny COVID-19. Na českém území byly první tři případy onemocnění potvrzeny 1. března 2020 a již 11. března 2020, den před prvním vyhlášením celostátního nouzového stavu, byla Národní knihovna ČR uzavřena pro veřejnost.

Prioritou knihovny byla ochrana zdraví zaměstnanců. I přesto, že v prvních týdnech byla situace velmi komplikovaná vzhledem k naprostému nedostatku ochranných pomůcek na trhu, podařilo se zajistit dostatečné množství roušek a respirátorů pro vlastní potřebu. Díky zaměstnancům z oblasti ochrany knihovních fondů se také podařilo vlastními silami vyrobit i určité množství dezinfekce rukou, které pomohlo překlenout dobu, kdy tyto prostředky nebylo možné zajistit standardním nákupem. V krátké době byl připraven podrobný Pandemický plán, který reagoval na všechny stupně epidemiologického ohrožení. Knihovna tak byla schopná velmi účinně a pohotově přizpůsobovat interní opatření v návaznosti na reálný stav epidemiologické situace. Během celého období pandemie nebyl mezi zaměstnanci zaznamenán vyšší počet nakažených, než by odpovídal celostátnímu průměru a díky důsledným karanténním opatřením nedošlo k žádnému závažnému přenosu nákazy mezi nimi.

Po celý rok se střídala období uzavření a omezeného provozu, což mělo zásadní vliv na všechny služby knihovny. Došlo k zásadnímu poklesu návštěvníků a všech služeb závislých na přítomnosti veřejnosti v objektu knihovny, například přístupu do studoven, všech typů výpůjčních služeb, omezení vzdělávacích a kulturních akcí i turistického provozu. Rozsah poklesu výkonu v těchto oblastech se pohyboval kolem 40 % oproti roku 2019.

Mimořádná situace vyvolaná pandemií měla ale v oblasti služeb i některé pozitivní dopady. Obecně prudce vzrostl význam a zájem o informační zdroje a služby dostupné ve virtuálním prostředí. Tento trend v mnoha ohledech svým růstem zastínil obecně využívaní knihovny jako fyzické služby. Již dva dny po vyhlášení nouzového stavu se podařilo uzavřít bezplatnou kolektivní licenční smlouvu s kolektivními správci autorských práv Dilia a Ochrannou organizací autorskou-S, která umožnila plné otevření Národní digitální knihovny a dalších digitálních knihoven jiných institucí. Služby byly primárně určeny pro studenty, pedagogy a výzkumné pracovníky a umožnily přístup k digitalizovaným knihám, časopisům z české vydavatelské produkce chráněným autorským právem a dostupným na běžném knižním trhu. Otevřené digitální knihovny se tak staly důležitým a nezastupitelným informačním zdrojem na podporu studia a výzkumu v době uzavření škol. To se prokázalo i ve druhé polovině roku, kdy došlo k dalšímu prodloužení licenčních smluv.

V srpnu se podařilo zahájit jednu z nejsložitějších logistických akcí v dějinách knihovny. V návaznosti na postupně ukončované rekonstrukční práce v prostorách nejstaršího depozitáře v Hostivaři došlo k rozsáhlému stěhování aktuálně uživatelsky nedostupných novodobých knihovních fondů z několika náhradních skladovacích prostor do znovuotevřených hostivařských skladů. V pohybu bylo několik milionů svazků knih a dalších dokumentů. Do konce roku 2020 se podařilo přestěhovat většinu knihovních fondů včetně technického vybavení odborných pracovišť knihovny.

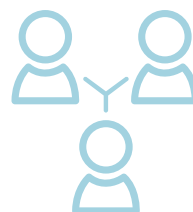
Rok 2020 nebyl pro Národní knihovnu ČR jednoduchým rokem, mimo jiné proto, že 21. července ministr kultury Lubomír Zaorálek odvolal generálního ředitele NK ČR Martina Kocandu. Podrobnosti o složitém roku 2020 najdete v následujícím textu výroční zprávy. Závěrem bych rád poděkoval všem pracovníkům knihovny i spolupracujícím institucím za podporu a spolupráci.

Foto: Eva Hodíková

PhDr. Vít Richter
generální ředitel Národní knihovny ČR

Události roku

Revitalizace areálu Klementina, rekonstrukce a dostavba Centrálního depozitáře v Hostivaři

V rámci přípravy III. etapy revitalizace areálu Klementina byla v březnu 2020 dokončena úprava dispoziční studie tak, aby byla v souladu s aktuálními požadavky orgánů památkové péče. V srpnu 2020 obdržela Národní knihovna ČR (NK ČR) k této studii závazné stanovisko Odboru památkové péče (OPP MHMP) a zahájila úpravu projektové dokumentace pro sloučené územní a stavební řízení tak, aby byla s touto studií v souladu. Projektová dokumentace byla dokončena v září 2020, po připomínkování ze strany NK ČR bylo zahájeno její projednávání se zástupci Národního památkového ústavu (NPÚ). Tato jednání by měla být ukončena začátkem roku 2021, kdy bude dokumentace finálně dopracována a bude zahájeno stavební řízení.

Na základě požadavku památkářů byly realizovány dvě archeologické sondy v suterénu východního křídla areálu Klementina – v místě dojezdu navrženého výtahu v zrcadle nového centrálního schodiště a v rozšiřované technické chodbě mezi východním křídlem a centrální částí areálu, která by měla být po revitalizaci využívána kromě rozvodu technologií i pro distribuci knih z depozitářů východního křídla. V místě dojezdu výtahu byla nalezena románská zeď, což ovlivnilo řešení nástupu do výtahu v suterénu, které bude nutno doplnit rampou.

S ohledem na celkovou rekonstrukci areálu, při níž dochází i k zásadním změnám veřejně přístupných prostor (studovny, volný výběr, stravovací zařízení, výstavní místnost, víceúčelový sál, ...) žádá NK ČR od roku 2011 o registraci akce, která by zajistila finanční pokrytí projektu interiéru a dodávky mobiliáře do zrekonstruovaných prostor. Financování je ze strany MK ČR prozatím odloženo až do doby úplného dokončení revitalizace Klementina. Proto NK ČR stále usiluje o zajištění postupného vybavení prostor tak, jak jsou průběžně rekonstruovány. V rámci připravenosti zajistila již v září 2018 zpracování studie interiéru, která je nyní stejně jako dokumentace pro stavební řízení aktualizována v souladu s platnou dispoziční studií. Aktualizace má být ukončena začátkem roku 2021, následně bude studie předána OPP MHMP k vydání závazného stanoviska. Upravená studie bude zároveň sloužit jak podklad k opětovné žádosti o registraci nové akce.

Rekonstrukce původního objektu depozitáře v CDH

V červnu 2020 byla úspěšnou kolaudací ukončena rekonstrukce původního objektu depozitáře v areálu Centrálního depozitáře v Hostivaři (CDH). Následně bylo zahájeno stěhování knižních svazků uložených v dočasných prostorách – v Klementinu a v pronajatých objektech v Měšicích a v Jenštejně. Vzhledem k tomu, že fondy jsou už v průběhu stěhování ukládány tak, aby byla umožněna jejich co nejrychlejší distribuce čtenářům, i s ohledem na skutečnost, že knihy jsou sestěhovávány z různých míst, je harmonogram stěhování naplánován do dubna 2021. Současně se stěhováním knih proběhlo ke konci roku i vybavení depozitáře novým mobiliářem. Stěhování mobiliáře bylo zkomplikováno havárií rozvodu původní kanalizace, která znemožnila užívání části pracovišť Odboru ochrany knihovnických fondů v severní části budovy. Pro tato pracoviště musel být nalezen náhradní provoz. Místnosti by měly být uvedeny opět do provozu až po odstranění následků havárie, tj. počátkem roku 2021.

Finanční prostředky alokované MK ČR na rekonstrukci objektu byly limitované a ani zdaleka nepokryly náklady na kompletní rekonstrukci stavby, o níž NK ČR od počátku usilovala. S ohledem na výši finančních prostředků proto byla nucena některé prvky z projektu rekonstrukce vyškrtnout, přičemž volila takové části, které mohou být později rekonstruovány v rámci samostatných menších akcí. Ihned po kolaudaci zrekonstruovaného depozitáře přistoupila tedy k přípravám na rekonstrukci jeho obvodového pláště včetně výměny oken. Byly provedeny sondy stávajícího stavu opláštění a zpracována prováděcí projektová dokumentace. Vzhledem k tomu, že rekonstrukce obvodového pláště byla součástí původního projektu rekonstrukce, není třeba pro akci žádat o stavební povolení. Po převzetí projektové dokumentace se NK ČR pokusí zajistit pro akci dostatečné finanční prostředky od zřizovatele s částečným financováním prostřednictvím dotace OPŽP. Vlastní rekonstrukce by měla být zahájena na jaře nebo v létě 2021.

Další akcí, jejíž nutnost vyvstala v průběhu rekonstrukce objektu, je celková oprava objízdné areálové komunikace. Na tristní stav komunikace upozornili v rámci kolaudačního řízení pracovníci Hasičského záchranného sboru HMP. Komunikace svými rozměry ani únosností nevyhovuje případnému hasičskému zásahu. Proto v roce 2020 zahájila NK ČR práce na přípravě její rekonstrukce. Byly provedeny sondy do podloží a zpracována projektová dokumentace. V říjnu 2020 bylo na akci vydáno stavební povolení. Stavební realizace bude zahájena na jaře 2021.

Zrekonstruované prostory – jídelna pro zaměstnance a kuchyňka. Foto: Alena Jankovcová

Dostavba nového depozitáře v areálu CDH

V dubnu 2020 obdržela NK ČR stavební povolení na II. etapu dostavby nového depozitáře, který bude půdorysně navazovat na objekt dokončený v roce 2012, a bude dvěma spojovacími krčky propojen i s objektem původním. Po vydání stavebního povolení byla zpracována dokumentace pro výběr zhotovitele a provedení stavby, a to včetně aktualizovaného rozpočtu. Vzhledem k časové prodlevě od doby zpracování investičního záměru na akci (2015) i s ohledem na některé dispoziční změny, ke kterým NK ČR během této doby přistoupila, požádala NK ČR zřizovatele o navýšení celkové finanční částky na stavební realizaci. Jakmile bude financování vyřešeno, je NK ČR připravena zahájit výběrové řízení na zhotovitele stavby.

Stěhování fondů Národní knihovny do zrekonstruovaných skladišť

Národní knihovna ČR (NK ČR) zahájila 17. srpna 2020 rozsáhlé stěhování knihovních fondů, vybavení pracovišť a lístkových knihovních katalogů. Tyto stěhovací práce přímo navázaly na ukončené rekonstrukční práce v prostorách starší budovy depozitáře v Praze-Hostivaři. Značné množství dokumentů bylo přesouváno zejména z externích skladovacích prostor, které měla NK ČR pronajaté pro dočasné uložení fondů. Zde byly fondy z větší části uloženy v přepravních boxech, a byly tak nedostupné pro uživatele knihovny. Paralelně s přemísťováním ucelených sbírek uložených v externích skladištích probíhalo i scelování signatur, jež byly v poslední době rozmístěny po různých skladech v Klementinu i Hostivaři, či dílčí přesouvání výhradně v rámci komplexu budov NK ČR v Hostivaři. Stěhování se týkalo nejen několika set tisíc svazků z Univerzálního knihovního fondu (UKF), ale i sbírek Slovanské knihovny (SK) a fondů Knihovnického institutu (KI). Cílem přesunů fondů je umístit téměř čtyři miliony svazků na finální místo jejich uložení, včetně přípravy volného prostoru pro přírůstky vybraných signatur za dodržení optimálního přístupu pro uložení fondů a budoucí zefektivnění procesu expedice svazků. Na koordinaci stěhovacích aktivit dohlížela pracovní skupina složená ze zástupců úseků odpovědných za správu a ochranu fondů, správu a provoz jednotlivých objektů NK ČR a úseku investic. Dohled nad samotným procesem stěhování byl denně prováděn správcí jednotlivých sbírek. Manipulaci s fondem a převoz knih prováděla společnost Stahl – stěhovací služba, s. r. o., která má za sebou dlouholeté zkušenosti s transporty knihoven a archivů.

Celý proces stěhování byl podrobně naplánován s předstihem v průběhu druhého čtvrtletí 2020. Byly vytvořeny metodické pomůcky, které napomáhaly maximálně zrychlit a zefektivnit průběh stěhování. Mezi ně patřil zejména komplexní plán, v němž byly uvedeny všechny dotčené signatury včetně souslednosti pořadí a časového hlediska zahájení jejich stěhování. Díky tomuto plánu se podařilo zajistit optimální logistiku knižních celků, při níž nedocházelo ke křížení komunikačních koridorů nutných pro pohyb ve skladištích. Rovněž byla zpracována přesná mapa uložení fondů, která slouží nejen pro potřeby stěhování samotného, ale i pro další práci s fondy v době zpracování pořádkových revizí, tzn. kontrol, zdali se dané svazky nalézají na správném místě v souslednosti signaturového pořadí jednotlivých knižních celků. Po celou dobu stěhování se dařilo držet relativně vysokou průměrnou denní rychlost stěhování kolem 250–300 bm denně – samozřejmě s přihlédnutím k velikosti fondů, složitosti stěhování z hlediska manipulace s fondy, ochrannými procesy u zvláštních typů fondů apod. Plně se tak ukázalo, že čas věnovaný přípravné fázi byl vynaložen efektivně a že se pracovníci NK ČR maximálně snažili zefektivnit

logistiku stěhování, samozřejmě za dodržení základních postupů bezpečné manipulace s knižním fondem. Stěhovány byly nejen rozsáhlé ucelené sbírky o několika tisících bm, ale i ty menší. Z hlediska formátového členění se přesuny týkaly jak velkoformátových periodik, tak menších či smíšených formátů do úrovně A4 a různé speciální dokumenty. V průběhu stěhování došlo i na přesuny vybavení odborných pracovišť NK ČR, různých knihovnických pomůcek a lístkových katalogů či přepravek a náhradních obalů, v nichž byly fondy dočasně uloženy. Jmenovitě lze uvést převoz tzv. Generálního katalogu o celkovém počtu 90 lístkovic z měšických skladů zpět na původní místo v prostorách CDH. Z hlediska stěhování vybavení byla dotčena zejména pracoviště Odboru ochrany knihovních fondů (OOKF), dlouhodobě umístěná v provizorních podmínkách. Tyto přesuny byly značně zkomplikovány následky havárie spojené s popraskáním stěn i podlah vzhledem k místy nestabilnímu podloží pod částí starší budovy hostivařského depozitáře. Přesouvány byly nejen velmi citlivá zařízení a analytické přístroje (mikroskopy, spektrometry, měřicí přístroje apod.), ale i těžké a objemné stroje a lisy pro restaurátorské zákroky.

Cílem stěhování, které má být dokončeno v dubnu 2021, je po dlouhé době znovu zpřístupnit podstatnou část fondů NK ČR jejich uživatelům, na což řada z nich čeká i několik let.

Zpřístupnění digitálních fondů

NK ČR se dlouhodobě snaží držet krok s celosvětovým trendem zpřístupňování digitálních fondů co nejširšímu spektru čtenářů za použití moderních nástrojů s cílem přiblížit co největší množství literatury maximálnímu počtu uživatelů formou pro ně co nejpříjemnější.

Povaha a odlišnosti jednotlivých fondů a také rozdílné požadavky na užití vyžadují specializované nástroje. Historické fondy tak používají nástroje prostředí Manuscriptorium, Slovanská knihovna část svého digitalizovaného fondu stále zpřístupňuje přes Google Books a moderní literatura je čtenářům zpřístupněna nástrojem Kramerius.

Na rozdíl od historických fondů je rozsah možného zpřístupnění moderní literatury významně ovlivněn závazky plynoucími z autorského zákona. Převážná část děl vydaných ve 20. století stále ještě požívá autorské ochrany, která znemožňuje jejich prohlížení vzdáleným přístupem přes internet. Do konce roku 2019 bylo tímto omezením postiženo přibližně 89 % produkce digitalizace moderní literatury NK ČR. Národní knihovna se dlouhodobě snaží hledat cesty, jak tento nepříznivý poměr zvrátit ve prospěch čtenářů hledajících co nejpraktičtější formy vyhledávání a konzumace, kam bezesporu vzdálený přístup z vlastního počítače či mobilního telefonu a z pohodlí domova patří.

Dlouhé a složité vyjednávání NK ČR s kolektivními správci autorských práv vyústilo k uzavření kolektivních smluv o užití autorských děl zhotovením jejich rozmnoženin do databáze Národní digitální knihovny (NDK), jejich užitím zobrazením na terminálu knihoven a zobrazením na dálku s DILIA, divadelní, literární, audiovizuální agenturou, z. s., dne 13. 12. 2019 a s Ochranou organizací autorskou – Sdružením autorů děl výtvarného umění, architektury a obrazové složky audiovizuálních děl, z. s., dne 16. 12. 2019. Existence těchto smluv umožnila významné rozšíření dostupnosti nejen digitálních fondů moderní literatury NK ČR, ale i dalších knihoven České republiky všem registrovaným čtenářům knihoven zapojených do společného prostředí NDK, které zajišťuje zpřístupnění významné části děl nedostupných na trhu.

Prostředí NDK dostupné na internetové adrese ndk.cz provozuje NK ČR pro své čtenáře i čtenáře zapojených knihoven. Testovací provoz NDK zahájený v roce 2019 přešel v průběhu roku 2020 do běžného režimu. Od jara 2020, kdy NK ČR uzavřela první smlouvu o podmínkách zpřístupnění děl na trhu nedostupných s Českou zemědělskou univerzitou v Praze, zapojuje NK ČR do prostředí NDK další a další knihovny ČR. Ke konci roku 2020 bylo takto zapojeno již 72 knihoven. Čtenáři zapojených knihoven se tak mohou do prostředí přihlašovat prostřednictvím nástrojů federace eduID.cz, a od prosince 2020 také s použitím identitní služby přímo vyvinuté a poskytované NK ČR.

V reakci na mimořádné opatření ministerstva zdravotnictví, kterým byla od 11. 3. 2020 zakázána prezenční výuka na vysokých školách, vládní vyhlášení nouzového stavu platného od 14. 3. 2020 a následné rozhodnutí ministra kultury ze dne 16. 3. 2020 o uzavření příspěvkových organizací se NK ČR v nejkratším možném čase dohodla s kolektivními správci autorských práv na poskytnutí bezúplatné licence na dobu trvání nouzového stavu, které umožnilo zpřístupnění fondů NK ČR a knihoven vysokých škol online přístupem pro studenty i pedagogy. Již od 17. 3. 2020 tak byla uvedena do provozu služba vzdáleného přístupu do digitální knihovny NK ČR na bázi Kramerius a řešení NDK, kde byl poskytován pro účely výzkumu a studia celý digitalizovaný fond NK ČR, včetně děl autorsky chráněných, která jsou jinak dostupná pouze na terminálech v objektu NK ČR. Za 64 dní první vlny provozu bylo zaznamenáno téměř 900 tisíc přístupů k této službě, kterou realizovalo na 150 tisíc oprávněných uživatelů.

V době omezení vyvolaných druhou vlnou pandemie covid-19 byla obdobná licence kolektivními správci opět poskytnuta, a poskytování služby bylo záhy obnoveno. Od 3. 11. do konce roku 2020 ji tak mohlo využít dalších 120 tisíc uživatelů v téměř 700 tisících návštěv.

V rámci podpory uživatelům systému Kramerius ze strany obsahových správců bylo v loňském roce zodpovězeno více než 900 různých dotazů. Velký podíl na množství dotazů mělo zpřístupnění obsahu digitální knihovny pro vysokoškolské studenty, pedagogy a vědecké pracovníky během nouzového stavu, dále pak zpřístupnění děl nedostupných na trhu. Systém Kramerius, který slouží pro zpřístupnění digitalizovaných dokumentů, byl intenzivně rozvíjen tak, aby splňoval všechny požadavky vyplývající ze smluv s kolektivními správci autorských práv. Rozvoj Krameria umožnilo jak financování z dotačního programu VISK, tak i podpora z výzkumného projektu RightLib, na kterém pod vedením Knihovny Akademie věd (KAV) spolupracuje NK ČR a Moravská zemská knihovna (MZK).

Celková návštěvnost prostředí NDK realizovaná vzdálenými přístupy přes síť internet v roce 2020 představovala téměř 2,6 milionů návštěv realizovaných více než 700 tisíci uživateli, kteří si prohlédli bezmála 17 milionů stran, z nichž cca 10 milionů bylo zpřístupněno v rámci uvolnění chráněného obsahu. Zobrazení trvalo průměrně 11:54 minut dlouho. Bezespору jde o historicky nejvyšší evidované využití digitalizovaného knihovního fondu NK ČR za jeden kalendářní rok. Služba zpřístupnění digitalizovaných dokumentů je knihovnám i uživatelům poskytována bezplatně, což je umožněno díky úhradě licenčních poplatků ze státního rozpočtu. Cena za licence v roce 2020 činila 26,1 mil. Kč. Zpřístupnění děl nedostupných na trhu je významným krokem ke zpřístupnění vědeckého a kulturního dědictví na podporu vzdělávání a výzkumu. Podrobnější statistické ukazatele o využití digitálních knihoven jsou v oddíle Ekonomické ukazatele, statistika, grafy.

Seznam děl nedostupných na trhu

Národní knihovna je dle ustanovení §97 autorského zákona povinna vést a zveřejňovat seznam děl nedostupných na trhu. Pro efektivní správu celé problematiky děl nedostupných na trhu je nutné vést veškerou související agendu zpracování návrhů na zařazení nebo podnětů k vyřazení, sledování tržní dostupnosti děl atd., s využitím vhodných specifických nástrojů napojených na elektronický katalog NK ČR. Vzhledem k tomu, že NK ČR do roku 2020 neobdržela od zřizovatele finanční prostředky na zajištění této nové činnosti, vedení NK ČR rozhodlo omezit plnění zákonných povinností na nejnižší úroveň. V červnu 2019 NK ČR poprvé zveřejnila seznam děl navržených k zařazení do seznamu děl nedostupných na trhu na svých internetových stránkách. Seznam obsahoval více než 73 tisíc položek představujících již digitalizovaná díla převážně z fondu NK ČR. Po uplynutí zákonné lhůty, během které byly vypořádány přijaté podněty k vyřazení, byla díla k 1. 1. 2020 platně zařazena do seznamu děl nedostupných na trhu a tento seznam by uveřejněn na internetových stránkách NK.

V průběhu prvního pololetí 2020 NK ČR intenzivně jednala se všemi subjekty zainteresovanými do problematiky děl nedostupných na trhu, především s knihovnami Akademie věd ČR a MZK, se kterými společně připravila a k 31. 7. 2020 uveřejnila nový seznam děl navržených k zařazení na seznam děl nedostupných na trhu. V průběhu druhého pololetí 2020 pak průběžně přijímala a vyřizovala podněty k vyřazení jednotlivých děl z tohoto seznamu.

V průběhu roku 2020 NK ČR společně s MZK a KAV vyvinula a nasadila do provozu řešení umožňující praktickou aplikaci seznamu děl nedostupných na trhu v digitálních knihovnách Kramerius.

Ve čtvrtém čtvrtletí 2020 NK ČR vyvíjela vlastní aplikaci pro řízení základních činností vázaných na plnění legislativních závazků v oblasti vedení seznamu děl nedostupných na trhu. Vývoj byl na konci roku úspěšně završen tak, aby aplikace mohla být od ledna 2021 používána. V závěru roku 2020 pak NK ČR získala od zřizovatele příslib dotace určené k vývoji pokročilého řešení seznamu děl nedostupných na trhu, který bude tvořit nadstavbu existující aplikace a umožní pokrýt celou problematiku včetně vazeb na digitální knihovny, externí báze nositelů práv, kolektivní správce a další. Vývoj této aplikace je naplánován na první pololetí roku 2021.

Digitalizace novodobé literatury

Dne 31. 12. 2019 skončily poslední povinnosti a závazky NK ČR plynoucí z dotačního programu IOP na vytvoření Národní digitální knihovny (NDK) zajišťující digitalizaci novodobé bohemikální literatury z fondů NK ČR a dlouhodobé uložení digitalizovaného fondu. Masová digitalizace novodobé bohemikální literatury pokračovala bez přerušení po celý rok 2020, přičemž veškeré náklady byly hrazeny z rozpočtu NK ČR. Uvolnění legislativních závazků umožnilo zahájit nezbytnou modernizaci programového i technického vybavení, která bude pokračovat i v dalších letech. Výběr dokumentů k digitalizaci se postupně zaměřoval především na komplety periodických titulů, jejichž digitalizace byla dříve zahájena, a také na záchrannou digitalizaci silně poškozených předloh ohrožených nevratným zničením. Za uplynulý rok 2020 bylo zpracováno více než 6,2 milionu stran, tvořících cca 12 820

---

monografií a 945 titulů periodik. Celkem tak bylo v prostředí NDK již zpracováno a je dlouhodobě uloženo více než 65 milionů stran fondu, což představuje 213 310 monografií a 4 650 titulů periodik.

V roce 2020 bylo do LTP systému přijato celkem 69 414 archivních balíčků o objemu 24 TB a celkový objem dat narostl na téměř 320 TB. Kromě příjmu vlastní digitalizace byla do LTP ukládána také data z programu VISK7. V rámci logické ochrany dat bylo v loňském roce aktualizováno více než 2 200 archivních balíčků a více než 2 700 archivních balíčků bylo vykopírováno za účelem replikací dat. Pokračovaly i konverze dat ze starší verze Krameria (Kramerius 3) a nyní je hotových 95 % monografií, včetně zpřístupnění a uložení dat do systému dlouhodobé ochrany.

V roce 2020 byly vydány dva nové standardy NDK, a to standard pro digitalizaci fonografických válečků, standard pro analytický popis (popis článků) u periodických elektronických publikací, a byl aktualizován standard pro digitalizaci gramofonových desek. Byla také vydána certifikovaná metodika pro tvorbu dat vhodných k dlouhodobému uchování (Metodika pro tvorbu balíčků SIP se zaměřením na digitalizáty tištěných dokumentů).

Ve službě ČIDLO (systém perzistentní identifikace dokumentů digitálního dědictví) je v roce 2020 registrováno 139 registrátorů, kteří mohou digitálním dokumentům přidělovat identifikátory URN:NBN. V roce 2020 bylo přiděleno více než 112 805 identifikátorů novým digitalizovaným dokumentům.

Webarchiv

V roce 2020 Webarchiv shromáždil data o objemu 33,5 TB. S vydavateli bylo uzavřeno 18 licenčních smluv umožňujících zpřístupnění kopií mimo budovu NK ČR, sbírky byly obohacovány o další zdroje určené k pravidelné archivaci v rámci výběrových sklizní. V souvislosti s šířením covid-19 připravil Webarchiv tematickou kolekci zaměřenou na virus a jeho dopady, průběžně doplňované weby začaly být sklizeny denně. V kontinuálním sběru dat (několikrát za den) pokračoval u sbírky Česká média. K dalším realizovaným tematickým sbírkám patří Komunální volby a volby do Senátu 2020, Magistrát hlavního města Prahy, Internetové katalogy a Dezinformační weby. Webarchiv se podílel na vzniku mezinárodní sbírky Novel Coronavirus pořádané konsorciem webových archivů IIPC. Pokračující spolupráci s Ústavem pro českou literaturu AV ČR potvrdil uzavřením memoranda o spolupráci v oblasti dokumentace webových zdrojů. Začal také testovat možnosti sklizení sociálních médií. V roce 2020 založil blog „10 webů pro věčnost“, v němž osobnosti z různých oblastí navrhují deset webů k archivaci, instagramový profil zaměřený na vizualitu zaniklých webů a zapojil se do twitterové výzvy pro webové archivy WarcnetChallenge. V roce 2020 Webarchiv oslavil výročí 20 let existence, svou činnost prezentoval na blogu International Internet Preservation Consortium, v Bulletinu SKIP, e-zpravodaji NK ČR nebo na konferenci Archivy, knihovny, muzea v digitálním světě.

Zpřístupnění platformy Manuscriptorium školám

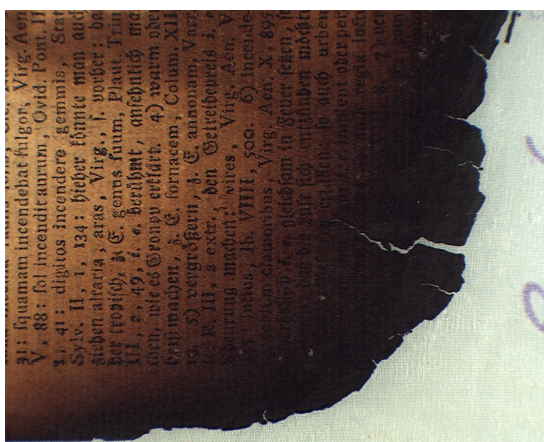
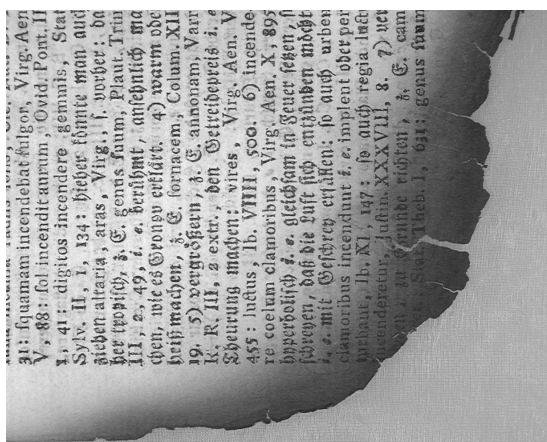
V roce 2020 byla zahájena práce na speciálním modulu Manuscriptoria určeném pro didaktické využití ve školách (zejména středních). V úvodní etapě se pozornost soustředila v prvním kroku na vyhodnocení zkušeností z prvních pokusů o didaktické využití Manuscriptoria v letech 2007–2009 a ve druhém kroku na analýzu jednak uživatelských potřeb a požadavků, jednak struktury modulu a nutných dílčích nástrojů a funkcionalit. Vlastní vytváření modulu bude probíhat ještě několik dalších let.

Záchrana ohořelých dokumentů z textilní továrny Karnola v Krnově

Požár v památkově chráněné dílně vzorkovny, tzv. dezignatury, která se nacházela v budově bývalé přádelny v areálu továrny Alois Larisch a synové, dřívější Karnoly, vypukl 20. prosince 2017, pár měsíců před zahájením generální rekonstrukce. Ve vzorkovně byly shromážděny vzorky látek, které se na Krnovsku vyrobily za uplynulých 150 let, a také vzorkovníky, které krnovští textiláci přivezli z výstav a veletrhů po celém světě. Požár a voda použitá při hašení zdevastovaly cennou sbírku vzorníků látek, dezénových knih a dalších dokumentů. Pomoc s vysoušením zamrazených vzorníků látek nabídla památkářům vedle Národního technického muzea také Národní knihovna. Jednalo se nabídku pomoci ze strany NK ČR a o záchranu a stabilizaci fyzického stavu ohořelých a vodou hašených textilních vzorkových knih, kartonových děrovaných štítků programujících vzorové nastavení žakárového stavu a dále cívek s přízí či samotných návinů příže z časového období let 1870–2002.

Dokumenty z archivů krnovské bývalé textilní továrny Karnola byly vysoušeny ve víceúčelové vakuové komoře NK ČR na pracovišti v Praze-Hostivaři od 14. října 2019 a sušení bylo dokončeno 15. prosince 2020. Bylo uskutečněno celkem 21 várek sušení v trvání 190 dní a z materiálů bylo vysušeno 668 litrů vody. Z toho obsahem 15 várek byly textilní vzorníky, tři várky obsahovaly děrované programovací štítky a další tři várky byly cívky s přízí a volné návinu příže. Vysušené dokumenty byly předány ke zpracování zadavateli. Pomocí přístroje s názvem videospektrální komparátor VSC 8000, pořízeného v rámci projektu NAKI DG18P02OVV024 Využití zobrazovacích metod pro studium skrytých informací v knihách, byli pracovníci NK ČR schopni číst okem neviditelné informace, a pomoci tak kolegům památkářům se zachováním skrytých a pro výzkum a zachování důležitých informací.

Pracovníci NK ČR tak přispěli k záchraně národní kulturní památky a významnou měrou napomohli uskutečnění záměru města Krnova, které chce v dezignatuře vybudovat textilní muzejní expozici.

Ohořelá listina. Pozorování v dopadajícím viditelném světle (vlevo) a v dopadajícím viditelném světle s krátkovlnným filtrem RG925 (vpravo). Text je čitelný ve všech částech dochovaného papíru. Foto: D. Popelková

Účast Národní knihovny v mezinárodním projektu ARMA

Dne 1. října 2020 byl zahájen mezinárodní projekt ARMA (Art of Reading in the Middle Ages), který potrvá do 30. dubna 2022 a jehož partnery jsou Národní a univerzitní knihovna v Lublani (Slovinsko, koordinátor), Univerzitní knihovna v Leidenu (Nizozemsko), Stifting Europeana (Nizozemsko), NK ČR, francouzská Národní knihovna v Paříži, Státní knihovna v Berlíně (Německo), Hunt Museum v Limericku (Irsko) a Městská knihovna v Bruggách (Belgie).

Cílem projektu je ukázat, jak se středověká kultura rozvíjela a stala se základem evropské kultury, a shromáždit v portálu Europeana jako samostatnou sbírku rukopisů, které vznikly v letech 500 až 1500, a to za využití jak digitálních kopií rukopisů v Europeanách již dostupných, tak již existujících digitálních kopií, které dosud v Europeanách nejsou, jakož i zařazením rukopisů nově zdigitalizovaných. V souvislosti s tím se doplní metadata o zdigitalizovaných rukopisech tak, aby se sjednotily údaje a usnadnilo vyhledávání a aby se prohloubily poskytované informace, čímž se využije jejich vzdělavatelského a výchovného potenciálu. Cílem projektu je shromáždit a zpřístupnit jak odborné, tak široké veřejnosti přes 20 000 středověkých rukopisů.

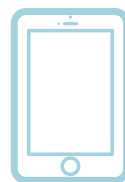
Zapojení Národní knihovny do služby ZÍSKEJ

Dle zákona č. 257/2001 Sb. jsou knihovny povinny provozovat tzv. meziknihovní služby. Tyto služby spočívají v získávání výpůjček či kopií z fondů jiných knihoven, nemohou-li uspokojit požadavek uživatele prostřednictvím svého fondu. Pro tyto služby neexistoval jednotný systém, takže v různých knihovnách vznikaly problémy s objednávaním a správou této služby.

Řešení nyní nabízí platforma ZÍSKEJ, která byla vyvíjena v Národní technické knihovně od roku 2016. V roce 2019 byla služba spuštěna v pilotním provozu a od roku 2020 je již v ostrém provozu. Do služby je nyní zapojeno 24 knihoven, mezi které také patří NK ČR. V současné chvíli je možné přes systém zadávat objednávky na meziknihovní výpůjčky z fondů knihoven sídlících v ČR. Moduly, které budou umožňovat reprografické služby, elektronické dodávání dokumentů či mezinárodní výpůjční služby, jsou postupně vyvíjeny.

Přes systém ZÍSKEJ vyřídila NK ČR za minulý rok 191 objednávek jako žadající knihovna a 80 jako dožádaná.

Z hlavních činností knihovny

Doplňování novodobých knihovních fondů

Průběžné doplňování fondů bylo financováno z příspěvku MK ČR, včetně prostředků pro realizaci projektu *Česká knihovna při Univerzitní knihovně v Bratislavě a Slovenská knihovna v Národní knihovně ČR* ve výši 300 tis. Kč, recipročně pro doplňování slovenské literatury ve fondech NK ČR byla prostřednictvím Univerzitní knihovny v Bratislavě využita dotace MK SR ve výši 12 tis. €.

Disponibilní prostředky na sbírkotvornou činnost v NK ČR dlouhodobě stagnují, což se knihovna snaží eliminovat účastí v programovém financování tzv. elektronických informačních zdrojů (dále EIZ) zejména na podporu vědy, výzkumu a vzdělání. Po roce 2017 významnější programové financování bylo soustředěno do Národního centra pro EIZ v Národní technické knihovně – CzechELib (<https://www.czechelib.cz/cs/>). NK ČR využívá výhod centralizovaného financování EIZ, které jí umožnilo zacelit hrozící propad v nabídce titulů EIZ, které jsou pro profilové uživatele knihovny zásadní. CzechELib se soustřeďuje hlavně na větší konsorciální licence, proto jsou zpravidla stěžejní tituly pro malé obory z oblasti společenských věd (hudba, slavistika, knihovnictví a další) hrazeny přímo z rozpočtu knihovny bez přímé účelové podpory.

Celkově byly všemi akvizičními pracovišti realizovány nákupy a předplatná za více než 28 459 tis. Kč. Uvedená částka je v meziočném srovnání částečně zkreslena změnami v účetní metodice, předplatná dokumentů na fyzických nosičích i jednotlivých služeb z EIZ jsou nadále vykazována až v konkrétním roce konzumace předplatného.

Z uvedené částky největší část byla realizována při akvizici fyzických dokumentů včetně předplatného novin a časopisů za bezmála 17 a půl milionů Kč. Téměř 8 milionů Kč, vč. spoluúčasti v konsorciích CzechELib, bylo věnováno na pořízení EIZ. Tradičně NK ČR připravila a realizovala projekt z podprogramu VISK 8/A MK ČR na úhradu domácích EIZ ve veřejných knihovnách v celkové výši 3 300 tis. Kč.

Nominální výše disponibilních a rozpočtově garantovaných prostředků se léta pohybuje zhruba na stejné úrovni. Reálná hodnota je nepříznivě ovlivňována dalšími faktory, jako jsou stálý nárůst cen dokumentů a cen předplatného, sazba DPH, inflační indexy, kurzovní pohyby, ceny poštovního apod. V daném finančním rámci je velmi složité koncipovat a realizovat systematickou a konzistentní akviziční politiku. V oblasti doplňování fondů proto i nadále zůstávají nenaplněny nejen konkrétní požadavky uživatelů, ale částečně i strategické cíle instituce vycházející z jejího poslání a garantované informační gesce.

Vedle nákupu jsou do knihovních fondů doplňovány dále dokumenty povinným výtiskem, mezinárodní výměnou, dary, příp. z interních zdrojů. Formou individuálních nebo konsorciálních licencí jsou zabezpečovány zejména online přístupy k zahraničním elektronickým informačním zdrojům. Vzhledem k omezeným finančním prostředkům se knihovna snaží nákup zdrojů co nejvíce zefektivnit. Všechny činnosti v této oblasti byly ovlivněny omezeními, která vyvolala pandemie covidu-19. Nekonaly se de facto žádné mezinárodní knižní veletrhy v zahraničí, s výraznými omezeními se potýkal i domácí knižní trh, což pochopitelně ovlivnilo jeho nabídku. Tato omezení se projevila i v nižším přírůstku, zejména prostřednictvím povinného výtisku.

(Doplňování knihovních fondů včetně statistických analýz je podrobněji pojednáno v oddíle Ekonomické ukazatele, statistika, grafy.)

Zpracování novodobých knihovních fondů

Pokračovala spolupráce tří knihoven s úplným povinným výtiskem – Moravská zemská knihovna (MZK), NK ČR a Vědecká knihovna v Olomouci (VKOL) – na sdílené katalogizaci v rámci AlephCluster. Ve sdílené katalogizaci beletrie pokračovala Městská knihovna v Praze (MLP) importy záznamů do báze NK ČR, které mají zajistit rychlejší kvalitní zpracování beletrie vydávané na území ČR. V průběhu roku 2020 pokračovala optimalizace technického řešení zejména v oblasti kooperace na národních autoritách. Ačkoli všechny záznamy, které jsou výsledkem tohoto projektu, dosud procházejí revizí v NK ČR, projekt CENTRAL je pro ostatní knihovny přínosný již nyní. Záznamy pro beletrii v České národní bibliografii (ČNB) a Souborném katalogu ČR (SK ČR) jsou k dispozici rychleji, navíc jde o záznamy s anotacemi, které jinak záznamy pro ČNB neobsahují. Do databáze SK ČR se jako první častěji dostávají kvalitní záznamy, přínos bude i pro další projekty knihoven.

Pokračovaly kooperační projekty, k 31. 12. 2020 obsahovala báze SK ČR 7 830 891 záznamů. Z toho bylo 175 230 seriálů, 306 775 starých tisků, 577 141 speciálních druhů dokumentů. Do SK ČR přibýlo v roce 2020 celkem 482 554 nových záznamů.

Digitální kopie dokumentu je v současné době připojena již k 479 688 z nich. Nadále pokračuje spolupráce na projektu Obálkyknih.cz. V prostředí SK ČR bylo odesláno 4 678 objednávek Mezinárodní výpůjční služby (MVS): celkem ze 125 různých knihoven do 236 různých knihoven. Do SK ČR přispívá celkem 504 knihoven. Počet knihoven umožňujících sklízet záznamy do SK ČR prostřednictvím OAI protokolu v roce 2020 vzrostl na 136 (cca o jednu třetinu oproti předcházejícímu roku).

Kooperace na národních autoritách přinesla 41 tisíc nových záznamů a pro kooperační systém ANL byla spravována báze, která se letos rozrostla o více než 46 tisíc záznamů na celkových 1 831 tisíc.

Odbor zpracování fondů pokračoval v metodické činnosti, doplňována byla databáze Dotazy ke katalogizaci, na konci roku byla započata její celková rekonstrukce. Třemi kurzy pokračovalo e-learningové vzdělávání pro širokou knihovnickou veřejnost s účastí 202 přihlášených, osvědčení dosáhlo 22 z nich.

EBSCO Discovery Service

Mezi nejvýznamnější statistické ukazatele patří tradičně využívání elektronických informačních zdrojů a navazujících služeb. Uživatelům NK ČR je nadále k dispozici multivyhledávač EBSCO Discovery Service (EDS), který umožňuje prohledávat z jednoho místa většinu licencovaných plnotextových a bibliografických databází dostupných v NK ČR, digitální knihovny a také elektronické katalogy NK ČR, Slovanské knihovny a Souborný katalog ČR.

Součástí EDS pro NK ČR je rovněž linkovací nástroj Full Text Finder (FTF), který zprostředkovává informace o dostupnosti plného textu vybraného časopisu nebo knihy. U záznamů z lokálních katalogů jsou zobrazovány obálky a obsahy knih a časopisů shromažďované v rámci projektu Obálkyknih.cz.

Autorizovaný přístup ke kompletnímu obsahu EDS je pro uživatele NK ČR možný z počítačů ve studovnách NK ČR nebo prostřednictvím vzdáleného přístupu. Lze použít také přístup typu host, jehož prostřednictvím je možné prohledávat indexovaný obsah EDS.

V roce 2020 bylo podle statistických ukazatelů zaznamenáno 55 503 přístupů a 68 954 vyhledávání. Využívání služby se drží na stabilní úrovni. Počet přístupů v roce 2020 vykázal mírný nárůst oproti roku 2019. Tento nárůst je možné dát do vztahu se situací v roce 2020, kdy byla NK ČR s ohledem na pandemii covid-19 pro veřejnost několikrát uzavřena a pro uživatele NK ČR byly přístupné pouze elektronické zdroje.

Dostupnost EDS pro uživatele NK ČR je smluvně zajištěna do poloviny roku 2021.

Statistika využívání discovery služby EDS v NK ČR v roce 2020

Month	Sessions	Total Search Clicks	Total Requests	Total Full-Text Requests	Total Linkout Requests	Abstract Requests
January	3 806	6 265	5 353	434	1 591	3 328
February	3 983	6 302	3 998	330	1 241	2 427
March	4 215	6 109	4 725	356	1 347	3 022
April	5 716	7 405	4 909	279	1 213	3 417
May	4 297	5 480	3 661	255	1 118	2 288
June	4 618	5 208	3 312	111	902	2 299
July	4 526	5 940	4 458	203	1 022	3 233
August	4 360	4 565	3 300	164	1 053	2 083
September	4 784	4 758	3 586	191	922	2 473
October	5 995	6 048	4 086	148	1 190	2 748
November	4 925	6 342	4 038	114	1 234	2 690
December	4 278	4 532	2 888	70	994	1 824
Total	55 503	68 954	48 314	2 655	13 827	31 832

Služba Ptejte se knihovny

Nestandardní rok 2020 byl nestandardním i pro službu *Ptejte se knihovny* (PSK). Několikanásobné uzavření knihoven během roku, práce vykonávaná z části v režimu home office a další s tím spojená omezení vedly k potřebě značných úprav v provozu PSK. V souhrnu uplynulého roku si ovšem troufáme říci, že i za těchto mimořádných podmínek jsme v rámci služby PSK dokázali udržet standardní úroveň poskytovaných služeb.

První březnové a dubnové uzavření knihoven pro veřejnost bylo ve znamení hledání nových cest, jak prostřednictvím PSK veřejnosti poskytovat informace i v nezvyklých podmínkách, bez přístupu k fyzickému fondu a možnosti rychlé konzultace s kolegy. Počátek tohoto období byl tak symbolizován především hledáním ideálního způsobu komunikace a organizace práce atomizovaného týmu. Referenční knihovníci si v prvních dnech při hledání odpovědí na dotazy museli vystačit jen s informacemi z volně dostupných zdrojů v kombinaci s licencovanými EIZ. Významným zdrojem pro poskytování PSK se stala NDK, která byla od března do května 2020 otevřena především pro studenty a pedagogy vysokých škol.

Na poskytování služby se též podílela velká část aktivně zapojených knihoven. Chat byl, i za pomoci spolupracujících knihoven, dostupný v garantovaných časech bez omezení. Právě prostřednictvím chatu bylo během března a dubna zodpovězeno nejvíce dotazů (jednalo se o téměř 500 dotazů položených online či offline). Při práci v režimu home office NK ČR zajišťovala online provoz chatu od 17. března do 25. května 2020, tj. po dobu 46 dnů v celkovém rozsahu 298 hodin. V období od poloviny března do cca poloviny června je také ve statistikách využívání stránek PSK výrazně vidět 20–70% nárůst zájmu o archiv PSK.

Další uzavření knihoven během podzimních a zimních měsíců přineslo opět jisté restriktce. Na bezproblémový chod PSK jsme ovšem již byli připraveni a poskytování služby nebylo nutné nijak redukovat. Ke kvalitě zajištění PSK v tomto období také výrazně přispělo opětovné zpřístupnění NDK v režimu NDK-Covid. Online provoz chatu byl v tomto období zabezpečen po dobu 41 dnů v celkovém rozsahu 202,5 hodiny. Ve vybraných dnech se vzhledem k režimovým opatřením v NK ČR při obsluze online chatu střídali pracovníci z Klementina s kolegy pracujícími v režimu home office.

O tom, že i přes nestandardní podmínky nebyl chod služby nijak omezen, svědčí porovnání statistik z let 2019 a 2020. Vyplyvá z nich, že množství zodpovězených dotazů během roku 2020 nekleslo, ba dokonce mírně vzrostlo. Celkem bylo v roce 2019 zodpovězeno okolo 3 300 dotazů a v roce 2020 se jednalo o 3 360 dotazů. Statistiky dále ukazují, že v roce 2020 byl více než v předchozích letech využíván pro položení dotazu chat. V roce 2019 bylo prostřednictvím chatu položeno přibližně 1 600 dotazů. Toto číslo se v roce 2020 zvýšilo na 1 870.

Obsahově došlo vzhledem k nastalým omezením též k určité proměně. Více než v jiných letech se v zodpovídaných dotazech objevovaly otázky dostupnosti knihoven a jednotlivých dokumentů. V souvislosti s domácí výukou na základních a středních školách jsme zaznamenali i vyšší počet konzultací k probíranému učivu.

Služba eBooks on Demand

Také v roce 2020 nabízela NK ČR možnost objednání elektronické kopie knih v rámci služby eBooks on Demand (EOD). Podstatou služby EOD je digitalizace celých dokumentů na základě objednávky od konkrétního zákazníka a jejich následné zpřístupnění široké veřejnosti. Podmínkou je, aby tituly byly z hlediska autorského práva tzv. volné.

Službu EOD nabízí NK ČR od poloviny roku 2013 ve spolupráci s Universitäts- und Landesbibliothek Tirol v Innsbrucku. Jedná se o mezinárodní projekt, do kterého je zapojeno cca 40 knihoven z 13 evropských zemí.

NK ČR nabízí k digitalizaci cca 180 000 titulů ze svého fondu (báze NKC a STT) a z fondu Slovanské knihovny (báze SLK) vydané v letech 1500–1900 (výjimečně až 1910). Záznamy knih určených k digitalizaci v rámci EOD jsou v jednotlivých bázích označeny tlačítkem s logem této služby. Po kliknutí na toto tlačítko je zákazník přesměrován do objednávkového formuláře, kde jsou uvedeny veškeré podmínky služby a ceník. Po odsouhlasení podmínek je zákazníkovi vytvořen účet v systému pro správu objednávek, kde následně může sledovat stav své objednávky. Po vyhotovení skenů požadovaného dokumentu jsou týmem EOD nahrány do systému. Ten je následně, pokud to umožňuje fond knihy, opatřen OCR vrstvou, která umožňuje plnotextové vyhledávání v dokumentu a vytvoří ze skenů e-knihu ve formátu PDF. V tuto chvíli je zakázka připravena, a jakmile je zákazníkem zaplacená, je mu umožněno tuto knihu stáhnout.

V průběhu roku 2020 bylo zpracováno NK ČR 40 objednávek a naskenováno 5 550 stran. V jazyce dokumentu naskenovaných knih převládal český jazyk. Objevily se ale také objednávky na knihy v němčině, angličtině, italštině, ruštině a francouzštině. Většinu zákazníků služby EOD tvoří instituce nebo jednotlivci z České republiky a okolních zemí (Rakousko, Německo, Polsko). O digitální kopie knih z fondu NK ČR však projeví zájem i badatelé z Finska, Ruska a Ukrajiny.

Historické a hudební fondy

Akvizice v odboru Historických a hudebních fondů

Přírůstky do fondu Oddělení rukopisů a starých tisků

Vzhledem k úsporám v rozpočtu NK ČR se přírůstky Oddělení rukopisů a starých tisků (ORST) omezily na jednotliviny získané darem. Jedná se o dva staré tisky. Prvním je historiografické dílo *Croniques Du Roy Charles huytiesme de ce non que Dieu absoille* z pera významného pozdně středověkého francouzského autora a diplomata Philippa de Commines, které bylo vytištěno na počátku 16. století v Paříži. Druhým je spis *Lodi Cýrkwe Swatě Rytěřugjcy* od kněze Pavla Pučálky ze sedmdesátých let 17. století, který NK ČR věnovala Městská knihovna Čelákovice.

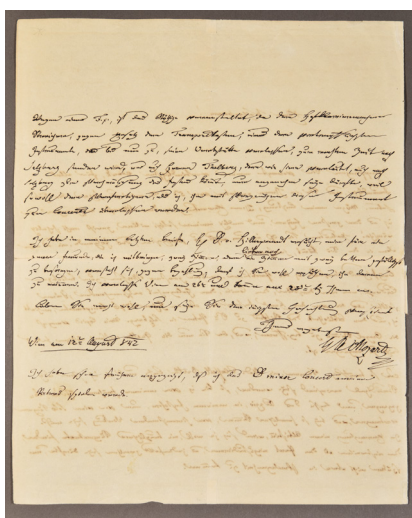
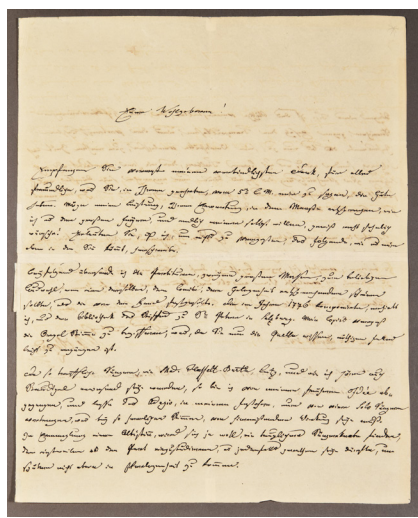
Přírůstky do fondu Hudebního oddělení

Jedna z nejcennějších sbírek NK ČR – tzv. Mozartův Památník – byla po 175 letech obohacena zakoupením dopisu Mozartova mladšího syna, skladatele a klavíristy Franze Xavera, jinak též Wolfganga Amadea (1791–1844). Dopis byl získán ze sbírky významného ilustrátora, grafika a malíře Vojtěcha Kubašy, který byl rovněž nadšeným sběratelem památek souvisejících s Mozartovým životem. Dle sdělení rodiny Vojtěcha Kubašy dopis historicky náležel do sbírky osobnosti hudebního života z doby založení Mozartova Památníku, hudebního pedagoga Josefa Prokše. Ač byl dopis publikován roku 1963 ve specializované mozartovské dokumentaci s mylným uvedením jeho uložení, je ve své podstatě, vyjma úzkého okruhu odborníků, neznámým dokumentem. Jeho význam je povýšen prohlášením za kulturní památku. Dopis má dvě strany textu v dobře zachovaném stavu. Nyní je připojen k souboru korespondence W. A. Mozarta a členů jeho rodiny, který je v Památníku uchováván již od roku 1837, stejně jako autografní skladba F. X. Mozarta pro cembalo.

Franz Xaver Mozart napsal dopis 12. srpna 1842, v čase, kdy se v Salcburku chystalo odhalení památníku jeho otce. Z obsahu je patrné, že se této události zúčastnil jednak jako autor slavnostního sboru z témat otcových skladeb a také jako interpret Mozartova klavírního koncertu d moll, KV 466. Dopis, byť v oslovení není příjemce uveden, byl určen zemskému radovi von Vogelovi, jednomu z členů komitétu salcburského Mozartea. Obsah výpovědi dopisu nepřímo poukazuje na výjimečnost pražského Mozartova Památníku, založeného již roku 1837.

Hodnota zakoupeného dokumentu je dána rovněž vztahem jeho pisatele k českému prostředí. Vychovatelem bratrů Mozartových se po otcově smrti stal František Xaver Němeček, filozof, hudební teoretik, profesor univerzity v Praze a autor

jedné z prvních biografí W. A. Mozarta. K českému prostředí byl F. X. Mozart vázán i těsně před smrtí, kdy se léčil v Karlových Varech, které jsou též místem jeho posledního odpočinku. Všechny uvedené skutečnosti potvrzují historický význam dopisu. Obohacení sbírky tzv. Mozartova Památníku je nesporné a již nyní je zájem badatelů o jeho zpřístupnění.

Dopis Franze Xavera Mozarta z roku 1842

Druhou rukopisnou památkou, kterou se podařilo pro sbírku hudebnin zakoupit, je sborník cembalových a varhanních skladeb pocházejících z konce 18. století. Obsahuje díla převážně anonymní. Jména, která jsou v rukopise zapsaná, patří skladbám F. X. Brixiho a G. C. H. Wagenseila. Doufáme, že v rámci zpracování pro mezinárodní databázi RISM se podaří určit i jména dalších autorů. Skladby jsou žánrově velmi různorodé, vedle úprav duchovních skladeb se objevují i ryze světské kompozice. Opis je zachován v původní papírové vazbě s koženým hřbetem. Titulní štítek, kterým byl sborník opatřen, není čitelný, chybí titulní list a první stránka zápisu. Jinak je celek v dobrém stavu a všechny skladby jsou úplné. Místo původu sborníku, které nám sdělil jeho majitel, je Srbská Kamenice. Proto pracovní název nese toto provenienční určení. Věříme, že jakmile se podaří zjistit více o autorství dalších skladeb, bude sborník patřit k vyhledávaným badatelským i studijním materiálům.

Sborník cembalových a varhanních skladeb, sign. 59 R 6058 – ukázka zápisu

Knihopis českých a slovenských tisků – národní retrospektivní bibliografie

V roce 2020 realizovala redakce *Knihopisu* pátý a zároveň poslední rok projektu *Knihověda.cz: Portál k dějinám české knižní kultury do roku 1800* vznikající ve spolupráci s Knihovědným oddělením KAV. Finální činnosti zahrnovaly kromě každoročně prováděné přípravy knihopisných záznamů (tentokrát hlavně z let 1741–1765), tvorby jmenových národních autorit, doplňování věcných hesel a oprav formálních či obsahových chyb také účast na závěrečné konferenci, během které kolegové z KAV prezentovali dosažené výsledky a předvedli nové uživatelské funkcionality či badatelské možnosti, jež vznikly díky vzájemnému propojení báze KPS–Knihopis a Bibliografie cizojazyčných bohemikálních tisků 1501–1800 (BCBT) prostřednictvím webového *VuFind* vyhledávače (www.knihoveda.cz). Ten přejde z dosavadního zkušebního do ostrého provozu, čímž bude splněn jeden z cílů projektu. Na průběhu projektových, ale i dalších bibliografických prací se částečně podepsala vládní opatření související s epidemií nemoci covid-19. Zrušeny musely být všechny zahraniční služební cesty. Kvůli jarnímu i podzimnímu uzavření paměťových institucí nemohly být uskutečněny ani studijní návštěvy tuzemských knihoven a muzeí. I přes tyto nepříjemné skutečnosti byly redakčně upraveny a do báze KPS–Knihopis nově naimportovány na dvě stovky záznamů tzv. abecedních Dodatků ke *Knihopisu*. Šlo především o přepsané kartotéční lístky řazené pod písmena R a S. Vládní restrikce neovlivnily ani další aktivity týkající se aktualizace údajů. Patřila mezi ně např. revize signatur vybraných tisků uložených ve fondech Studijní vědecké knihovny v Plzni či VKOL a připojení hypertextových odkazů do jejich lokálních elektronických katalogů.

CERL – katalogizace starých tisků

Consortium of European Research Libraries (CERL) je jednou z nejvýznamnějších organizací činných v oblasti výzkumu dějin knihy, knihtisku a knižní kultury. Bylo založeno v roce 1994 a jeho členy se stala většina největších evropských knihoven s historickými fondy a některé knihovny Severní Ameriky. CERL usiluje o sdílení zdrojů a odborných znalostí mezi vědeckými knihovnami s cílem zlepšit přístup k těmto zdrojům a jejich využívání ke zpřístupňování a uchování evropského tištěného dědictví v období ručního tisku (ca do roku 1850). Mezi jeho hlavní aktivity patří vytváření několika specializovaných databází, z nichž největší je *Heritage of the Printed Book Database* (HPB) obsahující záznamy o inkunábulích a starých tiscích nacházejících se ve fondech členských a spolupracujících knihoven (viz https://gso.gbv.de/DB=1.77/SET=1/TTL=1/START_WELCOME) v období od roku cca 1455 do roku cca 1830. NK ČR do databáze pravidelně přispívá od roku 2012 formou roční aktualizace. Tomu předcházela

---

obsáhlá analýza našich záznamů ze strany CERLu a následné opravy či korekce z naší strany. V současné době je v databázi HPB přes 193 tisíc záznamů inkunábulí, starých tisků, starých map a tisků do roku 1830 z databáze STT. Záznamy obsahují jak základní bibliografické údaje, tak exemplářový popis, odkaz do lokální databáze a odkazy na digitalizát, je-li k dispozici. CERL rovněž spolupracuje s digitální knihovnou Manuscriptorium, která jeho databázi využívá pro zpřesnění vyhledávání.

Manuscriptorium

V roce 2020 byl vytvořen nástroj pro generování IIIF manifestů a IIIF kolekcí a stal se součástí poloprovozu Manuscriptoria verze 4, v němž uživatel tvoří běžnou práci v grafickém rozhraní systému tematické kolekce ze záznamů, dokumentů, poznámek, externích odkazů, obrázků či audio a video streamů. Spolu s nástroji Charlene (načítání a prohlížení IIIF manifestů) a M-ERC (re-use obsahu European) vytvořenými v předchozích letech je tak možné automatické nebo alespoň poloautomatické vytváření a využívání virtuálního badatelského prostředí pro písemné a dokumentové dědictví. Lze tak vytvářet a využívat komplexní digitální dokumenty obsahující různé druhy dat (textová, resp. plnotextová, obrazová, audio, video) s alternativním strukturováním primárních, sekundárních i terciárních dokumentů.

V roce 2020 také probíhaly práce na formálním sjednocení (konsolidaci) dokumentů aktuálně i potenciálně vstupujících do grafové databáze plných textů, kterou jsme vytvořili dříve. Cílem je automatické vytvoření korelace digitálních obrazů a příslušných pasáží plných textů a vice versa, takže i korelace mezi fragmentem a segmentem plného textu je za použití stávajících prostředků snadno možná.

V roce 2020 probíhaly i předběžné práce na modulu Manuscriptoria pro školy, který je nejjednodušším způsobem digitálního síťového publikování. V prvním kroku jsme řešili požadavky koncových uživatelů (učitelé, žáci), kteří budou této formy digitálního síťového publikování využívat a případně se i podílet na jeho tvorbě. V souvislosti s tím jsme řešili i požadavky, které se kladou na komunikaci s Manuscriptorem.

Koncem roku 2020 obsahovalo Manuscriptorium 395 969 evidenčních záznamů, 132 851 komplexních digitálních dokumentů, jakož i 22 476 konvolutů.

Slovanská knihovna

Slovanská knihovna (SK) je veřejně přístupná specializovaná vědecká knihovna pro oblast slavistiky a problematiku slovanských zemí. SK je odborem NK ČR, při plnění statutárních úkolů spolupracuje s jejími složkami.

Podobně jako v letech předchozích ovlivňovala i v roce 2020 úroveň poskytovaných služeb omezení způsobená revitalizací Klementina a rekonstrukcí hostivařského depozitáře. Uživatelům byla nepřístupná celá část fondu SK uložená v depozitáři v Hostivaři, v provizorních podmínkách se nadále nacházejí též půjčovna a studovna SK. Poskytované služby stejně jako odborně-kulturní činnost byly po většinu roku paralyzovány protikoronavirovými opatřeními.

Během roku byla do zrekonstruovaného depozitáře v Klementinu přesunuta část ruského oddělení a oddělení všeobecně slavistické. V rámci hostivařského depozitáře byla přestěhována sbírka novin.

V roce 2020 získala SK pro svůj fond celkem 7 625 svazků dokumentů slavistického zaměření, z toho 3 634 nákupem, 2 196 výměnou, 1 703 darem a 92 jiným způsobem. Díky projektu Česká knihovna při Univerzitní knihovně Bratislava a Slovanská knihovna v NK ČR, jehož garanty jsou české a slovenské ministerstvo kultury a který pokračoval již patnáctým rokem, bylo pro fond SK získáno 606 svazků slovenské literatury.

Zahájeno bylo systematické třídění sbírky knih bývalého pracovníka SK Jiřího Vacka získané v roce 2018. Roztríděno bylo 2 300 svazků, 995 z nich bylo připraveno k vřazení do knihovního fondu, další byly nabídnuty partnerským institucím či odloženy k pozdějšímu třídění.

Významné obohacení knihovního fondu tradičně představují knižní dary. Ty nejrozsáhlejší věnovaly knihovně Ševčenkova vědecká společnost v New Yorku (230 svazků ukrajinistické literatury, především západoevropské a americké provenience) a východoevropské oddělení Německé státní knihovny v Berlíně (několik desítek chybějících svazků důležité řady Veröffentlichungen der Osteuropa-Abteilung). Poděkování za pokračující velkorysou podporu patří Ústavu národní paměti ve Varšavě, ruské společnosti Memorial a Kašubskému institutu v Gdaňsku. Mezi jednotlivci byli nejštědřejšími dárci historici Jan Rychlík a Bohdan Zilynskij a ukrajinista Milan Skála.

Díky spolupráci SK a Bavorské státní knihovny v Mnichově byl dne 20. 11. 2020 elektronický katalog SK (báze SLK) začleněn do interdisciplinární oborové brány pro studium střední, východní a jihovýchodní Evropy „Osmikon“, jejíž rozvoj je koordinován touto německou institucí, a stal se jedním ze čtyřiatřiceti katalogů fyzických i digitálních knihoven a plnotextových i bibliografických databází, které portál využívá.

Plynule pokračovala účast SK na probíhajících digitalizačních projektech. Ukončena byla hlavní část projektu digitalizace knih vydaných příslušníky ruské, ukrajinské a běloruské emigrace na území Československa v letech 1918–1945 a knižní produkce místních emigrantských vydavatelství, který je součástí programu budování NDK. V roce 2020 bylo k digitalizaci předáno posledních 85 relevantních dokumentů (celkem bylo digitalizováno 2 785 svazků). Pozornost se dále zaměřila na zásadní české a slovenské práce z oblasti slavistiky (k digitalizaci bylo předáno 293 svazků). Jejich kopie jsou dostupné v digitální knihovně Kramerius.

Díky programu VISK 6 bylo v roce 2020 digitalizováno šest rukopisných dokumentů a dva staré tisky ze sbírky SK. Jedním z nich je tzv. *Trebník Petra Mohyly*, jedna z nejvýznamnějších památek církevněslovanského písemnictví a staroukrajinské literatury (Kyjev, 1646). Z jihoslovanských rukopisů pocházejících z tzv. Rešetarovy sbírky ragusian je nutné zmínit pojednání chorvatského biografy Sebastijana Slade-Dolciho *De Origine Urbis Ragusinae* a konvolut obsahující epos *Dubrovnik ponovljen* a tragédii *Didona* od chorvatského diplomata a spisovatele Jakety Palmotiće Dionoriće – oba z 18. století. Nejmladším digitalizovaným rukopisem je unikátní podpisová kniha Ukrajinské republikánské kapely vytvořená během jejího evropského a amerického turné v letech 1919–1923.

V rámci programu skenování obálek a obsahů, na němž se SK podílí od roku 2016, bylo naskenováno 5 430 obálek a 7 565 stran obsahů publikací profilových pro zaměření knihovny.

Omezení řady standardních činností způsobená pandemickou situací umožnila věnovat se pracím, na něž v běžném provozu nezbyvá čas. Bylo upraveno a rozšířeno přibližně 6 500 provizorních katalogizačních záznamů vytvořených v prvním období existence elektronického katalogu. Pracovníci pokračovali v retrospektivním vkládání popisných údajů v cyrilici do záznamů knih vydaných tímto písmem – během roku bylo doplněno více než 13 000 záznamů.

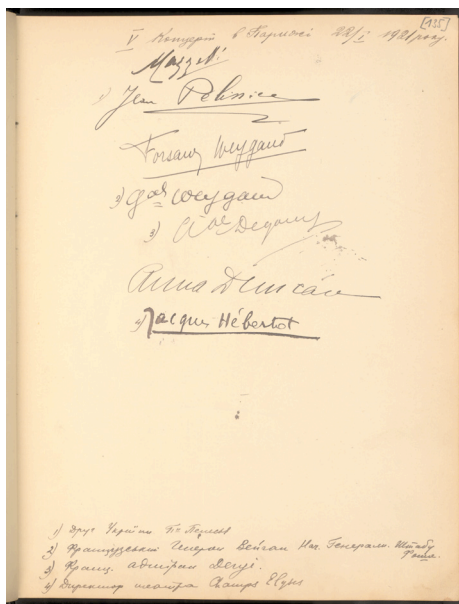
Třetím rokem participovala SK v programu institucionálního výzkumu. Plynule postupovala příprava čtvrtého svazku *Katalogu starých ruských tisků z fondu Slovanské knihovny tištěných azbukou*. Za účelem přípravy nového vydání adresáře ruské emigrace v Praze v letech 1918–1945 pokračoval průzkum relevantních pramenů, pokračoval také průzkum historických sbírek zaměřený na provenienční znaky dokumentů a další marginálie. Pozornost byla dále zaměřena na průzkum vizuálních dokumentů z fondu SK se vztahem k činnosti ukrajinské diaspory (blíže v části Výzkumné a vývojové aktivity).

Přípravou podkladů pro svazky zahrnující písmena „P“ a „R“ pokračovala účast SK v projektu Ruské národní knihovny Mezinárodní souborný katalog ruské knihy (1918–1926).

Zahájena byla spolupráce SK a Domu ruského zahraničí A. Solženicyna zaměřená na přípravu virtuální mapy ruské emigrace (resp. na doplňování údajů spojených s činnostmi emigrace v Československu).

V oblasti správy speciálních sbírek bylo dokončeno třídění a katalogizace sbírky materiálů z osobní pozůstalosti ukrajinského knihovníka a bibliografa Petra Zlenka a pokračovaly práce na třídění sbírky dokumentů mapujících veřejný život ukrajinské diaspory v letech 1915–1947. Byla uzavřena smlouva mezi NK a Národním muzeem o zapojení SK do tvorby obsahu portálu esbirky.cz, která umožní prezentaci dokumentů vizuální povahy z fondu speciálních sbírek.

Během roku 2020 připravila SK k vydání jednu knihu a čtyři čísla elektronického čtvrtletníku *Přirůstky odborné literatury ve fondu Slovanské knihovny*, podílela se na přípravě jedné kulturně odborné akce a jedné výstavy. Podvanácté byla udělena odborná Cena Rudolfa Medka, kterou předávají společně SK a spolek Ruská tradice. Nositeli pro rok 2020 jsou historici československých legií a hlavní autoři programu LEGIE 100 Jiří Charfreitag a Milan Mojžíš.

Z rukopisné Pamětní knihy Ukrajinské republikánské kapely (sign. T-A 2558) doplňované v letech 1919–1923 a digitalizované v roce 2020. Pařížský koncert kapely navštívili 22. ledna 1921 například generál Maxime Weygand (5. řádek) s manželkou Marie Renée Joséphine de Forsanz (4. řádek), admirál Jean Baptiste Charles Robert Mathieu (6. řádek) či ředitel Théâtre des Champs-Élysées Jacques Hébertot (poslední podpis).

Knihovnický institut

V roce 2020 pokračovalo budování informačních zdrojů Knihovnického institutu (KI) pro odbornou veřejnost. Knihovna knihovnické literatury (KKL) je ústředním informačním, dokumentačním a referenčním střediskem v oboru knihovnictví a vědecké informace. Oborová brána KIV sjednocuje knihovnické zdroje ČR v rámci portálu Informace pro knihovny (IPK). Ve spolupráci s MZK byl uskutečněn přechod vyhledávacích funkcí do Oborového řezu KIV v rámci Centrálního portálu knihoven Knihovny.cz. Informační portál brány KIV a alternativní vstup do Oborového řezu KIV je nadále dostupný v rámci IPK. S podporou CzechELib a samostatným nákupem byly udrženy licence na zpřístupnění významných informačních zdrojů LISA a LISS. Z dalších zdrojů vznikajících v KI byl kladen důraz na bibliografickou databázi KKL a terminologickou databázi TDKIV. I v problematičtém roce 2020 byly služby a činnost KI propagovány také prostřednictvím sociální sítě facebook. Některé zdroje pro studenty oboru Knihovnictví a informačních věd byly v době uzavření knihoven zpřístupněny online v rámci NDK prostřednictvím platformy Kramerius.

V roce 2020 organizovalo Oddělení vzdělávání potřeby rekvalifikační knihovnický kurz podle nových pravidel Národní soustavy povolání. Ve 30 lekcích prezenčního studia se kurzu zúčastnilo 27 absolventů a studium bylo doplněno e-learningem, který vznikl díky programu VISK 2. Rekvalifikační kurz byl ukončen v prosinci, ale vzhledem k epidemické situaci nebyly konány závěrečné zkoušky. Zkoušky budou realizovány v roce 2021. Pracovníci oddělení v průběhu roku zajistili cca 75 jednodenních i vícedenních vzdělávacích kurzů pro pracovníky NK ČR i pracovníky dalších knihoven ČR. Kurzů se zúčastnilo téměř 1 927 frekventantů. Dále proběhlo 40 online vzdělávacích akcí pro 851 účastníků.

Pokračovaly kurzy Základy informační gramotnosti financované z grantu VISK 2. V roce 2020 Oddělení vzdělávání připravilo cca 15 odborných exkurzí v NK ČR pro knihovníky nebo studenty našeho oboru. Oddělení vzdělávání průběžně spolupracuje s dalšími odbornými pracovišti při zajištění stáží v NK ČR českých i mezinárodních. V první polovině roku 2020 byly v tištěné podobě vydány schválené (rok 2019) novely metodického pokynu ministerstva kultury k vymezení standardu veřejných knihovnických a informačních služeb poskytovaných knihovnami zřizovanými a/nebo provozovanými obcemi a kraji na území ČR a metodického pokynu k zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území ČR, každý v nákladu 6 000 kusů. Oba metodické pokyny byly prostřednictvím krajských knihoven distribuovány do všech základních knihoven.

KI plnil úlohu koordinačního centra dotačního programu VISK – Veřejné informační služby knihoven a organizace zajišťoval činnost Ústřední knihovnické rady. V této souvislosti byly zpracovány podklady pro tvorbu nové Koncepce rozvoje knihoven ČR na léta 2021–2027 s výhledem do roku 2030. Tuto koncepci schválila vláda na svém jednání 17. 8. 2020. Publikace, jež tuto novou koncepci obsahovala, byla v roce 2020 vydána a zaslána všem zřizovatelům veřejných knihoven v ČR. Ve spolupráci s Komisí Sdružení knihoven ČR pro regionální funkce byla zajištěna celostátní koordinace programu podpory regionálních funkcí knihoven. Byla zpracována výroční zpráva za rok 2019.

Byl zajištěn výpočet a úhrada odměn autorům za půjčování děl v knihovnách ČR za rok 2019 dle autorského zákona (č. 121/2000 Sb.) a úhrada odměn vyplývajících z kolektivních licenčních smluv na půjčování nosičů zvuku za rok 2020. V průběhu celého roku probíhala jednání s kolektivními správci a ministerstvem kultury o sazebníku a kolektivní licenční smlouvě na zpřístupnění děl nedostupných na trhu v digitální podobě. Smlouva byla podepsána 16. 12. 2019 a licenční odměna uhrazena. Průběžně probíhala aktualizace a redakční práce na Centrálním adresáři knihoven. Úspěšně se rozvíjel projekt Benchmarking knihoven, jehož se účastnily i slovenské knihovny. Počet účastníků byl 314 knihoven (245 z ČR, 69 z SR). KI byl spoluorganizátorem již 21. ročníku konference Archivy, knihovny, muzea v digitálním světě 2020, která se konala 2. prosince online.

V oblasti publikační činnosti KI byla ve spolupráci se SKIP vydána metodická příručka pro práci knihoven s dětmi 3–6 let *Projekt S knížkou do života a čtenářská gramotnost*, která je součástí projektu S knížkou do života – Bookstart. Bylo zajištěno vydávání časopisu *Knihovna: knihovnická revue* a *Knihovna plus*. Dále byla vydána publikace *Knihovna v obci: příručka pro starosty a zastupitele*. Příručka přináší základní soubor informací a příklady dobré praxe, které mohou pomoci rozvíjet knihovnu v obci.

Odbor správy fondů

Fungování jednotlivých pracovišť Odboru správy fondů (OSF) bylo v roce 2020 ovlivněno nouzovým stavem spojeným s pandemií COVID-19 a s tím spojeným opakujícím se uzavřením NK ČR pro veřejnost. Tento výjimečný stav ovlivnil řadu standardních činností odboru, zejména pak těch, které jsou napojené na veřejné výpůjční služby knihovny, což se projevilo například ve statistických ukazatelích navázaných na expedici fondů. Uzavření knihovny však na druhou stranu umožnilo některé tradiční činnosti posílit – například pořádkové revize – což se pozitivně odrazilo v průběhu stěhování fondů, respektive následných kontrolách celistvosti umístění fondu ve zrekonstruovaných skladištích v Centrálním depozitáři v Hostivaři. Právě stěhování novodobých fondů na finální místo uložení tvořilo společně se zajištěním knižní vazby, spoluprací na hromadném odkyselování knihovních fondů a přípravou fondů na digitalizaci klíčové aktivity definující fungování OSF v roce 2020.

Nejnáročnější aktivitou, která byla realizována pod přímým dozorem pracovníků Oddělení správy UKF, bylo stěhování novodobých knihovních fondů z externích skladišť v Měšicích a Jenštejně a dočasně dislokovaných prostor v Klementinu a nové budovy Centrálního depozitáře Hostivař do zrekonstruovaných prostor starší budovy hostivařského depozitáře. Toto stěhování, v rámci něhož bylo přemístěno zhruba 3,6 milionu svazků, bylo v průběhu druhého čtvrtletí 2020 důkladně naplánováno, včetně zpracování metodických pomůcek, komplexního plánu stěhování a prostorové mapy skladišť, aby nedocházelo ke křížení komunikačních koridorů nutných pro pohyb ve skladištích a stěhování probíhalo s maximální možnou efektivitou a rychlostí. Samotné přesuny fondů byly zahájeny 17. srpna 2020. Do konce roku 2020 byla přestěhována většina dotčených signatur. Zbytek fondů bude přestěhován v prvním čtvrtletí roku 2021. Paralelně se samotným stěhováním probíhají jednotlivé procesy standardní pořádkové revize, aby byl fond prověřen z hlediska kompletnosti a správného uložení, které do budoucna přispějí správné expedovatelnosti fondu. Na pořádkové revizi se podíleli i pracovníci Odboru služeb, kteří vypomohli pracovníkům revize v rámci náhradní pracovní činnosti z důvodu uzavření knihovny pro veřejnost.

Pracovníci OSF se také podíleli na výběru a přípravě dokumentů pro digitalizaci. Výběr dokumentů tradičně ovlivňovala různá kritéria – degradace dokumentů způsobená rozpadem fyzických nosičů, zájem uživatelů, návrhy pracovníků Odboru služeb či nově výběr dokumentů spadajících do systému zpřístupnění děl nedostupných na trhu. Celkem bylo připraveno kolem 5 500 svazků, z nichž bylo digitalizováno téměř 1 200 000 stran. Toto číslo je sice poněkud nižší, než bylo vykázáno v předchozích letech, což je způsobeno nižším zastoupením nově zakládaných svazků pro destruktivní digitalizaci, ale zároveň vyšším důrazem na výběr degradovaných svazků určených pro manuální skenování, které snižuje rychlost digitalizace. Pozitivně lze zhodnotit i praxi nastavenou již v roce 2019, kdy byl v knihovním systému spuštěn systém možnosti navržení titulu k digitalizaci samotnými uživateli knihovny. V roce 2020 bylo díky této možnosti zařazeno do digitalizace téměř 800 dosud nedigitalizovaných titulů. Již od počátku roku bylo také přistoupeno k zintenzivnění fyzického výběru dokumentů z tzv. rezervních fondů NK ČR. Prohloubení vytěžování tohoto fondu pro potřeby skenování bude mít do budoucna pozitivní dopad v oblasti ochrany hlavních sbírek NK ČR, z nichž mnohé svazky nebudou vystaveny procesům reformátování.

Pracoviště OSF se také aktivně podílela na realizaci projektů podpořených dotačními mechanismy VISK, resp. přímou dotací do rozpočtu NK ČR na bázi dřívějších projektů VISK. Realizovány byly celkem dva projekty. První z nich byl zaměřený na úpravu back-endových částí Registru digitalizace a Aplikace pro průzkum fondů. Potřeba aktualizace spočívala hlavně v náhradě funkčně zaostávajícího frameworku Relief III na novou moderní a efektivnější platformu. Realizované vývojové práce se nakonec týkaly širších možností povýšení využívaných komponent – proběhlo rozdělení společné ORACLE databáze obou nástrojů včetně migrace dat na nové PostgreSQL databázové řešení, proběhl avizovaný transfer back-office platformy z Reliefu III, došlo k modernizaci REST-API rozhraní Registru digitalizace včetně zajištění API konektivity a konečně i k posílení správy uživatelů a nastavení zabezpečení díky nasazení systému Keycloak pro správu identit. Dalším byl tradiční projekt zaměřený na digitalizaci a ochranu předem vybraného periodického titulu ohroženého degradací fyzických svazků. V roce 2020 byla vybrána dvě periodika celospolečenského kulturního významu a to Československý sport (celostátní mutace) a Svět práce. Jejich zpracování je naplánováno na několik let, v roce 2020 byly zpracovány léta 1953–1961 u Čs. sportu a 1946–1954 u Světa práce. Dále bylo prostřednictvím tohoto dotačního mechanismu odkyseleno 1 053 svazků novodobých fondů o celkové váze 574,39 kg pomocí metody Papersave Swiss, se kterou má NK ČR dlouhodobé dobré zkušenosti. Pracovníci OSF se také podíleli na sdílení best-practices v oblasti odkyselování a také na prezentaci tématu nově ustanovené Garanční radě NK ČR.

Nedílnou součástí standardních činností odboru byla i další etapa zpracování tzv. rezervních fondů NK ČR, které budou do budoucna tvořit základ plánovaného systému depozitního ukládání. V roce 2020 bylo vytvořeno celkem

---

11 816 jednotek rezervních fondů, z toho 7 719 jednotek periodik. Nově bylo obsazeno přes 1 100 uvolněných signatur a zkontrolováno více než 340 000 záznamů jednotek se zaměřením na multiplikáty, velmi poškozené exempláře a tituly chybějící v dalších fondech NK ČR. U více než 500 svazků byly zjištěny případy multiplicitního uložení a potřeba doplnit informace o jednotkách či další popisné údaje. Ve spolupráci s odbornými pracovišti HHF a SK pokračovalo třídění nebohemikálních rezervních fondů. V rámci dalších činností úseku je třeba uvést zažštění dalšího postupu externí knižní vazby. Na tu bylo v roce 2020 vyčleněno celkem 2 500 000,- Kč. Celkem bylo svázáno 6 736 svazků, přičemž více než polovinu tvořily časopisy. Dalších 681 svazků bylo připraveno a předáno na pracoviště interní knižní vazby. Revize knihovních fondů probíhá dle dlouhodobých plánů Oddělení revize fondů a dle propozic schválených MK ČR. V roce 2020 bylo zrevidováno 230 208 svazků.

OSF byl tradičně velmi aktivní i v oblasti řešení výzkumných a vývojových projektů. V roce 2020 končila s dosažením všech výsledků a velmi pozitivním hodnocením odborné komunity dvojice projektů podpořených dotačním mechanismem MK ČR NAKI, a to INDIHU – vývoj nástrojů a infrastruktury pro digital humanities a IN-PROVE : budování INtegrovaného prostředí pro PRůzkum, Ochranu, Výzkum a Evidenci novodobých knihovních fondů. První z nich měl za cíl vytvořit funkční nástroje pro podporu realizace virtuálních výstav a každodenní badatelské práce v různorodých oblastech humanitních a společenských věd. Druhý projekt měl pak za cíl vytvořit další potřebné nástroje pro podporu správy, mapování a evidenci novodobých knihovních fondů a dále vytvořit integrované rozhraní pro podporu manažerského rozhodování o komplexních procesech ochrany knihovních fondů. Výzkumné aktivity odboru budou pokračovat i v dalších letech, neboť do roku 2022 bude probíhat realizace dalších projektů financovaných nejen z prostředků programu NAKI. Oblast mapování regionálních mutací periodik se totiž nově zapasala mezi výzkumné priority NK ČR, které jsou financované ze zdrojů institucionálního výzkumu. Paralelně s uvedenými výzkumnými úkoly poskytovali pracovníci pracovišť OSF také důležitou metodologickou, standardizační a koordinační pomoc všem zájemcům z řad veřejných knihoven a pracovali na realizaci Koncepce rozvoje knihoven na léta 2017–2020 a přípravách nové celorepublikové koncepce rozvoje českého knihovnictví pro léta 2021–2027.

I přes výše uvedené činnosti však došlo v roce 2020 k řadě omezení, která byla spojená s bezpečnostními opatřeními proti šíření nákazy virem COVID-19. Tato omezení jsou patrná ve vícero statistických ukazatelích, zejména pak v propadu počtu návštěvníků a návazných služeb ve studovně NKF a pak i v počtech dokumentů, které byly expedované pro absenční i prezenční knihovní služby (na tento údaj však mělo negativní vliv i nestandardní externí uložení fondů a jejich následné stěhování do hostivařských skladišť). Nižší byl i počet osignovaných svazků v rámci Oddělení organizace fondů i Oddělení správy NKF. Tyto propady v ročních statistických ukazatelích lze přičíst větší časové náročnosti a komplikovanosti, jež byly spojené s řešením těchto úkolů mimo vlastní pracoviště či v nějakém speciálním režimu a také přesměrování některých pracovníků na náhradní činnosti spojené zejména se zpřístupněním digitálního obsahu. Nicméně i díky přijatým režimovým opatřením ve všech útvarech OSF (například home office, střídání pracovních skupin s omezením jejich setkávání na pracovišti apod.) se podařilo preventivně předejít masivnímu šíření této nákazy na pracovištích NK ČR a zajistit všem pracovníkům odboru bezpečné podmínky pro výkon práce.

Odbor ochrany knihovních fondů

Činnosti Odboru ochrany knihovních fondů (OOKF) probíhaly po celý rok 2020 v provizorních prostorech – jednak z důvodu havárie budovy a následně pak z důvodu opravy budovy a prostor. Odborná činnost OOKF se soustředila především na kontrolu klimatických parametrů v depozitářích NK ČR, průzkum fyzického stavu fondů a na zajištění projektu hromadného odkyselení novodobých knihovních fondů. Na základě schválené žádosti o dotaci z programu VISK 7 bylo v roce 2020 v hromadné technologii úspěšně odkyseleno 1 053 kusů svazků (575 kg) knih z fondu NK ČR, které byly ohrožené kyselou hydrolyzou papíru. Technologie hromadného odkyselování Papersave Swiss, resp. její český dodavatel firma DocuSave, s.r.o. byla vybrána na základě předchozího testování technologií v laboratořích OVVL, NK ČR a na základě výběrového řízení. Na výběru vhodných exemplářů k odkyselení, přípravě, kontrole a zpracování se významně podíleli pracovníci OOKF, správci fondu a externí spolupracovníci.

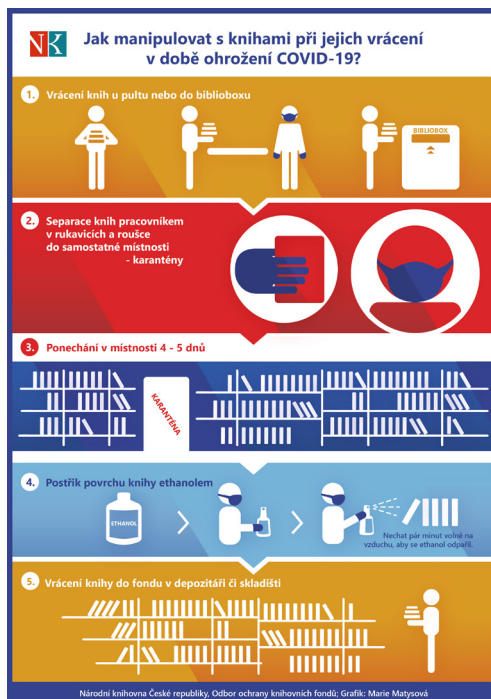
Z důvodu provizoria nemohly být prováděny některé činnosti OOKF, např. stěry v rámci preventivní kontroly mikrobiologické aktivity, mikrobiální rozbory a rovněž ostatní práce v laboratořích byly omezeny. Přes provizorní podmínky zajišťovaly laboratoře kontrolu a dezinfekci plísni zasažených knihovních fondů. V roce 2020 byla již plně funkční víceúčelová vakuová komora a bylo možné realizovat sušení zamražených vzácných materiálů vyhořelé textilky Karnola (viz Události roku) a sušení vodou zasažených dokumentů pro společnost DocuSave. Technologie vysoušení lyofilizací je bezpečná pro křehké materiály poškozené požárem a následně vodou při hašení. Kapacita komory umožnila vysušení velkého množství, v tomto případě 13 palet materiálu obsahující vzorníky, dezénové knihy, karty na vzorování i cívky s přízi.

Cílem všech činností OOKF v roce 2020 byla odborná péče o knihovní fondy NK ČR, ale i ostatních českých institucí spravujících knihovní fondy. Pracovníci OOKF se věnovali také metodickým činnostem, jako například konzultacím ohledně preventivní péče, ambulantním zásahům na knihovním fondu či problémům s plísněmi a prevencí následků havárií apod. Konkrétně např. ve Středočeské vědecké knihovně v Kladně nebo Knihovně Uměleckoprůmyslového musea. OOKF poskytuje operativně konzultace státním organizacím i ostatním kulturním a vzdělávacím institucím v problematice konzervace a restaurování knihovních fondů a jejich preventivní ochrany.

V roce 2020 byl hlavním tématem konzultací a doporučení především bezpečný provoz knihoven během pandemie koronaviru, kdy pracovníci OOKF pravidelně zveřejňovali informace o bezpečném provozu zabraňujícím šíření přenosných nemocí, včetně vícejazyčného informativního letáku (viz obr.). Zároveň bylo v laboratořích OOKF připraveno ze zásob přes 80 litrů dezinfekčního roztoku podle receptury WHO pro pracovníky NK ČR, kteří v začátku pandemie museli zůstat na pracovištích. Bylo to v době, kdy nebylo možné dezinfekční prostředky zakoupit.

OOKF plní neformální funkci metodického centra konzervace novodobých dokumentů, zhodnocuje a aplikuje výsledky projektů NAKI II. V roce 2020 pokračovalo plnění výzkumných cílů institucionálního výzkumu a tří projektů národního programu NAKI II: projekt Syntetické materiály v knihovních fondech s identifikačním kódem DG18P02OVV001, projekt Využití zobrazovacích metod pro studium skrytých informací v knihách s identifikačním kódem DG18P02OVV024 a projekt Výzkum a vývoj pokročilých technik čištění knih a rukopisů s identifikačním kódem DG18P02OVV048. I v roce 2020 jsme se podíleli metodicky i manažersky na projektu Digitalizace fotoarchivu ČTK, kdy jsme nastavovali pravidla pro čištění, konzervaci a přebalování fotografických materiálů do nových kvalitních obalů.

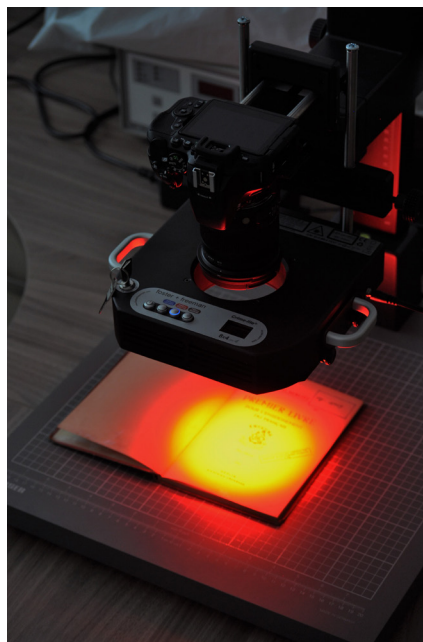
Dále byl koncem roku 2020 zahájen mezinárodní projekt v rámci Visegrádské skupiny (V4), který poskytuje v rámci Visegrad Fund dotace na mezinárodní spolupráci a sdílení informací. Cílem projektu The Written Visegrad

Heritage – Protection for the Future je sdílení znalostí v oblasti dezinfekce archivních a knihovních dokumentů, tvorba metodických dokumentů, workshopy s praktickými ukázkami a tvorba vícejazyčného slovníku pojmů a terminologie v jazycích V4. Spolupracovat na projektu s NK ČR budou: Preservation Department, Budapest City Archives, Budapest, Hungary – hlavní koordinátor, Slovenská národná knižnica, Martin, Slovensko, Wydział Biologii Uniwersytetu Warszawskiego (Faculty of Biology University of Warsaw), Varšava, Polsko.

Oddělení vývoje a výzkumných laboratoří (OVVL) a jeho pracovníci se v roce 2020 významně podíleli na ochraně a péči o knihovní fondy od nejstarších po současné knihovní dokumenty ve fondech NK ČR. Výzkum a vývoj prováděný v laboratořích se zaměřil na všechny aspekty knižní vazby, jak materiálového složení, průzkumu poškození, predikce poškození na základě chemicko-fyzikálních vlastností materiálů a ověřování účinků restaurátorských či konzervátorských zásahů. Laboratoře se věnují také problematice odkyselování papíru, především hromadných procesů odkyselování, a světlostalosti materiálů knihovních fondů. Výzkumní pracovníci se podíleli na organizaci a vyhodnocení plošného průzkumu fyzického stavu fondů NK ČR. V roce 2020 byla k analýzám materiálů knihovních fondů a jejich vlastností využívána zařízení jako zdroj významných poznatků o knižních vazbách, především FTIR a Ramanův spektrometr, systém SurveNIR, videospektrální komparátor VSC 8000 pro zviditelňování odstraněných či vybledlých textů a rentgenová sestava s digitálním detektorem pro zobrazování vnitřních struktur i poškození knižních vazeb, dále komora pro urychlené světlené stárnutí SUNTEST a přístroj Spirabilia®.

Ačkoli bylo OVVL v roce 2020 stále z důvodu havárie budovy Centrálního depozitáře v provizorních podmínkách omezujících mnohé činnosti oddělení, přesto byla prováděna dezinfekce knih v parách butanolu v modelovém depozitáři. Vzhledem ke zvýšené aktivitě plísní v depozitáři v Neratovicích a častého záchytu knih kontaminovaných plísní z tohoto úložiště, byla provedena klimatologická kontrola, včetně kontroly prašnosti, a následně preventivní protiplišňové chemické ošetření celého objektu formou zmlžování prostor dezinfekčním přípravkem (4 % Promexal W 50). V rámci činnosti byly poskytovány konzultace především v oblasti dezinfekce a sterilizace fondů. Díky získaným financím z dotačního programu MK ČR Integrovaný systém ochrany (ISO) byly další depozitární prostory v Klementinu vybaveny telemetrickým systémem Hanwell pro sledování teploty a relativní vlhkosti vzduchu v reálném čase. V roce 2020 pokračovalo měření koncentrace oxidu síry a dusíku v Barokním knihovním sále. Toto měření se provádí již od roku 2012 ve spolupráci se SVÚOM s.r.o. a pracovištěm Ústavu chemických procesů AV ČR. Hodnoty zjištěné v roce 2020 opět překračují koncentrace doporučené normou ČNS/ISO 11799 (2003).

Pořizování snímku přípisů v knize v infračerveném světle modifikovaným fotoaparátém Nikon. Foto: Tomáš Blecha

Činnosti Oddělení restaurování (OR) byly v roce 2020 opět omezeny provizoriem a epidemiologickou situací. V rámci provizorního pracoviště OR probíhala především fyzická příprava a restaurování exponátů na výstavy, vyhotovování průvodních výstavních dokumentací, kurýrního doprovodu a instalace objektů ve výstavních galeriích. Přesto bylo připraveno přes 70 exponátů na 10 plánovaných tuzemských i zahraničních výstav, z toho šest realizovaných, např. „Rembrandt: Příběh člověka“ v NG Praha, „Nad slunce krásnější. Plzeňská madona a krásný sloh“ v Západočeské galerii v Plzni nebo výstavu pořádanou Moravským zemským muzeem v Jízdárně Pražského hradu „Comenius (1592–1670): Jan Amos Komenský a jeho doba“ či „Učený čtenář“ na státním zámku Kynžvart.

I přes omezené možnosti pracoviště bylo pro interní potřeby zrestaurováno zhruba 15 knih. Jednalo se rozsáhlejší restaurátorské zásahy s větší časovou náročností. Tyto zásahy zahrnovaly např. rozešití knižních vazeb, demontování knižního bloku z vazby, restaurování listů v bloku nebo restaurování potahu pomocí různých druhů usní.

15 A 45_T.2.1 před restaurováním, v průběhu restaurování a po restaurování. Foto: Ondřej Lehovec

V rámci práce z domova, kterou zaměstnanci využívali převážně od března do května a od října do prosince, většina pracovníků vkládala dokumentace do informační restaurátorské databáze ResIS. Celkově byla databáze doplněna o více než 450 restaurátorských dokumentací vzniklých v projektu Google pro českou kulturu a dalších dokumentací vzniklých v rámci činností OR mezi lety 2010–2018. Práce z domova také umožnila další vzdělávání a studium tuzemské i zahraniční literatury. Pracovníci se účastnili řady mezinárodních online konferencí, workshopů a webinářů.

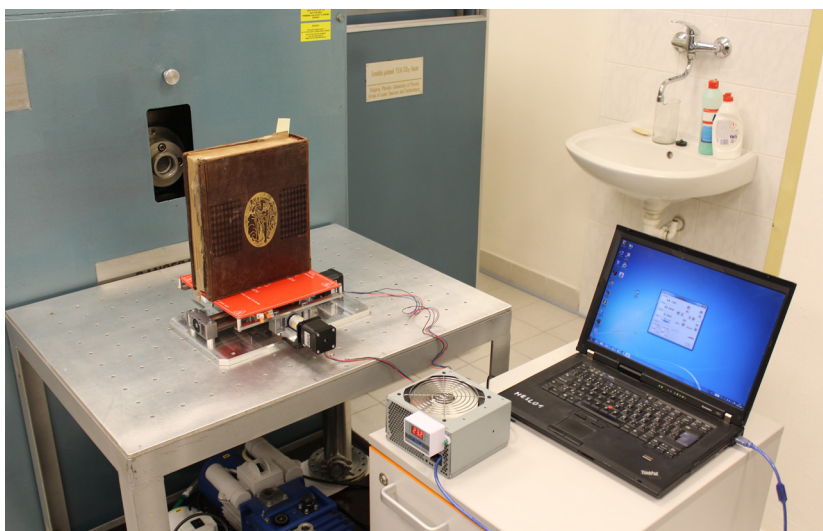
Dne 3. 9. 2020 proběhl v Klementinu workshop s paní lektorkou Harumi Yamada na téma „Japonský způsob podlepování a příprava japonského škrobu“, kde se pracovníci OR a OPK seznámili s tradiční metodou celoplošného podlepování papírových děl japonským způsobem.

V rámci činností Oddělení preventivní konzervace (OPK) v roce 2020 po zprovoznění plotteru po rekonstrukci budovy pokračovala výroba ochranných obalů na knihovní fondy. Bylo vyrobeno necelých 9 000 kusů obalů z nekyselé lepenky na plotru a podobně jako v loňském roce byla výroba zaměřena na historické fondy, 3 136 vzácných exemplářů získalo svůj obal a dále pro NKF obal získalo 4 034 exemplářů. I přes provizorní podmínky v podobě stěhování pracoviště se podařilo uskutečnit 533 konzervátorských zásahů a ambulantních oprav, knihařská dílna zpracovala 905 kusů svazků knih. Pracovníci OPK se v roce 2020 kromě běžných oprav a nových vazeb zaměřili na opravy konzervačního charakteru. Knižní vazba, převazba a konzervační zásahy probíhaly částečně v CDH a částečně v Klementinu na provizorním pracovišti. Celkem za rok 2020 bylo zpracováno 1 438 svazků, převážně se vázala nová vazba.

Staroměstský graduál byl po mechanické očiště vložen do nového ochranného obalu. Foto: Ondřej Lehovec

Podařilo se uskutečnit průzkum fondu v počtu 2 715 nově založených záznamů do Centrální znalostní báze registru digitalizace (CZBRD) aplikace pro průzkum fondu a něco přes 16 000 již uložených záznamů se editovalo. Pomocí externí firmy a interních pracovníků na pozici očišťovačů fondu se celkem vyčistilo necelých 7 500 bm knih. V roce 2020 pokračovalo strojní čištění knihovních svazků na stroji Depulvera® i mechanické ruční čištění knihovních fondů. Celkem bylo očištěno 7 420 bm knih, tedy méně než v předešlém roce a to z důvodu opakovaných stěhování pracoviště a OOKF.

Uspořádání zařízení v průběhu čištění knihy pomocí IČ TEA CO₂ laseru. Foto: Ludmila Mašková

Výsledky činností, výzkumu a vývoje pracovišť OOKF byly v roce 2020 prezentovány na několika tuzemských i mezinárodních konferencích, seminářích či workshopech, webinářích. Přestože bylo v roce 2020 omezeno cestování a organizace konferencí a workshopů či seminářů, pracovníci se některých akcí aktivně účastnili (díky finanční podpoře projektového financování), a to jak fyzicky, tak většinou vzdáleně virtuálně, resp. online. Byla to např. ve dnech 26.–30. 5. The 12th QQML International Conference, kde byla přednesena přednáška na téma First aid for libraries in Czech republic in COVID-19 pandemic time (Petra Vávrová, Jitka Neoralová, Dana Hřebecká, Richard F. Mally), dne 22. 9. potom 44. seminář knihovníků muzeí a galerií, dále ve dnech 5.–6. 11. mezinárodní konference Book conservation – One Philosophy – Many Interpretations, 4. 10. – European free Online Symposium: Good Practices in Conservation of Special Collections, symposia zaměřeného na strategie péče o sbírkové předměty, včetně plastů, 28.–30. 10. – mezinárodní konference Book Monuments in the Aspect of Preservation, kde byla přednesena přednáška a poslán příspěvek v angličtině k vydání ve sborníku s názvem *Collection Preservation Division in The National Library of Czech Republic in Prague – survey of library collections, new instruments, first aid tools, activities in pandemic time* (Ing. Petra Vávrová, Ph.D., Mgr. Jitka Neoralová, Dana Hřebecká), 2. 11. konference Knihovny současnosti 2020 s názvem Knihovny mimo čas a prostor, kde témata reflektovala Koncepti rozvoje knihoven. V odpolední sekci zaměřené na knihovní fondy byly prezentovány přednášky P. Vávrové První pomoc pro knihovny a knihovní fondy v době pandemie COVID-19 v České republice a J. Neoralové Odkyselení knihovních fondů – aktuální best-practices načerpané realizací projektů NK ČR a vize do budoucna.

Pracovníci OPK a OVVL v roce 2020 z důvodu pandemické situace realizovali pouze jeden workshop pro odbornou veřejnost zaměřený na ambulantní opravy novodobých knihovních fondů v prostorách Studijní a vědecké knihovny v Hradci Králové. Další naplánované workshopy, například v Jindřichově Hradci pro pracovníky z knihoven jihočeského kraje, nemohly být uskutečнены. Nebyly organizovány ani žádné akce pracovní skupiny „Plasty“ při KKR, AMG, ale z předešlých akcí byla vytvořena monografie Kapitoly z konzervace a restaurování plastů II, která vyjde v roce 2021 nákladem Metodického centra konzervace při Technickém muzeu v Brně.

Dále bylo za přísných hygienických opatření organizováno několik zaškolení externích zaměstnanců na průzkum fyzického stavu knihovních fondů a školení zaměřené na přípravu na hromadné odkyselování a potom i školení externích spolupracovníků na ovládání systému SurveNIR pro materiálové analýzy.

Výzkumné a vývojové aktivity a další projekty

Výzkum a vývoj v Národní knihovně ČR

A. Institucionální výzkum: Dlouhodobá koncepce rozvoje výzkumné organizace Národní knihovna České republiky v letech 2019–2023

Doba řešení: 2019–2023

Koordinátor: Mgr. Adolf Knoll

Finanční podpora: Ministerstvo kultury ČR

URL: <http://www.nkp.cz/o-knihovne/projekty-a-programy/nk-vyzkumna-organizace>

Národní knihovna České republiky (dále jen „NK ČR“) pokračovala v realizaci *Dlouhodobé koncepce rozvoje výzkumné organizace Národní knihovna České republiky na léta 2019–2023*. Na podzim byla jako ostatní výzkumné organizace v resortu Ministerstva kultury České republiky vyzvána k aktualizaci stávající koncepce. Aktualizovaná koncepce byla obohacena o další tři oblasti řešení a původní oblasti byly rozšířeny. V závěru roku byla aktualizovaná koncepce schválena k financování na léta 2021–2023.

Oblast 1. Výzkum dějin knižní kultury

Garant řešení: PhDr. Kamil Boldan

Členové realizačního týmu pokračovali ve zjišťování původních majitelů středověkých knih uložených v NK ČR. Provedli průzkum proveniencí v cca 250 středověkých rukopisech a 400 svazcích inkunábulí s úplným přepisem provenienčních poznámek a názvovou prosopografií zjištěných osob a rekonstrukcí původních knihovnických celků.

V rámci základního výzkumu publikovali celkem sedm studií a dalších pět odevzdali do tisku. Renáta Modráková se soustavně věnuje výzkumu knižní kultury ve středověkých ženských kláštěrech, Milada Svobodová dějinám pražské lobkowiczské knihovny a do ní inkorporovaných šlechtických librářů, Kamil Boldan dějinám knihtisku, knižního obchodu a knižní vazby v 15. století a Jan Vojtíšek dějinám kartografie a městské knižní kultuře. Renáta Modráková vydala příspěvek *Knihovny ženských klášterů v pohusitském období*. Milada Svobodová dokončovala rozsáhlý katalog *Rukopisy z czerninských knihoven* ve fondu pražské lobkowiczské knihovny. Vedle toho publikovala články *Dárek cisterciačky Geirtruyt Luchelgen z konventu Porta coeli ve Schweinheimu synovci Jasperu von Heinsberg* a *Modlitební kniha exulantky Anny Kateřiny Karbanové z Volšan*. Kamil Boldan uveřejnil studie *K písarské činnosti biskupa Jana Filipce* a *Husovo dílo v čase prvotisků* a byl jedním ze tří spoluautorů článku o svatopetrské odpustkové kampani *Der Peterablass, die Franziskaner und die Länder der Böhmisches Krone*. Jan Vojtíšek publikoval příspěvek *Pojetí (politické) společnosti v knížecích zrcadlech z pera Christine de Pizan*.

Oblast 2. Hudební věda

Garant řešení: Mgr. Zuzana Petrášková

Pokračoval průzkum dosud nezpracovaných sbírek v kostele Povýšení sv. Kříže v Litomyšli a v kostele sv. Jana Křtitele v Teplicích, včetně předávání záznamů do databáze RISM. Proběhla kontrola záznamů v databázi filigránů, k využití je 1 356 záznamů; databáze je navštěvována spolupracovníky RISM i dalšími badateli na adrese: <http://aleph.nkp.cz/web/watermarks/intro.htm>.

Nadále je zpřístupněn online katalog hudebních tisků nakladatelství Marco Berra (1811–1855) na adrese <https://aleph.nkp.cz/web/berra/cze/intro.htm>. Záznamy jsou doplňovány dle aktuálního výskytu tisků.

Pokračovaly hloubkové revize a katalogizační práce na převodu papírové dokumentace sbírek již evidovaných v Souborném hudebním katalogu do mezinárodní databáze RISM včetně tisků ze sbírky Ludvíka Hornova, P. Barnabase Weisse a sbírky rodu Strachotů z NK ČR. Podařilo se vydat tematický katalog hudební sbírky z kostela Nejsvětější Trojice v Kolči jako 11. svazek ediční řady NK ČR *Catalogus artis musicae in Bohemia et Moravia cultae*.

V Archivu Konzervatoře v Praze pokračuje zpracování sbírky hudebnin Elisy hraběnky Šlikové a Schönborn-Lobkowiczské sbírky. V přípravě je odborná studie o této sbírce.

Průběžně probíhaly hloubkové revize záznamů v archivu hudebnin v Českém Krumlově, včetně předávání do databáze RISM. Všechny uložené záznamy jsou online přístupné na adrese: <http://opac.rism.info>.

Spolupráce s mezinárodní redakcí RISM byla zaměřena na online pracovní konzultace, věnované zpracování tištěných hudebních dokumentů.

Oblast 3. Slavistika

Garant řešení: PhDr. Lukáš Babka

Předmětem oblasti je odborný rozvoj slavistické vědní disciplíny a slavistického knihovnictví, které v rámci NK garantuje samostatný odbor Slovanská knihovna (SK). Cílem je odborný průzkum fondu historických rukopisů, starých tisků, kartografických a vizuálních sbírek ve fondu SK se zaměřením na provenienční znaky dokumentů za pomoci ex libris, razítek, marginálií, filigránů apod. a studium jevů objevených v průběhu průzkumu. Součástí cíle je kvalitní katalogizace historických dokumentů určených k digitalizaci v bázi SLK a převod katalogizačních záznamů do Manuscriptoria. SK se dále zaměřuje na výzkum specifických jevů spojených s existencí knihovny a složením její sbírky – problematika ruské a ukrajinské meziválečné emigrace, osobní knihovny ve fondu SK a další.

V rámci plnění dílčího cíle koncepce, kterým je vydání odborné publikace – čtvrtého dílu *Katalogu starých ruských tisků z fondů Slovanské knihovny tištěných azbukou* – bylo prozkoumáno a rekatologizováno 91 knihovných jednotek. Šlo o knihy vydané v letech 1799 a 1800 tvořící součást tzv. Smiridinovy knihovny (historické knihovny ruské literatury 18. a první poloviny 19. století). Souběžně s rekatologizací dokumentů v systému Aleph byly připraveny katalogizační záznamy v podobě, v jaké budou publikovány v připravovaném svazku. Dále začala práce na redakci a sjednocování již odborně zpracovaných záznamů knižních jednotek.

Za účelem digitalizace bylo prozkoumáno a dle příslušných parametrů zkatalogizováno celkem šest rukopisných dokumentů a dva staré tisky z fondu SK, které byly následně digitalizovány v rámci programu VISK 6. Jejich digitální kopie jsou dostupné v Manuscriptoriu.

Pokračoval průzkum tištěných dokumentů vydávaných příslušníky ruské emigrace v ČR a relevantních archivních pramenů, a to za účelem podrobného mapování života ruské emigrace působící v letech 1918–1945 na území ČR.

Práce věnující se průzkumu speciálních sbírek SK se zaměřily 1) na dokončení třídění a na katalogizaci materiálů z osobní pozůstalosti Petra Zlenka (T-ZLE, popsáno 240 jednotek, inventární seznam uveřejněn na internetu) a 2) na postupné třídění a katalogizaci sbírky materiálů věnujících se kulturnímu a společenskému životu ukrajinské diaspory v letech 1915–1947 (T-UEP).

Oblast 4. Digitální kodikologie a knihovněda

Garant řešení: PhDr. Zdeněk Uhlíř

V roce 2020 byl vytvořen nástroj pro generování IIIF manifestů a IIIF kolekcí a stal se součástí poloprovozu Manuscriptoria verze 4, v němž uživatel tvoří běžnou práci v grafickém rozhraní systému tematické kolekce ze záznamů, dokumentů, poznámek, externích odkazů, obrázků či audio a video streamů. Spolu s nástroji Charlene (načítání a prohlížení IIIF manifestů) a M-ERC (re-use obsahu European) tak je možné automatické nebo alespoň poloautomatické vytváření a využívání virtuálního badatelského prostředí pro písemné a dokumentové dědictví. Elektronické síťové publikování, které dosud bylo možné jen v lineární formě, je nyní možné i v hypertextuální podobě. Lze tak vytvářet a využívat komplexní digitální dokumenty obsahující různé druhy dat (textová, resp. plnotextová, obrazová, audio, video) s alternativním strukturováním primárních, sekundárních i terciárních dokumentů.

V roce 2020 také probíhaly práce na formálním sjednocení (konsolidaci) dokumentů aktuálně i potenciálně vstupujících do grafové databáze plných textů, kterou jsme vytvořili dříve. Cílem je automatické vytvoření korelace digitálních obrazů a příslušných pasáží plných textů a vice versa, takže i korelace mezi fragmentem a segmentem plného textu je za použití stávajících prostředků snadno možná. To je pro poznámkový a anotační aparát základní věc, která vede k obohacení digitálního síťového publikování o další vrstvu.

V roce 2020 probíhaly i předběžné práce na modulu ManDoš (*Manuscriptorium do škol*), který je nejjednodušším způsobem digitálního síťového publikování. V prvním kroku jsme řešili požadavky koncových uživatelů (učitelé, žáci), kteří budou této formy digitálního síťového publikování využívat a případně se i podílet na jeho tvorbě. V souvislosti s tím jsme řešili i požadavky, které se kládou na komunikaci s Manuscriptoriem. Tím vznikla konkrétnější představa o tom, jak má celý modul vypadat a jaké má mít dílčí vnitřní složky. Koordinace s osobním

---

uživatelským účtem zaručuje, že hranice mezi didaktickým a badatelským využitím je průchodná, takže lze snadno využít tzv. individuálních lokálních atp. znalostí.

Koncem roku 2020 obsahovalo Manuscriptorium 395 969 evidenčních záznamů, 132 851 komplexních digitálních dokumentů, jakož i 22 476 konvolutů.

Oblast 5. Webové archivy pro vědecký výzkum

Garant řešení: Mgr. Marie Haškovcová

Výzkumná činnost navazuje na předchozí výsledky v oblasti hledání možností a přínosů zpřístupnění dat a metadat z webového archivu pro další vědecký výzkum. Na základě analýzy akvizičních metod webových archivů, tvorby metadat a jejich zpřístupnění vznikla v roce 2018 experimentální aplikace Grainery, která umožňuje generování, extrakci, evidenci a vizualizaci technických a administrativních metadat (<https://github.com/WebarchivCZ/grainery>). Uživatelé mohou pracovat s obsahem archivu na základě analýz metadat, například o vzniku, původu nebo objemu archivních dat.

V návaznosti na vznik tohoto softwaru byla v roce 2019 zpracována *Metodika pro tvorbu, uložení a zpřístupnění technických a administrativních metadat z webového archivu*. Metodika předkládá postup pro strukturu metadatového záznamu a popis metadat. Nastihuje teoretická východiska, popisuje granularitu záznamu a jednotlivá metadatová pole s hodnotami, kterých mohou nabývat, a také jejich možnou formou zápisu. Jejím účelem je popis technických a administrativních metadat, která se vztahují k jednotlivým sklizním včetně kontejnerového formátu WARC. Rozlišeny jsou tři specifikace metadat – první náleží k popisu sklizně, druhá ke kontejnerovému formátu a třetí k indexu. Popisuje formát JSON, v němž jsou metadata uložena a který umožňuje výměnu dat webovými aplikacemi.

V roce 2020 byla metodika certifikována. K stanoveným uživatelům patří kromě Oddělení archivace webu NK ČR další webové archivy, paměťové instituce zabývající se archivací webového obsahu, producenti webového obsahu, techničtí správci a kurátoři webových archivů. Certifikovaná metodika umožňuje lépe pracovat s metadaty z webových archivů, která tak mohou být zapojena do dalších výzkumů.

Oblast 6. Archivace digitálních dat

Garant řešení: Mgr. Natalie Ostráková

Výzkum v oblasti dlouhodobé archivace v uplynulém období navázal na výsledky předchozích let. Pokračovala analýza standardu PREMIS a zkoumání souborových formátů vhodných pro archivaci digitálních dat.

Výzkum v roce 2018 sledoval možné dopady vydání nové verze standardu PREMIS na standardizaci NDK. V roce 2019 analýza standardu PREMIS pokračovala a zabývala se konceptem signifikantních vlastností, který se ve standardizaci NDK zatím nevyužívá, ale uvažuje se o něm. V roce 2020 byl vytvořen návrh signifikantních vlastností digitálních dokumentů (pro různé typy dat), které musí být v metadatech popsány, a byl navržen způsob, jakým mají být do metadat zapsány tak, aby budoucí uživatelé měli kompletní informace o objektu a mohli tak vysledovat jeho původ i změny na něm provedené. Návrh bude předložen uživatelům Standardu NDK k připomínkování.

V roce 2020 pokračoval výzkum v oblasti souborových formátů, konkrétně se zkoumal způsob a proces posuzování vhodnosti formátů pro účely dlouhodobé archivace. V roce 2019 se zkoumala praxe zahraničních institucí při posuzování a výběru souborových formátů. V roce 2020 byl dokončen návrh hodnocení formátů pro praxi v NK ČR, který byl testován na vybraných souborových formátech. V následujícím období bude návrh rozpracován do komplexní interní metodiky, která bude sloužit formátovým specialistům nejen k samotnému posuzování formátů, ale i jako opora při vyjednávání ohledně příjmu nového typu dat.

Získané poznatky byly publikovány ve dvou recenzovaných článcích v časopisech *ProInflow* a *Knihovna: knihovnická revue*. V tomto roce byla také Ministerstvem kultury certifikována metodika s názvem *Metodika pro tvorbu balíčků SIP se zaměřením na digitalizáty tištěných dokumentů*.

Oblast 7. Ochrana knihovních fondů

Garant řešení: Ing. Petra Vávrová, Ph.D.

V roce 2020 pokračoval průzkum fyzického stavu novodobých knihovních fondů a pokračovaly práce v prostředí *CZBRD aplikace pro průzkum fondu* zaměřené především na zakládání karet zásahů k původnímu stavu for-

muláře každého exempláře, šlo především o karty „Odkyselování“. Pracovníci prakticky ověřovali funkčnost karet a odlaďovali nejasnosti a nepřesnosti formuláře a karty. Vzhledem k velkému množství exemplářů odkyselených v roce 2019 byly doplněny tyto informace do databáze pro budoucí využití a do přehledu o počtu odkyselených knih v *Registru odkyselování*. Zkoumán byl převážně Univerzální knihovní fond (konkrétně signatura 54 E a signatura Nc) a konzervační fond 19. století. Všechny tyto kroky směřují k re-certifikaci metodiky, která by takto měla být prakticky vyzkoušena a ověřena v praxi na velkém souboru knih.

Jedním z cílů průzkumu fondů je vytipování knih vhodných pro metodu hromadného odkyselení s ohledem na materiálové složení. Vytvářeny jsou různé statistiky. Průzkum fyzického stavu fondů rovněž slouží k vytipování nevhodnějších exemplářů pro vybrané typy ošetření a záchrany. Ke konci roku 2020 bylo editováno přes 7 200 záznamů, a nově založeno přes 600 záznamů. Lze tedy konstatovat, že bylo prozkoumáno o několik desítek knih více ve srovnání s loňským rokem. V dalších průzkumech financovaných z jiných zdrojů se chtějí pracovníci věnovat fondům Hudebního oddělení se signaturami 59 A a 59 G.

Odbor ochrany knihovních fondů (OOKF) provedl v roce 2020 sanační zásah na rozsáhlém souboru tiskových matric první tiskové faksimile *Vyšehradského kodexu*. Tato činnost byla nutná vzhledem ke stěhování těchto matric do Archivu NK ČR. Toto téma bylo pro pracovníky OOKF zcela nové, proto provedli rešerše a provedli příslušný zásah.¹ Faksimile byla tiskována technikou heliogravury (označované též fotogravura, klíčotypie²). Desky byly několik desítek let uloženy v tiskárně, než je převzala NK ČR. Každá z kovových desek byla zabalena do balicího papíru vyrobeného z dřevité hmoty. Jednotlivé strany folia jsou tvořeny více deskami pro soutisk jednotlivých barev, a ty jsou pak zabaleny do vnějšího obalu, na kterém je nalepen výsledný tisk. Při uložení v tiskárně došlo k zatečení vody na balíky desek. Větší část papírových obalů byla vážně poškozena plísní. Přes rozpadlé obaly pak bylo zjištěno poškození i samotných desek. První ošetření desek bylo provedeno v roce 2016, kdy studenti Střední průmyslové školy grafické Hellichova provedli základní očištění vnějších balíků. Balíky byly tehdy pouze mechanicky očištěny, zdokumentovány a zkontrolován počet desek. Vybrané desky bez poškození byly uloženy v klimatizovaném depozitáři, zbytek uskladněn na pracovišti Restaurátorského oddělení k dalšímu ošetření. V roce 2020 bylo na základě testů obalového materiálu přistoupeno k rozsáhlejšímu zásahu na deskách. Dílčí kroky a výsledky budou publikovány v odborném periodiku. Po dokončení prací bude celý soubor uložen v klimatizovaném depozitáři Archivu NK ČR. Tým pracovníků byl tvořen studenty z odborných škol VŠCHT – Ústav kovových materiálů a korozivního inženýrství, UPCE – Fakulta restaurování, UK – Ústav filozofie a religionistiky, pod vedením pracovníků Odboru ochrany knihovních fondů.

Technologie odkyselování knihovních fondů ve vakuové komoře byla v roce 2020 opět rozvíjena hledáním a syntézou dalších možných hydrogelů schopných řízeně přenést potřebné množství vody z vnějšího prostředí o vysoké relativní vlhkosti vzduchu do bloku knihy, aby se vytvořilo prostředí vhodné pro transport odkyselovacích sloučenin napříč blokem papíru.

Původní záměr výzkumu bylo využití schopnosti hygroskopických hydrogelů při zvýšené relativní vlhkosti kondenzovat na svém povrchu vodu, kterou lze periodickým stlačováním po nasycení odkyselovací sloučeninou přenášet do knižního bloku a dosáhnout jeho odkyselení. Záměr se bohužel nepodařil, neboť hygroskopické složky hydrogelu se nepodařilo dostatečně pevně zabudovat do polymerní sítě, takže postupně přecházely do zkontaminované vody a kontaminovaly knižní blok. Toto je zásadní zjištění a uzavření této problematiky. Dále bychom rádi využili připravené varianty hydrogelů k testování aplikací v restaurování a konzervaci. Nicméně pokud má hydrogel přiměřenou schopnost se chovat jako superabsorbent, lze do něj před jeho vložením do knižního bloku naabsorbovat dostatečné množství vody, aby se odpovídající část knižního bloku po vakuovém zabalení postupně nasýtila vodou natolik, aby v něm mohly difundovat alkalické látky určené k odkyselení a rovnoměrně se v něm rozptýlily kolmo na rovinu listů knižního bloku. Tyto látky lze do knižního bloku vložit ve formě listu papíru naplněného alkalickým pigmentem (např. cigaretový papír, který má vysoký obsah CaCO₃), ale též ve formě alkalického roztoku, který je naabsorbován v hydrogelu před vložením do knižního bloku a vakuovým zabalením. V roce 2020 se kromě optimalizace vlastností hydrogelu testovaly kombinace alkalických roztoků aplikovaných výše zmíněným

1 Faksimilii v roce 1970 vydala firma Pragopress. Kniha faksimile obsahuje 222 stran křídového papíru a je vytištěna pěti až šestibarevným knihtiskem (včetně samostatné zlaté barvy). Velikost matric je 42 x 33 cm u největších desek. Výjimečná je také samostatná matrice pro zlatou barvu.

2 Fotogravura je technika tisku z hloubky nahrazující ruční rytí fotochemickým procesem. Jméno má po Karlovi Klíčoví, který ji vynalezl v roce 1878 a zdokonalil tak rotační stírací hlubotisk. Kovové desky jsou vyráběny převážně zinkové, měděné nebo mosazné. Na desku se nanese tenká vrstva asfaltového prachu, z níž vznikne zahřátím souvislá vrstva. Na ni se přenese fotografický obraz na chromované želatinové vrstvě. Obě vrstvy jsou pak leptány do hloubky až na kov, tato vyleptaná místa se po nanesení barvy a následném otření tisknou.

způsobem, které vedou k optimální hodnotě pH a co nejvyšší hodnotě alkalické rezervy.³ V příštím období se předpokládá hledání nejperspektivnější kombinace odkyselovacích roztoků z pohledu testování časové stability odkyselení a chování odkyseleného papíru po umělém stárnutí.

V roce 2020 byla vydána odborná kniha *Restaurování a konzervace knihovních fondů a archiválií na Novém Zélandu a v Austrálii – shrnutí poznatků ze studijní cesty a nové možnosti*. Byla také vydána zpráva o měření kvality ovzduší v depozitářích NK ČR s názvem *Měření kvality ovzduší v depozitářích Národní knihovny České republiky – metody měření a vybrané výsledky*. Příspěvek se zabývá klimatickými podmínkami doporučenými pro dlouhodobé uchování knihovních materiálů a jejich měřením v depozitářích NK ČR. Jedná se o měření fyzikálních parametrů ovzduší (teplota, relativní vlhkost a světlo) a parametrů chemických (koncentrace vnějších a vnitřních vzdušných polutantů). Fyzikální parametry jsou v depozitářích NK ČR sledovány průběžně, chemické parametry byly měřeny převážně v rámci výzkumných projektů ve spolupráci s tuzemskými i zahraničními výzkumnými organizacemi. Zvláště detailně byl, pokud se týká koncentrace polutantů, zkoumán Barokní knihovní sál v Klementinu, který je v NK ČR jediným depozitářem historických knižních fondů přístupným veřejnosti v rámci prohlídek areálu. Stanovování koncentrací plyných polutantů v depozitářích probíhalo po celý rok 2020 v Barokním knihovním sále Klementina a průběžně i v dalších depozitářích, kde jsou srovnávány výsledky a je prováděna korelace s měřením certifikovanou laboratoří.

B. Programové projekty výzkumu a vývoje

V roce 2020 byly v oblasti účelového financování výzkumu řešeny pouze projekty programu Ministerstva kultury České republiky NAKI II:

Syntetické materiály v knihovních fondech

Příjemce dotace: Národní knihovna ČR

Hlavní řešitel: Ing. Petra Vávrová, Ph.D.

Období řešení projektu: 2018–2022

V roce 2020 pokračovala úspěšně a bezproblémově spolupráce řešitelských týmů NK ČR a VŠCHT. Cílem projektu je specializovaný průzkum rozsáhlých knihovních fondů zaměřený na syntetické materiály, především ty s nižší stabilitou a životností (nejčastěji zastoupené materiály jako PVC, nitrát či acetát celulózy, polyuretany), výzkum a vývoj nedestruktivních a šetrných destruktivních metod diagnostiky, postupů hodnocení bezpečnosti, trvanlivosti a ekonomických aspektů aplikace moderních materiálů a technologií. Dále projekt směřuje k vývoji postupů restaurování a konzervace syntetických materiálů. Výsledky vývoje a ověření metodik a pracovních postupů konzervace a restaurování syntetických materiálů budou využitelné nejen pro knihovní fondy, ale pro kulturní dědictví vyrobené z plastů obecně.

Těžiště řešení projektu v roce 2020 spočívalo ve stárnutí vzorků plastů, testování jejich vlastností, v analýzách materiálů po umělém stárnutí či konzervátorských zásazích (čištění, lepení). Kolegové z VŠCHT Praha, Ústavu polymerů, provedli vybrané analýzy materiálů knihovních fondů. Byly testovány obalové materiály pro ukládání plastových knižních vazeb či knih s plastovými prvky.

V procesu certifikace je *Metodika průzkumu plastových knižních vazeb v novodobém knihovním fondu*.

RightLib – elektronické zpřístupnění chráněných publikací

Příjemce dotace: Knihovna AV ČR, v. v. i.

Hlavní řešitel: Ing. Martin Lhoták

Odpovědný řešitel na straně NK ČR: PhDr. Vít Richter

Období řešení projektu: 2018–2022

Na realizaci projektu spolupracují tři knihovny, které se dlouhodobě věnují vývoji a optimalizaci digitální knihovny Kramerius určené zejména pro zpřístupnění digitalizovaných novodobých dokumentů – Knihovna AV ČR, Moravská zemská knihovna a NK ČR. V roce 2020 dospěl projekt do poslední fáze realizace první výzkumné etapy, jež spočívala zejména v analytických pracích provázaných na nové možnosti zpřístupnění výše uvedených dat v souvislosti s možnostmi zpřístupnění děl nedostupných na trhu či díky možnostem otevření dat pro vědecké

3 Zatím nejspěšnější kombinací bylo dosaženo alkalické rezervy 1,5 % CaCO₃ a hodnot pH v rozmezí 7,2 až 7,7.

a akademické pracovníky a studenty vysokých škol v důsledku probíhající pandemie covidu-19. V návaznosti na nové možnosti zpřístupnění a potřeby autorizace uživatelů paralelně probíhaly i zásadní vývojové práce. Řešitelský tým pracoval na návrhu a realizaci zajištění autorizace a autentizace uživatelů při přístupu do Krameria tak, aby byly splněny povinnosti vyjednané s autorskými svazy i požadavky autorského zákona. V první fázi se jednalo o samostatnou instanci webového serveru Apache, v němž byl zprovozněn Shibboleth service provider, který byl zaregistrován v rámci federace eduID. Součástí jeho konfigurace pak byl seznam institucí, jejichž uživatelé měli právo k chráněnému obsahu přistupovat. V průběhu nouzového stavu bylo možné otestovat robustnost řešení a identifikovat jeho slabiny. Další práce pak probíhaly na návrhu řešení přístupu k dílům nedostupným na trhu v jiných institucích. Základní premisou je, že NK ČR bude mít přímou kontrolu nad tím, které instituce mají nebo nemají právo k digitalizovaným dokumentům přistupovat, případně i kteří uživatelé těchto institucí toto právo mají. V rámci vývoje nové instance Krameria ve verzi 7 došlo také k rozvojovým pracím spojeným s úložištěm Akubra, vývoj se týkal i úprav indexeru a optimalizace schémat a zkvalitnění prostředí pro administraci systému. API jádro systému Kramerius bylo v rámci vývoje rozšiřováno pro napojení nové funkcionality na straně uživatelského klienta a také administračního rozhraní. Rozsáhlý čas byl věnován i funkcionalitám České digitální knihovny, zejména těm, které jsou spojeny se sklizněmi dat. Při využití SOLR a úložiště Akubra probíhá nyní harvestování obsahu velkých digitálních knihoven s miliony objektů v řádech jednotek dnů proti původním měsícům a nově je interní mechanismus harvestů doplněn i o možnost víceúrovňového sklizení.

V roce 2020 probíhaly práce na projektu RightLib dle harmonogramu a vytyčených cílů, které však ovlivnila jarní koronakrize, což vedlo k urychlení prací na vyřešení zpřístupnění děl nedostupných na trhu online (vzdáleně z domova). Realizace projektu tak předběhla stanovené plány.

Virtuální rekonstrukce rozptýlených provenienčně bohemiálních knižních celků v tuzemských i zahraničních knihovnách

Příjemce dotace: Národní muzeum

Hlavní řešitel: PhDr. Richard Šípek, Ph.D.

Odpovědný řešitel na straně NK ČR: Mgr. Tomáš Foltýn

Období řešení projektu: 2018–2022

Konsorciální projekt Národního muzea, Národního památkového ústavu a NK ČR navazuje na předchozí zkušenosti jednotlivých řešitelů s výzkumem problematiky knižních proveniencí. Cílem projektu je virtuální rekonstrukce rozptýlených provenienčně bohemiálních celků v tuzemských a zahraničních knihovnách a další aktivity spojené s popularizací naší knižní kultury.

V den 70. výročí devastující Akce „K“ připravili pracovníci NK ČR dvanáctiminutovou virtuální výstavu *Akce K: Zkáza klášterních knihoven*, která byla záměrně cílena na neobornou veřejnost (zejména na žáky a studenty základních a středních škol a případně jejich pedagogy). Tato multimediální výstava prezentovala dobový materiál a za tímto účelem pro ni vznikl unikátní materiál v podobě nových krátkých animovaných filmů. V období od 12. 4. do 9. 5. 2020 navštívilo výstavu 5 648 uživatelů, z toho 4 604 unikátních návštěvníků. Kromě samotné výstavy vznikly i pracovní listy, které využila řada škol při distančním vzdělávání.

Pokračovaly i práce na průzkumu fondu a mapování provenienčních znaků ve fondech Oddělení rukopisů a starých tisků – fondu Bibliotheca nationalis. Bylo zpracováno ca 2 000 svazků ze signaturových řad 47 (Iuris-Prudentia nationalis), 48 (Medicina nationalis) a 49 (Philosophia nationalis). Dalším segmentem prací je tvorba autoritních záznamů bývalých majitelů do databáze národních autorit a do databáze Provenio. Jsou vytvářeny jak personální, tak korporativní záznamy. Práce navázaly na zkušenosti z předchozích let. V roce 2020 pokračovalo systematické doplňování fotodokumentace k autoritním záznamům, byla dokončena příprava na propojování záznamů s databází Provenio. Do databáze Provenio bylo implementováno ca 100 záznamů personálních autorit. Pokračoval i podrobný archivní výzkum k problematice pohybu knižních celků ve 20.–50. letech 20. století. Zároveň proběhlo zpracování a vytěžení dokumentace načerpané během studijní cesty do Bundesarchiv Berlin-Lichterfelde usku- tečněně na sklonku roku 2019, zejména archivní fondy Hlavního říšského bezpečnostního úřadu (R58, Reichssicherheitshauptamt)). Bylo dosaženo i dalších výsledků zejména na úrovni vědeckých článků a studií.

Vývoj centralizovaného rozhraní pro vytěžování velkých dat z webových archivů

Příjemce dotace: Národní knihovna ČR

Hlavní řešitel: Mgr. Tomáš Foltýn

Období řešení projektu: 2018–2022

Rok 2020 byl závěrečným rokem realizace druhé etapy projektu, která byla spojena s analytickým zpracováním dat webového archivu a jejich automatizovanou excerpcí. V průběhu tohoto roku došlo k další fázi vývoje jednotlivých nástrojů a procesů, jejich následnému testování na dostupných vzorových datech a zavedení do provozu. Byly vytvořeny základní nástroje pro zpracování audio souborů, které byly vyvíjeny prostřednictvím Západočeské univerzity v Plzni. Toto pracoviště dále provedlo i další experimentální vývoj v oblasti analýzy témat dokumentu a textového obsahu. NK ČR ve spolupráci s dodavatelskou společností InQool, a.s. řešila vývojové práce navázané na databázi digitálních objektů. Všechny výše uvedené výsledky byly na konci této etapy předány do hodnocení výzkumu a vývoje. V rámci infrastrukturního prostředí NK ČR se pokračovalo v optimalizaci nasazení jednotlivých páteřních komponent řešení (Hbase, Hadoop) a k dalším zátěžovým testům. Analytické práce průběžně realizované v rámci projektu se vztahují také k extrahování datových sad, testování vyhledávacích mechanismů a vizualizaci získaných údajů. V roce 2020 se hlavní pozornost soustředila na testování a zkoumání možností práce s vhodnými vizualizačními nástroji, jako je Gephi, který slouží k tvorbě grafů z velkých objemů dat. V průběhu roku 2020 bylo zpracováno i několik článků v odborných periodických či sbornících.

Využití zobrazovacích metod pro studium skrytých informací v knihách

Příjemce dotace: Národní knihovna ČR

Hlavní řešitel: Ing. Petra Vávrová, Ph.D.

Období řešení projektu: 2018–2022

Cílem projektu je specializovaný průzkum rozsáhlých knihovních fondů zaměřený na skryté informace v knihách, v knižní vazbě, přečtení nečitelných textů, zviditelnění běžně neviditelných detailů apod. Těžiště řešení projektu v roce 2020 spočívalo v zajišťování dostatečně pestré škály vzorků knih a knižní vazby. Byly vyhledávány knihovní jednotky, u kterých je předpokládán výskyt sekundárně použitých materiálů, fragmentů zmizelých nebo odstraněných textů ve fondu Slovanské knihovny, ale nově i v historických a hudebních fondech NK ČR. Průzkum je zaměřen na nejstarší exempláře ve fondu a dokumenty, kde je zvýšená potřeba dohledat provenienční znaky, informace o majitelích nebo uživatelích exempláře.

Na vzorcích, ale i reálných exemplářích knižní vazby probíhalo testování efektivity jednotlivých zobrazovacích technologií (videospektrální komparátor, radiografie). Vybrané metody byly testovány za účelem ověření jejich bezpečnosti pro materiály knihovních fondů s ohledem na jejich případné poškození. Byly provedeny další testy na zobrazení filigránů, shrnuty poznatky o vlastnostech papírů a forem. Konkrétní výsledky získané využitím zobrazovacích metod, konkrétně radiografie pro zobrazení skrytých informací v knižní vazbě, byly prezentovány ve formě článku ve sborníku z mezinárodní konference a odborného článku v periodiku *Knihovna: knihovnická revue*. Odborný článek do zahraničního periodika s názvem *Imaging techniques for survey of book collections* by měl vyjít na začátku roku 2021.

V průběhu celého roku 2020 rovněž probíhalo vyhodnocování obrazových výstupů zobrazovacích metod jako jeden ze zásadních cílů projektu, směřující k uspořádání výstavy s kritickým katalogem. Probíhalo vyhodnocování obrazových výstupů zobrazovacích metod a jejich zpracování grafickou. Pro možnost detailnějšího průzkumu snímků získaných z přístrojů určených pro průzkum a testování materiálů knihovních fondů, které jsou důležité z hlediska vědeckého výzkumu, materiálové analýzy a restaurátorského průzkumu, je využíváno grafických úprav.

Nový fonograf: naslouchejme zvuku historie. Vytvoření postupů a nástrojů pro evidenci, digitalizaci, zpřístupnění a dlouhodobou ochranu zvukových záznamů na historických nosičích v paměťových institucích

Příjemce dotace: Národní muzeum

Hlavní řešitel: Filip Šír, DiS, Národní muzeum

Odpovědný řešitel na straně NK ČR: Mgr. Zuzana Petrášková

Období řešení projektu: 2018–2022 (pro NK ČR 2018–2020)

Projekt se účastní čtyři instituce: Národní muzeum, NK ČR, Knihovna AV ČR a Filozofická fakulta Masarykovy univerzity. V roce 2020 bylo v NK ČR vytvořeno dle fotografických podkladů etiket na šelakových deskách 2 000 známů těchto zvukových dokumentů. Pokračovalo hodnocení obsahu nahrávek. Nadále se připravovaly podklady pro jmenné autority, rozšiřoval se seznam interpretů, dirigentů, skladatelů s přesně vymezeným kritériem výběru (bohemika, světová produkce, tzv. vážná, populární a jazzová hudba, folklór a mluvené slovo). Na základě tohoto průzkumu se připravuje studie o sbírce historických zvukových dokumentů uložených v NK ČR.

V roce 2020 pracovníci Oddělení pro standardy aktualizovali existující standardy pro zvukové dokumenty. Byl aktualizován i standard pro popis fonografických válečků (nová verze) a standard pro popis gramofonových desek. Také byl proveden průzkum formátových politik vybraných zahraničních institucí týkající se souborových formátů pro digitalizované audio dokumenty. Tento průzkum spolu s dosavadní aktivitou týmu v oblasti standardizace vzniku digitálních dokumentů byl následně zpracován do odborného článku, který byl v roce 2020 publikován v časopisu *Knihovna: knihovnická revue*.

Výzkum a vývoj pokročilých technik čištění knih a rukopisů

Příjemce dotace: AV ČR, Ústav chemických procesů

Hlavní řešitel: Ing. Jiří Smolík, CSc.

Odpovědný řešitel na straně NK ČR: Ing. Petra Vávrová, Ph.D.

Období řešení projektu: 2018–2022

Projekt je řešen v rámci smlouvy o spolupráci s Laboratoří chemie a fyziky aerosolů a Skupinou laserové chemie v Ústavu chemických procesů AV ČR. Cílem projektu je vytvořit nové postupy, využitelné pro restaurování knihovních a archivních fondů, a to laserovým čištěním a pneumatickým čištěním povrchů dokumentů pomocí dvoufázového spreje. Záměrem navrhovaného projektu je výzkum a vývoj nových metod čištění povrchů archivních předmětů znečištěných jemnými částicemi a nanočásticemi, i dalšími typy znečištění. To je důležité zejména proto, že jemné prachové částice a nanočástice přítomné v depozitářích přispívají nejvíce k degradaci knihovních a archivních fondů. Vývoj metodiky čištění oběma postupy bude prováděn s různými typy knihovních a archivních materiálů, které byly již použity v předchozích studiích. Jde o materiály na bázi celulózy (filtrační papír Whatman 1, ručně čerpaný papír z Velkých Losin a průmyslově vyrobený dřevitý papír z roku 1960) a kolagenní materiály (vazební pergamen a tříslučiněná vazební useň), které budou znečištěny reálným prachem dlouhodobou expozicí ve vybraných archivech nebo mechanicky. Obě techniky budou dále použity i pro čištění knihovních materiálů znečištěných nárůstem mikroorganismů a zasažených živelními pohromami (povodně, požáry), kdy na povrchu materiálů zůstávají velmi špatně odstranitelné stopy, jako jsou vlákna plísní nebo barevné skvrny.

V roce 2020 byly dokončeny testy laboratorně připravených vzorků papíru, kolagenního materiálu a textilu znečištěných různými typy prachových částic. Tyto vzorky byly čištěny pomocí TEA CO2 laseru, excimerového ArF laseru a dvoufázového spreje částic oxidu uhličitého v nosném plynu. Cílem bylo stanovit podmínky pro účinné a zároveň bezpečné ošetření. Výsledky byly porovnány s paralelními sadami vzorků ošetřenými běžně používanými metodami mechanického čištění. Hodnocení ukázalo, že za vybraných podmínek použití čištění pomocí TEA CO2 laseru a dvoufázového spreje vykazují velmi dobré výsledky ve srovnání s běžně používanými metodami mechanického čištění. Tyto způsoby ošetření mají tudíž velký potenciál stát se vhodnou alternativou k tradičně využívaným postupům. V další fázi řešení budou práce zaměřeny především na ověření vybraných metod a publikaci výsledků.

IN-PROVE : budování INtegrovaného prostředí pro PRůzkum, Ochranu, Výzkum a Evidenci novodobých knihovních fondů

Příjemce dotace: Národní knihovna ČR

Hlavní řešitel: Mgr. Tomáš Foltýn

Období řešení projektu: 2016–2020

Rok 2020 byl závěrečným rokem řešení, v jehož rámci byly doplněny všechny zbývající výsledky projektu, a to zejména integrovaný systém pro práci s konzervačními sbírkami, který byl průběžně vyvíjen již v předcházejícím období. V rámci standardních činností (průzkum fondů, tvorba jednotek, zpracování proveniencí) byly realizovány jednotlivé pracovní činnosti v plánovaném objemu. Pokračovaly i práce spojené s mapováním původních vlastníků knižních celků, které vyvrcholily přípravou a zpracováním dvou studií Marcely Sulženko (Strouhalové).

Důležitou činností realizovanou v roce 2020 byly i činnosti spojené s mapováním regionálních mutací periodik, resp. dalším laděním nástroje PERmonik, kdy probíhaly intenzivní zátěžové testy. V rámci zavádění nástroje pro zpracování regionálních mutací periodik PERmonik do praktického využití byla v průběhu roku nad rámec technické dokumentace zpracována ještě základní uživatelská příručka definující pracovní postupy při evidenci periodik. Možnosti prezentovat výstupy projektu byly velmi omezené kvůli probíhající pandemii covid-19. V rámci realizace projektu byly naplněny všechny předem definované cíle, přičemž proti původním plánům byla publikována řada odborných studií, které rozšířily povědomí o jednotlivých činnostech podporovaných prostřednictvím tohoto projektu. Výzkumné aktivity projektu spojené s mapováním regionálních mutací periodik budou pokračovat i v dalším období díky zapojení této oblasti do vědeckých činností podporovaných v rámci institucionálního výzkumu NK ČR.

INDIHU – vývoj nástrojů a infrastruktury pro digital humanities

Příjemce dotace: Knihovna AV ČR, v. v. i.

Hlavní řešitel: Ing. Martin Lhoták

Odpovědný řešitel na straně NK ČR: Mgr. Tomáš Foltýn

Období řešení projektu: 2016–2020

Rok 2020 byl posledním rokem řešení projektu. Posledním velkým výstupem projektu bylo vytvoření zastřešujícího rozhraní nad nástroji vyvinutými v rámci projektu a zveřejnění vyhledávacího indexu nad zdroji ze zapojených vědeckých ústavů. Zastřešující platforma INDIHU byla spuštěna na adrese <https://indihu.cz/> a zpřístupňuje všechna softwarová řešení vyvinutá v průběhu projektu – INDIHU Index, INDIHU Exhibition, INDIHU Mind a INDIHU OCR. Pro dobré přijetí a provázanost všech produktů se projektový tým zaměřil i na vytvoření jednotného vizuálního stylu. Tzv. corporate identity umožní lépe rozpoznat sounáležitost jednotlivých nástrojů a přispěje k tomu, že projekt a jeho výstupy budou snáze přijímány jako celek. Odborní pracovníci NK ČR se podrobně věnovali zejména finální fázi testování a optimalizaci vnitřních procesů nástroje INDIHUmind. Byla upravena funkcionality některých částí aplikace zejména týkajících se citací a dokumentů. V rámci citací je nyní umožněna základní struktura citačních prvků vázaná na popisná pole ve standardu MARC21. Dále je možné vytvářet šablony pro různé citační styly včetně nestandardních. S použitím šablony lze generovat vytvořenou citaci v řádkové podobě a ve formátu pdf. Citace se zobrazí kliknutím na název v seznamu citací. Dále byla optimalizována funkcionality spojená s tvorbou karet přidáním lišty umožňující základní operace s textem. Za rok 2020 byla uplatněn hlavní výsledek typu Z poloprovoz, kterým je *INDIHU – platforma pro vědeckou práci s digitálními sbírkami z oblasti humanitních věd*. Jde o plánovaný výsledek projektu, který slouží k integraci digitálních dat z oblasti humanitních věd a nabízí v rámci nástroje INDIHU Index jejich intenzivní využívání, vzájemné propojování a inovativní formy výzkumu. Na konci roku byly v rámci projektu zorganizovány workshopy, během nichž se zástupci akademické obce a pracovišť jednotlivých ústavů AV ČR seznámili s možnostmi využití výsledků projektu a základními pracovními postupy, jak uvedené nástroje používat. Realizaci projektu lze hodnotit jako veskrze úspěšnou.

Knihovněda.cz: Portál k dějinám české knižní kultury do roku 1800

Příjemce dotace: Knihovna AV ČR, v. v. i.

Doba řešení: 2016–2020

Hlavní řešitel: PhDr. Lenka Veselá, Ph.D., KAV

Odpovědný řešitel na straně NK ČR: Mgr. Jindřich Marek, Ph.D.

Rok 2020 byl posledním rokem řešení tohoto pětiletého projektu, jehož hlavním cílem je vytvoření virtuálního prostředí pro výzkum kulturního dědictví, konkrétně dějin české knižní kultury do roku 1800. Výsledný webový portál integruje relevantní elektronické informační zdroje vytvářené v paměťových a výzkumných institucích, které dosud nebyly provázány (jedná se o dvě větve národní retrospektivní bibliografie, a to jak jazykově českých knih, tak cizojazyčných bohemik, dále zdroje k bohemikálním rukopisům). Do portálu byl zapojen také nový edukativní a výzkumný nástroj – *Mapa tiskařské produkce Čech a Moravy do roku 1800* a *Encyklopedie knihy v českém středověku a raném novověku*. Součástí projektu byla také realizace výstavy iluminovaných modlitebních knih z pozdního středověku a vydání několika monografií a odborných studií.

Díličí části projektu byly podobně jako v minulém roce řešeny paralelně. V rámci druhé etapy projektu plánované od 1. 1. 2019 do 31. 12. 2020 byl projekt průběžně řešen v následujících částech:

1. *Elektronická Encyklopedie knihy v českém středověku a raném novověku* (dostupná z: <https://www.encyklopedieknihy.cz>) byla jako výsledek uplatněna v roce 2018. Kromě toho, že je dostupná jako

samostatný elektronický zdroj ke knižní kultuře, byla již v roce 2019 integrována do pracovní verze portálu *Knihověda.cz*. Odkaz na encyklopedii se nachází na hlavní stránce portálu a navíc v záznamech vyhledaných v bibliografických se zobrazí odkazy na hesla jednotlivých tiskařů v encyklopedii; podobně po kliknutí na název tiskařské lokality v *Mapě tiskařské produkce* se zobrazí heslo k ní v encyklopedii. Od posledního roku řešení je encyklopedie dostupná na rozdíl od předchozí doby pomocí zabezpečeného protokolu HTTPS. Po obsahové stránce probíhaly především úpravy a doplňování hesel, a to i na základě zpětné vazby od uživatelské komunity získané v předchozím roce. Důraz byl kladen na vizuální sjednocení hesel připravených různými autory a na zlepšení funkčnosti vyhledávání. Výsledek byl také popularizován na konferenci k projektu.

2. Bibliografické databáze – *Databáze cizojazyčných bohemikálních tisků 1501–1800* (BCBT) a *Knihopis českých a slovenských tisků od doby nejstarší až do konce 18. století* (KPS) – byly kompletovány o další část tiskařské produkce, chronologicky navazující na již dokončenou tiskařskou produkci 15. až 18. století. V roce 2020 pokračovalo v souladu s navrženým harmonogramem zpracování (tj. vkládání a kompletace záznamů) tiskařské produkce 18. století. V rámci KPS byly upravovány především zbývající záznamy k tiskům 18. století, celkem kolem 2 400 položek. V záznamech byl zkontrolován zápis údajů z tzv. číselných *Dodatků ke Knihopisu* a provedeny další zásahy (např. připojení jmenných autoritních hesel a doplnění vybraných věcných předmětových a žánrových hesel), aby bylo dosaženo celkového zřehlednění a zkvalitnění bibliografických popisů. V databázi BCBT bylo zkompletováno celkem 5 000 záznamů z 18. století. K jednotlivým záznamům byly připojovány zejména národní autority a odkazy na dostupné digitální kopie. Další společné selekční termíny (předmětová a žánrová hesla) byly doplněny do více než 8 000 záznamů. Do databáze BCBT bylo nově popsáno také několik desítek unikátně dochovaných bohemik z českých a zahraničních knihoven. V obou databázích se v současné době nachází celkem cca 50 tis. záznamů cizojazyčných a jazykově českých bohemik z 15. až 18. století, které byly již ověřeny, sjednoceny a doplněny o nové selekční údaje. Aktualizace byly provedeny i v databázích rukopisů, kodikologické a knihovědné literatury.

3. Integrované vyhledávání v portálu: Ve společném vyhledávacím rozhraní (<https://knihoveda.lib.cas.cz>) byl v roce 2020 realizován přechod na vyšší verzi vyhledávacího rozhraní Vufind, na něž navázala kontrola funkcionality migrovaných dat. Souběžně byla řešena také otázka řazení ve výsledcích rešerše a zobrazování podřazených záznamů.

4. Webový portál *Knihověda.cz*: V roce 2020 byla dokončena finální verze webového portálu *Knihověda.cz*, ve kterém jsou integrovány již všechny plánované části (*Bibliografické databáze bohemikálních tisků a rukopisů*, *Encyklopedie knihy v českém středověku a raném novověku* a *Mapa tiskařské produkce do roku 1800*). Od roku 2020 jsou na webovém portálu pravidelně zveřejňovány aktuality o knižních a časopiseckých novinkách, odborných setkáních či výstavách k dějinám české knižní kultury. Pro potřeby mezinárodní badatelské komunity byla vytvořena jeho anglická verze. Tento webový portál představuje unikátní virtuální prostředí pro výzkum české knižní kultury do roku 1800 s integrovanými informačními zdroji, které dosud nebyly provázány, včetně zcela nového výzkumného nástroje, který má také vizuálně orientované rozhraní. Portál, který ověřuje původní výsledky výzkumu a vývoje, podporuje výzkumné aktivity v oblasti starší české knižní kultury. Výsledek byl popularizován na konferenci k projektu.

5. Webová aplikace *Mapa tiskařské produkce Čech a Moravy do roku 1800* vychází z aktuálních dat integrovaných databází k tiskařské produkci Čech a Moravy. Mapa byla navržena tak, aby splňovala jak funkci popularizační, tedy seznamovala širší veřejnost s vývojem českého knihtisku přitažlivou formou, tak i funkci vědecko-výzkumnou, což se ve srovnání s podobnými projekty v evropském prostoru jeví jako ojedinělé řešení. Mapová aplikace se skládá ze tří modulárních částí: vlastní mapy, časové osy a rešeršního panelu, které jsou vzájemně interaktivní. Mapa tak umožňuje nejen získat přehled o tiskařské produkci v jednotlivých lokalitách (včetně představení produkce jednotlivých tiskařů), ale umožňuje i kombinované dotazy v několika rešeršních sadách. Ty jsou určeny pro srovnávání dalších vybraných parametrů (například zastoupení jednotlivých jazyků nebo tematické skladby tiskařské produkce). Výsledky rešerší v podobě počtu relevantních děl je možné si zobrazit i jako konkrétní záznamy v bibliografické databázi a také se zobrazí v mapě a v časové ose, která je plně interaktivní. Z mapy je také možné vstoupit do hesel o dějinách knihtisku v jednotlivých lokalitách v elektronické *Encyklopedii knihy v českém středověku a raném novověku*. Mapa je dostupná na adrese <https://mapa.knihoveda.cz>, kde se nachází také relevantní dokumentace v podobě popisu výsledků a metody a průvodní zprávy k výsledku. Výstup byl MK ČR odevzdán v září 2019, k jeho schválení došlo 26. 2. 2020. Mapa tiskařské produkce byla proto uplatňována jako výsledek projektu až v roce 2020. Výsledek byl také popularizován na konferenci k projektu.

6. Výstava *Nebeský žebřík: Pozdně středověké modlitební knihy ze sbírek Národní knihovny ČR* se konala od 23. 10. 2019 do 7. 1. 2020. Expozice na vizuálně atraktivním segmentu bohatě iluminovaných modlitebních knih pozdního středověku ukázala proces jejich vzniku a představila přechod od rukopisu k tištěné knize jako novému médiu. Vzhledem

k zájmu veřejnosti bylo trvání výstavy prodlouženo do 31. 1. 2020. Výstava byla uplatňována jako výsledek za rok 2020.

7. Knižní výstupy: Katalog k výstavě *Nebeský žebřík: Pozdně středověké modlitební knihy ze sbírek Národní knihovny ČR* vyšel již v roce 2019, nicméně byl uplatňován jako výsledek za rok 2020, současně s výstavou. Dále byla publikována monografie Michala Dragouna a kol. *Knižní kultura českého středověku*, jež nabízí přehled o knižní kultuře v Čechách a na Moravě od jejich počátků do roku 1500 se zvláštním zaměřením k nosičům památek latinské a staročeské literatury, tedy rukopisům a inkunábulím. Tři stati jsou věnovány vývoji knižní kultury v jednotlivých obdobích: do začátku husitské revoluce (1419), do konce poděbradského období českých dějin (1471) a v době jagellonské do roku 1500. Čtvrtá stať se věnuje fenoménu iluminovaných rukopisů, tak jak byly v našem prostředí vytvářeny a recipovány v průběhu celého středověku. Další monografií, která vzešla z projektu, je *Barokní frontispis v tiskařských bohemikálních tiscích* (2 díly) Hany Beránkové, jež reflektuje vývoj frontispisu a jeho postavení v rámci ilustračního doprovodu tisků. První (výkladový) díl analyzuje tento fenomén ze tří základních hledisek: knihovědně-bibliografického, literárněvědného a uměnovědného a zasazuje jej do širších kulturně historických souvislostí. Druhý díl obsahuje podrobný katalog všech zpracovaných frontispisů s rejstříky různého typu.

Projekt byl v roce 2020 řešen v souladu s podaným návrhem a smlouvou (včetně dodatků) a probíhal podle naplánovaného harmonogramu. Vedle vedlejších výstupů (konference, monografie) byly v roce 2020 realizovány či uplatněny všechny tři hlavní výsledky – webová aplikace *Mapa tiskařské produkce Čech a Moravy do roku 1800*, výstava *Modlitební knihy v pozdním středověku* (spolu s kritickým katalogem k výstavě), uspořádaná v NK ČR, a webový portál *Knihověda.cz*, který integruje dostupné *Bibliografické databáze k dějinám české knižní kultury*, *Encyklopedii knihy ve středověku a raném novověku* a *Mapu tiskařské produkce do roku 1800*.

ARCLib – komplexní řešení pro dlouhodobou archivaci digitálních (knižních) sbírek

Příjemce dotace: Knihovna AV ČR, v. v. i.

Doba řešení: 2016–2020

Hlavní řešitel: Ing. Martin Lhoták, KAV

Odpovědný řešitel na straně NK ČR: Bc. Václav Jiroušek

V roce 2020 pokračovaly práce realizované v rámci projektu ARCLib – vývoj řešení pro archivaci digitálních fondů v knihovnách. NK ČR se na projektu podílela jako spoluřešitel společně s Knihovnou AV ČR, Moravskou zemskou knihovnou a Masarykovou univerzitou. Cílem projektu bylo vyvinout volně dostupný (open-source) systém pro dlouhodobou ochranu digitálních dat (LTP), splňující potřeby paměťových institucí, zejména knihoven.

Projekt dosáhl v posledním roce řešení svého hlavního cíle, kterým bylo vytvoření plnohodnotného open-source řešení pro dlouhodobou archivaci digitálních dat. Softwarové řešení – archivační systém ARCLib – bylo prověřeno v testovacím provozu a splňuje všechny požadavky definované řešitelským týmem. Před koncem roku 2020 byl systém ARCLib rovněž nasazen pro produkční použití v Knihovně AV ČR. Pracovníci NK ČR se v rámci projektu v tomto roce věnovali zejména testování vyvíjeného softwarového řešení, odhalování a odstraňování chyb a optimalizaci funkcionalit systému tak, aby výsledný systém poskytoval paměťovým institucím kvalitní a plnohodnotný nástroj pro archivaci jejich digitálních sbírek. Pracovníci NK ČR rovněž pokračovali v dohledu nad metadatovou stránkou projektu, zejména v oblasti digitálních dat produkovaných knihovnami využívajícími tzv. standardizaci NDK při digitalizaci tištěných monografií a periodik. Pokračovala také spolupráce na rozvoji metadatové standardizace v oblasti elektronických publikací, potřebná pro budoucí archivaci těchto dat.

DL4DH – vývoj nástrojů pro efektivnější využití a vytěžování dat z digitálních knihoven k posílení výzkumu digital humanities

Příjemce dotace: Knihovna AV ČR, v. v. i.

Doba řešení: 2020–2022

Hlavní řešitel: Ing. Magdaléna Vecková, KAV

Odpovědný řešitel na straně NK ČR: Mgr. Zdenko Vožár

Rok 2020 byl prvním rokem řešení tohoto projektu, kdy na straně všech řešitelských týmů probíhaly úvodní, analytické práce. Členové řešitelského týmu NK ČR se plně zapojili do příprav veřejné soutěže, která se týkala analytických a programovacích činností spojených s vývojem nástrojů, jež budou používány v rámci tohoto projektu a které jsou rovněž hlavními výsledky tohoto projektu. Na pravidelných schůzkách celého týmu byly definovány jak vědeckými, tak technickými pracovníky požadavky na funkčnost softwaru DL4DH Feeder, pomocného systému

Kramerius plus, vycházejícího z požadavků na specifickou bázi a nástroje TEI Converter.

Kromě těchto prací se řešitelský tým NK ČR rovněž zabýval prvotními přípravami na vytvoření audiovizuální mapy vazeb, která bude realizovaná pomocí webové prezentace. Tato mapa bude dalším výsledkem projektu DL4DH a bude prezentovat na konkrétním tématu religionistiky postupy spojené s využitím vytěžených dat pro účely humanitních věd. V první fázi bylo stanoveno badatelské téma a v souvislosti s ním byl konkretizován rovněž harmonogram dalšího postupu. V rámci dostupného materiálu se členové řešitelského týmu NK ČR zaměřili na téma, které lze zpracovat různými způsoby. Pro potřeby tohoto výstupu byl vybrán jeden z nich jako příkladný user case. Konkrétně jde o téma mapování užití biblických citací v digitalizovaných periodikách vydávaných za doby první republiky a o analýzu charakteru vybraných tiskovin. V první fázi byla na vzorci vybraných periodik z doby první republiky provedena sonda formou exportu z úložiště a různé analytické práce, které umožnily stanovení postupu pro pokračování v dalším roce řešení projektu.

Jejich celkový rozbor, klasifikace, klastrování a vzájemné vazby mohou poskytnout nový pohled na charakter periodického tisku spjatého s první republikou a na změny nálad ve společnosti v průběhu její existence. V hlubší rovině umožní rovněž tato analýza pojednat změnu popularity samotných biblických aluzí a jejich typu v průběhu let. Biblické aluze jako žánr měly v novinách a periodikách druhé poloviny 19. století významné postavení, ale v čase se jejich konkrétní obsah (užité aluze) měnil, reflektoval změnu společnosti.

V českém prostředí se dá očekávat významné provázání obsahu textu se změnami vnímání religiozity (internalizací) ve společnosti a politickým narativem, který souvisel s politikou prezidenta T. G. Masaryka v kontextu obrody husitství a humanismu, katolickou reakcí, různými proudy dělnického hnutí a nástupu příležitostí a hrozeb komunismu a hitlerovského Německa. Je to téma stále rezonující ve společnosti, zároveň je však religionisticky, lingvisticky a historicky podnětné pro nové zpracování za využití nástrojů digitálních humanit.

Dále bylo vědeckými pracovníky vybráno několik témat, k nimž byly posléze dohledávány v knihovních katalozích relevantní tituly. Z těchto témat budou vytvořeny v digitální knihovně Kramerius badatelské sbírky. Tituly byly během kalendářního roku postupně digitalizovány, čímž docházelo k obohacování Krameria, který je páteřním systémem tohoto projektu. Cílem těchto sbírek je soustředit na jednom místě relevantní data, která budou poté využívána výzkumnými pracovníky z řad badatelské veřejnosti jako připravený a uchopitelný zdroj dat při pracích na nově vytvořených nástrojích v projektu DL4DH.

C. Zapojení do velkých výzkumných infrastruktur

LINDAT/CLARIAH-CZ

Příjemce dotace: Matematicko-fyzikální fakulta Univerzity Karlovy

Hlavní řešitel: prof. RNDr. Jan Hajič, Dr.

Odpovědný řešitel na straně NK ČR: Mgr. Tomáš Foltýn

Období řešení projektu: 2019–2022

Cílem konsorciálního projektu LINDAT/CLARIAH.cz je otevřeným způsobem zpřístupnit digitalizované datové zdroje a další zajímavé datové sady široké vědecké komunitě i studentům v ČR i Evropě a zároveň získat přístup k obdobným zdrojům dostupným v evropských sítích CLARIN a DARIAH. LINDAT/CLARIAH-CZ tvoří 11 výzkumných organizací aktivních v humanitních a uměleckých oborech v ČR, například Národní filmový archiv, Univerzita Karlova, jednotlivé ústavy AV ČR, Masarykova univerzita a další instituce. Důležitými členy realizačního týmu projektu jsou i další dvě významné knihovny – Knihovna AV ČR a Moravská zemská knihovna. V roce 2020 se partnerské knihovny věnovaly zejména dalším úpravám digitální knihovny Kramerius v NK ČR pro lepší práci s daty a zajištění podpory zpřístupnění digitálních dat pro vysokoškolská a akademická pracoviště. V rámci prostředí NK ČR došlo zejména na posílení vnitřní páteřní infrastruktury, na které běží digitální knihovna (<http://kramerius5.nkp.cz/>). Ta byla průběžně aktualizována, aby nedocházelo k výpadkům systému, a data byla v souladu s pravidly autorského zákona dostupná uživatelům. Zároveň pokračoval rutinní výběr dokumentů a následná digitalizace včetně zahrnutí titulů ze společenských a humanitních věd. V souvislosti s aktuální pandemickou situací bylo opět zavedeno zpřístupnění digitálních dat pro studenty a pedagogy vysokých škol. Odborní pracovníci NK ČR se také aktivně podíleli na zpracování podkladů pro evaluaci LINDAT/CLARIAH.cz, která bude předložena v roce 2021. Tyto podklady byly vytvořeny s Moravskou zemskou knihovnou a Knihovnou AV ČR jako souvislý text za všechny zastoupené knihovny.

Další aplikační projekty

A. Národní projekty

A. 1 Program Veřejné informační služby knihoven (VISK)

Všechny projekty v jednotlivých podprogramech jsou jednoleté. Tyto projekty se týkají podpory konkrétních činností knihoven v oblasti vzdělávání, provozu digitálních knihoven, produkce digitálních dat (retrospektivní konverze katalogů, digitalizace sbírek), provozu informačních portálů, přístupu k digitálním zdrojům atp. V seznamu projektů již nadále nejsou uváděny statutární činnosti, dříve hrazené z programu VISK, na které NK ČR dostala finanční prostředky přímo do rozpočtu.

VISK 1

Koordinační centrum programu VISK

Odpovědný pracovník: PhDr. Vít Richter

URL: <http://visk.nkp.cz/>

Koordinační centrum programu VISK zajišťovalo veškeré odborné, organizační a koordinační činnosti související s realizací celého programu VISK.

Update uživatelských rozhraní a vnitřních komponent nástrojů využívaných v rámci správy a ochrany novodobých fondů (Aplikace pro průzkum fondů, Registr digitalizace)

Odpovědný pracovník: Mgr. Tomáš Foltýn

Předmětem realizace tohoto projektu byla dodávka vývojových softwarových služeb, které přispějí k efektivnějšímu fungování knihovnických systémů a aplikací, jež zajišťují procesy správy, ochrany a budování novodobých knihovních dokumentů a jejichž rutinní provoz, podporu a vývoj zajišťuje NK ČR. Konkrétně se jedná o úpravu back-endových částí Registru digitalizace a Aplikace pro průzkum fondů. Potřeba aktualizace byla v době plánování projektu spojená zejména s povýšením v obou aplikacích využitého frameworku Relief III, který je zastaralý a funkčně nevyhovující, na novou moderní a efektivnější platformu. Realizované vývojové práce se nakonec týkaly širších možností povýšení využívaných komponent – proběhlo rozdělení společné ORACLE databáze obou nástrojů včetně migrace dat na nové PostgreSQL databázové řešení, proběhl avizovaný transfer back-office platformy z Reliefu III, došlo k modernizaci REST-API rozhraní Registru digitalizace včetně zajištění API konektivity a konečně i k posílení správy uživatelů a nastavení zabezpečení díky nasazení systému Keycloak pro správu identit. Ke všem vývojovým pracím byla zpracována podrobná technická a administrátorská dokumentace. Většina výše uvedených softwarových programátorských prací byla provedena formou dodávky externích služeb za intenzivní podpory odborných pracovníků NK ČR. Při vývoji byly plně podporovány principy otevřeného vývoje, ať už v rámci tvorby zdrojových kódů, tak využití open-source komponent.

Vytvoření validátoru pro e-publikace

Odpovědný pracovník: Mgr. Natalie Ostráková

Cílem projektu bylo vytvořit nástroj pro validaci balíčků dat s elektronickými publikacemi, které byly vytvořeny v souladu se Standardem NDK. Jedná se o nový typ digitálních dokumentů, které by měly být vytvářeny v souladu s pravidly dlouhodobé archivace a jako takové splňovat nároky na čitelnost a využitelnost v budoucnosti. V prvním roce projektu vznikl návrh celkového řešení nástroje a byly vytvořeny validační šablony. V roce 2020 byl validátor dokončen a bude zpřístupněn jako open source.

Konverze dokumentů GOOGLE do formátu TEI P5 ENRICH

Odpovědný pracovník: PhDr. Zdeněk Uhlíř

URL: <http://www.manuscriptorium.eu/>

V roce 2020 byly konvertovány další dávky dokumentů-starých tisků digitalizovaných ve spolupráci se společností Google (cca 20 000 jednotlivých komplexních digitálních dokumentů).

VISK 2

Inovační kurzy informační gramotnosti

Odpovědný pracovník: PhDr. Eva Dostálková

URL: http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=04_Vzd/03_OV_Akce/01_kurzy.htm

Cílem nových inovačních kurzů bylo poskytnout požadované dovednosti v práci s ICT a současně nabídnout možnost prohloubit a rozšířit pokročilé znalosti v oblasti ICT těm, kdo již základní kompetence získali.

Rekvalifikační kurzy dle Národní soustavy kvalifikací

Odpovědný pracovník: Kateřina Nekolová, M. A.

URL: https://ipk.nkp.cz/akce/03_OV_Akce/04_OVrekv.htm

Cílem projektu bylo minimalizovat náklady pro účastníky rekvalifikačního knihovnického kurzu v NK ČR. Účastníci (27 osob) si musí uhradit povinně 1 000 Kč a celková cena kurzu pro jednoho účastníka činí 4 500 Kč. Rozdíl byl uhrazen z této dotace. Celková cena rekvalifikačního kurzu činí 121 500 Kč. Z dotace byli hrazeni lektoři, kteří v kurzu přednáší.

Cílem kurzů bylo poskytnout frekventantům ucelený přehled o současném vývoji knihovnictví v ČR, legislativě v oboru i o procesech a činnostech v knihovnách. Předpokládá se získání teoretických, ale i praktických znalostí a osvojení si základních dovedností z oblasti knihovnicko-informačních činností. Výukový program byl uzpůsobený pro jednotlivé typové pozice dle Národní soustavy povolání. Výuka v rozsahu max. 160 hodin se uskutečnila formou studia při zaměstnání. Po dobu cca 33 týdnů, vždy 1x týdně 5 hodin, probíhaly přednášky, semináře a praktická cvičení.

VISK 5

Retrospektivní konverze Generálního katalogu UKF I NK

Odpovědný pracovník: Mgr. Nataša Mikšovská

Cílem projektu byl předvýběr a příprava cca 44 600 záznamů tisků. Záznamy byly připraveny pro další etapu retrokonverze. Zároveň bylo zpracováno 13 650 nových záznamů ve formátu MARC 21, které byly zpřístupněny v bázi NKC a předány do Souborného katalogu. 5 700 záznamů bylo vytvořeno nebo sloučeno v bázi NKC. K těmto záznamům bylo přidáno pole 920 s číslem tifu z GK UKF I. Jednalo se především o záznamy monografií, které obsahují více děl nebo přitisky a jsou v GK UKF I zpracovány analyticky. Zpracovány byly záznamy abecedního rozsahu JIRO-KEML zahraniční knižní produkce z let 1801–1950. O vybrané prvky věcného popisu bylo doplněno 6 100 záznamů již dříve zpracovaných retrospektivní konverzí.

VISK 6

Digitalizace historických dokumentů NK ČR

Odpovědný pracovník: PhDr. Zdeněk Uhlíř

URL: <http://www.manuscriptorium.eu>

V roce 2020 bylo v rámci VISK 6 z fondu NK ČR (ORST a SK) digitalizováno celkem 65 dokumentů, tj. 29 031 obrazů/stran. Všechny digitalizované dokumenty byly zařazeny do digitální knihovny Manuscriptorium.

Digitalizace vzácných historických rukopisů a tisků z fondu Hudebního oddělení

Odpovědný pracovník: Mgr. Zuzana Petrášková

URL: <http://www.manuscriptorium.eu>

V roce 2020 bylo z fondu Hudebního oddělení digitalizováno 39 rukopisných dokumentů, celkem 3 455 obrazů. Vybrané hudebniny patří do sbírky P. Barnabase Weisse z kapucínského kláštera na Novém Městě pražském, kterou pro fond Hudebního oddělení v roce 1923 zakoupil Ladislav Vycpálek. Digitalizované hudebniny jsou spojené se záznamem mezinárodního soupisu hudebních pramenů RISM a badatelům užívajícím tuto databázi dostupné ke studiu na adrese www.rism.info a v digitální knihovně Manuscriptorium.

VISK 7

Reformátování titulů Čs. sport a Svět práce (I. etapa) a odkyselení ohrožených bohemikálních dokumentů
Odpovědný pracovník: Mgr. Tomáš Foltýn (garant programu), Mgr. Bc. Michaela Bežová (realizace projektu)
URL: <http://kramerius-info.nkp.cz/>; <http://visk.nkp.cz/visk-7>

V projektu se řešilo hromadné odkyselení novodobých knihovních fondů, digitalizace dvou vybraných periodik, výroba ochranných obalů z lepenky pro odkyselené a digitalizované svazky. Rovněž mohly být vykonány vývojové práce v nástrojích Aplikace pro průzkum fondů a v Registru odkyselení, které slouží ke správě a ochraně knihovních fondů. Finanční prostředky byly rovněž čerpány na ostatní osobní náklady, které byly využity na přípravné práce na odkyselení, přípravné práce na digitalizaci a výrobu ochranných obalů.

V roce 2020 bylo hromadně odkyseleno 1 053 svazků o celkové váze 574,39 kg pomocí metody Papersave Swiss, se kterou má NK ČR dlouhodobě dobré zkušenosti a kterou disponuje německá firma Nitrochemie. Dále byla z novodobých fondů vybrána dvě periodika, která mají pro 20. století celospolečenský význam, jsou žádané uživateli a kvůli tomu jsou ve špatném fyzickém stavu. Proto je velmi žádoucí jejich digitalizace. Byly vybrány tituly *Československý sport* (celostátní mutace) a *Svět práce*. Jejich zpracování je naplánováno na několik let, v roce 2020 byly zpracovány roky 1953–1961 u *Čs. sportu* a 1946–1954 u *Světa práce*. Vzhledem k fyzickému stavu jednotlivých svazků byla v rámci projektu rozvolněna knižní vazba a provedeny ambulantní zásahy před a po digitalizaci. Pro všechny digitalizované a část odkyselených dokumentů byly rovněž vytvořeny ochranné obaly (celkem 254 ks).

V rámci programovacích prací došlo k vytvoření nového, uživatelsky přívětivějšího, rozhraní v Registru odkyselení, dále byl změněn tiskový výstup v Aplikaci pro průzkum novodobých knihovních fondů a zároveň byl vyvinut automatický import z knihovního systému ALEPH pro kolonku Uložení. Zároveň byla během kalendářního roku prováděna správa těchto dvou nástrojů, které využívají všechny instituce v ČR zapojené do průzkumu fondů.

Vzhledem k pandemické situaci v ČR nebyly v roce 2020 pořádány pravidelné semináře k podprogramu VISK 7, ale metodická činnost pro jednotlivé řešitele projektů byla prováděna především pomocí e-mailové komunikace.

VISK 8/A

Multilicenční zpřístupnění elektronických informačních zdrojů
Odpovědný pracovník: PhDr. Hana Nová
URL: <http://visk.nkp.cz/visk-8-a>

V roce 2020 pokračovalo zajištění služby přístupu k elektronickým informačním zdrojům. České zdroje – mediální databázi firmy Newton využívalo 62 knihoven, 17 z nich mělo přístup rozšířen o sledování vybraných sociálních médií. Databázi právních informací ASPI firmy WoltersKluwer si vybralo 33 knihoven a databázi zahraničních deníků a populárně naučných časopisů LibraryPressDisplay 24 knihoven.

VISK 9

Souborný katalog ČR včetně jeho rozvoje
Odpovědný pracovník: PhDr. Eva Svobodová
URL: <https://skc.nkp.cz> nebo <https://www.caslin.cz>

K 31. 12. 2020 obsahovala báze SK ČR na 7 830 891 záznamů (z toho 175 230 seriálů, 306 775 starých tisků, 577 141 speciálních druhů dokumentů). V prostředí SK ČR bylo odesláno 4 678 objednávek MVS (celkem ze 125 různých knihoven do 236 různých knihoven). Počet knihoven umožňujících sklízet záznamy do SK ČR prostřednictvím OAI protokolu v roce 2020 vzrostl na 136 (cca o jednu třetinu oproti předcházejícímu roku). S tím souvisí i zvýšení počtu knihoven, u nichž fungují automatické odpisy vyřazených titulů z SK ČR. Těmto knihovnám je poskytována rozšířená zpětná vazba, týkající se kvality jimi dodávaných záznamů. Ve 46 přispívajících knihovnách došlo ke změně knihovního systému a v návaznosti na tuto změnu byly katalogy těchto knihoven opakovaně sklizeny a naimportovány do báze SKC. V rámci této akce byla do SK ČR připsána informace o dostupnosti 1 510 835 exemplářů a naimportováno 216 501 nových záznamů. Čtyřikrát denně sklízí SK ČR záznamy české beletrie, které zpracovává Městská knihovna v Praze v rámci projektu CENTRAL a tím umožňuje jejich okamžité využití (stahování) přes protokol Z39.50 ostatním knihovnám. Ručně bylo ze SK ČR v roce 2020 odstraněno 68 253 duplicít.

B. Mezinárodní projekty

B.1 Program Connecting Europe Facility in Telecom ARMA (Art of Reading in the Middle Ages)

Období řešení: 2020–2022

Hlavní řešitel: Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana, Slovinsko

Odpovědný pracovník za NK ČR: PhDr. Zdeněk Uhlíř

Dne 1. října 2020 byl zahájen projekt ARMA, jehož partnery jsou Národní a univerzitní knihovna v Lublani (Slovinsko, koordinátor), Univerzitní knihovna v Leidenu (Nizozemsko), Stifting Europeana (Nizozemsko), NK ČR, francouzská Národní knihovna v Paříži (Francie), Státní knihovna v Berlíně (Německo), Hunt Museum v Limericku (Irsko) a Městská knihovna v Bruggách (Belgie).

Cílem projektu je ukázat, jak se středověká kultura rozvíjela a jak se stala základem evropské kultury, a shromáždit v portálu Europeana jako samostatnou sbírku rukopisy vzniklé v letech 500 až 1500, a to za využití jak digitálních kopií rukopisů v Europeanách již dostupných, tak již existujících digitálních kopií, které dosud v Europeanách nejsou, jakož i zařazením rukopisů nově digitalizovaných. V souvislosti s tím se doplní metadata o digitalizovaných rukopisech tak, aby se sjednotily údaje a usnadnilo se vyhledávání. Tím se prohloubí poskytované informace a využije se jejich vzdělávací a výchovný potenciál. Cílem projektu je shromáždit a zpřístupnit jak odborné, tak široké veřejnosti přes 20 000 středověkých rukopisů.

B. 2 Spolupráce se společností Google Hromadná digitalizace historických a vzácných dokumentů

Odpovědný pracovník: PhDr. Miroslava Hejnová; Mgr. Adolf Knoll

Digitalizace knih v tomto projektu skončila v dubnu 2019. V roce 2020 probíhala jejich konverze do digitální knihovny Manuscriptorium (viz podprogram VISK 1) a download a dešifrování dodatečně zpracovaných a neúplných dat. S další digitalizací se počítá v roce 2022.

B. 3 Česko-slovenská spolupráce při akvizici dokumentů Česká knihovna při Univerzitní knihovně Bratislava a Slovenská knihovna v Národní knihovně ČR

Doba řešení: od roku 2006 průběžně

Odpovědný pracovník za NK ČR: Mgr. Jeanne Janoušková

Finanční podpora: MK ČR, MK SR

Projekt *Česká knihovna při Univerzitní knihovně Bratislava a Slovenská knihovna v NK ČR* je realizovaný na základě dohody ministerstev kultury obou zemí. V roce 2020 v rámci projektu nakoupila NK ČR pro UKB 858 titulů knih za 300 715,00 Kč. Celkově byly přidělené finanční prostředky přečerpány o 715,00 Kč. Částka 12 000 EUR, poskytnutá MK SR na nákup slovenských publikací pro fondy NK ČR a SK, byla přečerpána o 1,58 EUR: nakoupilo se celkem 831 publikací, 225 svazků (v hodnotě 3 937,37 EUR) pro NK ČR a 606 svazků (v hodnotě 8 064,21 EUR) pro SK. Podle průzkumu čtenářských preferencí patří dlouhodobě slovenské knihy mezi nejvíce půjčované cizojazyčné tituly (po titulech v angličtině) v NK ČR.

Projekt je velmi úspěšný a přínosný pro obě zúčastněné strany i kvůli garanci vzájemné vydavatelské dostupnosti. Slovenské přírůstky získané postupně za roky trvání projektu jsou přístupné na webových stránkách <http://aleph.nkp.cz/web/csknih/2020/index.htm>.

B. 4 Program Erasmus+ Building a Network of Community Centered Librarianship (NEWCOMER)

Doba řešení: 2020–2022

Hlavní řešitel: Koninklijke Bibliotheek Netherlands

Odpovědný pracovník za NK ČR: Mgr. Vladana Pillerová

Projekt je zaměřen na spolupráci evropských knihoven v oblasti vzdělávání dospělých a je v něm zastoupeno sedm zemí – Nizozemsko, Dánsko, Německo, ČR, Slovinsko a Itálie. Na projektu se také podílí knihovnická organizace Public Libraries 2030.

Projekt NEWCOMER využívá nevyužitý potenciál evropských knihoven v oblasti vzdělávání dospělých a sociálního začlenění. Existuje riziko, že s technologickým pokrokem se stávající nerovnosti prohloubí a nejvíce zasáhnou znevýhodněné skupiny. Knihovny mají dobré předpoklady jako instituce místní komunity, které nabízejí širokou škálu vzdělávacích zdrojů sloužících těmto znevýhodněným skupinám. Tím, že nabízejí digitální zdroje a důvěryhodný fyzický prostor, přispívají jak k digitálnímu, tak k sociálnímu začlenění.

Cílem projektu je usnadnit pracovníkům knihoven, kteří pracují s dospělými studenty ve svých komunitách, aby prozkoumali s protějšky ze zemí EU, proč se poskytování vzdělávání dospělých tak výrazně liší, zjistili, jak nejlépe podporovat dospělé studenty v prostředí knihovny a jaké příklady osvědčených postupů je třeba použít pro splnění potřeby znevýhodněných a marginalizovaných skupin. Hlavní aktivitou projektu bude série mezinárodních setkání za účasti všech partnerů. Jedno setkání proběhne také v Praze.

Integrovaný systém ochrany movitého kulturního dědictví (ISO) 2019

Doplněk systému Hanwell – monitoring mikroklimatu

Hlavní řešitel: Ing. Petra Vávrová, Ph.D.

Projekt byl v roce 2020 zaměřen na doplnění systému Hanwell pro monitoring klimatických parametrů a úpravy tohoto systému v prostorech NK ČR (depozitáře, studovny, expoziční prostory), konkrétně v Klementinu. Výsledky projektu – monitoring klimatických podmínek – již nyní slouží nejen pro účely ochrany, zkvalitnění a zefektivnění péče o knihovní fondy formou tzv. preventivní konzervace, ale i pro správce fondů či správce budov, kteří mohou operativně a v reálném čase zaznamenat odchylky od normálu, závady na technickém vybavení či živelní pohromu, a okamžitě reagovat na vzniklou situaci (data ze snímačů jsou dostupná i ze vzdáleného přístupu). Bez dlouhodobého monitoringu klimatických parametrů nelze zjistit reálné hodnoty a zajistit dlouhodobou stabilitu klimatických parametrů v depozitářích, především teploty a relativní vlhkosti vzduchu. Stabilita klimatických parametrů je zásadním krokem preventivní péče o knihovní fondy.

Na základě odborné konzultace a proměření parametrů, byl sestaven požadavek na rozšíření stávajícího systému Hanwell pro monitoring klimatických parametrů v depozitářích, studovnách a expozičních prostorech, instalovaný v budově NK ČR v Klementinu. V současné době je plně funkční nově instalovaný bezdrátový měřicí systém Hanwell v nově rekonstruovaných depozitářích, studovnách a expozičních prostorech, kde vlivem návštěvníckého a badatelského provozu dochází k výraznému kolísání teploty a RH vzduchu. Systém Hanwell byl doplněn o rádiové snímače RH/T s displejem (25 ks) včetně nerez držáků snímačů (25 ks). Byla provedena společná kalibrace nových snímačů, montáž nově pořízených snímačů, oživení doplňku systému, konfigurace software pro kontrolu dat a statistické hodnocení klimatických podmínek (propojení staršího a nového systému).

Výsledkem projektu je flexibilní dohled pracovníků OOKF (klimatolog, restaurátoři, konzervátoři, technologové) a pracovníků správy fondů a správy budov nad klimatickými parametry (teplota a relativní vlhkost vzduchu) ve vybraných depozitářích budov NK ČR v reálném čase na pracovištích, ale i ze vzdáleného přístupu.

Další projekty

Digitalizace fotoarchivu ČTK

Doba řešení: 1. 7. 2019 – 31. 12. 2025

Odpovědný pracovník za NK ČR: Mgr. Robert Káčer

Finanční podpora: MK ČR

Hlavním cílem projektu řešeného v partnerství NK ČR a ČTK je záchrana kulturního dědictví tvořeného fotografickým fondem uloženým na tradičních analogových materiálech od vzniku agentury. Projekt zajišťuje digitalizaci fondu a současně zvýšení ochrany původních fyzických nosičů jejich odborným ošetřením a uložením do vhodných obalů. Digitalizací fotoarchivu tvořeného cca 7 miliony obrazových polí na různých druzích nosičů, jejich katalogizací, doplněním popisů a dálkovým zpřístupněním digitální formy fotoarchivu bude položen základ pro efektivnější využití, včetně zpřístupnění pro badatelské účely v NK ČR. Výhledově se také předpokládá možnost propojit digitalizované fotografie s digitalizovanými novinami v digitální knihovně NK ČR.

Doba nutná k digitalizaci se původně odhadovala na nejméně tři roky a předpokládala vznik a provoz nových pracovišť a pořízení specializovaného vybavení. Tomu odpovídají naplánované náklady projektu na období 2019–2020 ve výši 20 milionů Kč s tím, že další náklady budou upřesněny po vyhodnocení úvodních etap.

Již v průběhu roku 2020, kdy bylo dokončeno zpracování téměř 9 tisíc obrazových polí, se ukázalo, že fyzický stav podkladů si vynutí větší pracnost při jejich ošetření nejen před skenováním, ale také při jejich zpětném uložení. Vlastní skenování obrazových polí je pak mj. díky proměnlivé kvalitě snímků i stavu nosičů časově náročnější v porovnání s původními odhady. Soubory digitalizovaných obrazů jsou vícenásobně ukládány do zálohovaného úložného prostoru v NK ČR i v ČTK. Fyzické nosiče byly po odborném ošetření a uložení do nových obalů vráceny zpět do archivu ČTK.

Mezinárodní styky

V roce 2020 se uskutečnilo celkem 17 zahraničních pracovních cest zaměstnanců NK ČR do sedmi zemí. Dle účelu se jednalo o studijně pracovní cesty, účast na konferencích, seminářích, jednáních, veletrzích.

Zahraníční služební cesty byly realizovány celkem do sedmi zemí: Bělorusko (1), Itálie (1), Litva (1), Maďarsko (2), Polsko (5), Rusko (1), Slovensko (6).

NK ČR plně ze svého rozpočtu financovala šest zahraničních pracovních cest. Většinou šlo o účast na mezinárodních knižních veletrzích a významných knihovnických konferencích či kongresech, částečně se ze svého rozpočtu podílela na financování devíti služebních cest, z toho pěti v rámci výměny s partnerskými zahraničními knihovnami. Dvě zahraniční pracovní cesty byly hrazeny z prostředků projektů.

Nejvíce byly finanční prostředky využity k účasti na mezinárodních konferencích (2 osoby), k účasti ve workshopech a na jednáních (3 osoby), k účasti na mezinárodních knižních veletrzích (2 osoby) a 1 kurýrní cesta. Celkem devět služebních cest bylo využito pro různé studijní pobyty (z toho 4 v rámci výměny pracovníků s partnerskými zahraničními knihovnami na základě smlouvy; NK ČR na základě těchto smluv přijala na studijní pobyty celkem 4 osoby).

Služební cesty hrazené z projektů, jejichž nositelem byla NK ČR, sloužily k načerpání nového poznání, nezbytného k řešení, a prezentaci dosažených výsledků vč. dialogu s odborníky, kteří řeší obdobné otázky.

Služební cesty do zahraničí přispívají ke zlepšování služeb NK a k prosazování jejich zájmů a dobrého jména v zahraničí.

Byla uzavřena nová memoranda, resp. smlouvy o spolupráci s národními knihovnami Slovenska, Bulharska a Ázerbájdžánu.

Poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb.

Údaje pro výroční zprávu NK ČR za rok 2020 ve smyslu § 18 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů:

§ 18 odst. (1) písm. a):

- počet podaných žádostí o informace: 2
- počet vydaných rozhodnutí o odmítnutí (částečném) žádosti: 0
- počet výzev k doplnění žádosti: 1

§ 18 odst. (1) písm. b):

- počet podaných odvolání proti rozhodnutí: 0

§ 18 odst. (1) písm. c):

- opis podstatných částí každého rozsudku soudu: 0
- výdaje v souvislosti se soudním řízením a náklady: 0 Kč

§ 18 odst. (1) písm. d):

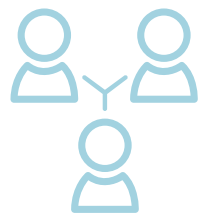
- výčet poskytnutých výhradních licencí: 0

§ 18 odst. (1) písm. e):

- počet stížností podaných podle § 16a: 0

Ekonomické ukazatele, statistika, grafy

Základní statistické údaje o Národní knihovně ČR v roce 2020

Knihovní jednotky celkem	7 509 461
• z toho rukopisy	21 277
Počet exemplářů docházejících periodik	10 814
Počet knihovních jednotek ve volném výběru	53 923
Přírůstky knihovních jednotek ve svazcích	77 724
Úbytky knihovních jednotek ve svazcích	7 901
Počet vlastních specializovaných databází (mimo elektronický katalog)	32
Počet licencovaných elektronických informačních zdrojů	353 702
Registrovaní čtenáři	18 525
Návštěvníci v knihovně (fyzické návštěvy)	165 128
• z toho návštěvníci půjčoven a studoven	90 909
• z toho využívající internet v knihovně	24 427
• z toho návštěvníci kulturních akcí	1 305
• z toho návštěvníci vzdělávacích akcí	6 453
• z toho návštěvníci ostatních akcí, kde NK ČR není hlavním pořadatelem	42 034
Návštěvníci online služeb z prostoru mimo knihovnu	17 160 414
Návštěvníci webových stránek knihovny	2 323 617
Výpůjčky celkem	261 179
• z toho výpůjčky periodik	18 079
Požadavky na meziknihovní služby celkem	6 287
• z toho objednané v zahraničí	1 445
Online informační služby (počet zodpovězených dotazů)	18 693
Porady a konzultace pro knihovníky, knihkupce a vydavatele	17 115
Vzdělávací akce pro knihovníky (semináře, kurzy, aj.)	629
Kulturní akce pro veřejnost (besedy, výstavy, exkurze, aj.)	92
Vzdělávací akce pro veřejnost (semináře, kurzy, aj.)	114
Počet titulů vydaných neperiodických publikací dle zák. č. 37/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů	13
Náklad (počet výtisků v ks)	29 450
Počet titulů vydaného periodického tisku dle zák. č. 46/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů	1
Náklad (počet výtisků v ks)	500
Počet titulů vydaných audiovizuálních děl dle zák. č. 273/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů	0
Náklad (počet v ks)	0
Počet titulů vydaných elektronických dokumentů včetně internetu	6 titulů e-publikací 4 tituly e-periodik
Počet studijních míst	499
• vybavených počítačem	57
• z toho s počítači napojenými na internet	29
• vybavených jiným technickým zařízením	20
Počet míst v přednáškových sálech a učebnách	112
• z toho vybavených počítačem	15
Počet míst k relaxaci a občerstvení	106
Plocha knihovny pro uživatele v m ²	6 682
Počet hodin pro veřejnost týdně	80
Pracovníci knihovny (přepočtený stav)	460

Finanční hospodaření

NK ČR vykázala k 31. 12. 2020 vyrovnaný hospodářský výsledek.

Základní údaje z výkazu zisku a ztráty (v tis. Kč)	
Název položky	hlavní činnost
Náklady celkem	683 308
Náklady z činnosti	682 977
<i>v tom: věcné náklady</i>	317 422
<i>osobní náklady</i>	317 056
Finanční náklady	331
Daň z příjmů	0
Výnosy celkem	683 308
Výnosy z činnosti	45 236
Finanční výnosy	87
Výnosy vybraných ÚVI z transferů	637 985
Výsledek hospodaření po zdanění	0

Podíl financování nákladů NK z vlastní činnosti a z výnosů z transferů	
Název položky	v tis. Kč
Výnosy z činnosti NK ČR a finanční výnosy	45 323
Výnosy vybraných ÚVI z transferů – poskytovatel MK ČR	631 769
Výnosy vybraných ÚVI z transferů – ostatní poskytovatelé	6 216
Výnosy celkem	683 308

Rozpis účtu 671 a přehled čerpání investičních prostředků (skutečnost k 31. 12. 2020 v Kč)			
Činnost/program	Skutečnost investiční prostředky	Skutečnost neinvestiční prostředky	Zdroj financování
I. Poskytnuto zřizovatelem – MK ČR	42 674 607,08	635 201 418,57	MK ČR
I. 1 Příspěvek na provoz – MK ČR		474 392 165,00	MK ČR
Schválený příspěvek na provoz 5040010011		465 164 665,00	MK ČR
Navýšení COVID		3 300 859,00	MK ČR
Program COVID-kultura		166 370,00	MK ČR
Provoz platy		1 290 100,00	MK ČR
Mimořádné odměny		135 800,00	MK ČR
Odměna za půjčování dokumentů		19 984 689,12	MK ČR
Díla nedostupná na trhu		26 146 951,00	MK ČR

Navýšení příspěvku na provoz		15 744 444,00	MK ČR
Digitalizace archivu ČTK	5 109 987,30	5 990 042,95	MK ČR
<i>z toho:</i>		537 923 921,07	MK ČR
Národní autority		500 000,00	MK ČR
Manuscriptorium – provoz		3 453 000,00	MK ČR
Souborný katalog ČR včetně rozvoje		650 000,00	MK ČR
Manuscriptorium – rozvoj a agregace dat		550 000,00	MK ČR
Registr digitalizace – provoz		320 000,00	MK ČR
Registr digitalizace – rozvoj		250 000,00	MK ČR
FAST – provoz		250 000,00	MK ČR
Resolver URN:NBN		200 000,00	MK ČR
CESNET a připojení na internet		2 694 000,00	MK ČR
Webarchiv		160 000,00	MK ČR
NEVISK – podmiňující ukazatele		9 027 000,00	MK ČR
Knihovna roku 2020		5 334,60	MK ČR
Standart pro dobrou knihovnu		47 000,00	MK ČR
Služby knihoven knihovnám		49 692,00	MK ČR
S knížkou do života (Bookstart)		76 500,00	MK ČR
Nabídka interkulturních služeb v Masarykově veřejné knihovně Vsetín		60 000,00	MK ČR
Publikace Koncepce rozvoje Knihoven ČR na léta 2021–2027 s výhledem do roku 2030		203 700,00	MK ČR
Veřejná knihovna v obci		100 000,00	MK ČR
Kulturní aktivity		542 226,60	MK ČR
Rekvalifikační kurzy dle Národní soustavy kvalifikací (NSK)		94 500,00	MK ČR
Konverze a zpracování digitálních dat historických dokumentů v NK ČR		200 000,00	MK ČR
Zajištění činnosti Koordinačního centra programu VISK v roce 2020		606 000,00	MK ČR
Inovační kurzy informační gramotnosti		60 000,00	MK ČR
Retrospektivní konverze Generálního katalogu UKF I NK ČR		815 000,00	MK ČR
Koordinace analytické bibliografie		80 000,00	MK ČR
Memoriae Mundi series Bohemica –digitalizace historických dokumentů NK ČR		1 400 000,00	MK ČR

Digitalizace vzácných historických hudebních rukopisů z fondu hudebního oddělení		390 000,00	MK ČR
Reformátování titulů Čs. sport a Svět práce (I. etapa) a odkyselování ohrožených bohemikálních dokumentů		1 076 202,00	MK ČR
Multilicenční zpřístupnění elektronických informačních zdrojů		3 300 000,00	MK ČR
Update uživatelských rozhraní a vnitřních komponent nástrojů využívaných v rámci správy a ochrany novodobých fondů (Aplikace pro průzkum fondů, Registr digitalizace, Registr odkyselování)		574 750,00	MK ČR
Validátor pro e-publikace		167 000,00	MK ČR
VISK		8 763 452,00	MK ČR
Celkem za provoz		547 229 599,67	MK ČR
Slavistika		225 000,00	MK ČR
Výzkum dějin knižní kultury		464 847,75	MK ČR
Hudební věda		298 000,00	MK ČR
Digitální kodikologie a knihověda		2 040 400,32	MK ČR
Webové archivy pro vědecký výzkum		198 000,00	MK ČR
Archivace digitálních dat		390 000,00	MK ČR
Ochrana knihovních fondů		1 102 928,34	MK ČR
DKRVO institucionální podpora		4 719 176,41	MK ČR
Virtuální rekonstrukce rozptýlených provenienčně bohemikálních knižních celků v tuzemských i zahraničních knihovnách		1 691 251,00	MK ČR
IN-PROVE: budování integrovaného prostředí pro Průzkum, ochranu, výzkum a evidenci novodobých knihovních fondů		4 182 165,00	MK ČR
INDIHU – vývoj nástrojů a infrastruktury pro digital humanities		650 462,00	MK ČR
ARCLib – komplexní řešení pro dlouhodobou archivaci digitálních (knihovních) sbírek (2016–2020)		487 903,00	MK ČR
Vývoj centralizovaného rozhraní pro vytěžování velkých dat z webových archivů.		2 011 485,35	MK ČR
Syntetické materiály v knihovních fondech	691 878,00	2 782 244,70	MK ČR

Využití zobrazovacích metod pro studium skrytých informací v knihách (komparátor)		2 210 482,03	MK ČR
Nový fonograf: naslouchejme zvuku historie. Vytvoření postupu pro evidenci, digitalizaci, zpřístupnění a dlouhodobou ochranu zvukových záznamů na historických nosičích v paměťových institucích.		360 000,00	MK ČR
NAKI účelová podpora	691 878,00	14 375 993,08	MK ČR
Financování bezpečnostních služeb NK ČR v objektech Klementinum a CDH v Praze (Kč 348 480,00 s DPH)		0,00	MK ČR
Organizace a realizace cvičení k řešení mimořádné události pro zaměstnance NK ČR v objektu Klementina v Praze		0,00	MK ČR
Nákup neinvestičních bezpečnostních prostředků pro objekt Klementinum NK ČR v Praze		136 500,00	MK ČR
Systémová a individuální dotace		136 500,00	MK ČR
134V123000009 Nové interiéry a mobiliář depozitářů v Hostivaři	885 104,11	3 563 505,66	MK ČR
134V123000006 Rekonstrukce stávacího depozitáře CDH	29 982 322,15	27 124 273,68	MK ČR
134V123000011 Nový depozitář v Hostivaři	5 261 905,22	0,00	MK ČR
134V151000088 Řešení dopadů havárie kanalizace CDH		24 930 168,85	MK ČR
134V131000120 Stěhování knižních fondů do zrekonstruovaného depozitáře a nájem prozatímních prostor		9 665 060,13	MK ČR
134V123000012 Revitalizace Klementina III. etapa	374 410,30	0,00	MK ČR
134V524000006 ISO II/D Preventivní ochrana akce	369 000,00		
Projekty MK ČR celkem	36 872 741,78	65 283 008,32	MK ČR
Knihovněda.cz: Portál k dějinám české knižní kultury do roku 1800		1 698 403,00	Knihovna AV ČR
RightLib – elektronické zpřístupnění chráněných publikací		392 559,00	Knihovna AV ČR
Vývoj nástrojů pro efektivnější využití a vytěžování dat z digitálních knihoven k posílení výzkumu digital humanites		749 358,30	Knihovna AV ČR

Výzkum a vývoj pokročilých technik čistění knih a rukopisů – spirabilia (přístroj na ošetřování knih)		1 580 556,74	Ústav chemických procesů AV ČR v.v.i.
LINDAT č. j. MSMT-15002019		1 793 000,00	MŠMT
ARMA služby		0,00	Národ. a univ. knihovna v Lublani
Knihovnický kurz		2 000,00	Knihovna AV ČR
CIZÍ projekty		6 215 877,04	
Výnosy vybraných ÚVI z transferů + cizí		637 960 154,52	
Výnosy vybraných ÚVI z transferů		19 092,00	

Ostatní poskytovatelé

NK ČR se aktivně zapojila jako hlavní řešitel či partner do řady projektů financovaných z programů MŠMT, Akademie věd ČR apod. Jedná se zejména o projekty výzkumu, vývoje a inovací.

Závazné ukazatele

Příspěvek na provoz a účelové dotace poskytnuté v průběhu roku 2020 byly použity v souladu s účelem poskytnutím. V účetnictví byly sledovány odděleně (analytické účty, střediska).

Odvod z odpisů a staveb

Do 31. 12. 2020 byla na příjmový účet MK ČR odvedena částka 41 590 016,00 Kč jako odvod z odpisů z nemovitého majetku. Závazek stanovený rozpisem schváleného rozpočtu NK ČR pro rok 2020 byl v termínu splněn.

Odvod příjmů z prodeje nemovitého státního majetku

NK ČR v roce 2020 neprodala žádný nemovitý majetek, proto nebyl realizován žádný odvod příjmů z prodeje.

Podmiňující ukazatel čerpání příspěvku na provoz

V příspěvku na provoz bylo přiděleno 8 993 500,00 Kč na úhradu věčných nákladů na realizaci statutárních činností, které byly v minulosti financovány formou účelové dotace z programu MK ČR Veřejné informační služby knihoven (VISK); z toho bylo na ostatní osobní náklady (OON) poskytnuto 1 487 500,00 Kč.

Čerpání fondů

Fond reprodukce majetku byl rozpočtován jako doplňkový zdroj financování oprav, údržby a pořízení drobného majetku ve výši 34 500 000,00 Kč. Použito bylo 29 005 641,32 Kč. Finanční prostředky Fondu odměn byly použity na úhradu překročení limitu platů zaměstnanců ve výši 1 117 971 Kč. Finanční prostředky rezervního fondu NK ČR použity nebyly.

Výdaje na pořízení dlouhodobého majetku v Kč				
Činnost/program	Rozpočet Investiční prostředky	Skutečnost Investiční prostředky	Nedočerpáno Investiční prostředky	Zdroj
I. Poskytnuto zřizovatelem – MK ČR	452 403 109,56	42 674 607,08	-193 122,00	MK ČR
I. 1 Příspěvek na provoz	885 000,00	691 878,00	-193 122,00	MK ČR
Výzkum a vývoj institucionální – NAKI	885 000,00	691 878,00	-193 122,00	MK ČR
Syntetické materiály v knihovních fondech DG18P02OVV001	885 000,00	691 878,00	-193 122,00	MK ČR
I. 2 Individuální a systémové dotace na financování programů a akcí	451 518 109,56	41 982 729,08	0,00	MK ČR
Rekonstrukce depozitáře Hostivař, akce č. 134V123000006	29 982 322,29	29 982 322,15	0,00	MK ČR
III. etapa Revitalizace Klementinum, akce č. 134V123000012	15 781 295,00	374 410,30	0,00	MK ČR
II. Nový depozitář Hostivař, akce č. 134V123000011	396 270 152,27	5 261 905,22	0,00	MK ČR
Nové interiéry a mobiliář v CDH, akce č. 134V12300 0009	939 840,00	885 104,11	0,00	MK ČR
Digitalizace fotoarchivu ČTK, akce č.134V13100 0108	8 175 500,00	5 109 987,30	0,00	MK ČR
ISO II/D Preventivní ochrana, akce č.134V515000106	369 000,00	369 000,00	0,00	MK ČR

Základní mzdové údaje k 31. 12. 2020

Limit mzdových nákladů byl ve schváleném rozpočtu v roce 2020 stanoven ve výši 213 432 367,00 Kč, z toho platy 207 506 867,00 Kč (207 374 867,00 Kč provoz, 132 000,00 Kč VISK) a ostatní osobní náklady (OON) 4 975 500,00 Kč (3 428 000,00 Kč provoz, 60 000,00 kulturní aktivity a 1 487 500,00 Kč VISK). Povinné pojistné placené zaměstnavatelem (DNP) bylo stanoveno ve výši 950 000 Kč.

V průběhu roku 2020 byl rozpočet mezd navýšen/krácen o následující mzdové náklady:

Úprava rozpočtu číslo 1 – VaV (NAKI a DKRVO):

11 045 000,00 Kč (z toho 7 488 000,00 Kč platy a 3 557 000,00 Kč OON)

Úprava rozpočtu číslo 3 – Digitalizace fotoarchivu ČTK: 7 240 350,00 Kč OON

Úprava rozpočtu číslo 10 – VaV (NAKI a DKRVO): 774 000,00 Kč OON

Úprava rozpočtu číslo 11 – Krácení příspěvku – NAKI 0147: -107 000,00 Kč platy

Úprava rozpočtu číslo 21 – Záchraný program COVID Kultura: 122 511,00 platy

Úprava rozpočtu číslo 22 – Mimořádné odměny statutárnímu orgánu organizace: 100 000,00 Kč platy

Úprava rozpočtu číslo 23 – Kompenzace mzdových nákladů – řešení havárie CDH: 950 000,00 Kč platy

Úprava rozpočtu číslo 27 – Krácení příspěvku – Digitalizace fotoarchivu ČTK: -3 081 253,00 Kč OON

Úprava rozpočtu číslo 28 – Krácení příspěvku – Kulturní aktivity – Knihovna roku: -45 000,00 Kč OON

Rozpočet mzdových nákladů po úpravách ke dni 31. 12. 2020 byl v celkové výši 230 430 975,00 Kč, z toho platy 214 060 378,00 Kč, ostatní osobní náklady (OON) 15 420 597,00 Kč.

Povinné pojistné placené zaměstnavatelem (DNP) bylo stanoveno ve výši 950 000,00 Kč.

Čerpání mzdových prostředků

Rozpočet na platy celkem 214 060 378,00 Kč, vyčerpáno bylo celkem 215 178 349,00 Kč. To znamená, že byla celkem přečerpána částka ve výši 1 117 971,00 Kč, která byla pokryta z Fondu odměn.

Prostředky na OON jsou rozpočtovány ve výši 15 420 597,00 Kč, čerpáno bylo celkem 15 108 661,30 Kč. To znamená, že byla nedočerpaná částka na OON ve výši 311 935,70 Kč. Povinné pojistné placené zaměstnavatelem (DNP) bylo stanoveno ve výši 950 000,00 Kč, čerpána byla částka ve výši 1 409 028,00 Kč.

Platy

Rozpočet na VISK ve výši 132 000,00 Kč, čerpáno v plné výši 132 000,00 Kč.

Projekty MKČR rozpočet 7 381 000,00 Kč, čerpáno 7 125 349,00 Kč.

Nedočerpán:

projekt NAKI – Virtuální rekonstrukce rozptýlených provenienčně bohemikálních knižních celků v tuzemských i zahraničních knihovnách DG18P02OVV009 nedočerpáno 36 455,00 Kč;

projekt NAKI „INPROVE“ budování integrovaného prostředí pro Průzkum, ochranu, výzkum a evidenci novodobých knihovních fondů DG16P02H020 nedočerpáno 43 432,00 Kč;

projekt NAKI „INDIHU“ – vývoj nástrojů a infrastruktury pro digital humanities DG16P02B039 nedočerpáno 12,00 Kč;

projekt NAKI ARCLib – Komplexní řešení pro dlouhodobou archivaci digitálních (knihovních) sbírek DG16P02R044 nedočerpáno 85,00 Kč;

projekt NAKI – Vývoj centralizovaného rozhraní pro vytěžování velkých dat z webových archivů DG18P02OVV016 nedočerpáno 123 844,00 Kč.

OON

Přidělený limit mzdových prostředků na OON a prostředky NNV na OON byl:

NK ČR rozpočet 3 428 000,00 Kč, čerpáno 4 392 476,30 Kč;

Kulturní aktivity rozpočet 15 000,00 Kč, čerpáno 15 000,00 Kč;

Projekty MK ČR rozpočet 8 490 097,00 Kč, čerpáno 8 435 800,- Kč.

Nedočerpán:

účelové dotace „NAKI – INPROVE“ DG16P02H020 – 200,00 Kč;

účelové dotace „NAKI – INDIHU“ DG16P02B039 – 12,00 Kč;

účelové dotace „NAKI – ARCLib“ DG16P02R044 – 85,00 Kč;

účelové dotace „NAKI – Vývoj centralizovaného rozhraní pro vytěžování velkých dat z webových archivů“ DG18P02OVV016 – 54 000,00 Kč.

Nedočerpané mzdové prostředky NAKI byly převedeny na SÚ 472, kde jsou evidovány do ukončení projektu.

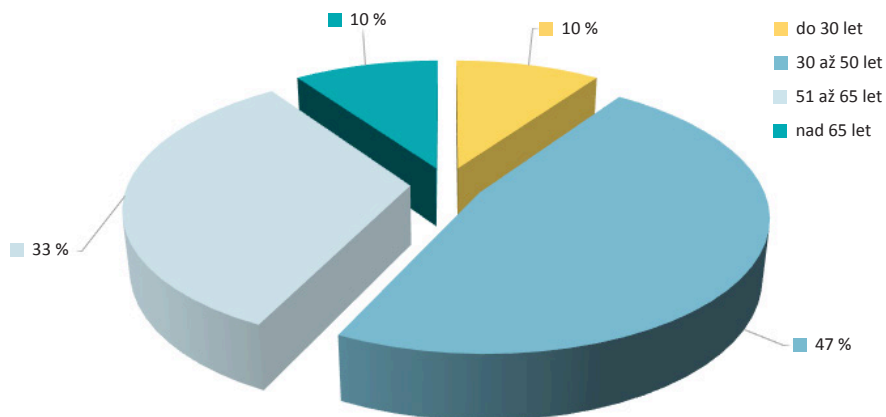
Přepočtený počet zaměstnanců

Limit přepočteného počtu zaměstnanců byl stanoven schváleným rozpočtem na 462 tabulkových míst. Během roku byl tento ukazatel navýšen rozpočtovou úpravou č. 10 o 7,4 zaměstnance na projekty NAKI a DKRVO, tj. na 469,4. **Skutečný přepočtený počet zaměstnanců za rok 2020 je 460,14.** Uvedená hodnota je uvedena včetně zaměstnanců, jejichž mzdové náklady jsou hrazeny z účelových prostředků při řešení projektů zejména v oblasti výzkumu, vývoje a inovací (např. v projektech NAKI). Pracovní poměry jsou sjednány na dobu určitou po dobu trvání projektu; systemizovaná místa však nejsou poskytnuta.

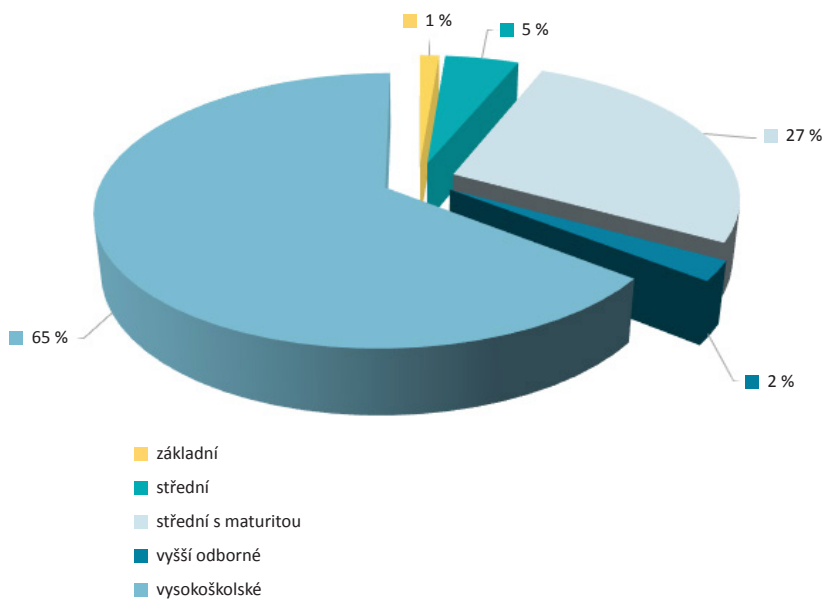

Personální údaje

Členění zaměstnanců podle věku

Členění zaměstnanců podle vzdělání

Odbor doplňování fondů

Statistika domácí neperiodické produkce za rok 2020

Roční výkaz o neperiodických publikacích zpracováváný každoročně NK ČR je určen pro oficiální statistické výkaznictví České republiky. Zasilán je MK ČR, které jej postupuje Českému statistickému úřadu. Vykazované údaje reprezentují knižní produkci České republiky také v zahraničí, přebírá je EUROSTAT i UNESCO.

Tabulky výkazu informují o neperiodických publikacích vydaných v České republice. Údaje jsou zpracovány podle dané metodiky*, a to na základě povinných výtisků, které NK ČR získala v roce 2020.

Tabulka I.

Tituly neperiodických publikací podle tematických skupin

Tabulka II.

Neperiodické publikace podle jazyka vydání

Tabulka III.

Neperiodické publikace – překlady z jiných jazyků

*Metodické vysvětlivky

Výkaz je sestaven v návaznosti na Revidované doporučení týkající se produkce a distribuce knih, novin a časopisů, přijaté na 23. zasedání Generální konference UNESCO v roce 1985. Týká se všech tištěných neperiodických publikací dle zákona č. 37/95 Sb., které byly v daném roce vydány v ČR a jsou dostupné veřejnosti.

Nezahrnují se publikace pro reklamní účely, tj. např. obchodní katalogy, prospekty, obchodní, průmyslové a turistické reklamy, nabídkové publikace zboží a služeb, jízdní řády, ceníky, telefonní seznamy, programy divadelních aj. pořadů, stanovy společnosti, kalendáře, mapy apod.

Zahrnují se i státní publikace, tj. publikace vydané veřejnou správou aj. kromě těch, určených pouze pro zahraniční distribuci, školní učebnice, vysokoškolská skripta, přetisky částí knih nebo periodik už publikovaných, pokud mají vlastní titul, stránkování a pokud tvoří samostatné dílo, publikace, které jsou součástí série, ale které tvoří oddělenou bibliografickou jednotku, ilustrovaná díla, jako jsou soubory tisků, reprodukcí uměleckých děl, kreseb apod., pokud tvoří kompletní stránkované svazky a jsou doplněny alespoň stručným vysvětlujícím textem, obrázkové knihy pro děti, komiksy apod.

Kniha je neperiodická publikace o alespoň 49 stránkách, brožura je neperiodická publikace o 5 až 48 stránkách. Údaje byly zpracovány na základě povinných výtisků neperiodických publikací zaslaných vydavateli do NK ČR v uvedeném roce.

Roční výkaz o neperiodických publikacích za rok 2020

Výkaz je součástí Programu statistických zjišťování na rok 2020. Ochrana důvěrnosti údajů je zaručena zákonem č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů. Údaje se zjišťují pro potřebu Ministerstva kultury, které odpovídá za jejich ochranu. Zpravodajská jednotka je povinna poskytnout všechny požadované údaje. Děkujeme za spolupráci.

Název zpravodajské jednotky	NÁRODNÍ KNIHOVNA ČESKÉ REPUBLIKY
Adresa	KLEMENTINUM 190, 110 00 PRAHA 1
Telefon	221 663 221
Kraj	PRAHA
www	www.nkp.cz
Zřizovatel / zakladatel (vyplní se slovně)	MINISTERSTVO KULTURY ČESKÉ REPUBLIKY
IČO	0002322100

I. TITULY NEPERIODICKÝCH PUBLIKACÍ PODLE TEMATICKÝCH SKUPIN

Tematická skupina	Znak MDT ¹	Č. ř.	Tituly celkem			z toho první vydání			E - tituly celkem	Audio tituly celkem
			knihy	brožury	celkem	knihy	brožury	celkem		
a	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. Všeobecnosti	0	010	271	95	366	255	93	348	Neprojednáno, nesleduje se.	Neprojednáno, nesleduje se.
2. Filozofie, psychologie	1	0102	332	19	351	278	16	294		
3. Náboženství, teologie	2	0103	356	42	398	297	38	335		
4. Sociologie, statistika	30–31	0104	241	28	269	231	25	256		
5. Politika, ekonomie	32–33	0105	309	37	346	263	36	299		
6. Právo, veřejná správa, sociální zabezpečení a sociální péče, pojišťovnictví	34, 36 351–354	0106	632	30	662	517	30	547		
7. Vojenství a vojenské vědy	355–359	0107	132	19	151	120	16	136		
8. Školství, pedagogika, volný čas	37	0108	708	211	919	552	190	742		
9. Obchod, spoje, doprava, cestovní ruch	338, 339, 654, 656	0109	148	11	159	119	11	130		
10. Etnografie, kulturní antropologie (obyčejje, folklor, tradice)	39	0110	66	2	68	60	2	63		
11. Filologie, jazyky, jazykověda	80–81	0111	234	16	250	179	14	193		

Tematická skupina		Znak MDT ¹	Č. ř.	Tituly celkem			z toho první vydání			E - tituly celkem	Audio tituly celkem
				knihy	brožury	celkem	knihy	brožury	celkem		
a		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
12.	Matematika	51	0112	109	7	116	89	7	96		
13.	Přírodní vědy	52–59	0113	357	140	497	318	133	451		
14.	Lékařské vědy, zdravotnictví	61	0113	402	90	492	315	82	397		
15.	Strojrenství, technologie, stavebnictví, průmysl, obchod a řemesla	62–69	0115	243	75	318	216	75	291		
16.	Zemědělství, lesnictví, chov dobytka, lov zvěře a rybolov	63	0116	273	76	349	259	72	331		
17.	Domácí hospodaření	64	0117	241	5	246	217	5	222		
18.	Management, řízení a organizace	005	0118	136	1	137	113	1	114		
19.	Územní plánování, urbanismus a tvorba krajiny, architektura	70–72	0119	175	29	204	166	29	195		
20.	Sochařství, výtvarné umění, grafika, fotografie	73–77	0120	411	87	498	395	86	481		
21.	Hudba, divadlo, film apod. umění	78, 791–792	0121	209	20	229	190	20	210		
22.	Hry a sport	793–799	0122	226	21	247	197	21	218		
23.	a) Dějiny literatury a literární kritika	82	0123	123	11	134	118	10	128		
	b) Literární texty	821	0124	4 489	712	5 201	3 762	676	4 438		
24.	Geografie	91	0125	190	19	209	165	12	177		
25.	Historie, biografie	92–94	0126	1 238	63	1 301	1 113	61	1 174		
Úhrnem		0–94	0127	12 251	1 866	14 117	10 504	1 761	12 265		
z toho	školní učebnice		0128	332	48	380	183	32	215		
	dětské knihy		0129	1 302	832	2 134	1 107	789	1 896		
	vysokoškolská skripta a VŠ učebnice		0130	346	16	362	240	15	255		
Kontrolní součet (ř. 0101 až 0130)			0131	26 482	4 628	31 110	22 538	4 358	26 896		

1 Znak Mezinárodního desetinného třídění

II. NEPERIODICKÉ PUBLIKACE PODLE JAZYKA VYDÁNÍ

Jazyk vydání		Č. ř.	Počet		
			tiště- ných titulů	e – titulů	audio titulů
a		1	2	3	4
Celkem		0201	14 117	Nepro- jednáno, nesleduje se.	Nepro- jednáno, nesleduje se.
v tom podle jazyka vydání	čeština	0202	12 184		
	čeština a jiné jazyky	0203	753		
	angličtina	0204	521		
	slovenština	0205	315		
	němčina	0206	55		
	ruština	0207	45		
	španělština	0208	35		
	poština	0209	14		
	francouzština	0210	8		
	italština	0211	6		
	rumunština	0212	5		
	esperanto	0213	4		
	maďarština	0214	4		
	romština	0215	3		
	nizozemština	0216	3		
	ukrajinština	0217	3		
	běloruština	0218	3		
portugalština	0219	2			
slovinština	0220	1			
vícejazyčné publikace (kromě češtiny)	0221	153			
Kontrolní součet (ř. 0201 až 0221)		0222	28 234		

Formulář byl graficky upraven pro uveřejnění ve Výroční zprávě NK ČR.

III. NEPERIODICKÉ PUBLIKACE – PŘEKLADY Z JINÝCH JAZYKŮ

Jazyk originálu	Č. ř.	Počet		
		tiště- ných titulů	e – titulů	audio titulů
a	1	2	3	4
Překlady celkem	0301	5 376	Nepro- jednáno, nesleduje se.	Nepro- jednáno, nesleduje se.
v tom podle jazyka originálu	angličtina	0302	2 947	
	němčina	0303	760	
	slovenština	0304	304	
	francouzština	0305	295	
	španělština	0306	163	
	italština	0307	108	
	pošština	0308	106	
	ruština	0309	95	
	japonština	0310	54	
	švédština	0311	53	
	norština	0312	22	
	nizozemština	0313	19	
	finština	0314	17	
	latina klasická	0315	15	
	litevština	0316	12	
	ukrajinština	0317	12	
	latina novodobá a středověká	0318	11	
	portugalština	0319	11	
	čínština	0320	10	
	maďarština	0321	10	
	dánština	0322	9	
	romština	0323	7	
	bosenština	0324	5	
	korejština	0325	5	
	řečtina klasická	0326	5	
	slovinština	0327	5	
bulharština	0328	4		
hebrejština nová (ivrit)	0329	4		
islandština	0330	3		
běloruština	0331	2		
hebrejština stará	0332	2		

chorvatština	0333	2	
indonéština	0334	2	
katalánština	0335	2	
rumunština	0336	2	
řečtina nová	0337	2	
sanskrt	0338	2	
srbština	0339	2	
turečtina	0340	2	
arabština klasická	0341	1	
arabština nová	0342	1	
arménština	0343	1	
bengálština	0344	1	
esperanto	0345	1	
filipínština	0346	1	
jidiš	0347	1	
lužická srbština	0348	1	
ostatní staré jazyky	0349	1	
perština	0350	1	
tibetština	0351	1	
vietnamština	0352	1	
neurčeno	0353	3	
více jazyků	0354	270	
Kontrolní součet (ř. 0301 až 0354)	0355	10 752	

Přírůstek domácí literatury za rok 2020

Nezahrnuje přírůstky Slovanské knihovny a Knihovnického institutu.

A. NEPERIODICKÉ PUBLIKACE

Celkem	42 629 k. j.
tištěné dokumenty	40 609 k. j.
netištěné dokumenty	2 020 k. j.

Podíl akvizičních zdrojů na celkovém přírůstku

	k. j.	%
povinný výtisk	34 952	82,00
nákup	2 176	5,10
dary	4 491	10,53
interní zdroj	483	1,13
rezervní fondy	489	1,15
náhrady	38	0,09
Celkem	42 629	100,00

Rozbor celkového přírůstku podle určení

I. Knihy

k. j.

a) Národní konzervační fond		18 652
	povinný výtisk (PV 1)	14 760
	nákup	399
	dary	3 172
	náhrady	0
	interní zdroj	140
	rezervní fondy	181

b) Univerzální knihovní fond		17 308
z toho	povinný výtisk (PV 2)	14 743
	nákup	978
	dary	944
	náhrady	38
	interní zdroj	331
	rezervní fondy	274

c) Půjčovní (Studijní) knihovní fond		972
z toho	nákup	766
	dary	172
	náhrady	0
	interní zdroj	0
	rezervní fondy	34

d) spotřební literatura		8
z toho	nákup	7
	dary	1
	interní zdroj	0

II. Speciální dokumenty (povinný výtisk, nákup, dary, interní zdroje, rezervní fondy)

k. j.

a) Národní konzervační fond		2 666
z toho	pohlednice	450
	plakáty	960
	kartografické dokumenty	385
	grafika	633
	hudebniny	238

b) Univerzální knihovní fond		1 003
z toho	plakáty	319
	kartografické dokumenty	307
	grafika	211
	hudebniny	166

c) fond speciálních (netištěných) dokumentů		2 020
z toho	zvukové snímky	1468
	elektronické dokumenty	532
	videozáznamy	20

B. PERIODICKÝ TISK

		tituly
a) Národní konzervační fond		5 304
z toho	povinný výtisk (PV 1)	5 304
b) Univerzální knihovní fond		4 762
z toho	povinný výtisk (PV 2)	4 682
	nákup	80
c) spotřební literatura		30
z toho	nákup	26
	dary	4

Komentář ke statistickým rozborům přírůstku domácí literatury

Akviziční činnost je zaměřena především na doplňování současné domácí produkce v plné druhové a tematické šíři, na doplňování nezbytných profilových multiplikátů a retrospektivně na doplňování bohemikálních deziderat. Získané dokumenty jsou zařazovány do Národního konzervačního fondu (NKF), Univerzálního knihovního fondu (UKF) a do Studijního fondu (SF).

Celkový objem přírůstku domácích neperiodických publikací byl **42 629** knihovních jednotek (dále jen k. j.), což je o **10 859 k. j. méně** než v roce 2019. Výrazně nižší přírůstek je ovlivněn mimořádnými opatřeními vlády v souvislosti s šířením nemoci covid-19.

Povinné výtisky byly získávány na základě zákona č. 37/1995 Sb., o neperiodických publikacích. Podle tohoto zákona má NK ČR právo na dva povinné výtisky z každého vydání. V roce 2020 bylo celkem evidováno **34 952 k. j.** povinných výtisků neperiodických publikací, tj. 82 % z celkového přírůstku. Z toho bylo 29 503 k. j. knih (84,41 %); kartografických dokumentů 607 k. j. (1,74 %); grafiky 797 k. j. (2,28 %); plakátů 1 279 k. j. (3,66 %); pohlednic 450 (1,29 %); hudebnin 316 k. j. (0,90 %); netištěných dokumentů 2 000 k. j. (5,72 %).

Stále není plně respektován výše citovaný zákon, a proto pokračovaly urgency nedodaných titulů, příp. exemplářů (osobně, telefonicky, písemně, e-mailem). Avšak je tolerována praxe většiny velkých vydavatelů, kteří odevzdávají povinné výtisky dávkově v kumulovaných zásilkách za delší časové období. U některých titulů tak není dodržována zákonná třicetidenní lhůta pro odevzdání, ale v běžné praxi nelze většinou zjistit skutečný den vydání.

Pro roční statistiku o vydávaných neperiodických publikacích v ČR za rok 2020 bylo v souladu s doporučeními UNESCO na základě došlého povinného výtisku zpracováno 14 117 knižních titulů.

Nákupem bylo získáno celkem **2 176 k. j.** za **1 219 953 Kč**. Podíl nákupu na celkovém přírůstku činil 5,10 %. Průměrné náklady na jednu zakoupenou knihovní jednotku byly 561 Kč. Z toho pro retrospektivní doplňování bylo nakoupeno celkem 699 k. j. (32 %) za 708 122 Kč (58 % z rozpočtu) včetně velmi vzácných bibliofilii a speciálních tištěných dokumentů, např. souboru 25 leptů Praha od Tavíka Františka Šimona se slovním doprovodem Arne Nováka z roku 1911 nebo bibliofilského vydání Máchova Máje vydaného ke 160. výročí prvního vydání i úmrtí autora v roce 1996. Průměrné náklady na jednu knihovní jednotku zakoupenou v antikvariátech činily 1 013 Kč. Při nákupu těchto dokumentů byly dojednávány a využívány slevy ve výši 54 630 Kč.

Fondy NK ČR byly průběžně doplňovány profilovou souborovou literaturou v počtu 1 477 k. j. (68 %) celkem za 511 831 Kč (42% z rozpočtu). Při průměrné ceně 347 Kč bylo dosaženo slevy 156 767 Kč. V rámci celého nákupu bylo dosaženo celkové slevy 211 397 Kč.

Z aktuální i antikvární nabídky bylo nejvíce publikací zakoupeno pro UKF 984 k. j. (45,22 %), pro SF 766 k. j. (35,20 %), pro NKF 419 k. j. (19,30 %). Pro interní potřebu pracovišť bylo zakoupeno celkem 7 k. j. (0,32 %).

Dary starší literatury jsou stále významným zdrojem pro retrospektivní doplňování fondů, dary publikací z aktuální produkce nejsou tak běžné, nicméně i v rámci agendy povinného výtisku bývá občas nakladateli odevzdáno více exemplářů, ty jsou pak použity k doplnění fondů NK ČR, nebo jsou předány dalším knihovnám podle jejich zaměření, nebo je využije NK ČR k digitalizaci, případně jsou na vyžádání vráceny vydavateli. Oddělení doplňování domácích dokumentů doplňuje z darů také tištěné speciální dokumenty a speciální netištěné dokumenty – videozáznamy. Celkem byly darem získány knihy, hudebniny, kartografické dokumenty, grafika i videozáznamy v počtu 4 491 k. j., tedy 10,53 % z celkového přírůstku. Z toho do NKF bylo zařazeno 3 358 k. j. (74,77 %) a do UKF 960 k. j. (21,38 %), do SF pak 172 k. j. (3,83 %), jako spotřební literatura 1 k. j. (0,02 %).

Z **rezervních fondů** bylo zařazeno celkem 489 k. j. včetně hudebnin, kartografických dokumentů a grafiky. Výběr byl zaměřen na bohemikální deziderata. Podíl dokumentů z rezervních fondů na celkovém přírůstku byl 1,15 %. Z toho do NKF bylo zařazeno 181 k. j. (37,01 %), do UKF 274 k. j. (56,03 %), do SF pak 34 k. j. (6,95 %).

Z **interních zdrojů** byl doplněn dokumenty především UKF 334 k. j. (69,15%); NKF pak 149 k. j. (30,85 %) včetně 12 k. j. speciálních tištěných dokumentů. Celkem bylo z interních zdrojů doplněno 483 k. j., což činí 1,13 % z ročního přírůstku domácích dokumentů. Jako čtenářské náhrady bylo do UKF zařazeno celkem 38 k. j. Podíl náhrad na celkovém přírůstku byl 0,09 %.

Oddělení doplňování domácích dokumentů významně přispívá na server Obálkyknih.cz prostřednictvím skenovacího klienta, nebo přes webové rozhraní. V roce 2020 bylo odesláno 5 425 náhledů obálek knih, 17 stran obsahů, 461 kalendářů, 365 pohlednic a 596 plakátů.

Přírůstek zahraniční literatury za rok 2020

Nezahrnuje přírůstky Slovanské knihovny a Knihovnického institutu.

A. NEPERIODICKÉ PUBLIKACE

celkem	10 398 k. j.		
tištěné dokumenty	8 750	netištěné dokumenty	1 062
z toho:			
výměna	1 711 (17,43 %)	mikrodokumenty	1 010 (10,29 %)
dary	1 653 (16,85 %)	zvukové záznamy	48 (0,49 %)
		videozáznamy	3 (0,03 %)
nákup	5 386 (54,90 %)	elektronický zdroj	1 (0,01 %)

Rozebírá celkový přírůstek podle zemí

k. j.

	Země	Výměna	Dary	Nákup	SDZ ¹	Celkem
1.	USA	141	166	1 225	1 011	2 543
2.	Německo	279	497	675	9	1 460
3.	Velká Británie	0	67	1 030	7	1 104
4.	Rusko	240	22	285	0	547
5.	Španělsko	38	23	483	0	544
6.	Slovensko	73	311	2	6	392
7.	Francie	9	60	308	1	378
8.	Švýcarsko	0	41	253	0	294
9.	Polsko	147	155	8	4	274
10.	Nizozemsko	0	16	228	0	244
11.	Itálie	4	26	164	3	197
12.	Portugalsko	1	0	194	0	195
13.	Maďarsko	41	22	102	0	165
14.	Rakousko	37	74	34	4	149
15.	Čína	136	5	1	0	142
16.	Rumunsko	58	26	47	0	131
17.	Belgie	7	6	107	1	121
18.	Japonsko	87	9	2	0	98
19.	Srbsko	69	11	1	0	81
20.	Bělorusko	78	1	0	0	79
21.	Bulharsko	43	19	0	0	62
22.	Finsko	53	7	1	0	61
23.	Kanada	0	5	44	8	57
24.	Švédsko	40	2	5	0	47
25.	Brazílie	0	0	43	0	43
26.	Chorvatsko	26	7	2	2	37
27.	Ukrajina	20	15	1	0	36
28.	Moldavsko	28	1	0	0	29
29.	Dánsko	0	1	23	3	27
30.	Makedonie	5	16	0	0	21

1 Zahrnuje CD-ROM, mikrodokumenty, video a zvukové záznamy

	Země	Výměna	Dary	Nákup	SDZ ¹	Celkem
31.	Jižní Korea	14	4	0	2	20
	Slovinsko	13	7	0	0	20
32.	Indie	0	6	13	0	19
33.	Bosna a Hercegovina	0	1	16	0	17
	Litva	14	3	0	0	17
35.	Thajsko	0	0	15	0	15
36.	Singapur	0	0	14	0	14
37.	Kazachstán	0	12	0	0	12
	Mexiko	0	1	11	0	12
38.	Kostarika	0	0	11	0	11
39.	Egypt	0	2	6	0	8
40.	Estonsko	0	7	0	0	7
	Lotyšsko	3	4	0	0	7
41.	Írán	0	6	0	0	6
	Jihoafrická republika	0	0	6	0	6
	Vatikán	0	1	5	0	6
42.	Černá Hora	5	0	0	0	5
	Gruzie	0	5	0	0	5
	Kolumbie	0	0	5	0	5
43.	Argentina	0	1	3	0	4
	Norsko	0	2	2	0	4
44.	Izrael	0	1	2	0	3
	Ázerbájdžán	2	0	0	0	2
	Etiopie	0	2	0	0	2
	Filipiny	0	2	0	0	2
	Libanon	0	2	0	0	2
	Macao	0	0	2	0	2
	Mongolsko	0	2	0	0	2
	Pákistán	0	1	1	0	2
	Řecko	0	2	0	0	2
	Senegal	0	0	2	0	2
45.	Albánie	0	1	0	0	1
	Ekvádor	0	0	1	0	1
	Hongkong	0	0	1	0	1
	Jamajka	0	0	1	0	1
	Korejská lid. dem republika	0	1	0	0	1
	Lucembursko	0	0	1	0	1
	Mauritius	0	1	0	0	1
	Peru	0	0	1	0	1
	Sýrie	0	1	0	0	1
	Turecko	0	1	0	0	1
	Uzbekistán	0	1	0	0	1
Vietnam	0	1	0	0	1	
	neznámá země	0	1	0	0	1
	celkem	1 711	1 653	5 386	1 062	9 812
	% z celkového přírůstku	17,44 %	16,85 %	54,89 %	10,82 %	100,00 %

Rozbor celkového přírůstku podle oborů

k. j.

	Obory	Výměna	Dary	Nákup	SDZ ¹	Celkem	%
1.	všeobecnosti	166	85	320	29	600	6,11
2.	filozofie, psychologie	70	69	237	0	376	3,83
3.	náboženství, teologie	25	98	329	0	452	4,61
4.	sociologie, statistika	91	81	347	9	528	5,38
5.	politika, ekonomie	173	118	604	138	1 033	10,53
6.	právo, veřejná správa, pojišťovnictví	94	88	126	428	736	7,50
7.	vojenství a vojenské vědy	28	13	116	58	215	2,19
8.	školství, pedagogika, volný čas	29	43	45	16	133	1,26
9.	obchod, spoje, doprava, cestovní ruch	14	24	13	74	125	1,27
10.	etnografie, kulturní antropologie	61	36	85	5	187	1,91
11.	filologie, jazyky, jazykověda	68	47	149	1	265	2,70
12.	matematika	16	9	6	0	31	0,32
13.	přírodní vědy	42	34	197	78	351	3,58
14.	lékařské vědy, zdravotnictví	26	21	51	46	144	1,47
15.	technika, technologie, průmysl, řemesla	15	21	42	57	135	1,37
16.	zemědělství, lesnictví	9	5	7	34	55	0,56
17.	domácí hospodaření	1	16	4	3	24	0,24
18.	management, řízení a organizace	16	19	10	17	62	0,63
19.	urbanismus, architektura	22	42	147	12	223	2,27
20.	sochařství, výtvarné umění, grafika, fotografie	134	92	265	0	491	5,00
21.	hudba, divadlo, film apod. umění	86	84	223	52	445	4,54
22.	hry a sport	5	5	19	1	30	0,31
23.	literární věda	112	73	383	0	568	5,79
24.	geografie	16	49	48	4	117	1,19
25.	historie, biografie	323	277	1 538	0	2 138	21,79
26.	literární texty	69	204	75	0	348	3,55
	celkem	1 711	1 653	5 386	1 062	9 812	100,00

1 Zahrnuje videozáznamy, mikrodokumenty a zvukové záznamy

Rozbor celkového přírůstku podle určení

		k. j.	%
	Obory	Výměna	Dary
1.	Národní konzervační fond	752	7,66
2.	Studovny a příručky celkem	1 218	12,41
	z toho:		
	Všeobecná studovna	33	
	Studovna společenských a přírodních věd	160	
	Studovna rukopisů a starých tisků	231	
	Studovna Hudebního oddělení	205	
	Studovna vědeckých pracovníků	78	
	Referenční centrum	3	
	Studijní zóna	508	36
3.	Univerzální knihovní fond (včetně fondu OSN)	7 842	79,93

Rozbor aktivních výměnných kontaktů podle zemí

Výměnné kontakty celkem – 128 aktivních partnerů ve 40 zemích.

	země	počet partnerů
1.	Německo	19
2.	Španělsko	15
3.	Maďarsko	8
4.	USA	8
5.	Rusko	6
6.	Polsko	5
7.	Chorvatsko	4
8.	Slovensko	4

B. PERIODICKÝ TISK

Celkem titulů: 367

z toho	tituly	%
výměna	66	22,00
dary	19	5,00
nákup	220	73,00

Komentář ke statistickým rozborům přírůstku zahraniční literatury

Akviziční činnost je zaměřena především na výběrové získávání dokumentů z profilových oborů (obory společenských věd, přírodních věd, kultury a umění). Získané publikace jsou zařazovány do Národního konzervačního fondu (NKF) a do Univerzálního knihovního fondu (UKF). Ve výjimečných případech jsou publikace předávány do fondu Slovanské knihovny (SK) a Knihovnického institutu (KI).

Celkový objem přírůstku zahraničních neperiodických publikací byl **9 812** knihovních jednotek (dále jen k. j.). Podíl výměny (tištěných dokumentů) byl 17,43 % (1 711 k. j.), darů 16,85 % (1 653 k. j.), nákupu 54,90 % (5 386 k. j.). Netištěné dokumenty byly získány jak nákupem, tak darem nebo výměnou, ale vzhledem k malému objemu přírůstku (10,82 %, tj. 1 062 k. j.) není uváděn statistický rozbor podle způsobu nabytí. Podíl způsobu nabytí ve sledovaném období 2010–2020 potvrzuje pokles výměny (z 30,26 % na 17,43 % v roce 2020), od toho se odvíjí podíl darů (pohyboval se mezi 30,35 % až 16,85 %), a nákupu, který se nověji udržuje ve vyšším pásmu (celkově v rozmezí mezi 27,13 % až 54,90 %). Z celkového přírůstku – bez ohledu na způsob nabytí – bylo nejvíce publikací získáno z USA (2 543), Německa (1 460), Velké Británie (1 104).

Mezinárodní výměna publikací má v posledních letech již zmíněnou stagnující tendenci (od roku 2010 do roku 2020 jde o pokles podílu na celkovém doplňování zahraniční literatury téměř o třetinu). Nicméně výměna stále představuje významný zdroj doplňování zahraniční literatury. Samozřejmou a nedílnou součástí procesů výměny publikací je trvalé vyhodnocování efektivnosti konkrétních výměnných vztahů a vzájemné porovnávání výhodnosti a vyváženosti výměnných kont. Výměnné kontakty jsou proto proměnlivé, mění se i vnitřní obsahová skladba předmětu výměny (periodika, tituly z aktuální nakladatelské produkce, vlastní publikace, nabídky duplikátů, v některých případech i elektronické publikace). Mimořádně významná je výměna periodik, která mohou být získána mnohdy i za nižší finanční náklady, než je běžné předplatné. Aktivní výměnné kontakty byly udržovány se 123 aktivními partnery (národní knihovny, univerzity, specializované knihovny, odborné instituce) ve 34 zemích. Bližší údaje o počtu výměnných partnerů v jednotlivých zemích jsou uvedeny v tabulkách. Nejvíce publikací bylo získáno z Německa (279), Ruska (240), Polska (147).

Kromě stálých **darů**, které knihovna dlouhá léta dostává z titulu členství České republiky nebo NK ČR v mezinárodních organizacích, byly přijaty dary od nejrůznějších domácích i zahraničních institucí a organizací, zastupitelských úřadů, odborných pracovišť, vystavovatelů na pražských knižních veletrzích apod. V rámci darů přicházejí do NK ČR též odborné tituly kvůli celostátnímu hodnocení publikačních výsledků výzkumných organizací (RIV), i když už v minimální míře. Nechyběly ani dary od soukromých osob. V zásadě jsou přijímány dary, které jsou v souladu s profilem doplňování; v ideálním případě je skladba daru dohodnuta předem. V opačných případech je dar odmitnut a dárci je většinou doporučena jiná odpovídající knihovna. V krajních případech je dar nebo jeho část podle dohody redistribuován. V roce 2020 získala NK ČR darem 1 653 zahraničních dokumentů od celkem 40 dárců.

Na počátku roku 2020 získala NK ČR dar religionistické literatury od Petera Schreiner, emeritního profesora z univerzity v Curychu. Jde o uznávaného odborníka na hinduismus a jógu. Mezi knihami, které jsme si vybrali z obsáhlejší nabídky, proto dominuje tematika náboženství a spirituality indického subkontinentu či problematika západní reflexe indické kultury. Ovšem nechybí ani specifitější publikace, jako je ta o jazyku a komunikačním stylu reklam určených pro indický venkov, *Advertising in rural India: language, marketing communication, and consumerism* nebo jiná o Tibetu jako tématu západní popkultury, *Traumwelt Tibet: westliche Trugbilder* (https://www.nkp.cz/soubory/ostatni/dar_schreiner.pdf).

V lednu 2020 získala knihovna (jako vědeckou publikaci pro RIV), pro někoho možná až kuriózní dar, publikaci *Traces of the Virgin Mary in Post-Communist Europe*. Ta nabízí čtenáři několik esejí, které přibližují úctu k Panně Marii v postkomunistické Evropě, tento zdejší kult přitom do značné míry koresponduje se situací v západní Evropě. Ač se na první pohled může zdát, že kniha nemůže mít co říci v současném světě, nemusí tomu tak být. „Moderní Panna Maria“ je skutečnou globální a nadnárodní figurou, jež podle svých vyznavačů poskytuje ochranu všem lidem, kteří podle masmédií často nabývají dojmu, že žijí ve společnosti směřující ke katastrofě. Dochází tak k „resakralizaci“ Evropy, jež však nutně neznamená obnovení pozice církve, poněvadž mnohé moderní projevy náboženské víry lze označit jako alternativní. Tyto alternativní náboženské formy oficiální struktury katolické církve spíše opomíjejí. Kult Panny Maria se tak jeví jako téměř všeobjímající a velmi flexibilní, protože je schopný absorbovat jak tradiční projevy spirituality, tak její moderní vyjádření (https://www.nkp.cz/soubory/ostatni/riv_marianskult.pdf).

Na konci ledna obdržela knihovna obsáhlý dar z pozůstalosti P. Oldřicha Gengely. Páter Gengela pocházel z Ostravska, ale dlouhodobě působil jako farář v římskokatolickém kostele sv. Vojtěcha v Praze-Libni. Kromě toho byl čestným konventuálním kaplanem Maltéžského řádu. Zemřel ve věku 92 let. Za svůj dlouhý život nashromáždil velkou sbírku teologických, dějepisných a kunsthistorických knih, z nichž jsme některé vybrali i do našich fondů (https://www.nkp.cz/soubory/ostatni/dar_gengela.pdf).

V červnu 2020 získala NK ČR dar několika publikací od velvyslanectví Kanady v České republice. Šlo o publikace přibližující tamní soudobé výtvarné umění i kulturu domorodých obyvatel. Další se týkaly lingvistiky (https://www.nkp.cz/soubory/ostatni/dar_kanada2020.pdf).

V srpnu 2020 získala knihovna přes 20 knih od pražského Goethe Institutu. Šlo především o publikace z oblasti historie, například o ztrátě studu (https://www.nkp.cz/soubory/ostatni/dar_gi_srpen2020.pdf).

V září 2020 získala NK ČR několik desítek publikací s tematikou integrace Romů a rozvoje sociálně spravedlivé a nediskriminující společnosti, což je cíl, k němuž ostatně mají přispívat i samotné knihovny. Publikace byly poskytnuty pracovníky Odboru lidských práv a ochrany menšin Úřadu vlády ČR (https://www.nkp.cz/soubory/ostatni/dar_integrace.pdf).

Výročí v minulém roce slavil Jan Amos Komenský. Spolu s ním slavila v roce 2020 kulaté výročí také po něm pojmenovaná organizace Školský spolek Komenský. Při té příležitosti byla vydána obsáhlá publikace *Školský spolek Komenský – 150 let českého školství ve Vídni* (Wien: Schulverein Komenský, 2020), která byla darována i do NK ČR. Publikace přibližuje jednotlivá historická období spolku, která jsou doplněna o životní osudy jak absolventů, tak vyučujících, ale „také celkově těch, kteří se o základní bohatství menšiny, o české školství ve Vídni, zasazovali či dodnes zasazují“. Osvětluje také měnící se politické postavení této české instituce ve Vídni: v době monarchie prý bylo nemyslitelné, aby do české školy zavítal byt jen představitel radnice, ale po roce 1989 to udělal rakouský kancléř i samotný spolkový prezident.

V důsledku mnohaletého kritického nedostatku finančních prostředků na akvizici, který byl částečně zmírňován účelovými dotacemi MK ČR, byl **nákup** zahraniční literatury zaměřen na získání nezbytných profilových titulů, na zajištění kontinuitu, na doplnění nepostradatelných referenčních online přístupů do elektronických databází a na nákup jednotlivých elektronických publikací. Bylo nakoupeno 5 385 tištěných zahraničních dokumentů. Tohoto výsledku se podařilo dosáhnout díky využívání cílených akcí. Prostřednictvím slev (slevové akce různých renomovaných nakladatelství, období kolem knižních veletrhů – i když se nekonal, slevové akce byly) se podařilo ušetřit z rozpočtu na zahraniční akvizici 1 731 948,71 Kč.

Zcela mimořádným počinem bylo pořízení sbírky *Chartae Latinae Antiquiores* ve 118 svazcích vydávané švýcarským vydavatelem Urs-Graf Verlag GmbH od roku 1954 do roku 2019. Jedná se o jedinečnou edici určenou badatelům pro zkoumání pozdního starověku a středověku, která obsahuje reprodukce všech dochovaných dokumentů v nejnámějších sbírkách zemí západní Evropy. Sbírkou je určena badatelům z klasické filologie, středověké latinské a románské filologie, historie, paleografie, kodikologie, diplomatiky, epigrafiky a dalších oborů. Sbírkou se podařilo zakoupit ve dvou částech, první v závěru roku 2020 a zbytek až začátkem roku 2021, jen díky mimořádným okolnostem i vstřícnosti vydavatele. NK ČR je jedinou knihovnou v České republice, která tuto sbírku poskytne. Sbírkou bude standardně zpřístupňována ve Studovně vědeckých pracovníků.

V oblasti doplňování zahraniční literatury je velmi důležité se zúčastňovat pravidelných mezinárodních knižních veletrhů (Frankfurt n. M., Lipsko, Praha a další). Tomu vždy předchází obsáhlá odborná příprava na přímý nákup dokumentů, která je založená na znalostech doplňovaných profilových oborů, úrovně zde zastoupených vydavatelů a distributorů. Projednávají se a korigují dodavatelsko-odběratelské vztahy, navazují se nové kontakty a zejména se v konkrétním čase a místě sjednávají výhodné finanční podmínky, resp. slevy poskytované přímo NK ČR. V roce 2020 se kvůli koronavirové epidemii veletrhy nekonal. Nicméně díky dlouholeté spolupráci s určitými nakladateli na frankfurtském knižním veletrhu se podařilo nakoupit jejich publikace s naší obvyklou veletržní slevou. Je to ovšem výsledek mnohaleté spolupráce a velmi dobrých osobních kontaktů. Programově byly využívány i další nabízené slevy: akční slevy a cílené nabídky zahraničních dodavatelů/vydavatelů. Díky tomu průměrné náklady na jednu zakoupenou publikaci (včetně poštovního a DPH) byly v roce 2020 (1 311,26 Kč). Nejvíce publikací bylo nakoupeno v USA (1 225), ve Velké Británii (1 030) a v Německu (675). V roce 2020 byly ze zvláštní položky hrazeny online přístupy do databází a elektronických publikací celkem za 449 007,86 Kč.

Dalším významným počinem bylo pokračování projektu *Česká knihovna při Univerzitní knihovně Bratislava a Slovenská knihovna v Národní knihovně* (projekt je realizován v rámci dohody MK ČR a MK SR o kulturní spolupráci). Nákup české literatury pro UKB dotovalo MK ČR částkou 300 715,00 Kč, nákup slovenské literatury pro NK ČR pak MK SR dotovalo částkou 12 001,58 €. Obě strany tak získaly stovky titulů publikací z druhé země. Nákupy se uskutečnily podle cílených objednávek slovenské strany. Slovenská deziderata zahrnovala především původní

českou prózu, populárně-naučnou literaturu, literaturu faktu, monografie z různých vědních oborů a příručky odpovídající akvizičnímu profilu UKB (celkem 858 svazků). Podle sdělení UKB je česká literatura nakoupená v rámci projektu čtenářsky velmi žádaná. Deziderata NK ČR zahrnovala především literaturu z oblasti společenských a přírodních věd, umění a kultury, specifická deziderata SK byla zaměřena na jazykovědné slavistické příručky a slovenskou krásnou literaturu, a to jak klasickou, tak i moderní. Celkem bylo nakoupeno pro NK ČR 831 slovenských publikací, zejména pro SK. Slovenské publikace jsou čtenářsky velmi žádané – v neposlední řadě i kvůli neexistující jazykové bariéře. Přínosem tohoto projektu je především garance vzájemné dostupnosti vydavatelské produkce obou zemí a ve výsledku výrazné prohlubování oboustranných kulturních vztahů.

Celkový objem přírůstku zahraničních periodických publikací byl 305 titulů. Podíl výměny na přírůstku tištěných dokumentů byl 22 % (66 titulů), darů 5 % (19 titulů), nákupu 73 % (220 titulů).

Mezinárodní agentury

ISBN

Do mezinárodního systému standardního číslování knih (ISBN) se přihlásilo 194 nových vydavatelů. Celkový počet registrovaných českých účastníků systému ISBN v ČR tak k 31. 12. 2020 dosáhl čísla 7 608.

Správnost čísel ISBN byla ověřena ve více než 15 000 titulech (kromě tištěných knih též v knihách na CD-ROM nebo DVD-ROM), a to i ve starších publikacích získaných retrospektivním doplňováním. Pokračovalo přidělování individuálních čísel ISBN jednotlivým titulům (výhradně e-mailem) vydávaným subjekty, které nejsou účastníky systému ISBN. Tímto způsobem bylo přiděleno 1 745 čísel ISBN (včetně neuvedených v knize nebo přidělených dodatečně).

Od července 2010 bylo zahájeno přidělování čísel ISBN online publikacím. Záznamy jsou uváděny ve služební databázi 49. V roce 2020 bylo zpracováno 10 717 záznamů, od července 2010 celkem 91 407 záznamy. Mechanismus přidělování a hlášení čísel ISBN je jinak stejný jako u tištěných knih a knih na CD-ROM: vydavatel pokračuje v bloku čísel ISBN jemu přidělených a hlásí tituly na webovém formuláři. Poté probíhá korektura záznamů, stejně jako je tomu u tištěných publikací uváděných v periodiku *O.K. – Ohlášené knihy*. Záznamy online publikací s přidělenými čísly ISBN se ale jinak nezveřejňují.

Průběžně je aktualizována databáze nakladatelů (NAK), takže denně se v ní mění údaje – veřejné i služební.

Bylo zpracováno 24 čísel elektronického čtrnáctideníku *O.K. – Ohlášené knihy* se 6 406 záznamů o knihách chystaných k vydání.

Pokračovaly pracovní kontakty s Mezinárodní agenturou ISBN v Londýně. Odeslán byl soupis chybných čísel ISBN přidělených v roce 2020 českými vydavateli. Odeslána byla též úplná aktualizovaná databáze českých nakladatelů/vydavatelů pro Mezinárodní adresář vydavatelů ISBN (Global Register of Publishers – GRP).

48. výroční zasedání Mezinárodní agentury ISBN ani 28. zasedání Mezinárodní agentury ISMN, které se mělo konat v září v Oslu v Norsku, se v důsledku pandemie covidu-19 nekonalo.

ISMN

Do systému ISMN se nově přihlásilo pět hudebních vydavatelů. Celkový počet účastníků systému ISMN v ČR k 31. 12. 2020 dosáhl čísla 145.

Správnost čísel ISMN byla zkontrolována ve 158 titulech hudebnin a 14 titulům bylo přiděleno číslo ISMN ze sběrného identifikátoru Národní agentury ISMN v ČR.

Statistiky zpracovatelských útvarů

Novodobé fondy

Tabulka zahrnuje dokumenty zpracované v Odboru doplňování a zpracování fondů (domácí knihy, hudebniny a mapy částečně v rámci sdílené katalogizace ve spolupráci s Moravskou zemskou knihovnou v Brně, Vědeckou knihovnou v Olomouci a Městskou knihovnou v Praze), Knihovnickém institutu, Slovanské knihovně, Hudebním oddělení, Oddělení periodik a Oddělení archivace webu).

Knihy	52 048
Periodika	766
Články v českých novinách a časopisech	615
Grafika	2 067
Kartografické dokumenty	674
Zvukové záznamy	751
Hudebniny	2 409
Elektronické zdroje	283
Mikrodokumenty	877
Videodokumenty	6

Historické fondy

Tabulka zahrnuje dokumenty zpracované v Odboru historických a hudebních fondů, malý podíl starých tisků zpracovala i Slovanská knihovna.

Rukopisy	330
Staré tisky	3 154
Historické mapy	26

Přírůstek záznamů do souborných katalogů a databází

Souborný katalog ČR	484 434
Soubory národních autorit	34 989
Články v českých novinách a časopisech	46 514

Statistické ukazatele služeb

Přehled poskytnutých služeb v půjčovnách a studovnách Národní knihovny ČR v roce 2020

Sledované položky	Hala služeb	Všeobecná studovna	Studovna společenských a přírodních věd	Studovna vědeckých pracovníků	Referenční centrum*	Studovna periodik	Studovna rukopisů a starých tisků	Studovna Hudebního oddělení	Studovna Hostivař	Knihovna knihovnické literatury	Slovanská knihovna*	Archiv NK ČR
Protokolované výpůjčky	147 583	55 485	377	21 050	3 998	13 980	1 252	735	2 010	1 476	13 221	12
z toho: absenční	147 583	0	0	0	1 147	561	0	10	0	1 096	6 430	7
prezenční	0	55 485	377	21 050	2 851	13 419	1 252	725	2 010	380	6 791	5
Registrované čtenáři	15 502				1 884						1 137	2
z toho: nové průkazy	2 794										153	
Čtenářské návštěvy	49 374	20 365	4 480	2 912	5 121	2 175	362	569	309	427	4 810	5
Objednávky čtenářů	102 124											
z toho: vyřizeno kladně	101 783											
Požadavky na meziknihovní služby					5 965						322	
z toho: objednáno v zahraničí					1 439						6	
Upomínky přes advokátní poradnu	29										2	
Kopie a tisky pro uživatele	24 155		21 913		25 419	4 675			76		1 676	

* Služba byla poskytována v dočasném prostoru a v nestandardních podmínkách.

Národní knihovna ČR poskytuje knihovnické a informační služby jako základní statutární činnost za podmínek vymezených Knihovním řádem. Spektrum základních služeb je stabilní, vedle využívání fyzických sbírek na místě je běžnou součástí základních služeb zpřístupňování obsahu dokumentů online a prostřednictvím digitálních knihoven. Význam zdrojů a služeb dostupných ve virtuálním prostředí v roce 2020 prudce vzrostl a v mnoha ohledech svým růstem zastínil obecně využívání knihovny jako fyzické služby. Pro hodnocení statistických ukazatelů služeb je však nutné „před závorku“ vytknout nebyvalou nestandardnost roku 2020. Pandemie covid-19 zasáhla i do způsobu, jakým mohla NK ČR během roku plnit své funkce vůči svým čtenářům a široké veřejnosti. Výrazně ovlivnila možnost využívat služby poskytované fyzicky na místě samém (registrace, absenční a prezenční výpůjční služby z fondu NK ČR, přístup do studoven, omezení v oblasti meziknihovních služeb, vzdělávacích a kulturních akcí či turistického provozu), ale také služby, které uživatel vnímá jako online služby, nicméně založeny jsou na fyzických dokumentech (např. EOD, eDDO, částečná omezení v oblasti referenčních a rešeršních služeb). Na důležitosti napopak ještě více nabyly zdroje a služby poskytované čistě ve virtuálním prostředí. Rok 2020 tak můžeme bez váhání označit rokem elektronických informačních zdrojů, digitálních knihoven a digitálního obsahu obecně.

Z původní provozní doby plánované pro rok 2020 v rozsahu 277 dnů mohla být knihovna pro veřejnost otevřena pouze 194 dnů, což představuje 70 % z naplánovaného objemu. Standardní provoz byl možný pouze do 10. března 2020 (59 provozních dnů). Od 11. března se pak do konce roku několikrát vystřídala období uzavření, během nichž byly dostupné pouze elektronické služby, s kratšími či delšími úseky, v nichž bylo možné obnovit víceméně standardní provoz knihovny. Pro ten pak byly typické limity dané požadavky na dodržování vládních opatření (omezení počtu míst ke studiu v souvislosti s dodržováním rozestupů a na podzim též limit daný povoleným počtem uživatelů v jednotlivých prostorách, v určitém období bylo též nutné studijní místa předem rezervovat, svazky vrácené z absenčních i prezenčních výpůjček procházely karanténou a byl omezen přístup k příručním knihovnám ve studovnách). Bariéru pro fyzickou návštěvu knihovny mohla představovat i proměnlivá provozní doba, jejíž variabilita opět souvisela s nutností dodržet určité zásady pro ochranu návštěvníků i zaměstnanců NK ČR. Více než třetinu dnů (33 %) z doby, kdy mohla být NK ČR otevřena, tak tvořily dny s různě upravenou provozní dobou (provozní doba s přestávkou pro provedení dezinfekce prostor a střídání směn, provozní doba v režimu „krátkých“ a „dlouhých“ dnů, omezení sobotního provozu a ukončení provozu Všeobecné studovny již v 19 hodin). Dynamickým vývojem prošlo díky uzavření vysokých škol a přechodu na distanční výuku i druhé pololetí akademického roku 2019/2020. V letních měsících, kdy se pro řadu studentů i vědeckých pracovníků znovu otevřela možnost přístupu k fyzickému fondu, proto knihovna zůstala otevřená bez obvyklé dvou týdnů uzavírky. Veškeré údaje o fyzické návštěvnosti či počtu fyzických výpůjček, ale též nárůst využívání digitálních služeb a zdrojů je tak potřeba vnímat i s přihlédnutím k výše uvedeným faktům.

Celková fyzická návštěvnost knihovny v roce 2020 klesla oproti roku 2019 o 40 % (viz tabulka Přehled poskytnutých služeb... a grafy 3 a 8). Tento významný pokles čtenářských návštěv můžeme vedle výše zmíněných důsledků pandemie zajisté přičíst na vrub též kumulaci dopadů revitalizace Klementina a nedostupnosti částí fondu v rámci stěhování v souvislosti s rekonstrukcí starého objektu knihovny v Hostivaři. V roce 2020 byly v souvislosti s revitalizací staženy z oběhu další části fondu. Některé studovny a půjčovny nadále zůstaly v náhradních a nestandardních podmínkách – Referenční centrum a Slovanská knihovna.

Pro registrované uživatele byla i v roce 2020 nedostupnost částí fondů částečně kompenzována možností získat požadovaný dokument prostřednictvím meziknihovních služeb. U naprosté většiny dokumentů měli čtenáři NK ČR zájem o výpůjčku knihy (148 objednávek), případně dodávající knihovna zapůjčila periodikum (7 objednávek). Ve zbývajících 6 případech byly pro čtenáře zajištěny kopie z knihy. U 86,3 % objednávek byla výpůjčka či kopie zprostředkována z české knihovny, z toho téměř polovinu dokumentů pro čtenáře NK ČR zapůjčily pražské knihovny. Z českých knihoven směřovalo nejvíce objednávek na fondy Knihovny FF UK a Středočeské vědecké knihovny v Kladně (shodně po 16 objednávkách). Menší množství objednávek bylo realizováno z Městské knihovny Praze a MZK (po 8 objednávkách) a dále pak z VKOL, knihovny Historického ústavu AV ČR a KAV (shodně po 7 objednávkách). Požadavky na mezinárodní meziknihovní služby tvořily 13,7 % uskutečněných objednávek. Výpůjčky dokumentů ze zahraničí byly v tomto specifickém případě poskytovány registrovaným čtenářům zdarma. U kopií hradili čtenáři pouze poměrnou část vynaložených nákladů.

Od listopadu 2016, kdy jsou fondy nedostupné v souvislosti s revitalizací nahrazovány prostřednictvím meziknihovních služeb, bylo realizováno celkem 576 objednávek. Srovnání údajů pro roky 2019 a 2020 ukazuje, že v roce 2020 počet požadavků na meziknihovní služby kompenzující nedostupnost fondu NK ČR neklesl nijak dramaticky a v roce 2020 bylo zadáno o 22 % méně objednávek na tuto službu než v roce 2019. Snížení počtu požadavků je možné dát do vztahu i se zpřístupněním děl nedostupných na trhu v prostřední Národní digitální knihovny (NDK) a zejména s otevřením NDK v režimu NDK-VŠ (jaro 2020) a NDK-Covid (podzim/zima 2020), které registrovaným uživatelům nabídly formou vzdáleného přístupu ke čtení celý obsah NDK.

Nejnávštěvovanější ze čtenářských prostor je trvale Hala služeb jako centrum prvního přijetí uživatelů, která zaznamenala necelých 50 000 čtenářských návštěv. Toto číslo představuje cca 70 % objemu čtenářských návštěv v roce 2019 a koresponduje tak mimo jiné i s omezeným počtem provozních dnů v roce 2020. V období od května do prosince jsme nejvyšší měsíční návštěvnost v prostorách přístupných výhradně jen registrovaným uživatelům zaznamenali během září a července. Nejvytíženějšími týdny pak v tomto období byly 31. 8. – 13. 9. a 5. 10. – 11. 10. U všech studoven poskytujících základní služby klesla návštěvnost na cca 47 % objemu roku 2019. Část tohoto poklesu je možné logicky navázat na již výše zmíněná omezení (snížený počet provozních dnů, nedostupnost fondu, limitovaný počet studijních míst, změny v provozní době). Mezi studovnami je nejvyužívanější Všeobecná studovna. Tato studovna disponuje nejvyšším počtem studijních míst (1/2020: 205 míst, 12/2020: 45 míst) a v „ne-covidovém“ období i nejdelší otevírací dobou – 75 hodin týdně. Nad zmíněným průměrem se naopak díky návštěvnosti cca 66 %, respektive 63 % objemu roku 2019 pohybují Studovna hudebního oddělení, která se v roce 2019 vrátila do svých původních prostor, a Slovanská knihovna. Cca poloviční návštěv-

nost oproti roku 2019 si udržela Studovna Hostivař zpřístupňující např. NKF či fond 19. století, tj. fondy, které mají v rámci ČR často unikátní charakter. Na cca 35 % loňské návštěvnosti pak klesly Studovna ORST a KKL (viz tabulka Přehled poskytnutých služeb... a grafy 3 a 8).

Počet výpůjček fyzických svazků – další ze sledovaných ukazatelů – se v roce 2020 pohyboval v rámci celé NK ČR na úrovni necelých 58 % hodnoty z roku 2019. Menší propad je možné vyzorovat u specializovaných studoven (Studovna ORST, Studovna hudebního oddělení, Slovanská knihovna), u nichž se počty výpůjček dostaly na úroveň cca 75–86 % stavu z roku 2019. Výrazné snížení objemu fyzických výpůjček je možné opět z části přičíst na konto pandemie covid-19 a zmíněnému otevření NDK během jara a podzimu/zimy. Svou roli může hrát i zpřístupnění děl nedostupných na trhu v NDK. Nicméně již od roku 2014 mají počty výpůjček klesající tendenci, což je ovlivněno zejména postupným vyřazováním větších částí fondů v rámci stěhování, vyvolaných probíhající revitalizací a rekonstrukcí depozitáře ve staré budově Národní knihovny v Hostivaři (viz tabulky Přehled poskytnutých služeb... a Základní služby NK ČR v číslech... a graf 7). Dopady revitalizace se spolu s nedostupností částí fondů promítly i do poklesu počtu objednávek čtenářů (viz Základní služby NK ČR v číslech... a graf 4), který má od roku 2014 setrvalý charakter. Většina objednávek byla podána online. Uživatelé si přivykli i komfortu připomínek a upozornění, kterých automatizovaný výpůjční systém rozešle desítky tisíc. Standardně vysoké úrovně procentuální úspěšnosti dosahuje kladné vyřízení požadavku, v roce 2020 to bylo 99,67 %. S uvedeným vývojovými trendy koreluje i údaje vztahující se k novým registracím. Počet nových registrací má v posledních letech klesající tendenci, přičemž výraznější pokles je patrný od roku 2015 (viz tabulka Přehled základních služeb... a tabulka Základní služby NK ČR v číslech... a graf 2). Ani v roce 2020 se nepodařilo zvrátit snižující se počet registrovaných uživatelů, který oproti roku 2019 klesl o cca 14 %. Do statistických údajů o registraci nejsou zahrnuty „technické“ prolongace čtenářských průkazů o dobu nezbytně nutnou v případech, kdy platnost končila během nuceného uzavření knihovny. Díky tomu zůstal i těmto uživatelům zachován přístup do NDK-VŠ a NDK-Covid v obdobích, kdy nebylo možné zajistit přístup k fyzickým dokumentům. Klesající počet registrací je možné spojit i s faktem, že NK ČR doposud umožňuje provést kompletní registraci jen fyzicky na místě samém. Nicméně ve srovnání s poklesem u ostatních ukazatelů fyzického využívání knihovny v letošním roce se propad počtu registrací nejeví až tak dramaticky.

Meziknihovní služby ve světě internetu, online zpřístupňovaných předplacených databází a narůstajícího významu digitálních knihoven pokrývají zejména velmi specializované požadavky na získání výpůjček a kopií. Zpravidla se pak jedná o náročně zjištělné dokumenty, jejichž získání je vysoce finančně náročné a to zejména u těch, které je nutné dodat ze zahraničí. Údaje za rok 2020 potvrdily klesající počet požadavků na meziknihovní služby vnitrostátní a zahraniční (viz graf 5). V souladu s obecným trendem tohoto roku počty požadavků spadly lehce pod 70 % objemu roku 2019. I u těchto služeb je jedním z důvodů letošního poklesu pandemie covid-19. Poskytování meziknihovních služeb bylo po dobu jarního uzavření NK ČR zcela zastaveno. Během uzavření ve druhé polovině roku 2020 pak mohly být nabízeny pouze služby nevyžadující přítomnost uživatele v NK ČR. Dalším z faktorů, jež pravděpodobně mají na tento trend vliv, je dostupnost širokého spektra licencovaných online informačních zdrojů, které lze navíc prohledávat prostřednictvím multivyhledávače EBSCO Discovery Service (EDS) a zvětšující se význam NDK. V této souvislosti je nutno rovněž zmínit rostoucí cenu mezinárodních meziknihovních služeb, jež jsou poskytovány za finanční spoluúčasti čtenářů. V oblasti reprografických služeb došlo v roce 2020 k poklesu počtu zejména tištěných výstupů (viz tabulka Přehled poskytnutých služeb... a graf 6) na úroveň 52 % roku předchozího. Dynamicky jsou rozvíjeny služby na jednotlivých webech provozovaných knihovnou. Virtuální referenční služba Ptejte se knihovny je nadále nejvyužívanější doménou, kterou knihovna provozuje, s počtem návštěv více než 1 milion. Nad tuto hranici návštěvnosti se letos dostala i doména nkp.cz (viz graf 10).

Rostoucí význam můžeme pozorovat u digitálních knihoven, které jsou zpřístupňovány v souladu s autorským právem jak přímo v knihovně, tak i vzdáleně. V souladu s novelou autorského zákona začala NDK od května 2020 zpřístupňovat díla nedostupná na trhu. Pro registrované uživatele NK ČR se tak v NDK zvýšil objem dokumentů, které mohou po přihlášení využívat prostřednictvím vzdáleného přístupu. Jedním ze symbolů roku 2020, kdy se život z velké části musel přesunout do virtuálního prostředí, může být i otevření NDK v režimu NDK-VŠ (jaro 2020), respektive NDK-Covid (podzim/zima 2020), které vycházelo z dohod mezi NK ČR a kolektivními správci autorských práv DILIA a OOA-S a ze souhlasu SČKN. NDK touto cestou zajistila vzdálený přístup k literatuře zejména pro vysokoškolskou a akademickou obec v obdobích, kdy fyzické knihovny musely být zavřeny. Obsah NDK byl v tomto režimu pro autorizované uživatele dostupný celkem 124 dnů. Celkem zaznamenala NDK přes 2,5 milionu návštěv a oproti roku 2019 její využívání narostlo o neuvěřitelných 707 %. Virtuální návštěvnost se zvýšila také u digitální knihovny Manuscriptorium, jež oproti roku 2019 narostla o 271 % (viz tabulka Přehled poskytnutých služeb... a grafy 11).

Elektronické informační zdroje (EIZ) již delší dobu patří mezi jednu z rozhodujících oblastí, která nejvíce ovlivňuje uživatele a veřejnost při hodnocení kvality online informačních služeb knihovny. Návštěvnost těchto zdrojů, jejichž využívání není vázáno na fyzický prostor knihovny, v roce 2020 stoupla o 132 %. Novinkou byla možnost vzdáleně přistupovat i do české databáze Anopress. Nabídku EIZ během nuceného uzavření rozšiřovaly i zkušební přístupy. Standardní součástí služeb knihovny jsou výpůjčky do vlastních čtecích zařízení z elektronických knihoven (zejména ProQuest Ebook Central, EBSCO eBook Collection, Springer), z nichž si uživatelé vypůjčili více než 11 300 celých e-knih, případně ucelených částí – kapitol (tj. nárůst o 122 % oproti roku 2019) (viz tabulka Přehled poskytnutých služeb... a graf 13). Hlavní katalogy knihovny a elektronické zdroje jsou zpřístupňovány rovněž přes rozhraní EBSCO Discovery Service. Využívání služby se drží na stabilní úrovni. V roce 2020 bylo podle statistických ukazatelů zaznamenáno 55 503 přístupů a 68 954 vyhledávání, bylo zobrazeno více než 2 600 plných textů a zaznamenáno přes 13 800 propojení do lokálních zdrojů. Většina návštěvníků knihovny při svém pobytu ve studovně využívá přístupu k internetu prostřednictvím wi-fi, tato síť pokrývá všechny hlavní studijní i relaxační prostory v knihovně. Nejvyužívanějšími přístupovými místy jsou hlavní čtenářské prostory.

Mezi standardní činnosti knihovny patří i vzdělávací a kulturní aktivity. Budova Národní knihovny je zároveň památkově chráněným objektem s nabídkou turistických prohlídek. V běžném režimu bylo možné provozovat vzdělávací a kulturní akce a zpřístupňovat historické prostory pro turistický provoz pouze od ledna do počátku března 2020. Vliv pandemie covid-19 se tak projevil i v této oblasti poklesem počtu realizovaných akcí a jejich návštěvnosti či přímo rušením jednotlivých dlouhodobě plánovaných událostí. V roce 2020 se ve fyzické formě podařilo uspořádat pouze šest výstav instalovaných na chodbách v hlavní budově. Jejich návštěvnost (328 osob) výrazně ovlivnil fakt, že v obdobích, kdy bylo možné alespoň částečně obnovit provoz NK ČR pro veřejnost, mohli do prostor s výstavami vstupovat pouze registrovaní čtenáři NK ČR. Ve virtuální podobě NK ČR nabídla veřejnosti dvě výstavy Akce K: Zkáza klášterních knihoven a Vítězslav Nezval 120 původně připravované pro fyzickou instalaci v NK ČR. Přednášky „Z klementinských pokladů“ zaštiťované ORST, které navazovaly na vystavení exponátu měsíce, probíhaly pouze do března. V tomto krátkém časovém úseku je navštívilo 155 účastníků. Kromě již zmíněných výstav se podařilo do virtuálního prostředí přesunout také cca 150 lekcí, vzdělávacích akcí a workshopů. Online se odehrála např. většina lekcí v rámci rekvalifikačního kurzu. Část ze zmíněných virtuálních setkání byla přístupná pro přihlášené účastníky, takto „uzavřených“ akcí se zúčastnilo téměř 1 400 účastníků. V kontextu těchto skromných čísel roku 2020 je potřeba zmínit, že formou různých kolektivních vzdělávacích akcí zaměřených zejména na základní a střední školy, se s Klementinou jako knihovnou jako takovou seznámilo 2 271 žáků a studentů. Dramatický propad je pak možné vysledovat též v návštěvnosti akcí, jež v prostorách Klementina pořádají jiné subjekty. Oproti roku 2019 se akcí podobného charakteru zúčastnil jen zlomek návštěvníků, konkrétně 24,6 %. Pokles návštěvnosti daný platnými omezeními je v této oblasti možné nalézt jak v oblasti turistických prohlídek historických prostor Klementina (31 % objemu roku 2019), tak u koncertů dalších akcí pořádaných v Zrcadlové kapli (8,4 % objemu z roku 2019).

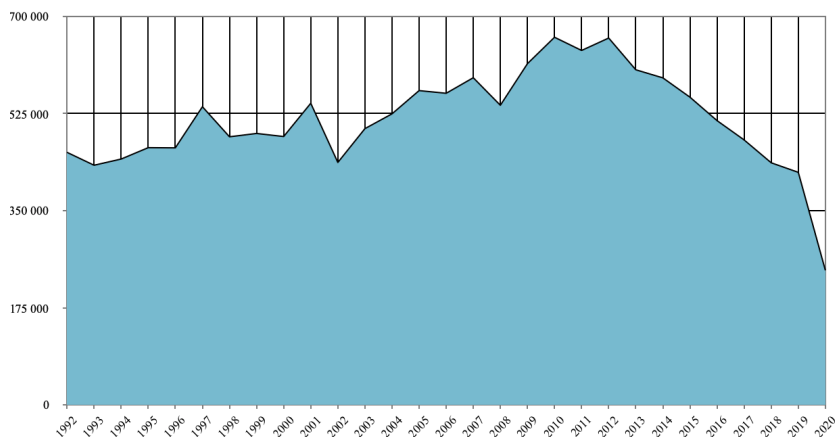
Jak již bylo zmíněno, NK ČR byla v roce 2020 otevřena pouze 194 dnů, a tak během 83 dnů, kdy byla uzavřena, se své standardní pracovní náplni mohla věnovat jen část pracovníků Odboru služeb. Další pracovníci Odboru služeb se tak v maximální možné míře soustředili na různé typy náhradních činností, ať již šlo o podíl na pořádkové revizi fondů přestěhovaných zpět do finálního umístění v depozitáři Hostivař, redakci naskenovaného Generálního katalogu periodik NKF, jejímž cílem je zpřístupnění katalogu široké veřejnosti, nebo revizi čtenářského katalogu č. 1 směřující ke kontrole záznamů v online katalogu NK ČR a rozšíření možností pro online objednání svazků. Pracovníci Odboru služeb se dále podíleli na činnostech spojených s přípravou děl nedostupných na trhu (kontrola podkladů pro návrh na zařazení do Seznamu děl nedostupných na trhu, podklady pro zařazení českých periodik mezi díla nedostupná na trhu) či vyhledávání údajů pro doplnění informací v bázi AUT. Ve větší míře bylo možné během uzavření upřít pozornost také na přípravu příručních knihoven pro budoucí studovny po revitalizaci, vzdělávání v rámci oboru či nové nastavení pracovních postupů u některých činností. Vybraní pracovníci Odboru služeb se zapojili i do hodnocení žádostí podaných v programu MK ČR Covid-kultura.

Základní služby NK ČR v číslech od roku 2001 do roku 2020*

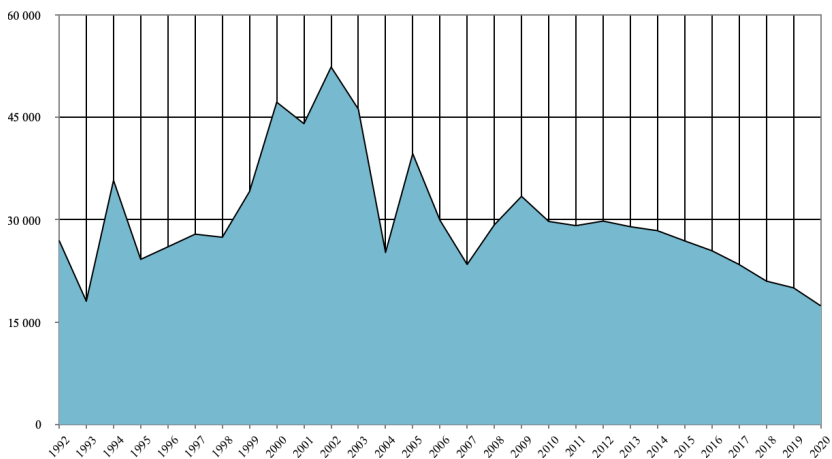
Sledované položky	Protokolované výpůjčky	Registrovaní čtenáři	Čtenářské návštěvy	Objednávky čtenářů	z toho kladně vyřízených	Úspěšnost objednávek v procentech	Požadavky na meziknihovní služby	z toho objednané v zahraničí	Kopie a tisky pro uživatele	
										počet
Průměr let 2001 až 2010	počet	553 764	35 324	435 476	290 720	278 075		24 447	6 987	492 546
	index	100	100	100	100	100	95,65 %	100	100	100
2011	počet	638 731	29 130	344 362	322 766	317 151	98,26 %	18 040	4 784	460 736
	index	115	82	79	111	114		74	68	94
2012	počet	661 102	29 799	350 179	343 971	341 394	99,25 %	16 582	4 622	386 132
	index	119	84	80	118	123		68	66	78
2013	počet	603 926	28 975	322 987	295 804	293 403	99,19 %	15 882	4 541	354 532
	index	109	82	74	102	106		65	65	72
2014	počet	589 323	28 388	316 529	316 044	313 910	99,32 %	15 671	4 612	303 696
	index	106	80	73	109	113		64	66	62
2015	počet	554 506	26 897	294 118	283 068	281 632	99,49 %	15 081	4 552	249 712
	index	100	76	68	97	101		62	65	51
2016	počet	512 280	25 453	270 898	261 799	260 866	99,64 %	12 757	4 230	203 597
	index	93	72	62	90	94		52	61	41
2017	počet	477 488	23 433	226 803	231 391	230 340	99,55 %	10 884	3 378	168 503
	index	86	66	52	80	83		45	48	34
2018	počet	436 287	21 013	140 505	205 886	205 103	99,62 %	9 625	2 712	127 530
	index	79	59	32	71	74		39	39	26
2019	počet	419 067	20 021	139 854	173 721	173 174	99,69 %	8 635	2 451	147 230
	index	76	57	32	60	62		35	35	30
2020	počet	242 473	17 386	84 427	102 124	101 783	99,67 %	5 965	1 439	76 162
	index	44	49	19	35	37		24	21	15

* V základních službách jsou zahrnuty: Hala služeb, Všeobecná studovna, Studovna vědeckých pracovníků, Studovna společenských a přírodních věd, Referenční centrum a Studovna periodik.

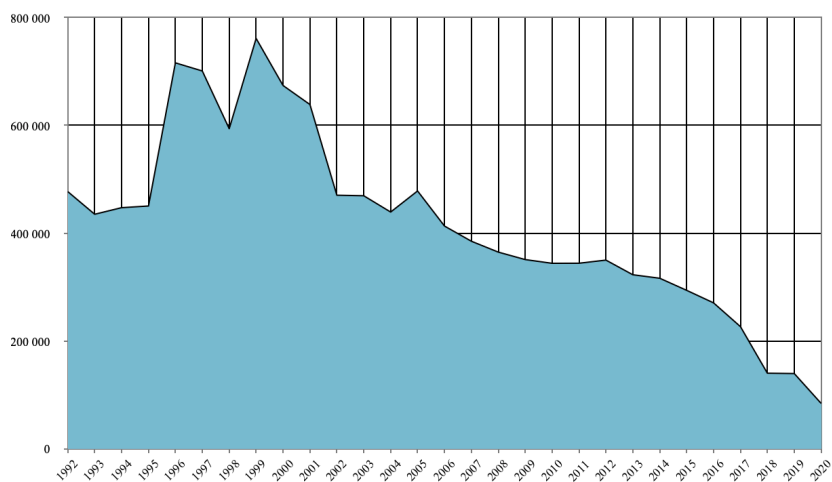
1. Výpůjčky

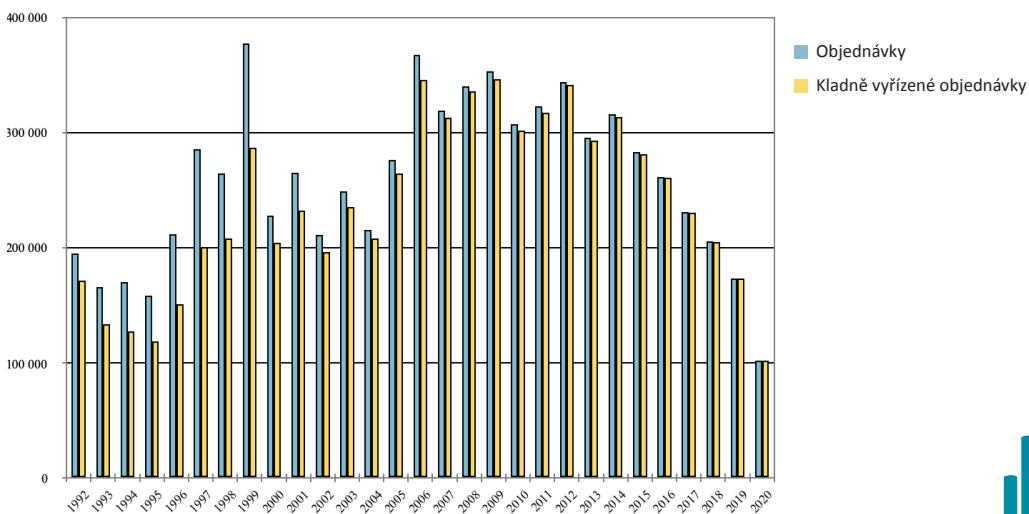
2. Registrovaní čtenáři

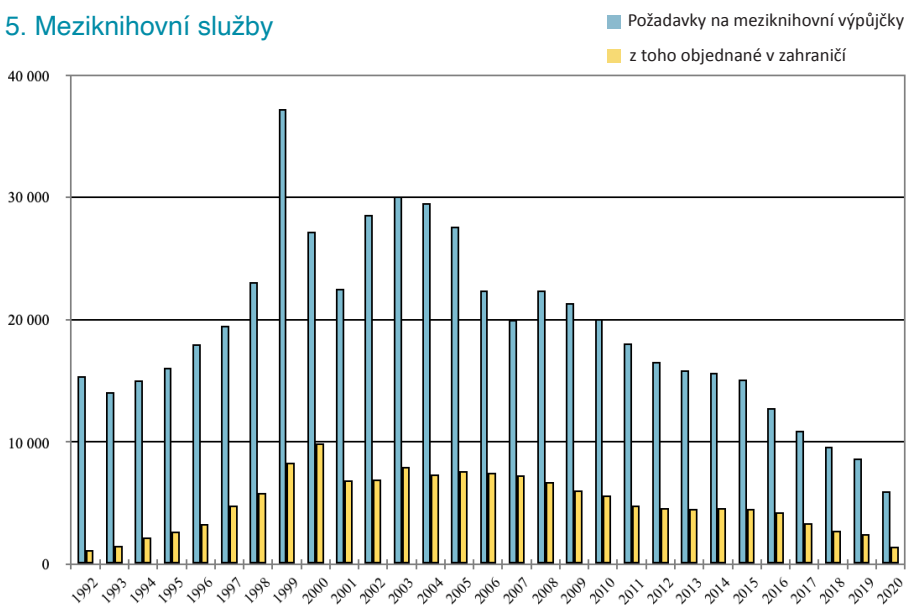
3. Návštěvnost půjčoven a studoven

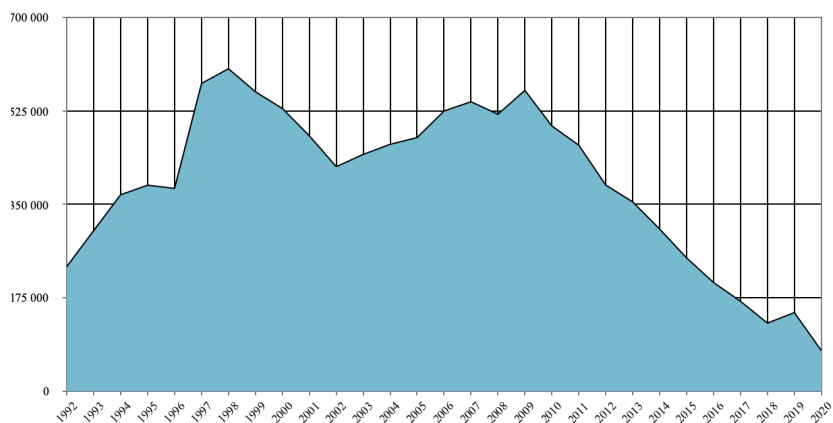
4. Objednávky

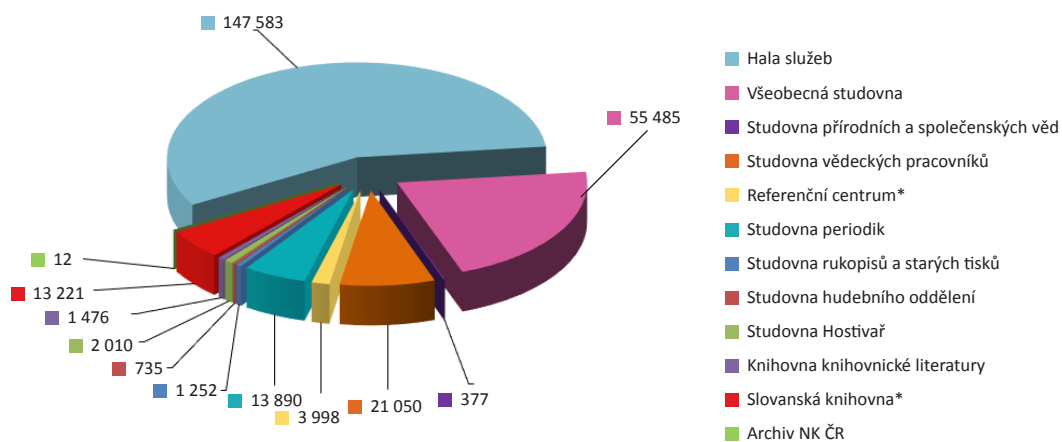
5. Meziknihovní služby

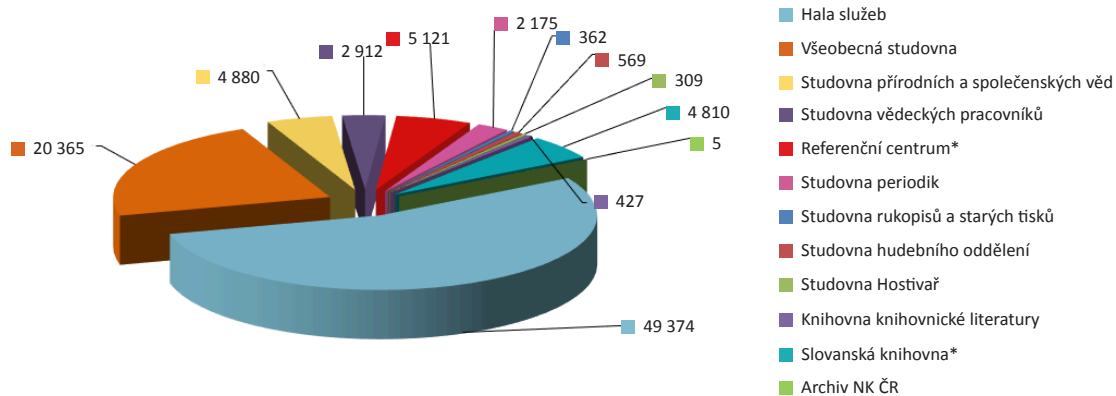
6. Kopie a tisky

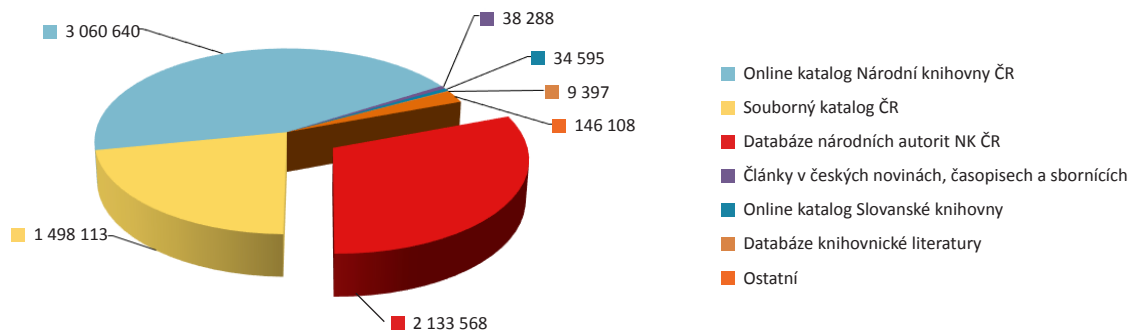
7. Protokolovatelné výpůjčky

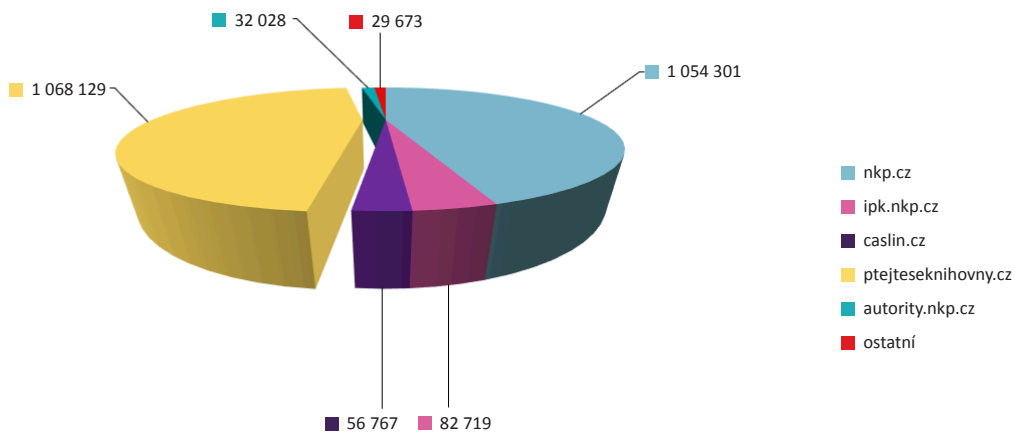
8. Čtenářské návštěvy

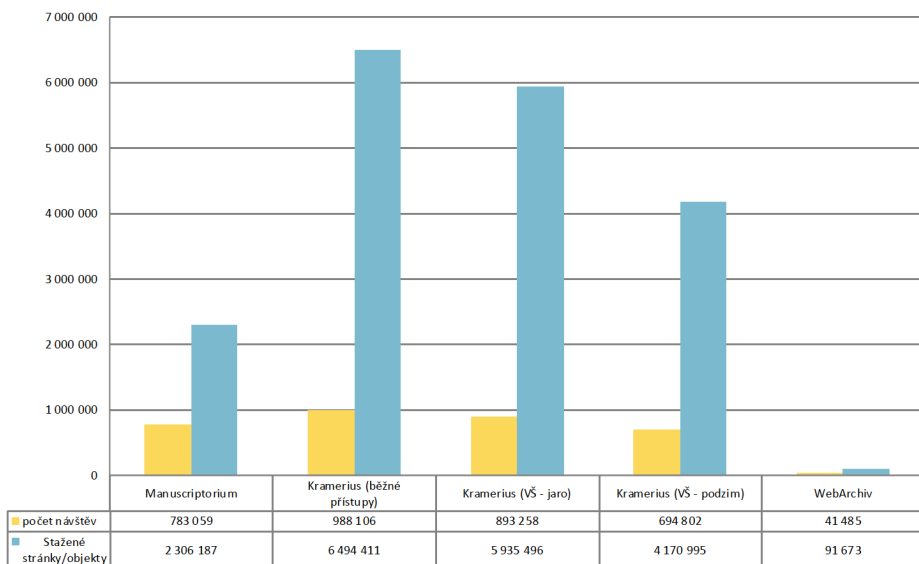
9. Využívání katalogů a databází NK ČR

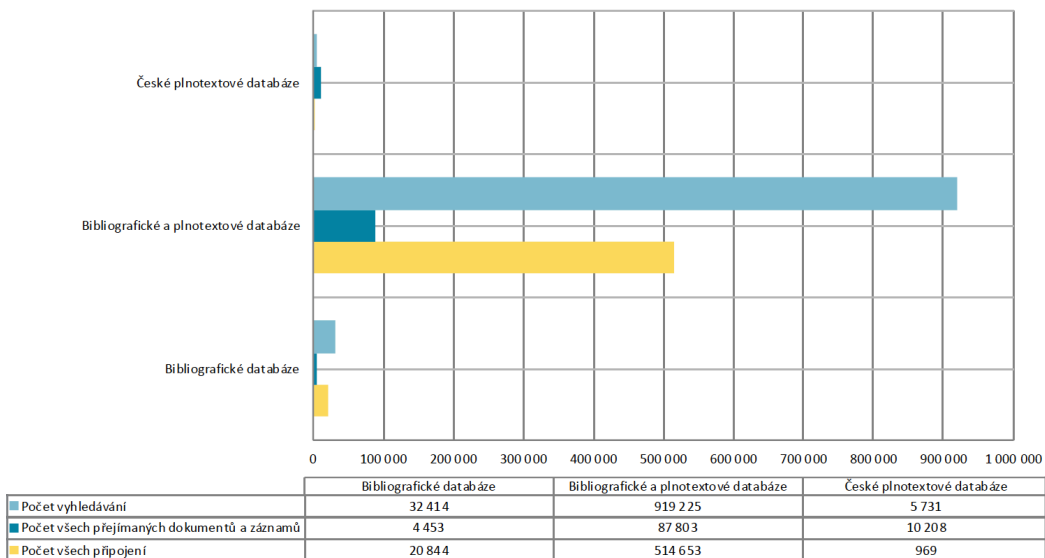
10. Návštěvnost domén NK ČR

11. Využití digitálních knihoven

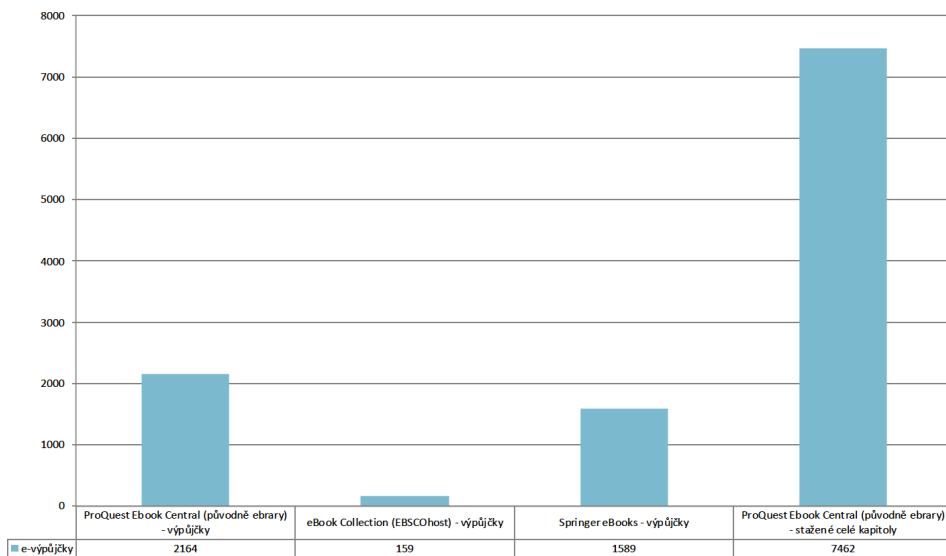

12. Využití licencovaných elektronických informačních zdrojů

13. Využití sbírek elektronických knih

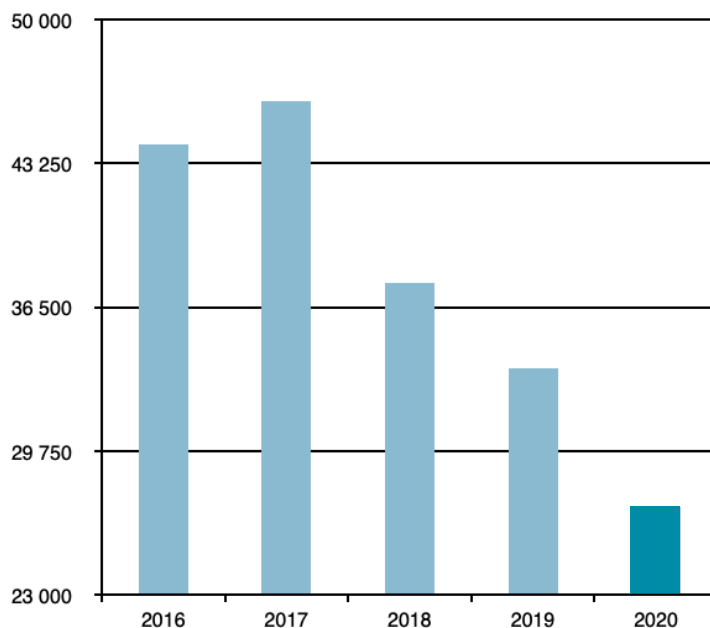
Slovanská knihovna

Služby

Počet registrovaných uživatelů k 31. 12. 2020	1 137
Počet čtenářských návštěv	4 810
Počet evidovaných výpůjček	27 121

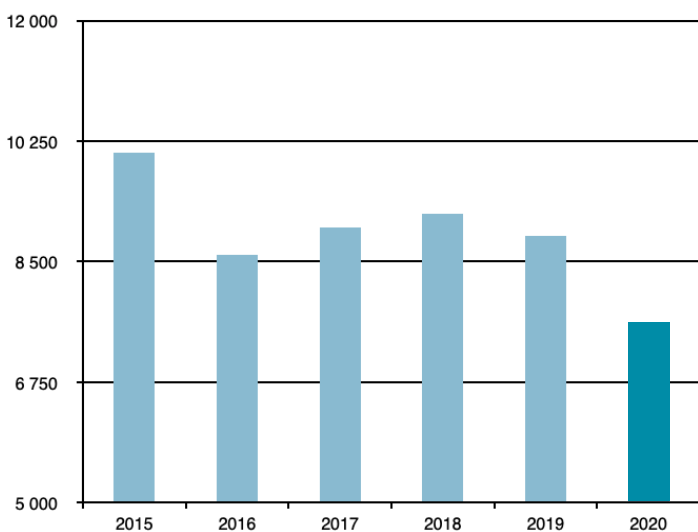
Vývoj počtu registrovaných výpůjček (2016–2020)

Rok	k. j.
2016	44 109
2017	46 187
2018	37 621
2019	33 618
2020	27 121

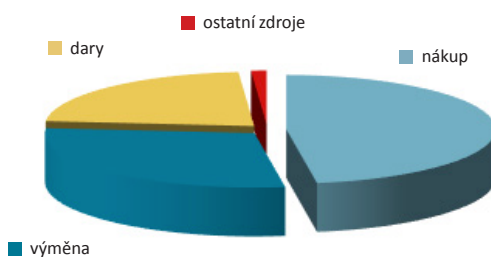
Přírůstek knihovních fondů

Rok	k. j.
2015	10 082
2016	8 600
2017	9 000
2018	9 191
2019	8 869
2020	7 625

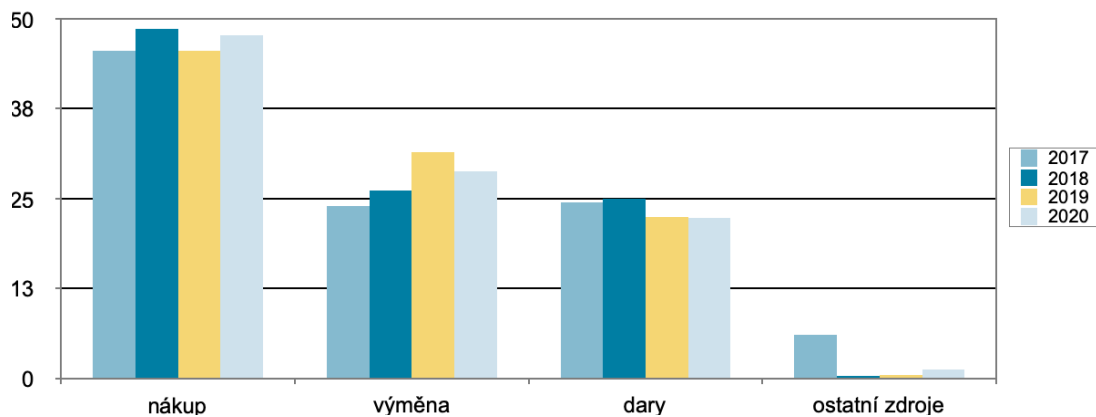
Podíl nákupu, výměny, darů a ostatních zdrojů v roce 2020

	k. j.	%
Celkem	7 625	100,00
Nákup	3 634	47,66
Výměna	2 196	28,80
Dary	1 703	22,34
Ostatní zdroje	92	1,20

Struktura přírůstku v letech 2017–2020 (v %)

	2017	2018	2019	2020
Nákup	45,54	48,55	45,53	47,66
Výměna	23,93	26,06	31,50	28,80
Dary	24,42	24,98	22,47	22,34
Ostatní zdroje	6,11	0,41	0,50	1,20

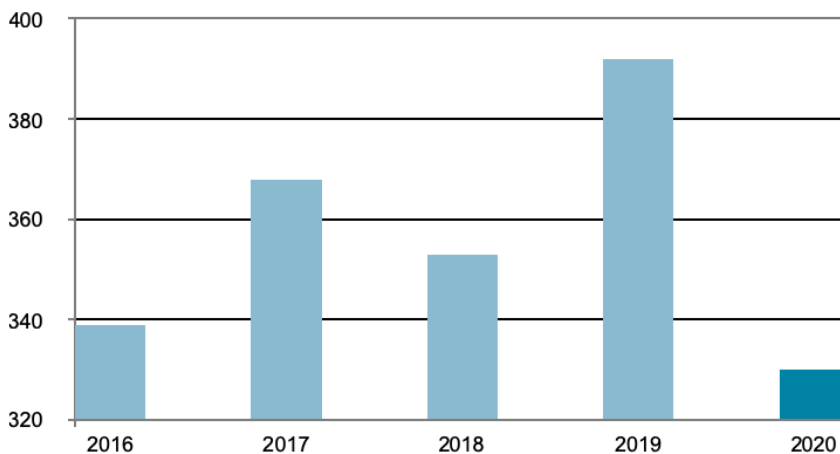
Knihovna knihovnické literatury

Služby

Počet čtenářských návštěv	427
Počet evidovaných výpůjček	1 476

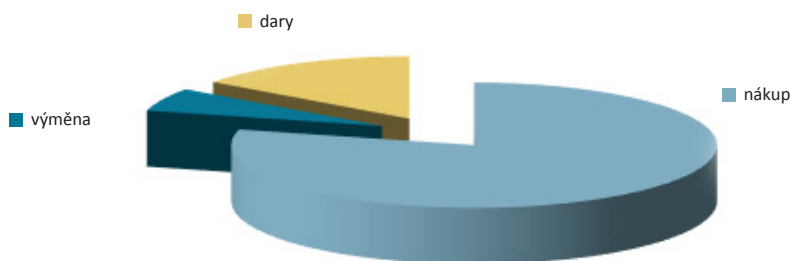
Přírůstek knihovních fondů

Rok	k. j.
2016	339
2017	368
2018	353
2019	392
2020	330

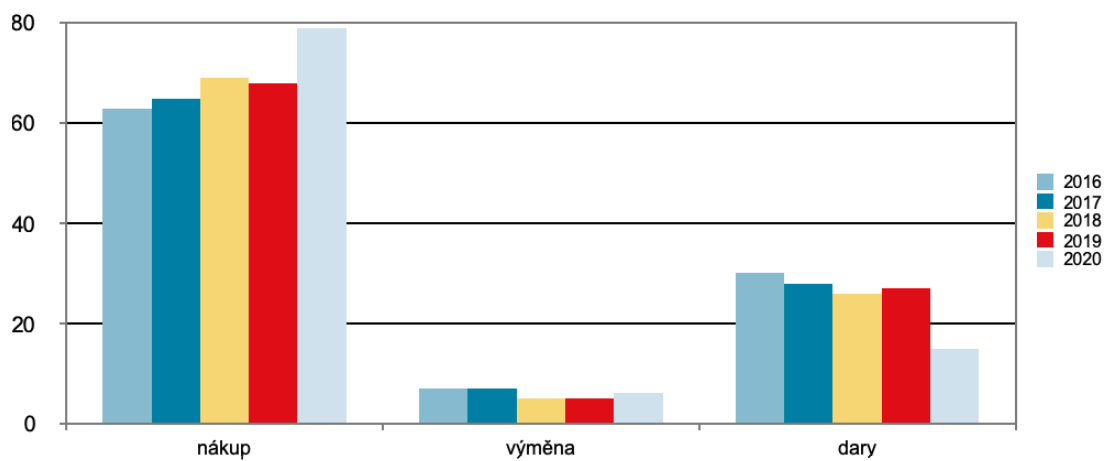
Podíl nákupu, výměny, darů v roce 2020

	k. j.	%
Celkem	330	100,00
Nákup	262	79
Výměna	19	6
Dary	49	15

Struktura přírůstku v letech 2016–2020 (v %)

	2016	2017	2018	2019	2020
Nákup	63	65	69	68	79
Výměna	7	7	5	5	6
Dary	30	28	26	27	15

Odbor správy fondů

Správa knihovních fondů

Signování přírůstků UKF	36 080
Signování přírůstků NKF	28 343
Zpracování dokumentů 19. století	652
Zpracování dokumentů v rezervních fondech	11 816
Příprava dokumentů pro účely digitalizace (svazky)	5 408
Externí vazba	6 736
Pátrání po neznámých dokumentech	397
Počet zrevidovaných svazků	230 208
Odpisy knihovních fondů (svazky)	7 901
Expedice celkem	101 783
Expedice UKF Klementinum	101 783
Expedice UKF CDH	0
Expedice Studijní fond	25 479
Expedice NKF	9 795

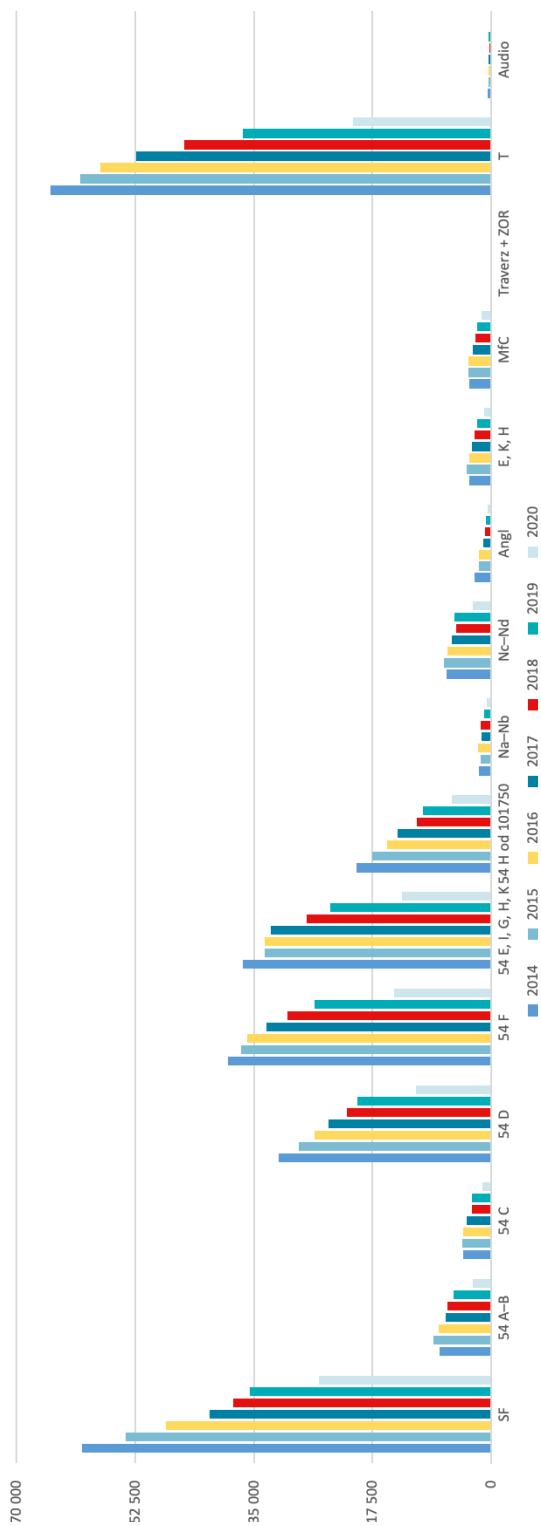
Činnosti Oddělení správy UKF

Objem expedice v letech 2014–2020 podle signatur

Expedice knihovních fondů v Klementinu

Expedice knihovních fondů	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
SF	60 321	53 945	48 032	41 574	37 993	35 630	25 479
54 A–B	7 678	8 462	7 748	6 714	6 416	5 503	2 704
54 C	4 135	4 261	4 158	3 684	2 879	2 833	1 355
54 D	31 289	28 341	26 001	24 026	21 274	19 697	11 140
54 F	38 892	36 926	35 968	33 137	30 106	26 063	14 313
54 E, I, G, H, K	36 627	33 457	33 470	32 505	27 283	23 786	13 162
54 H od 101750	19 864	17 600	15 352	13 823	10 962	10 101	5 856
Na–Nb	1 804	1 509	1 905	1 435	1 519	1 093	605
Nc–Nd	6 579	6 947	6 449	5 842	5 199	5 409	2 712
Angl	2 409	1 854	1 771	1 206	940	829	538
E, K, H	3 226	3 600	3 243	2 795	2 485	2 047	1 012
MfC	3 227	3 410	3 342	2 710	2 373	2 016	1 379
Traverz + ZOR	72	0	0	0	0	0	0
T	65 042	60 605	57 634	52 415	45 235	36 661	20 363
Audio	588	376	374	418	300	352	164

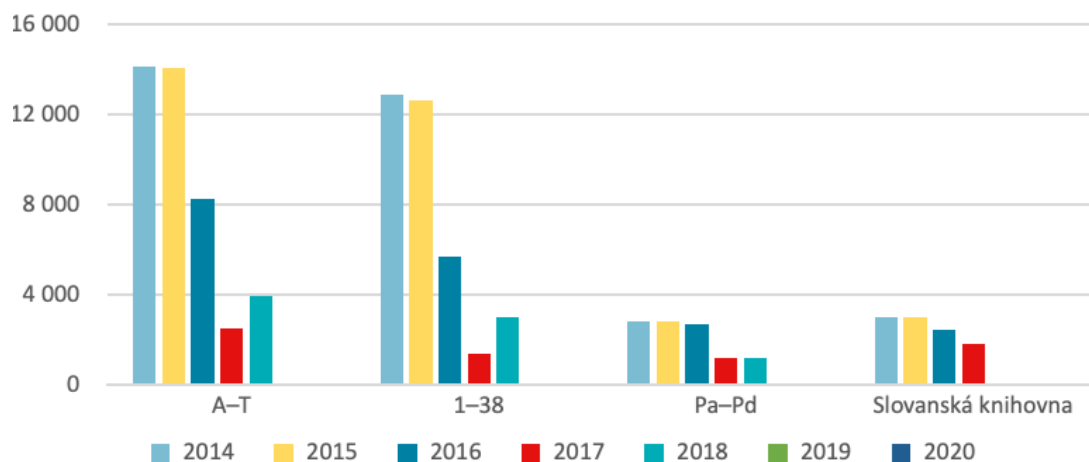
Expedice knihovních fondů v Klementinu

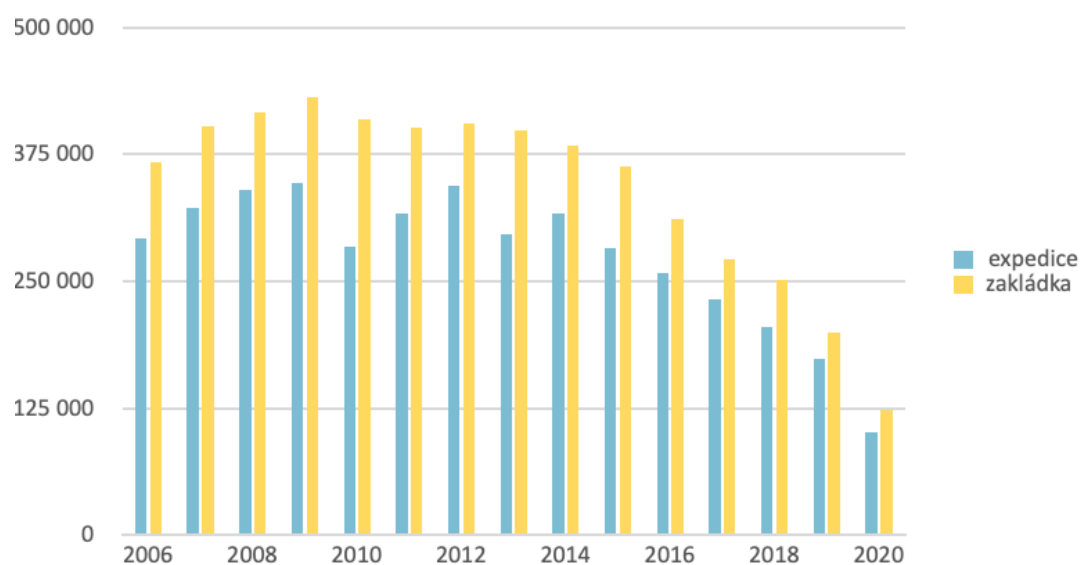

Expedice knihovních fondů v Hostivaři (CDH)

Expedice knihovních fondů	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
A–T	14 120	14 066	8 276	2 526	3 919	0	0
1–38	12 893	12 634	5 669	1 396	3 023	0	0
Pa–Pd	2 843	2 843	2 663	1 180	1 197	0	0
SK	2 979	2 979	2 423	1 833	0	0	0

Souhrnný dlouhodobý přehled expedice a zakládka prováděné Oddělením správy UKF

Souhrnný dlouhodobý přehled expedice a zakládky prováděné Oddělením správy UKF

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Klementinum														
expedice	273 986	289 053	287 612	245 723	281 890	310 585	262 641	284 518	263 877	250 862	224 475	196 883	173 721	101 783
z toho SF	76 389	75 313	74 778	66 018	71 228	74 934	55 206	60 321	53 945	48 032	41 574	37 993	35 630	25 479
z toho ostatní	197 597	213 740	212 834	179 705	210 662	235 651	207 435	224 197	209 932	202 830	182 901	158 890	138 091	76 304
zakládka	354 775	361 841	367 756	367 017	360 824	360 750	348 681	344 919	337 934	301 542	263 263	238 941	199 436	122 531
z toho SF	94 934	94 851	99 196	102 465	90 939	80 743	63 523	60 556	59 290	50 369	43 812	42 058	37 841	27 822
z toho ostatní	259 841	266 990	268 560	264 552	269 885	280 007	285 158	284 363	278 644	251 173	219 451	196 883	161 595	94 709
Hosťivář														
expedice	47 876	51 398	58 907	38 904	35 261	33 386	33 163	31 526	19 191	7 004	7 390	8 220	0	0
zakládka	48 204	53 778	63 776	42 985	40 997	44 132	50 334	38 129	24 642	9 912	8 241	12 518	0	0
Oddělení správy UKF celkem														
expedice	321 862	340 451	346 519	284 627	317 151	343 971	295 804	316 044	283 068	257 866	231 865	205 103	173 721	101 783
zakládka	402 979	415 619	431 532	410 002	401 821	404 882	399 015	383 048	362 576	311 454	271 504	251 459	199 436	122 531

Činnosti Oddělení správy NKF

Signování

čtvrtletí	knihy	periodika	speciální dokumenty	celkem
I.	4 991	1 266	664	6 921
II.	4 060	1 359	914	6 333
III.	4 755	1 468	924	7 147
IV.	4 521	1 758	1 663	7 942
Celkem	18 327	5 851	4 165	28 343

Ostatní činnosti

čtvrtletí	vytvořené jednotky	služební výpůjčky NKF	speciální kopie a skeny služební	kopie badatelé	dohledání, opravy, prověření	zakládka
I.	8 295	651	1 928	42	778	2 580
II.	7 013	247	159	0	731	830
III.	6 915	365	347	31	752	2 440
IV.	3 733	402	432	3	654	2 280
Celkem	25 956	1 665	2 866	28 343	2 915	8 130

Studovna – 35 hodin/týden

měsíc	badatelé	počet svazků
leden	26	202
únor	56	375
březen	20	140
duben	0	0
květen	30	270
červen	27	187
červenec	39	196
srpen	50	308
září	26	178
říjen	17	82
listopad	0	0
prosinec	18	72
celkem	309	2 010

Odbor ochrany knihovních fondů

Výroba ochranných obalů z lepenky archivní kvality

Interní výroba	Počet archů lepenek	Počet ks obalů
Slovanská knihovna	35	160
Oddělení rukopisů a starých tisků	521	3136
Oddělení organizace fondů	86	453
Oddělení přípravy dokumentů	1	14
Oddělení strategického plánování digitalizace knihovních fondů	97,5	443
Archiv NK ČR	3	8
Hudební oddělení	108,5	227
Fond 19. století	24	79
Univerzální knihovní fond	67,5	144
Oddělení revize fondu	5	10
Oddělení preventivní konzervace	28,5	181
Oddělení doplňování dokumentů	1,5	1
Projekt „Digitalizace fotoarchivu ČTK“	7	20
Národní konzervační fond	1 058	4 034

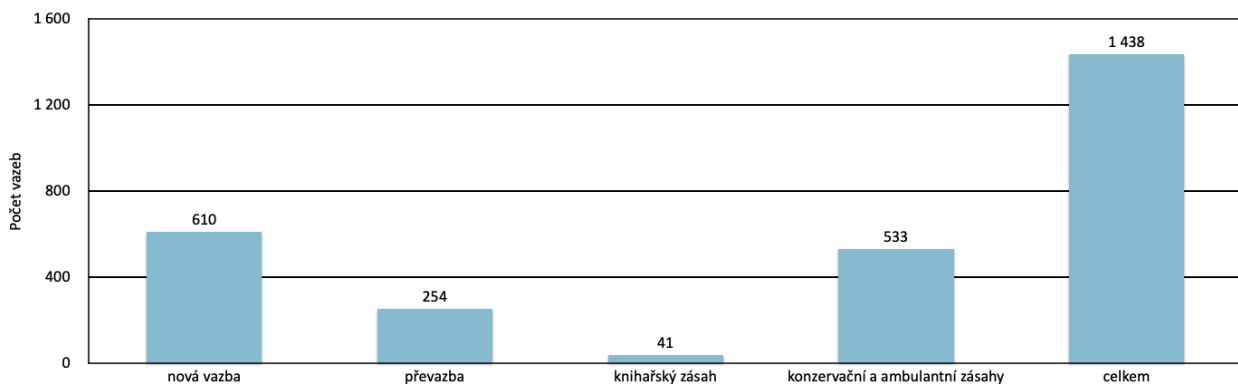
Očista fondů dle jednotlivých oddělení NK ČR

Čištění pro jednotlivá oddělení, kde je možné sledovat přesun pracovníků očisty na aktuálně potřebné či stěhované fondy, je uvedeno v tabulce:

oddělení	leden	únor	březen	duben	květen	červen	červenec	srpen	září	říjen	listopad	prosinec	celkem
SK	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3
UKF, KF 19. stol.	398	381,5	304,5	313,5	531,5	789	614	543,3	213,97	519,67	498	270,48	5 377,42
NKF	157	136	22	0	0	0	162	143	161	262	264	192	1 499
Rezervní fondy Neratovice	0	0	0	0	0	0	0	0	0	500	0	0	500
ORST	0	0	0	0	11,5	8 130	0	0	0	1,5	5	0	40
celkem	555	542,5	326,5	313,5	543	789	776	686,3	374,97	1 283,17	767	462,48	7 419,42

	celkem vazba	celkem ambulantní opravy a konzervace
Oddělení organizace fondů	223	26
NKF	552	18
SK	40	14
Hudební odd.	7	218
UKF a KF 19. století	6	8
Odbor služeb	3	0
Odd. doplňování zahraničních dokumentů	13	0
Hala služeb	0	1
KI	61	0
Odd. revize fondu	0	6
Odd. strategického plánování a digit.	0	238
Odd. doplňování fondů	0	3
Odd. studoven	0	1
celkem	905	533

Přehled vazby a zásahů

Statistické údaje Odboru ochrany knihovních fondů za rok 2020

typ činnosti	počet
Odborné konzultace – mimo NK ČR	228
Exkurze	17
Účast na konferencích – pasivní	77
Účast na konferencích – aktivní (přednášky, postery)	15
Organizace konferencí/workshopů	1
Vzdělávání (přednášky pro veřejnost)	33
Mikrobiologické stěry – celkem	
• Stěry ATP – v rámci NK ČR	12
• Mikrobiologické stěry – celkem*)	0
Vysoušení knih – interní	0
Vysoušení knih a dokumentů – externí	Karnola Krnov 16 várek sušení, délka sušení 141 dní, vysušeno 475 litrů vody Docusave, s.r.o. 4 várky sušení, délka sušení 45 dní, vysušeno 92 litrů vody
Výroba ochranných obalů v OOKF – celkem	
Výroba ochranných obalů na plotru – pro interní potřebu	8 910
Výroba ochranných obalů ruční – pro interní potřebu	28
Výroba ochranných obalů na plotru – pro externí potřebu	0
Mechanická očista knihovních fondů – celkem	
Mechanická očista knihovních fondů (Klementinum, CD Hostivař, Neratovice)	7 420 bm
Mechanická očista knihovních fondů ve studovnách novodobých fondů – externí dodavatel firma Stahl stěhovací služby s.r.o.	500 bm
Opravených knih – interní vazba	1 438 kusů
Restaurování pro interní potřebu	16 knih
Restaurování pro výstavy	73 (z toho 2 komplexní restaurování, 66 střední a menší zásahy)
Výstavy připraveno / výstavy realizováno	10 / 6
Condition reports	40
Facility reports	10
Výroba výstavních stojanů	40
Vložených archivních dokumentací restaurování do systému ResIS	460

Analýzy pro externí subjekty	8
Projekty – podílíme se na:	
Vedení výzkumných projektů	2
Odpovědný řešitel výzk. projektu za NK	5
Řešitel výzk. projektu	44
Příprava projektu	1
Dezinfekce v parách butanolu – v rámci NK ČR	583 knih (z toho 108 ORST, 429 rezervní fondy, 1 OR, 45 SK)
Dezinfekce místností nebo depozitářů – v rámci NK ČR	1

*) Činnost neprobíhala nebo byla omezená z důvodu umístění pracoviště do provizorních prostor po dobu rekonstrukce staré budovy v Hostivaři.

Archiv Národní knihovny ČR

Archiv Národní knihovny ČR (ANK) vznikl v roce 1990. V říjnu 2007 mu byla po splnění podmínek daných zákonem č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě udělena odborem archivní správy a spisové služby Ministerstva vnitra ČR akreditace. V síti veřejných archivů je zařazen do skupiny specializovaných archivů. Jeho posláním je shromažďovat, zpracovávat, chránit a zpřístupňovat archivní fondy NK ČR a jejich právních předchůdců, jakož i fondy a sbírky soukromých osob a právnických institucí, které byly knihovně předány nebo byly vytrženy z jejich vlastních fondů. Dále dohlíží na spisovou službu NK ČR.

Fondy a sbírky ANK jsou postupně zpracovávány podle základních pravidel pro pořádání archiválií a zpřístupňování prostřednictvím inventářů. K pořádání archiv využívá software pro elektronické zpracování archiválií (ELZA).

V roce 2020 převzal ANK v mimoskartačním řízení 6 evidenčních jednotek v celkovém rozsahu 0,57 bm. Ve skartačním řízení byly vyřazeny dokumenty se skartačním znakem „S“ z let 1993–2018 v celkovém množství 1,18 t.

V současné době mají fondy a sbírky ANK 6 330 hlavních evidenčních jednotek (4 131 nezpracovaných, 2 199 zpracovaných, z toho 2 187 inventarizovaných).

Fyzický stav archivních souborů – poškozeno je zhruba 73 % archiválií. Jedná se hlavně o poškození prachem (33,79 %), trhliny a přelomení (31,72 %) a křehkost a lámavost (14,48 %). V součinnosti s Oddělením preventivní konzervace byly průběžně zhotovovány v rámci ochrany archiválií ochranné obaly.

Z Národního muzea byl vrácen dokument zapůjčený v dubnu 2019 na výstavu s názvem Vlastním hlasem. Cesty ženské emancipace.

Pro budovanou databázi českých knihovníků byly poskytnuty fotografie osobností z archivních fondů. ANK poskytl data do satelitního účtu kultury zpracovávaného Národním informačním a poradenským střediskem pro kulturu.

Průběžně byly poskytovány konzultace z oblasti spisové služby zaměstnancům knihovny i jiných institucí.

Činnost archivu byla v roce 2020 nepříznivě ovlivněna nejen dočasným umístěním v náhradních prostorách z důvodů rekonstrukce, ale i opakovaným uzavřením knihovny a tím i archivu kvůli epidemiologické situaci. V červenci se podařilo přestěhovat do nových prostor pracovní archíváře a počátkem října se vrátily do zrekonstruovaných prostor i archivní fondy. Přesto nemohl archiv vykonávat svoji funkci v plném rozsahu, protože vzápětí došlo k jeho uzavření. Tato situace trvala až do konce roku 2020.

Celkové množství uložených archiválií	
Počet fondů a sbírek	73
Běžné metry (bm) celkem	429,74
Počet evidenčních jednotek (v ks)	6 330

Stupeň zpracovanosti archivních souborů (výpočet z metráže)	
Zpracováno	58,90 %
Inventarizováno	56,16 %

Pořádací místnost Archivu NK ČR v nových prostorech. Foto: Kateřina Hekrdlová

Pohled do depozitáře Archivu NK ČR v nových prostorech. Foto: Kateřina Hekrdlová

Referát vnitřního auditu Národní knihovny ČR

NK ČR má vytvořený samostatný referát interního auditu, organizačně oddělený od řídicích a výkonných struktur, funkčně nezávislý a přímo podřízený generálnímu řediteli. Funkční nezávislost referátu interního auditu je plně a trvale zajištěna Statutem interního auditu a Etickým kodexem interního auditu, který je součástí Organizačního řádu NK ČR. K výkonu činnosti referátu interního auditu jsou využívána pravidla Mezinárodního rámce profesní praxe interního auditu a metodika Ministerstva financí pro výkon interního auditu.

- Činnost referátu interního auditu probíhal na základě Ročního plánu interního auditu na rok 2020, který byl schválen generálním ředitelem NK ČR.

Roční plán vycházel z konkretizace cílů a záměrů vyjádřených ve Střednědobém plánu interního auditu na období 2020–2022.

- **Interní audit plní zejména tyto úkoly:**

- plní povinnosti vyplývající z ustanovení § 28 až 31 zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (dále jen zákon o finanční kontrole), zejména předkládá generálnímu řediteli NK ČR doporučení ke zdokonalování kvality vnitřního kontrolního systému, k předcházení nebo zmírnění rizik a přijetí opatření k nápravě zjištěných nedostatků;
- provádí finanční audity, audity systémů a audity výkonu v útvech NK ČR a předkládá generálnímu řediteli NK ČR písemné zprávy o svých zjištěních, včetně návrhů opatření k nápravě;
- vypracovává roční a střednědobé plány auditorské činnosti a zpracovává souhrnné roční zprávy o své činnosti;
- zajišťuje konzultační činnost v oblasti své působnosti;
- koordinuje proces řízení rizik a vyhodnocuje analýzu rizik;
- podílí se na realizaci postupů pro včasné podávání informací příslušným úrovním řízení o výskytu závažných nedostatků a o přijímaných a plněných opatřeních k jejich nápravě (odstranění), zejména v souladu se zákonem č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů a s dalšími právními normami;
- v oblasti výkonu interního auditu vykonává zejména metodickou, konzultační a zjišťovací činnost a to formou nezávislého a objektivního přezkoumávání a vyhodnocování operací a vnitřního kontrolního systému;
- žádný organizační útvar není oprávněn zasahovat do činnosti interního auditu

Interní audity zahrnovaly zejména finanční audity a audity systému, které ověřovaly, zda údaje vykázané v účetnictví věrně zobrazují majetek a zdroje jeho financování a prověřují zajištění příjmů orgánu veřejné správy a audity výkonu, které hodnotí hospodárnost, efektivnost a účelnost operací.

Roční plán dále obsahuje další úkoly vyplývající z funkce interního auditu – úkoly v konzultační činnosti. Roční plán v průběhu roku 2020 nebyl doplněn o operativně zařazené mimořádné audity a kontroly, které by vycházely z aktuální potřeby. Výjimkou jsou pouze terciální kontroly registru smluv.

V útvaru interního auditu v roce 2020 pracovali dva auditoři na 1,5 úvazku.

Na rok 2020 byly plánovány a vykonány následující audity:

	Seznam plánovaných interních auditů v roce 2020	Plán 2020	Audit vykonán v roce 2020
1.	Audit – Inventura za rok 2018 a 2019	✓	✓
2.	Audit – Vedení a zpracování personální agendy	✓	x
3.	Audit – Vnitřní řídicí kontrolní systém	✓	✓
4.	Audit – Nabývání majetku	✓	✓
5.	Audit – Nájemní smlouvy v roce 2018 a 2019	✓	✓
6.	Registr smluv – terciální kontrola – 4x	✓	✓

Plán interního auditu na rok 2020 nebyl splněn na 100 %. Audit č. 2 nebyl zrealizován z důvodu vypuknutí covidové epidemie, kdy personální oddělení bylo nuceno sepisovat velké množství dohod o provádění home office. Plánovaný termín byl nejprve posunut o jeden měsíc, nicméně situace se nevylepší, a provedení plánovaného auditu bylo přesunuto do dalších let.

Přehled přijatých doporučení z auditních akcí 2020

Z realizovaných auditů a kontrol v roce 2020 bylo navrženo celkem 20 doporučení k odstranění zjištěných nedostatků.

Všechna doporučení byla s auditovanými stranami projednána a přijata ve shodě a transformována v konkrétní a adresná opatření s termíny jejich realizace. Doporučení nejčastěji směřovala k předcházení rizik, zkvalitnění řízení provozních, organizačních a finančních činností organizace, zvýšení efektivity řídicích a kontrolních mechanismů, k ochraně veřejných prostředků a ke zlepšování výkonu, procesů a postupů v jednotlivých činnostech organizace, včetně aktualizace vnitřních předpisů.

Přehled stavu realizace jednotlivých opatření z roku 2020 – opatření do 3. auditu jsou již realizována, ostatní budou napravena postupně, dle kontroly generálního ředitele, Způsob kontroly opatření bude spočívat v ověření skutečného stavu, formou dotazů, fyzickou kontrolou podkladů prokazujících splnění jednotlivých opatření.

Lze konstatovat, že opatření z provedených auditů a kontrol mají vliv na zkvalitnění vnitřního kontrolního systému.

Hodnocení obecné kvality vnitřního kontrolního systému

NK ČR má vytvořen vnitřní kontrolní systém, ve své činnosti se snaží respektovat ustanovení zákona 320/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Nicméně bylo zjištěno několik nedostatků (viz níže), které byly již částečně napraveny.

Jsou vytvořeny následující směrnice:

- > Statut IA – 2018 schválen
- > Metodika IA – 2018 schválen
- > Etický kodex IA – 2018 schválen
- > Směrnice pro řízení rizik včetně dílčí mapy rizik NK ČR – vytvořena, zatím neschválena
- > Rozpočtový řád NK ČR – vytvořen, zatím neschválen
- > Etický kodex zaměstnanců NK ČR – 2018 schválen
- > Oběh účetních dokladů NK ČR – zatím nebyl aktualizován
- > Spisový a skartační řád NK ČR – schválen 2014
- > O zadávání veřejných zakázek v NK ČR – schválena

V roce 2020 byly uloženy odvody za porušení rozpočtové kázně. Porušení principů u zadávání veřejných zakázek na následující akce: Podpora pro hardware a síť digitalizační linky na období 9/2017–7/2019 a Zálohování dat NDK pro stejné období. FÚ rozhodl o porušení rozpočtové kázně a udělení sankce ve výši 1,8 mil. Kč. Do dnešního dne probíhá námitkové řízení mezi FÚ a NK ČR.

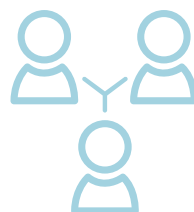

V průběhu roku 2020 byly v Národní knihovně realizovány tři kontroly. Právě jedna z těchto kontrol uložila výše uvedenou pokutu za porušení rozpočtové kázně.

Závažné nedostatky typu podezření na spáchání přestupku nebo trestného činu (ve smyslu §22 odst. 6, zákona č. 320/2001 Sb. o finanční kontrole) nebyly zjištěny. Nebyly zaznamenány možnosti vzniku korupce nebo podvodu.

Kulturní, vzdělávací a publikační aktivity knihovny

Kalendárium významných akcí

23. 1. **Ukrajina mimo Ukrajinu**
Představení encyklopedického slovníku uměleckého, kulturního a veřejného života ukrajinské emigrace v meziválečném Československu (1919–1939) a setkání s autorkou Oksanou Pelenskou uspořádala Slovanská knihovna.

27. 1. **Paměť jsme my**
Divadelní představení v Klementinu připomínající Mezinárodní den památky obětí holokaustu na téma Kniha – příběhy zaznamenané i ty nevydané uspořádala nezisková organizace Post Bellum; repríza představení se konala 30. 1.

Záběr z divadelního představení v Klementinu

27. 1. **Slavnostní otevření Kazašského informačního a kulturního centra Abai**
Centrum bylo v NK ČR otevřeno za přítomnosti velvyslance Kazachstánu Marata Muchanbetkazijeviče Tážina a řady významných vědců, spisovatelů a kulturních činitelů včetně ředitelky Národní Akademické knihovny Kazachstánu Umutchan Munalbajevové, generálního ředitele NK ČR Martina Kocandy a dalších zástupců NK ČR.

Slavnostní otevření centra v Galerii Klementinum. Foto: Eva Hodíková

27. 1. **Slavnostní večer Velvyslanectví Indické republiky v Zrcadlové kapli**
Večer se konal pod patronací velvyslankyně Indie J. E. Narinder Chauhanové.
14. 2. **Malé jazyky a literatury ve velkém světě**
Mezinárodní konference spojená s vernisáží výstavy k 95. výročí založení Československého PEN klubu.
11. 3. – 3. 5. **NK ČR uzavřena pro veřejnost v rámci opatření proti šíření nemoci covid-19, dostupné byly elektronické služby (viz).**

17. 3. **Kramerius pro VŠ**
Na základě dohody mezi NK ČR a kolektivními správci autorských práv DILIA a OOA-S a se souhlasnou konzultací Svazu českých knihkupců a nakladatelů (SČKN) byl pedagogům a vědeckým pracovníkům na úrovni vysokých škol a jejich studentům umožněn dočasný online přístup k fondům NK ČR a veřejných vysokých škol. Dokumenty byly zpřístupněny pro čtení, nebylo možné je kopírovat ani tisknout. Dohoda byla uzavřena na dobu trvání nouzového stavu; podařilo se uzavřít mimořádné krátkodobé kolektivní licenční smlouvy, které umožnily úplné otevření digitálních knihoven zahrnující autorsky chráněná díla (přístup byl umožněn od března do května 2020 a následně byla uzavřena další licenční smlouva od listopadu 2020 do února 2021). Licenční smlouvy byly v tomto období poskytnuty bezplatně a vztahovaly se na všechna díla chráněná autorským zákonem včetně nejnovější literatury. Přístup k digitálnímu obsahu měli a znovu budou mít především vysokoškolští studenti a pedagogové či vědečtí pracovníci. Do systému byla zaregistrována stovka institucí, zejména vysokých škol a vědeckých ústavů.
13. 4. **Akce K: Zkáza klášterních knihoven**
Unikátní virtuální výstava k 70. výročí Akce K a Akce Ř, komunistických útoků na kláštery v Čechách, byla výsledkem odborného historického výzkumu Marcely Strouhalové a Luboše Kokeše. Připravovala se od června 2019 a na realizaci se dále podíleli Marie Matysová, Nina Wančová a Martin Dusbaba.
-
- Upoutávka na výstavu (zdroj: web NK ČR)*
4. 5. **NK ČR otevřela Halu služeb pro absenční výpůjčky a registrace**
Vstup byl možný pouze se zakrytými ústy a nosem, vydezinfikovanými rukama a po kontrolním změření teploty; ve vnitřních prostorách byl povinný odstup 2 m, vrácené knihy šly do několikadenní karantény. Provozní doba pro veřejnost byla od pondělí do pátku s provozní přestávkou (9.00–13.15 a 14.15–19.00 hod.); pracovníci knihovny byli rozděleni do týmů, které se nepotkávaly.
11. 5. **NK ČR obnovila provoz studoven pro prezenční studium v omezeném režimu**
Místo ve studovně bylo nutné rezervovat předem online, počet míst byl zredukován; platila zásada 3R; přístupné byly internet i digitální knihovny, rovněž na základě předchozí rezervace místa. Vrácené knihy z prezenčních výpůjček byly dávány do karantény.
18. 5. **Obnoven provoz Studovny vědeckých pracovníků**
21. 5. **NK ČR zdigitalizovala první stovky fotografií z fotoarchivu ČTK**
Pilotní fáze společného projektu měla za cíl ověřit organizační a technické zajištění procesů. Digitalizované snímky ČTK zpřístupňuje v rámci své online databáze <http://fotobanka.ctk.cz>, kde vznikla nová sekce Digitalizace ČTK & NK.
26. 5. **NK ČR zpřístupnila pro registrované uživatele knihoven, studenty a pedagogy vysokých škol digitalizovaná díla nedostupná na trhu (DNNT)**

3. 6.

NK ČR zakoupila dopis Franze Xavera Wolfganga Mozarta

Autorem dopisu je mladší ze synů slavného skladatele; pochází z roku 1842.

Portrét pisatele dopisu F. X. Mozarta

29. 6. – 30. 8.

Letní provoz NK ČR pro veřejnost bez tradiční dvoutýdenní prázdninové uzávěrky

V létě byla zrušena povinná rezervace míst předem, od 1. 7. byla zrušena i karanténa pro vrácené knihy.

8. 7

Návštěva velvyslankyně Irácké republiky, J. E. Sundus Omar Ali Albayraqdar v NK ČR

16. 7.

Návštěva velvyslance Turecké republiky, J. E. Egemena Bağışe v NK ČR

21. 7.

Ministr kultury Lubomír Zaorálek odvolal generálního ředitele NK ČR Martina Kocandu a na jeho místo jmenoval PhDr. Víta Richtera. Nově jmenovaný generální ředitel působí do doby, než bude na základě výběrového řízení jmenován ředitel nový.

Ministr kultury Lubomír Zaorálek jmenuje v Zrcadlové kapli do funkce generálního ředitele PhDr. Víta Richtera. Foto: Eva Hodíková

8. 8. – 10. 10.

Vzdělaný čtenář

Výstava, uspořádaná na zámku Kynžvart ve spolupráci s Národním památkovým ústavem, Národním muzeem a ORST, byla věnována dějinám knižní kultury a čtenářství prostřednictvím osobních poznámek i kreseb čtenářů v knihách posledních pěti století. Byla výstupem společného výzkumného projektu.

Plakát k výstavě (zdroj: www.zamek-kynzvalt.cz)

17. 8. NK ČR zahájila stěhování novodobých knihovních fondů z náhradních skladů zpět do Centrálního depozitáře v Hostivaři

Stěhování knihovních fondů zpět do depozitáře v Hostivaři začalo. Foto: Eva Hodíková

18. 8.

Návrat pamětní desky AVU

Pamětní deska ze zlaté opuky, připomínající první sídlo České akademie výtvarných umění v Klementinu, byla po zrestaurování studenty AVU pod vedením MgA. Jana Kracíka, vedoucího ateliéru Restaurování děl sochařských AVU, vrácena na své místo v 1. patře Křížovnické chodby Klementina.

MgA. Jan Kracík s jedním ze studentů AVU při instalaci pamětní desky. Foto: Eva Hodíková

31. 8. – 13. 10. **NK ČR otevřena pro veřejnost ve standardní provozní době s omezením počtu míst**

9. 9.

Opětovné zavedení omezení v NK ČR

Povinné bylo mít zakrytá ústa a nos při pohybu ve společných vnitřních prostorách; na určených místech ve studovně, v níž byly vyznačeny předepsané rozestupy, tato povinnost neplatila.

16. 9.

Slavnostní udělení Ceny Rudolfa Medka pro rok 2020

Cena pojmenovaná po českém spisovateli, vojáku, legionáři a dlouholetém řediteli Památníku odboje byla předána historikům československých legií a hlavním autorům programu LEGIE 100 Jiřímu Charfreitagovi a Milanu Mojžíšovi. Cenu předávají Slovanská knihovna a spolek Ruská tradice. Udělení ceny bylo spojené s vernisáží výstavy Na magistrále. Československá legie v Rusku jako literární inspirace.

Udělení Ceny Rudolfa Medka pro rok 2020. Ocenění Jiří Charfreitag uprostřed a Milan Mojžíš druhý zleva. Foto: Milena Kárná

21. 9. **Návštěva velvyslance Francouzské republiky, J. E. Rolanda Galharague v NK ČR**

23. 9.

Nadační fond Gabrielis udělil ceny spisovatelky Ivony Březinové

Cena byla předána vítězům 2. ročníku literární soutěže pro žáky základních škol ve spolupráci s NK ČR.

*Z vyhlášení ceny v Zrcadlové kapli
(zdroj: psanipomaha.cz)*

1. 10. **Zahájení projektu ARMA**

Byl zahájen mezinárodní projekt ARMA (Art of Reading in the Middle Ages), kde je NK ČR jedním z partnerů. Cílem projektu je shromáždit a zpřístupnit jak odborné, tak široké veřejnosti přes 20 000 evropských středověkých rukopisů.

4. 10. **Koncert věnovaný 75. výročí sboru sv. Vladimíra**

Koncert uspořádaly Sdružení Ukrajinců a příznivců Ukrajiny, z. s., a Slovanská knihovna.

14. 10. **Výroční zasedání České národní skupiny IAML formou videokonference**

Virtuální setkání účastníků v otevřené online diskusi umožnilo výměnu informací o současné situaci v hudebních knihovnách, o práci ČNS IAML a o plánech do budoucna. Ti, kterým se nepodařilo připojit, byli s programem seznámeni písemně a své názory posílali do konference hudebních knihoven.

Účastníci videokonference. Foto: Zuzana Petrášková

14.–21. 10.

Omezení provozu NK pro veřejnost z důvodu preventivních opatření proti šíření covidu-19

Provozní doba knihovny byla zkrácena (pondělí a pátek 10–16 hod., úterý až čtvrtek 13–19 hod.), přístupné byly Hala služeb a Všeobecná studovna, otevřeny byly studovny: Slovanská studovna, studovna Hudebního oddělení, Studovna ORST a Studovna Hostivař; v Referenčním centru byl možný výdej výpůjček a kopií v rámci meziknihovních služeb, dále fungovala expedice periodik ze Studovny periodik do Všeobecné studovny.

22. 10. **NK uzavřena pro veřejnost v rámci opatření proti šíření nemoci covid-19** Dostupné byly pouze elektronické služby, částečně zůstal zachován provoz meziknihovních služeb a poskytování kopií z Národní digitální knihovny.
2. 11. **Prodloužení licence na provoz digitální knihovny NDK-COVID pro studenty a pedagogy vysokých škol a vyšších odborných škol registrovaných ve federaci eduID.cz**
NK ČR získala souhlas kolektivních správců autorských práv, spolku DILIA a OOA-S, i souhlasné stanovisko SČKN k dočasnému online zpřístupnění digitálních fondů NK ČR a MZK (pro čtení, bez možnosti stahování a tisku).
10. 11. **Fokus Václava Moravce na téma Soumrak rozumu**
Přímý přenos dvouhodinové diskuse ze Zrcadlové kaple Klementina na ČT24 hledal odpovědi na otázky: Co odhalila pandemie? Jaké limity má věda a jaké jsou limity politického rozhodování? Jsme svědky soumraku rozumu?

Fokus Václava Moravce by přenášen Českou televizí ze Zrcadlové kaple živě

11. 11. **Generální ředitel NK ČR Vít Richter natočil online zdravici do Národní a univerzitní knihovny Bosny a Hercegoviny**
- 2.–6. 12. **Výpadek elektronických sítí a služeb NK ČR v důsledku havárie IT**
7. 12. **NK ČR se otevřela pro veřejnost**
Služby byly poskytovány ve standardní provozní době (pondělí–sobota 9.00–19.00 hod.), nicméně počet osob ve vnitřních prostorách byl omezen dle nařízení vlády v režimu 1 osoba na 15 m², platila povinnost mít zakrytá ústa a nos a dezinfikovat si ruce.
- 18.–31. 12. **NK ČR uzavřena pro veřejnost**
Na základě mimořádných opatření vlády ČR v důsledku zhoršené epidemiologické situace byla NK ČR uzavřena, dostupné byly pouze elektronické služby.

Pravidelné akce pořádané v Klementinu

Z klementinských pokladů. Cyklus přednášek ORST

Na počátku roku 2020 pokračoval cyklus přednášek ORST konaných v souvislosti s vystavením exponátu měsíce vztahujícím se k prezentovanému tématu. Cyklus byl bohužel od března po zbytek roku narušen koronavirovou pandemií a následnými vládními opatřeními. V lednu až březnu se uskutečnily pouze tři přednášky. Po zbytek roku byla populární přednášková činnost alespoň zčásti nahrazena tím, že pracovníci ORST průběžně publikovali velké množství příspěvků k rukopisům a starým tiskům na sociálních sítích Facebook, Twitter a Pinterest.

leden Vědecké ilustrace ve starých tiscích ve světle díla Marie Sibylly Merianové (Tereza Paličková)

únor Matematika, fyzika a astronomie 16.–18. století ve fondu NK ČR (Jana Vackářová)

březen Staré tisky z knihovny chebských františkánů (Alena Císařová Smítková)

Labyrint věd(ění), aneb Univerzita 1. věku

Cyklus přednášek a workshopů pro děti a mládež ve věku 10–15 let pořádala Katedra germanistiky PedF UK ve spolupráci s NK ČR a Scivii, z. s. Setkání se konala ve školním roce jednou měsíčně; do březnového uzavření knihovny se realizovala pouze dvě setkání. Účastníci byli ochuzeni i o červnové slavnostní předání certifikátu v Zrcadlové kapli. Podzimní přednášky Labyrintu věd(ění) nahradila literární soutěž.

Autorská čtení PEN klubu v Klementinu

Pravidelný cyklus autorských čtení pořádalo České centrum PEN klubu v prostorách NK ČR každý čtvrtek od 17 hod. Čtení se konala od ledna do uzavření knihovny 11. března 2020.

Semináře a akce pořádané Oddělením vzdělávání KI

3. 2. **Jak vydat knížku o vaší obci aneb jak to udělali v Roztokách**
Seminář připravený SKIP a KI seznámil krok za krokem se zkušenostmi s vydáním knížky *My z Roztok a ze Žalova* pro malé čtenáře – roztocké prvňáčky, kterou napsala Marie Kšajtová, ilustrovala Eva Mastníková a vydalo nakladatelství JaS, za něž se semináře zúčastnila Jana Semelková.
25. 2. **Knihovny a klimatické změny**
Seminář pro knihovnice a knihovníky se věnoval současné situaci, přístupu světových knihovnických organizací, možným smysluplným aktivitám v jednotlivých knihovnách i spolupráci mezi nimi.
12. 3. **Akademie SEFTE (Senior Friendly Teacher) seznámila účastníky se základními principy vzdělávání seniorů a starších dospělých prostřednictvím přednášek, praktických cvičení, skupinové práce, náslechnů a vlastní praxe.**
3. 6. **Vzdělávání 350 let po Komenském**
Online seminář byl zaměřený na vliv omezení v důsledku šíření nemoci covid-19 na neformální vzdělávání dospělých. Výklad na míru zohledňující potřeby knihoven připravil programový ředitel organizace EDUin Miroslav Hřebecký.
11. 6. **Základy Wikipedie nejen pro knihovníky**
Praktické školení především pro knihovníky veřejných knihoven, ale i pro všechny ostatní, které téma zajímá, bylo zaměřeno na osvojení základů psaní Wikipedie a schopnost vlastní tvorby i seznámení s jejím fungováním.
29. 7. **Google – produkty a služby**
Kurz byl zaměřen na práci s Googlem, využití pokročilých aplikací pro práci knihoven, rozšířené služby Googlu, vyhledávání informací a zlepšení služeb pro uživatele.
11. 8. **Videokonference jako nástroj pro vzdělávání v knihovnách**
Online seminář se věnoval technickým i organizačním záležitostem, jež jsou spojeny se vzděláváním

---

prostřednictvím videokonferencí. Uspořádal jej SKIP Praha ve spolupráci s KI za finanční podpory MK ČR v rámci programu Knihovna 21. století.

18. 8. **Propojování jmenných autorit s Wikipedií a Wikidaty**

Seminář byl zaměřen na problematiku propojování hesel Wikipedie a položek Wikidat na jmenné autoritní záznamy NK ČR i na propojování v obráceném směru (včetně aktualizace údajů v čase). Seminář vedli Mgr. Vojtěch Dostál ze spolku Wikimedia ČR a PhDr. Zdeněk Bartl a PhDr. Petra Šťastná z NK ČR.

18. 8. **Využití digitální knihovny Kramerius pro zpřístupnění děl nedostupných na trhu**

Kurz byl zaměřen na vyhledávání informací v systému Kramerius, který umožňuje knihovnám zpřístupňovat digitalizované dokumenty v praktické digitální knihovně.

5. 10. **Vztahy na pracovišti**

Online seminář s MUDr. Janou Pelclovou, která se podělila o své praktické zkušenosti s vícegeneračním prostředím a zmínila i pracovní vztahy v současné „covidové době“.

Výstavní činnost

V průběhu roku 2020 se realizovalo v prostorách Klementina z důvodu opakujících se omezení v souvislosti s pandemickou situací pouze šest výstav, které prezentovaly jak práci jednotlivých odborných pracovišť NK ČR, tak i její sepětí s aktuálním kulturním děním. Jde o polovinu z původního výstavního plánu. Několik z nerealizovaných výstav bylo přeloženo na rok 2021 (Knihy se těžko vystavují – J. Seydel; KODEX 1085 – rukopis zblízka; Ex Oriente lux, Rudolf Dvořák, mezi Orientem a probuzením českého národa).

- Do 7. 1. **Nebeský žebřík. Pozdně středověké modlitební knihy ze sbírek NK ČR**
Výstava dokumentovala na vizuálně atraktivním segmentu bohatě iluminovaných modlitebních knih proces jejich vzniku i přechod k tištěné knize jako novému médiu.
Chodba v přízemí
- Do 25. 1. **Arnošt Paderlík 100 let**
Výstava připomněla 100. výročí narození Arnošta Paderlíka, důležité osobnosti poválečné výtvarné kultury. Vystaveny byly originály a reprodukce ilustrací zapůjčené Galeríí výtvarného umění v Havlíčkově Brodě doplněné výběrem knih z fondu NK ČR. K výstavě byl vydán letáček.
Chodba v přízemí
12. 2. – 28. 3. **95 let Českého PEN klubu**
(prodlouženo do 27. 8.) Už devadesát pět let chrání dříve Československý a poté Český PEN klub svobodu slova a tisku. S tímto úmyslem založil Karel Čapek 15. února 1925 PEN klub a stal se jeho prvním předsedou. V jeho čele pak stály takové osobnosti jako Anna Marie Tilschová, Vítězslav Nezval, Adolf Hoffmeister, Jiří Mucha, Ivan Klíma nebo Jiří Stránský, čestným předsedou byl také Václav Havel. Výstava 95 let Českého PEN klubu byla rozšířenou verzí výstavy z roku 2015. Vznikla ve spolupráci s Literárním archivem Památníku národního písemnictví a představila dosud nezveřejněnou korespondenci, dokumenty a fotografie z činnosti organizace.
Chodba v přízemí

Zahájení výstavy 95 let Českého PEN klubu. Foto: Eva Hodíková

6. 2. – 28. 3. **Horizont – Lotyšsko slaví 100 let**
(prodlouženo do 16. 6.) Charakteristický pro lotyšskou krajinu, ať již jde o venkovský či městský prostor, je všudypřítomný smysl pro horizont. Výstava, připravená společně Ministerstvem zahraničních věcí Lotyšské republiky a Lotyšskou národní knihovnou, představila prostřednictvím zdejších významných architektonických a přírodních památek historii i současnost tohoto pobaltského státu. Kombinace současných snímků krajiny s obrazy z grafické sbírky lotyšských krajinných pokladů Národní knihovny Lotyšska byla k prohlédnutí i v digitální podobě na webových stránkách NK ČR.
Chodba v přízemí

Slavnostní zahájení výstavy *Horizont – Lotyšsko slaví 100 let*. Foto: Eva Hodíková

8. 9. – 30. 11.

Lenka Jasanská dětem

Tvorba Lenky Jasanské je stejně různorodá jako knihy, které ilustrovala. Veselé příběhy Miloše Kratochvíla, švédské či chorvatské lidové pohádky nebo vážné příběhy z historie naší země – co téma, to jiný přístup. Při své práci využívá svou původní profesi grafické designérky, takže o knize přemýšlí od samého počátku jako o celku. Výstava představila výběr titulů z posledních let určených dětským čtenářům. Její tvorba je pravidelně zařazována do výběrového katalogu Nejlepší knihy dětem, za svou práci byla nominována na Zlatou stuhu a Himálajské pohádky získaly toto ocenění za nakladatelský počin.

Chodba v přízemí

Z vernisáže výstavy *Lenka Jasanská dětem*.

Foto: Eva Hodíková

16. 9. 2020 – 9. 1. 2021

Na magistrále. Československá legie v Rusku jako literární inspirace

Výstava připravená Slovanskou knihovnou a Československou obcí legionářskou se konala u příležitosti 100. výročí ukončení tzv. sibiřské anabáze československé legie v Rusku a návratu posledních vojenských jednotek do nově vzniklého Československa. Jejím cílem bylo představit širší veřejnosti fenomén československé legie v Rusku s důrazem na jeho literární zpracování – a to v literatuře odborné, krásné, memoárové i výtvarné, ale také na stránkách periodického tisku. Nepomíjela ani hlavní autory, z nichž někteří jsou známí a vydávaní dodnes, většinou však již upadli do často nezslouženého zapomnění. Trojrozměrné exponáty doprovodily textové a obrazové panely, které návštěvníka seznámily s ideovým ukotvením a hlavními daty působení Čechů a Slováků v Rusku v letech 1914–1918 a během následné anabáze československého vojska.

Chodba v přízemí

Otevření výstavy *Na magistrále na Révovém nádvoří*. Foto: Petr Kukul

1. 12. 2020 – 27. 2. 2021 **Proměny venkovské architektury v 19. a 20. století v Čechách**

Výstava zaznamenala dosavadní vývoj a současný stav venkovského stavitelství v dnešních krajích rozkládajících se z větší části na území Čech. Navazovala tak na předchozí expozice, které se věnovaly stejné tematice v rámci Moravy a Slezska rovněž s důrazem na 19. a 20. století. Přinesla možnost pohlédnout na dnešní architekturu venkova z jiného, méně obvyklého úhlu. I na první pohled obyčejné domy mohou být nositeli historické a památkové hodnoty a stejně tak je v sobě může skrývat vesnický urbanistický celek. Tyto v mnoha případech časem zastřené hodnoty se pokoušejí odhalit pracovníci z oddělení topografie Ústavu dějin umění AV ČR ve spolupráci s odborníky katedry geomatiky Fakulty stavební ČVUT v Praze. Pomocí práce s historickými prameny a literaturou, historickými a digitálními vývojovými mapami a geodetickým–fotogrammetrickým zaměřením vybraných objektů expozice přibližuje proměnu zástavby jednotlivých vybraných vsí na území Čech v uplynulých dvou stoletích. Výstavu doprovodily fotografie venkovských staveb od Jitky Walterové. Výstava byla realizována s podporou MK ČR (NAKI II), byla k dispozici i v elektronické podobě na webových stránkách knihovny.

Z panelové výstavy Proměny venkovské architektury v 19. a 20. století v Čechách. Foto: Eva Hodíková

Výstavy, na něž NK ČR a SK zapůjčily dokumenty ze svých fondů

Vlastním hlasem. Cesty ženské emancipace.

Zápůjčka: 6 dokumentů z fondů NK ČR plus 1 dokument z Archivu NK ČR

Pořadatel: Národní muzeum – Historické muzeum

Místo: Náprstkovo muzeum asijských, afrických a amerických kultur

Termín: 18. 4. 2019 – 31. 1. 2020

Dějiny umění ve smyčkách doby

Spolupráce: zapůjčení 6 výstavních exponátů z fondů SK

Pořadatel: Ústav pro dějiny umění Filozofické fakulty UK

Místo: Křížová chodba Karolina, Karolinum, Praha

Termín: 21. 1. – 23. 2. 2020

Uprostřed koruny české. Gotika a raná renesance ve východních Čechách 1250–1550

Zápůjčka: 1 gotická kresba, 1 umělecká maketa

Místo: Hradec Králové

Termín: 3. 2. – 28. 6. 2020

Divadelné storočie: stopy a postoje

Pořadatel: Divadelní ústav a Slovenské národní muzeum

Zápůjčka: 2 staré tisky

Místo: Bratislavský hrad

Termín: 28. 2. 2020 – 30. 6. 2021

Fešandy z šuplíku: Josef Sudek a sochy

Zápůjčka: 2 dokumenty z fondů NK ČR

Pořadatel: Galerie hl. města Prahy

Místo: Dům fotografie, Praha 1

Termín: 22. 6. – 27. 9. 2020

Vzdělaný čtenář

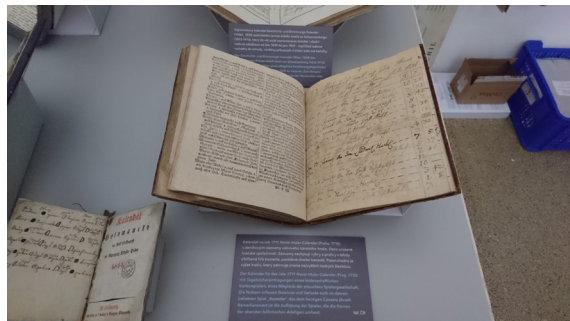
Zápůjčka: 5 starých tisků, 1 mapa z historického fondu a 1 faksimile

Výstava ukazující vývoj knižní kultury a dějiny čtenářství představila viditelné stopy, které v knihách zanechali jejich majitelé, od dětských neuměle, kostrbatě, ale o to svědomitěji nakreslených písmen a podpisů až po sebevědomé dedikace autorů vepsané do objemných svazků vlastních děl. Národní knihovna ČR se podílela na scénáři i katalogu k výstavě.

Spolupořadatelé: NK ČR, Národní muzeum, Národní památkový ústav, VKOL

Místo: zámek Kynžvart

Termín: 8. 8. – 10. 10. 2020

Ukázka z instalace výstavy na zámku Kynžvart

Rembrandt. Portrét člověka v pěti jednáních

Zápůjčka: 1 starý tisk

Místo: Praha

Termín: 21. 9. 2020 – 11. 1. 2021

Comenius (1592 – 1670): Jan Amos Komenský a jeho doba

Zápůjčka: 2 rukopisy, 27 starých tisků

Místo: Praha

Termín: 20. 12. 2020 – 29. 3. 2021

„Nad slunce krásnější“ Plzeňská Madona a krásný sloh

Zápůjčka: 1 starý tisk

Místo: Plzeň

Termín: 23. 11. 2020 – 26. 2. 2021

Publikační činnost

I. Odborné texty z oblasti knihovnictví, informační vědy a knižní kultury

a) sborníky, příručky, studie, bibliografie, propagační materiály

CATALOGUS COLLECTIONIS OPERUM ARTIS MUSICAE ECCLESIAE SANCTISSIMAE TRINITATIS IN KOLEČ

Sestavili *Lucie Havránková a Karel Veverka*

Tematický katalog vychází jako již jedenáctý díl ediční řady NK ČR Catalogus Artis Musicae in Bohemia et Moravia Cultae. Je opatřen předmluvou, která objasňuje historii vzniku hudební sbírky původně uložené ve farním kostele ve středočeské obci Koleč a v roce 1985 zakoupené pro sbírku Hudebního oddělení NK ČR. Publikace obsahuje ediční zprávu, rejstříky, nákresy filigránů a barevnou obrazovou přílohu, která dokumentuje Koleč jako významné lokální středisko kultury. Katalog je určen nejen k badatelskému využití, ale také pro interpretační umělce a zájemce o poznání regionálních hudebních sbírek, neboť představuje významný dokument o pěstování církevní vokální hudby na českém venkově koncem 18. a počátkem 19. století.

Národní knihovna ČR, Praha 2020, 1. vydání, 312 stran
ISBN 978-80-7050-731-5 (brož.)

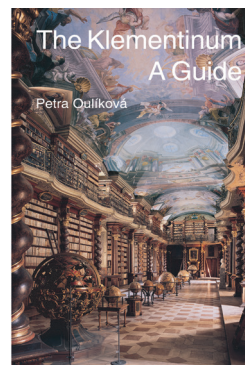

The Klementinum. A Guide

Petra Oulíková

Dotisk anglické verze publikace vydané v roce 2006, která mapuje klíčové etapy výstavby Klementina a zároveň může sloužit jako zasvěcený průvodce po celém areálu tohoto nejrozsáhlejšího barokního komplexu ve střední Evropě. Kromě neznámějších míst, jako jsou Barokní knihovní sál, Zrcadlová kaple či Astronomická věž, jsou zde představeny i další unikátní prostory, které byly veřejnosti dosud nepřístupné. Součástí publikace je bohatá obrazová i fotografická dokumentace a rejstříky.

Národní knihovna ČR, Praha 2020, dotisk 1. vydání z roku 2006, 76 stran
ISBN 978-80-7050-492-5 (brož.)

Knihovna v obci. Příručka pro starosty a zastupitele

Příručka je určena nejen starostům a zastupitelům obcí a měst, ale také architektům, projektantům, interiérovým designérům, ale také všem pracovníkům v kulturních a vzdělávacích institucích a v neposlední řadě všem, kteří chtějí získat komplexní pohled na knihovny a rozvíjet s nimi úzkou spolupráci, protože aby knihovny mohly plnit své nové role, je nutné, aby představitelé obcí, pracovníci knihoven i zúčastněné strany v komunitách vytvořili novou vizi veřejných knihoven a využili příležitostí, které se nabízejí. Pro plnění role knihovny jako vzdělávacího, kulturního a komunitního centra jsou rovněž důležité její prostory. Předkládaná příručka proto přináší základní soubor informací a příkladů dobré praxe, které mohou pomoci rozvíjet knihovnu v obci.

Národní knihovna – Knihovnický institut, Praha 2020, 1. vydání, 44 stran
ISBN 978-80-7050-729-2 (brož.), ISBN 978-80-7050-730-8 (pdf)

Koncepce rozvoje knihoven v České republice na léta 2021–2027 s výhledem do roku 2030

V Koncepci je formulována základní vize rozvoje systému knihoven v rámci tří základních pilířů: Knihovny jako pilíře občanské společnosti a přirozená centra komunit, Knihovny jako vzdělávací a vzdělanost podporující instituce a Knihovny jako správci kulturního a znalostního bohatství. Analytická část zahrnuje PEST analýzu, sektorovou

(vnitřní) analýzu a SWOT analýzu, které pojednávají oblast knihoven z hlediska vlivu vnějšího prostředí i vnitřních faktorů i příležitostí a rizik. Strategická část obsahuje vizi rozvoje do roku 2027 ve členění výše uvedených tří pilířů, k nimž jsou přiřazeny teze a strategické cíle. Realizační část představují implementační opatření – aktivity a dílčí projekty nezbytné pro splnění cílů.

Národní knihovna – Knihovnický institut, Praha 2020, 1. vydání, 86 stran
ISBN 978-80-7050-734-6 (brož.), ISBN 978-80-7050-735-3 (pdf)

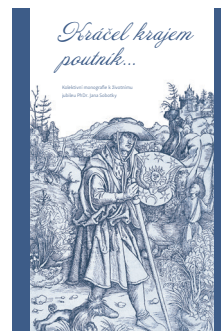
Kráčel krajem poutník...

Kolektivní monografie k životnímu jubileu PhDr. Jana Sobotky

K vydání připravila Alena Císařová Smitková

Publikace se věnuje rozboru vybraných mapových děl z 16.–19. století vztahujících se k území našeho státu, přibližuje provázanost matematiky a kartografie a zabývá se otázkami cestování v nejširším slova smyslu. Dvanáct studií obsažených v této knize nahlíží na téma z různých úhlů pohledu podle vědních oborů jejich autorů. Zatímco první kapitola nazvaná Mapy, jejich tvůrci, obsah a zpřístupnění se věnuje mapám z pohledu jejich vzniku, obsahové výpovědi a forem jejich zpřístupnění široké veřejnosti, druhá nazvaná Cestami vzdělanosti a poznávání zahrnuje příspěvky, jež vypráví o tom, že cestovat po světě mohou nejen lidé – jako třeba malířka a entomoložka Marie Sibylla Merianová, jež podnikla expedici do nizozemské kolonie Surinamu, či jezuitský misionář z rodu Boryňů ze Lhoty, který působil na území Bolívie –, ale i věci, myšlenky nebo informace. A důkazem toho je například zmapované putování tří klášterních kodexů či španělského starého tisku z roku 1541. Kruh se symbolicky uzavírá a knihu stylově zakončuje průvodce Prahou z poloviny 19. století. Publikaci doprovází seznam pramenů a literatury i obsahově bohatý jmenný a místní rejstřík.

Národní knihovna ČR, Praha 2020, 1. vydání, 232 stran
ISBN 978-80-7050-728-5 (brož.)

Mi(ni)str knihovnictví

Kolektivní monografie k životnímu jubileu PhDr. Víta Richtera

K vydání připravila Renáta Salátová

Publikace k životnímu jubileu PhDr. Víta Richtera – jedné z nejvýraznějších osobností našeho současného knihovnictví – vznikala téměř dva roky. A jak už to někdy bývá, osud tomu chtěl, aby vyšla v době, kterou může jubilant považovat za jakýsi vrchol svého působení v Národní knihovně ČR, s níž je profesně spjat několik desetiletí. Je však třeba si uvědomit, že jeho knihovnický život byl a je košatější a bohatší a dotýká se všech zásadních oborových témat a zahrnuje mj. i práci ve Svazu knihovníků a informačních pracovníků ČR (SKIP) a v Ústřední knihovnické radě. Publikace však nemá ambice zahrnout celou profesní kariéru jubilanta, to by musela být mnohem obsáhlejší, jak dokazuje přehled jeho publikační činnosti, jež zahrnuje téměř 550 položek a ukazuje různorodost jeho odborných knihovnických zájmů – z nejvýraznějších témat můžeme jmenovat průzkumy (nejčastěji čtenářství), služby knihoven, koncepce, strategie a trendy v oblasti knihovnictví a rovněž legislativu. A tak ve dvou prvních blocích příspěvků – nazvaných Vít Richter a české i slovenské knihovnictví a Vít Richter a Národní knihovna ČR – mapuje alespoň několik zásadních témat z oboru knihovnictví, s nimiž je neodmyslitelně spjat. V bloku Od kolegů a přátel najdeme několik úsměvných i vážnějších vzpomínek na spolupráci s ním. Celkovou atmosféru dokreslují archivní fotografie.

Národní knihovna ČR, Praha 2020, 1. vydání, 178 stran
ISBN 978-80-7050-723-0 (brož.)

Národní knihovna České republiky

Výroční zpráva 2019

Výroční zpráva instituce shrnuje podstatné události a oblasti působení v roce 2019.

Národní knihovna ČR, Praha 2019, dostupné z: <http://www.nkp.cz/soubory/ostatni/vz2019.pdf>

ISBN 978-80-7050-721-6 (online; pdf)

ISSN 1804-8625

Projekt S knížkou do života a čtenářská gramotnost

Metodická příručka pro práci knihoven s dětmi ve věku 3–6 let

Veronika Laufková a kol.

Základem metodické příručky ke druhé etapě projektu S knížkou do života (Bookstart) je stať PhDr. Veroniky Laufkové, Ph.D., z Ústavu výzkumu a rozvoje vzdělávání a Katedry české literatury Pedagogické fakulty UK v Praze. Do publikace dále přispěly scénáři programů pro děti ve věku 3–6 let Markéta Dubnová z Knihovny města Hradce Králové, Mgr. Hana Hellebrantová, Mgr. Marta Malchárková a Mgr. Pavla Řehová z Knihovny města Ostravy a Jana Roškotová z Městské knihovny Sedlčany. Úvod napsala a publikaci sestavila Mgr. Zlata Houšková ze Svazu knihovníků a informačních pracovníků ČR (SKIP). Národní knihovna – Knihovnický institut, Praha 2020, 1. vydání, 92 stran ISBN 978-80-7050-732-2 (brož.), ISBN 978-80-7050-733-9 (pdf)

Restaurování a konzervace knihovních fondů a archiválií na Novém Zélandu a v Austrálii

Shrnutí poznatků ze studijní cesty a nové možnosti

Petra Vávrová

Autorka v publikaci shrnuje poznatky ze své cesty po Novém Zélandu a Austrálii. Navštívila více než 50 kulturních institucí, knihoven, archivů a muzeí, aby se zde setkala s restaurátory i konzervátory a konzultovala s nimi jejich přístup a způsob uvažování při záchraně kulturního dědictví. Zároveň těmto kolegům představila Národní knihovnu, konkrétně činnost Odboru ochrany knihovních fondů v NK ČR. Jejím cílem bylo také navázání kontaktů v oblasti ochrany a péče o knihovní fondy, prohlídky a exkurze na pracovištích, konzultace při přípravě fondů na digitalizaci, sdílení zkušeností z oblasti mikrofotografie, odkyselování, vystavování knih a papírových dokumentů či fotografií, materiálů pro restaurování apod. Autorce se podařilo – i za pomoci bývalých pracovníků NK ČR Libora Coufala a Jana Hutaře, kteří pracují ve zdejších významných národních institucích – poznat život a práci kolegů v těchto zemích. Vzhledem k tomu, že měla možnost poznat jak národní instituce, tak i malé knihovny a muzea na lokální úrovni, zajímavá města i pozoruhodná místa, představuje je nejen z pohledu návštěvníka, ale i z pozice technologa restaurování a pracovníka knihovny, jemuž tuto cestu umožnila finanční podpora ministerstva kultury v rámci projektu rozvoje Národní knihovny ČR jako výzkumné organizace.

Národní knihovna ČR, Praha 2020, 1. vydání, 143 stran

ISBN 978-80-7050-736-0 (brož.)

S knihou v ruce

Kolektivní monografie k životnímu jubileu PhDr. Veroniky Procházkové

K vydání připravila Alena Císařová Smitková

Publikace si klade za cíl přiblížit některé oblasti, ve kterých hrály a dodnes hrají významnou roli knihy. Je to dlouhodobý výzkumný úkol nejen pro historiky, medievisty, kodikology, archiváře či knihovníky, ale též ostatní vědecké disciplíny užívající při své práci knihu v nejšířším možném významu. Tým odborníků z různých oborů se pokusil zachytit průřez všemi těmito důležitými oblastmi knižní kultury napříč časem. Publikace, jež zahrnuje barevnou obrazovou přílohu, je mimo jiné také dokladem, jaké bohatství

uchovává Oddělení rukopisů a starých tisků Národní knihovny, v jehož čele jubilatka dlouhá léta působila jako vedoucí oddělení.

Národní knihovna ČR, Praha 2020, 1. vydání, 323 stran
ISBN 978-80-7050-727-8 (brož.)

Sbírka univerzitních tezí z Národní knihovny ČR

Petra Zelenková

Jedním z mnoha pokladů, které uchovává Národní knihovna ČR v Klementinu, je sbírka univerzitních tezí, jež čítá 526 jednolistů a patří tak k nejobsáhlejším uceleným sbírkám tohoto specifického druhu barokní grafiky na světě. Význam pražské kolekce byl stvrzen v roce 2011 zápisem do registru UNESCO Paměť světa. Záměrem publikace je přiblížit charakter této klementinské sbírky obsahující díla mimořádné kulturněhistorické hodnoty a objasnit nejen problematiku univerzitních tezí obecně, ale také představit široké spektrum malířů i rytců, kteří se na vytváření tezí podíleli. Do katalogové části knihy bylo vybráno s ohledem na pestrost námětů 50 listů, tedy zhruba desetina z celku sbírky. Výběr tak nabízí vzhled do osobitého výtvarného jazyka univerzitních tezí a přibližuje nám dnes již nejen časově, ale také myšlenkově dosti vzdálený svět, v němž tyto specifické a exkluzivní grafické listy téměř dvě století existovaly.

Publikace obsahuje rovněž komparační obrazový doprovod, anglické resumé, bibliografii, bibliografické odkazy a jmenný rejstřík.

Národní knihovna ČR, Praha 2020, 1. vydání, 154 stran
ISBN 978-80-7050-724-7 (brož.)

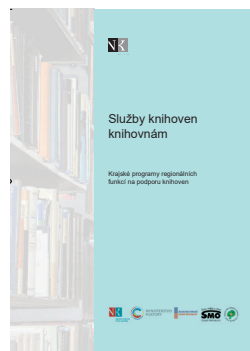
Služby knihoven knihovnám

Krajské programy regionálních funkcí na podporu knihoven

Druhé přepracované vydání příručky seznamuje s podpůrnými službami pro obecní knihovny, jejichž hlavním cílem je umožnit každému obyvateli České republiky přístup ke kulturním hodnotám, podpořit rozvoj vzdělanosti a zkvalitnit kulturní a společenský život i těch nejmenších obcí. Hlavní část obsahu příručky tvoří metodický pokyn k zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území České republiky vydaný MK ČR v roce 2020. Jeho účelem je přispět ke sjednocení postupu při výkonu regionálních funkcí knihoven a vytvoření příznivých podmínek pro poskytování podpůrných služeb základním knihovnám.

Národní knihovna ČR – Knihovnický institut, Praha 2020, 2. přepracované vydání, 16 stran

ISBN 978-80-7050-726-1 (brož.), ISBN 978-80-7050-737-7 (pdf)

Standard pro dobrou knihovnu

Metodický pokyn Ministerstva kultury k vymezení standardu veřejných knihovnických a informačních služeb poskytovaných knihovnami zřizovanými a/nebo provozovanými obcemi a kraji na území České republiky

Publikace představuje již 4. přepracované vydání metodického pokynu MK ČR, který stanovuje základní kvantitativní a kvalitativní podmínky pro poskytování knihovnických služeb pro knihovny zapsané v evidenci knihoven MK ČR, vychází z obecných principů Manifestu IFLA/UNESCO o veřejných knihovnách a návazné směrnice IFLA. V tomto dokumentu je uveden také přehled služeb, které by měla nabízet každá knihovna, usilující o poskytování kvalitních služeb svým uživatelům.

Národní knihovna ČR – Knihovnický institut, Praha 2020, 4. přepracované vydání, 12 stran

ISBN 978-80-7050-725-4 (brož.), ISBN 978-80-7050-738-4 (pdf)

b) periodika

Knihovna: knihovnická revue

Roč. 31, č. 1, 2 (2020)

Odborný časopis pro obor knihovnictví a informační věda s přesahem do hraničních oborů.

Národní knihovna ČR, 2005–. Periodicita 2x ročně.

Dostupné z: <https://knihovnarevue.nkp.cz>

ISSN 1801-3252

ISSN 1802-8772 (online)

Knihovna plus

Roč. 16, č. 1, 2 (2020)

Elektronický časopis pro obor knihovnictví a informační věda a související obory.

Národní knihovna ČR, 2005–. Periodicita 2x ročně.

Dostupné z: <http://knihovnaplus.nkp.cz>

ISSN 1801-5948 (online)

O. K. – Ohlášené knihy

Roč. 28, č. 1–24 (2020)

Elektronické periodikum přinášející přehled o knihách ohlášených Národní agentuře ISBN v ČR, Národní agentuře ISMN v ČR a Agentuře CIP. Jedná se o expresní informace určené knihovnám, nakladatelům, knihkupcům a distributorům.

Národní knihovna ČR, 2005–. Periodicita 24x ročně.

Dostupné z: <http://sigma.nkp.cz/web/ok.htm>

ISSN 1801-6391 (online)

Přírůstky odborné literatury ve fondu Slovanské knihovny

Roč. 30 (46), č. 1–4 (2020)

Elektronický čtvrtletník, který informuje o nových titulech ve fondu Slovanské knihovny. Knihy jsou tříděny tematicky podle Mezinárodního desetinného třídění.

Národní knihovna ČR – Slovanská knihovna, 2005–. Periodicita 4x ročně.

Dostupné z: http://www.nkp.cz/slk_novinky

ISSN 1802-3797 (online)

II. Publikace Slovanské knihovny

Z Lublaně přes Vídeň do Prahy: (Ivan Cankar a jeho současníci)

Iz Ljubljane preko Dunaja v Prago: (Ivan Cankar in njegovi sodobniki)

editorka Alenka Jensterle-Doležal

Publikace *Z Lublaně přes Vídeň do Prahy. Ivan Cankar a jeho současníci* je kolektivní monografií o Ivanu Cankarovi (1876–1918), kanonickém autorovi slovinské literatury a kultury, známém také v českém prostředí i celém středoevropském prostoru. Obsahuje sedmáct studií, jejichž autoři, etablovaní se z českého, slovinského a rakouského univerzitního prostředí, zdůrazňují kromě literárněvědných, literárně teoretických a jazykovědných problémů rovněž interdisciplinární pohled na Cankarovo dílo, naznačují nové filozofické přístupy a odhalují také kulturologické otázky spojené se středoevropským významem jeho tvorby.

Prozaik a dramatik Ivan Cankar, původem Slovinec, strávil mnoho let ve Vídni, byl však úzce svázán také s Prahou. Právě zde vycházely první překlady jeho děl a inscenovaly se zde jeho divadelní hry. Zvláště bohatá byla recepce jeho tvorby v české kultuře na počátku 20. století.

Rok 2018 byl ve slovinské kultuře prohlášen za Cankarův rok, ve veřejném i vědeckém prostředí mu byla věnována mimořádná pozornost. Jedním z výsledků této iniciativy je rovněž předkládaná kniha. Ta je dalším dokladem faktu, že ve

středoevropském prostoru existuje jen málo tak bohatých kulturních styků mezi dvěma národy jako právě mezi Slovinci a Čechy.

Národní knihovna ČR – Slovanská knihovna, Praha 2020, 1. vydání, 270 stran, (Publikace Slovanské knihovny, sv. 85)

ISBN 978-80-7050-722-3

III. Ostatní

Stolní kalendář 2021

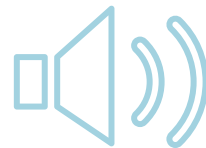
Osobnosti českého knihovnictví

Národní knihovna ČR, Praha 2020, rozměr 29 x 15 cm.

Přílohy

Dárci

Národní knihovna ČR děkuje nejen všem jmenovitě uvedeným dárcům, ale i dalším občanům, kteří knihovnu obdarovali anonymně.

A

Ablamejka Sjarhej
Minsk, Bělorusko

ADALBERT STIFTER VEREIN
Mnichov, Německo

Adamovič Natal'ja
Minsk, Bělorusko

Agičić Damir
Záhřeb, Chorvatsko

AKADEMIE VĚD ČR, v. v. i.
Praha, Česko

Andrejeva Jekaterina
Moskva, Rusko

APOŠTOLSKÝ EXARCHÁT ŘECKOKATOLICKÉ CÍRKVE V ČR
Praha, Česko

ARCHIV PRAŽSKÉHO HRADU
Praha, Česko

ASOCIACE MUZEÍ A GALERIÍ ČR
Praha, Česko

ASOCIACE ŠKOLNÍCH SPORTOVNÍCH KLUBŮ ČR, z. s.
Praha, Česko

A2
Praha, Česko

B

Babka Lukáš
Praha, Česko

Bakuła Bogusław
Poznaň, Polsko

BĀLGARSKA AKADEMIJA NA NAUKITE
Sofie, Bulharsko

Baron Roman
Varšava, Polsko
Bašnin Nikolaj
Petrohrad, Rusko

Bäumler Harald
Amberg, Německo

Bělohávek Alexander
Praha, Česko

Bilanyň Inna
Praha, Česko

Boháček Jiří
Praha, Česko

Borková Hana
Praha, Česko

Bouček Jaroslav
Praha, Česko

Brezina Peter
Plzeň, Česko

Brod Petr
Praha, Česko

BULHARSKÝ KULTURNÍ INSTITUT
Praha, Česko

C

CARL FRIEDRICH VON SIEMENS STIFTUNG
Mnichov, Německo

CENTRO INTERNAZIONALE STUDI DI ESTETICA
Palermo, Itálie

CENTRUL JUDETEAN PENTRU CONSERVAREA SI
PROMOVAREA CULTURII TRADITIONALE
Baia Mare, Rumunsko

CENTRUM VĚDECKÝCH INFORMACÍ FAKULTY
SOCIÁLNÍCH VĚD UK
Praha, Česko

COMMISSARIAT GÉNÉRAL AUX RELATIONS
INTERNATIONALES DE LA COMMUNAUTÉ FRANÇAISE
DE BELGIQUE
Brusel, Belgie

COMUNE DI BOLZANO
Bolzano, Itálie

Č

Černý Marcel
Praha, Česko

Černý Miroslav
Opava, Česko

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE
Praha, Česko

ČESKOSLOVENSKÁ OBEC LEGIONÁŘSKÁ
Praha, Česko

ČLOVĚK V TÍSNI, o. p. s.
Praha, Česko

D
DANUBE INSTITUTE
Budapešť, Maďarsko

Diviš Evžen
Praha, Česko

Dmitrijev Nikolaj
Jekatěrinburg, Rusko

Drahoňovský Jan
Lomnice nad Popelkou, Česko

E
ECONOMIA, a.s.
Praha, Česko

EDITURA UNIVERSITARĂ
Bukurešť, Rumunsko

Eger Ludvík
Plzeň, Česko

Ejemová Jana
Počaply, Česko

ETNOLOGICKÝ ÚSTAV AV ČR, v. v. i.
Praha, Česko

EUROPEAN NETWORK REMEMBRANCE
AND SOLIDARITY
Varšava, Polsko

F
FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD UK
Praha, Česko

Fesenko Mykhaylo
Praha, Česko

Fidrmučová Anna
Praha, Česko

FILHARMONIE HRADEC KRÁLOVÉ, o. p. s.
Hradec Králové, Česko

Filipčuk Zenovija
Lvov, Ukrajina

Filipovič Klára
Praha, Česko

FILOZOFICKÁ FAKULTA UNIVERZITY KARLOVY
Praha, Česko

Fišarová Viola
Praha, Česko

Forschungsstelle Osteuropa Bremen
Brémy, Německo

FREUNDES-UND FÖRDERKREIS DES HÄNDEL-HAUSES
ZU HALLE
Halle, Německo

G
GALÉN, spol. s r.o.
Praha, Česko

Gengela Oldřich
Praha, Česko

GOETHE-INSTITUT TSCHECHIEN
Praha, Česko

Goldsmith Paul F.
San Francisco, USA

Goněk Vladimír
Bratislava, Slovensko

GOVERNMENT PR AND MEDIA OFFICE
Lublaň, Slovinsko

GUERRILLA RECORDS
Louny, Česko

H
Hamann Olaf
Berlín, Německo

Hejzlar Pavel
Praha, Česko

HERDER-INSTITUT
Marburg, Německo

Herman Pavel
Vyškov, Česko

HISTORICKÝ ÚSTAV AV ČR, v. v. i.
Praha, Česko

Hlaváček Petr
Praha, Česko

Hornová Elena
Praha, Česko

Hrabáková Marta
Praha, Česko

Hrušková Monika
Praha, Česko

HUDBA HRADNÍ STRÁŽE A POLICIE ČR
Praha, Česko

CH
Chlebina Anna
Praha, Česko

CHORUS OSTRAVA
Ostrava, Česko

Chromov Anatolij
Kyjev, Ukrajina

Chýlová Helena
Plzeň, Česko

I

INSTITUT DE HAUTES ÉTUDES INTERNATIONALES
ET DU DÉVELOPPEMENT
Ženeva, Švýcarsko

INSTITUT ZA HISTORIJU, UNIVERZITET U SARAJEVU
Sarajevo, Bosna a Hercegovina

INSTITUT ZA NOVIJU ISTORIJU SRBIJE
Bělehrad, Srbsko

INSTITUT ZA SAVREMENU ISTORIJU
Bělehrad, Srbsko

INSTYTUT KASZUBSKI
Gdaňsk, Polsko

INSTYTUT PAMIĘCI NARODOWEJ
Varšava, Polsko

INTERNATIONAL LABOUR OFFICE
Ženeva, Švýcarsko

INTERNATIONAAL INSTITUUT VOOR SOCIALE
GESCHIEDENIS
Amsterdam, Nizozemsko

IRS-HERITAGE
Baku, Ázerbájdžán

Ivanič Peter
Nitra, Slovensko

J
JABOK – VYŠŠÍ ODBORNÁ ŠKOLA SOCIÁLNĚ
PEDAGOGICKÁ A TEOLOGICKÁ
Praha, Česko

Jackanin Ivan
Prešov, Slovensko

Jankowiak Mirosław
Praha, Česko

Janků Linda
Brno, Česko

Javornická Eva
Praha, Česko

JEDNOTA – NOVINOVĚ VYDAVATELSKÁ INSTITUCE
Daruvar, Chorvatsko

Jelínková Miluše
Praha, Česko

K
Kaczmarek Romuald
Vratislav, Polsko

Kadlec Josef „José“
Praha, Česko

Kafol Martina
Terst, Itálie

Kaleta Petr
Praha, Česko

KAMENŮ
Codogno, Itálie

Kamenistá Štěpánka
Tuklaty, Česko

Kapsa Václav
Praha, Česko

Karlsson Blanka
Norrköping, Švédsko

KATEDRA BIAŁORUTENISTYKI UNIWERSYTETU
WARSZAWSKIEGO
Varšava, Polsko

KATOLICKÁ UNIVERZITA, FILOZOFICKÁ FAKULTA,
KATEDRA HISTORIE
Ružomberok, Slovensko

Kindlerová Rita
Dobříš, Česko

Kinter Vojtěch
Děčín, Česko

Kiriko Boris
Petrohrad, Rusko

Klement Milan
Olomouc, Česko

KNIHKUPECTVÍ ACADEMIA
Praha, Česko

KNIOVNA AKADEMIE VĚD ČR, v. v. i.
Praha, Česko

KNIOVNA ANGLISTIKY A ROMANISTIKY FILOZOFICKÉ
FAKULTY UK
Praha, Česko

KNIOVNA CELETNÁ FILOZOFICKÉ FAKULTY UK
Praha, Česko

KNIOVNA ČESKÉ KOMISE PRO UNESCO, MINISTER-
STVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ ČR
Praha, Česko

KNIOVNA FILOZOFICKÉHO ÚSTAVU AV ČR, v. v. i.
Praha, Česko

KNIHOVNA HISTORICKÉHO KABINETU FILOZOFICKÉ
FAKULTY UK
Praha, Česko

KNIHOVNA HUNGARISTIKY FILOZOFICKÉ FAKULTY UK
Praha, Česko

KNIHOVNA JANA PALACHA FILOZOFICKÉ FAKULTY UK
Praha, Česko

knihovna Katolické teologické fakulty UK
Praha, Česko

KNIHOVNA MUZEA MĚSTA ÚSTÍ NAD LABEM
Ústí nad Labem, Česko

KNIHOVNA NÁPRSTKOVA MUZEA ASIJSKÝCH,
AFRICKÝCH A AMERICKÝCH KULTUR
Praha, Česko

KNIHOVNA SEMINÁŘE INDOLOGIE FILOZOFICKÉ
FAKULTY UK
Praha, Česko

KNIHOVNA SLOVANSKÉHO SEMINÁŘE FILOZOFICKÉ
FAKULTY UK
Praha, Česko

KNIHOVNA SOCIOLOGICKÉHO ÚSTAVU AV ČR, v. v. i.
Praha, Česko

KNIHOVNA SPOLEČENSKÝCH VĚD TGM
Praha, Česko

KNIHOVNA ÚSTAVU BLÍZKÉHO VÝCHODU A AFRIKY
FILOZOFICKÉ FAKULTY UK
Praha, Česko

KNIHOVNA ÚSTAVU DĚJIN UMĚNÍ AV ČR, v. v. i.
Praha, Česko

KNIHOVNA ÚSTAVU DĚJIN UMĚNÍ FILOZOFICKÉ
FAKULTY UK
Praha, Česko

KNIHOVNA ÚSTAVU FILOSOFIE A RELIGIONISTIKY
FILOZOFICKÉ FAKULTY UK
Praha, Česko

KNIHOVNA ÚSTAVU GERMÁNSKÝCH STUDÍÍ
FILOZOFICKÉ FAKULTY UK
Praha, Česko

KNIHOVNA ÚSTAVU PRO ARCHEOLOGII
FILOZOFICKÉ FAKULTY UK
Praha, Česko

KNIHOVNA ÚSTAVU ŘECKÝCH A LATINSKÝCH STUDÍÍ
FILOZOFICKÉ FAKULTY UK
Praha, Česko

KNIHOVNA VYSOKÉ ŠKOLY UMĚLECKOPRŮMYSLOVÉ
V PRAZE
Praha, Česko

KNIHOVNA ŽIDOVSKÉ OBCE V PRAZE
Praha, Česko

Kolenovská Daniela
Praha, Česko

Komendová Jitka
Olomouc, Česko

KONGRES POLÁKŮ V ČESKÉ REPUBLICE
Český Těšín, Česko

Kopřivová Anastazie
Praha, Česko

Kosan Jiří
Praha, Česko

Koval' Peter
Prešov, Slovensko

Králik Roman
Nitra, Slovensko

Kratochvílová Martina
Praha, Česko

Krines Jan
Praha, Česko

Křišťuf Petr
Plzeň, Česko

Kročá David
Brno, Česko

Krupa Kazimierz
Rzeszów, Polsko

Krupoviča Elína
Praha, Česko

Krutikov G. A.
Petrohrad, Rusko

Kučer Nadija
Ternopil, Ukrajina

Kučeruk Oleksandr
Kyjev, Ukrajina

L
Lazarov Risto
Skopje, Severní Makedonie

Lehárová Daniela
Praha, Česko

LEIBNIZ-INSTITUT FÜR AGRARENTWICKLUNG IN
TRANSFORMATIONSSÖKONOMIEN
Halle, Německo

LEOPOLD MUSEUM
Vídeň, Rakousko

LIETUVOS MOKSLŲ AKADEMIJOS VRUBLEVSKIŲ
BIBLIOTEKA
Vilnius, Litva

Ljuckanov Jordan
Sofie, Bulharsko

Lubicz-Miszewski Michał
Vratislav, Polsko

Lukashuk Alexander
Praha, Česko

M
Magid Sergej
Praha, Česko

Machněv Oleg
Plzeň, Česko

Mann Arne
Bratislava, Slovensko

Marková Bohuslava
Praha, Česko

Markovič Zvezdana
Praha, Česko

MASARYKOVA UNIVERZITA
Brno, Česko

Matković-Vlašić Ljiljana
Záhřeb, Chorvatsko

Mazanowska Izabela
Varšava, Polsko

MEMORIAL
Moskva, Rusko

MĚSTSKÁ KNIHOVNA JIHLAVA
Jihlava, Česko

MĚSTSKÁ KNIHOVNA KUTNÁ HORA
Kutná Hora, Česko

MEZINÁRODNÍ KOMISE PRO OCHRANU LABE
Magdeburk, Německo

Mieczkowski Romuald
Varšava, Polsko

Milojević Dragan
Praha, Česko

MINISTERSTVO KULTURY ČR
Praha, Česko

MORAVSKOSLEZSKÁ VĚDECKÁ KNIHOVNA V OSTRAVĚ
Ostrava, Česko

Mujanović Mihad
Praha, Česko

Murada Shinichi
Tokio, Japonsko

Mušinka Mikuláš
Prešov, Slovensko

MUZEUM HISTORII ŻYDÓW POLSKICH – POLIN
Varšava, Polsko

MUZEUM SZTUKI NOWOCZESNEJ W WARSZAWIE
Varšava, Polsko

MÚZEUM UKRAJINSKEJ KULTÚRY – SLOVENSKÉ
NÁRODNÉ MÚZEUM
Svidník, Slovensko

MUZIKOLOŠKI INŠTITUT ZNANSTVENORAZISKOVALNI
CENTER SAZU
Lublaň, Slovinsko

N
NADACE BOHUSLAVA MARTINŮ
Praha, Česko

NADACE „NADÁNÍ JOSEFA, MARIE A ZDEŇKY
HLÁVKOVÝCH“
Praha, Česko

NÁRODNÍ AGENTURA PRO EVROPSKÉ VZDĚLÁVACÍ
PROGRAMY
Praha, Česko

NATIONAL LIBRARY OF THE REPUBLIC OF
KAZAKHSTAN
Astana, Republika Kazachstán

NATIONAL LIBRARY OF TURKEY
Ankara, Turecko

NIPPON FOUNDATION
Tokio, Japonsko

Niubo Marc
Praha, Česko

Nouzová Miroslava
Praha, Česko

O
OBEC NĚMYSLOVICE
Bezno, Česko

ODBORNÁ KNIHOVNA JIŘÍHO HÁJKA
NA METROPOLITNÍ UNIVERZITĚ PRAHA
Praha, Česko

ODBOR LIDSKÝCH PRÁV A OCHRANY MENŠIN ÚŘADU
VLÁDY ČR
Praha, Česko

ODBOR OSN MINISTERSTVA ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ ČR
Praha, Česko

OŚRODEK KARTA
Varšava, Polsko

ÖSTERREICHISCHE KIRSCHENMUSIKKOMMISSION
Vídeň, Rakousko

ÖSTERREICHISCHE NATIONALBIBLIOTHEK
Vídeň, Rakousko

OSTRAVSKÁ UNIVERZITA V OSTRAVĚ
Ostrava, Česko

Ostřanská Dagmar
Sofie, Bulharsko

P

Pałys Piotr
Opole, Polsko

PAMÁTNÍK NÁRODNÍHO PÍSEMNICTVÍ
Praha, Česko

PAMIATKOVÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY
Bratislava, Slovensko

Pasáčková Eva
Plzeň, Česko

PEDAGOGICKÁ FAKULTA OSTRAVSKÉ UNIVERZITY
Ostrava, Česko

Pelenska Oksana
Praha, Česko

Pelikán Jan
Praha, Česko

Peresuňko Tina
Kyjev, Ukrajina

Petrášková Zuzana
Praha, Česko

Petrova Elka
Plovdiv, Bulharsko

Pišna Jan
Kamenice, Nová Hospoda, Česko

Polednová Zuzana
Praha, Česko

Poljakov Fedor B.
Vídeň, Rakousko

Polka Pavel
Praha, Česko

POLSKÝ INSTITUT
Praha, Česko

Pospíšil Ivo
Brno, Česko

PREŠOVSKÁ UNIVERZITA V PREŠOVE
Prešov, Slovensko

PUŠKINSKOJE OBŠČESTVO
Tallinn, Estonsko

R

Radenski Atanas
Orange, USA

Ragasová Irena
Praha, Česko

Rais Karel
Prachovice, Česko

Rebryk Ivan
Užhorod, Ukrajina

REGIONÁLNA ROZVOJOVÁ AGENTÚRA SKALICA
Skalica, Slovensko

Roh Viktor
Kyjev, Ukrajina

ROMANIAN INSTITUTE FOR HUMAN RIGHTS
Bukurešť, Rumunsko

Roman Michal
Prešov, Slovensko

ROSSIJSKAJA NACIONAL'NAJA BIBLIOTEKA
Petrohrad, Rusko

RUSKÉ ŠTŘEDISKO VĚDY A KULTURY V PRAZE
Praha, Česko

Rychlík Jan
Praha, Česko

Rychnová Lucie
Praha, Česko

Ř

Řeháková Michaela
Praha, Česko

Řezníček Ladislav
Praha, Česko

S

SÄCHSISCHE AKADEMIE DER WISSENSCHAFTEN
ZU LEIPZIG
Lipsko, Česko

SCRIPTORIUM, SPOLEK PRO NEKOMERČNÍ VYDÁVÁNÍ
ODBORNÉ LITERATURY
Dolní Břežany, Česko

Sedláčková Kristína
Litoměřice, Česko

Semanova-Fomina Marija
Petrohrad, Rusko

Sevruk Alexej Praha, Česko	STATE ADMINISTRATION OF PRESS, PUBLICATION, RADIO, FILM AND TELEVISION Peking, Čína
Shevchenko Scientific Society New York, USA	STÁTNÍ OKRESNÍ ARCHIV ČESKÁ LÍPA Česká Lípa, Česko
Schelle Karel Brno, Česko	STÁTNÍ OKRESNÍ ARCHIV CHRUDIM Chrudim, Česko
Schreiner Peter Curych, Švýcarsko	STÁTNÍ OKRESNÍ ARCHIV KARVINÁ Karviná-Fryštát, Česko
Simeonova Mariela Plovdiv, Bulharsko	SUDETENDEUTSCHES INSTITUT Mnichov, Německo
Simon Hermann Berlín, Německo	Suchá Jaroslava Olomouc, Česko
SINGENDE KIRCHE. ZEITSCHRIFT FÜR KATHOLISCHE KIRCHENMUSIK Salcburk, Rakousko	Suchobokova Olga Kyjev, Ukrajina
Sivák Jakub Praha, Česko	Suvaković Uroš Bělehrad, Srbsko
Skála Milan Praha, Česko	SVAZ ČESKÝCH KNIHKUPCŮ A NAKLADATELŮ Praha, ČR
SLAVIC-EURASIAN RESEARCH CENTER OF HOKKAIDO UNIVERSITY Sapporo, Japonsko	Syrochman Mychajlo Užhorod, Ukrajina
SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ Opava, Česko	Š Škaruba Valeryj Minsk, Bělorusko
SLOVANSKÝ ÚSTAV AV ČR, v. v. i. Praha, Česko	ŠKOLSKÝ SPOLEK KOMENSKÝ Videň, Rakousko
SLOVENSKÝ PAMIATKOVÝ ÚSTAV Bratislava, Slovensko	Šrubaš Michal Dobřichovice, Česko
Słowik Olga Praha, Česko	Šustrová Petruška Praha, Česko
Smíšek Richard Praha, Česko	Švorc Peter Prešov, Slovensko
SOCIOLOGICKÝ ÚSTAV AV ČR, v. v. i. Praha, Česko	T Taylor Paul Michael Washington, D. C., USA
Sovilj Milan Praha, Česko	TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI Liberec, Česko
SPOLEČNOST BRATŘÍ ČAPKŮ Praha, Česko	Temenugova Toni Praha, Česko
SPOLOČNOSŤ PRO HISTORIA Bratislava, Slovensko	Tomova Katerina Plovdiv, Bulharsko
SPRÁVA PRAŽSKÉHO HRADU Praha, Česko	TOUŽIMSKÝ & MORAVEC Praha, Česko
Staatsbibliothek zu Berlin PK Berlín, Německo	

TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ CZECHOWIC-DZIEDZIC
Czechowice-Dziedzice, Polsko

TREŤJAKOVSKAJA GALEREJA
Moskva, Rusko

Tribunskij Pavel
Moskva, Rusko

TRNAVSKÁ UNIVERZITA V TRNAVE
Trnava, Slovensko

Trovesi Andrea
Bergamo, Itálie

U

UNIVERSITATEA „ALEXANDRU IOAN CUZA“
Jasy, Rumunsko

UNIVERSITATEA „1 DECEMBRIE 1918“ DIN ALBA IULIA
Alba Iulia, Rumunsko

UNIVERZITA HRADEC KRÁLOVÉ
Hradec Králové, Česko

UNIVERZITA KARLOVA
Praha, Česko

UNIVERZITA MATEJA BELA V BANSKEJ BYSTRICI
Banská Bystrica, Slovensko

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
Olomouc, Česko

UNIVERZITA PARDUBICE
Pardubice, Česko

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ
Zlín, Česko

UNIVERZITNÁ KNIŽNICA V BRATISLAVE
Bratislava, Slovensko

UNIVERZITNÁ KNIŽNICA V BRATISLAVE – PROJEKT
SLOVENSKÁ KNIHOVNA
Bratislava, Slovensko

UNIWERSYTET PRZYRODNICZO-HUMANISTYCZNY
W SIEDLCACH
Siedlce, Polsko

UNIWERSYTET ZIELONOGÓRSKI
Zielona Góra, Polsko

ÚŘAD VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY, ODDĚLENÍ KANCELÁŘE
RADY VLÁDY PRO ZÁLEŽITOSTI ROMSKÉ MENŠINY
A SEKRETARIÁTU RADY VLÁDY PRO NÁRODNOSTNÍ
MENŠINY A ODBOR LIDSKÝCH PRÁV A OCHRANY
MENŠIN
Praha, Česko

ÚSTAV DĚJIN UNIVERZITY KARLOVY A ARCHIV
UNIVERZITY KARLOVY
Praha, Česko

ÚSTAV HUDOBNEJ VEDY SLOVENSKEJ AKADÉMIE VIED
Bratislava, Slovensko

ÚSTAV PAMÄTI NÁRODA
Bratislava, Slovensko

ÚSTAV PRO STUDIUM TOTALITNÍCH REŽIMŮ
Praha, Česko

ÚSTAV ZEMĚDĚLSKÉ EKONOMIKY A INFORMACÍ
Praha, Česko

ÚSTŘEDNÍ ARCHIV ČESKOSLOVENSKE CÍRKVE
EVANGELICKÉ
Praha, Česko

V

Valášková Naďa
Praha, Česko

VELVYSLANECTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY V DILLÍ
Dillí, Indie

VELVYSLANECTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY
V LUCEMBURSKU
Lucemburk, Lucembursko

VELVYSLANECTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY V MANILE
Manila, Filipíny

VELVYSLANECTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY V SOULU
Soul, Jižní Korea

VELVYSLANECTVÍ KANADY V České republice
Praha, Česko

VELVYSLANECTVÍ KOREJSKÉ REPUBLIKY V PRAZE
Praha, Česko

VELVYSLANECTVÍ TURECKÉ REPUBLIKY V PRAZE
Praha, Česko

Višnev Zmicer
Minsk, Bělorusko

Vlašić Zrinka
Záhřeb, Chorvatsko

VOJENSKÝ HISTORICKÝ ÚSTAV
Bratislava, Slovensko

Vondráček Prokop
Praha, Česko

Vozčikov Vjačeslav
Bijsk, Rusko

VYDAVATELSTVÍ FILOZOFICKÉ FAKULTY UNIVERZITY
PALACKÉHO V OLOMOUCI
Olomouc, Česko

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA
OSTRAVA
Ostrava, Česko

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ
Brno, Česko

W
WIENBIBLIOTHEK IM RATHAUS
Vídeň, Rakousko

WOJEWÓDZKI OSRODEK INFORMACJI TURYSTYCZNEJ
Jelenia Góra, Polsko

WYDAWNICTWO KSIĘGARNIA AKADEMICKA
Krakov, Polsko

WYDAWNICTWO LITERACKIE
Krakov, Polsko

WYDAWNICTWO W PODWÓRKU
Gdaňsk, Polsko

Z
Zahirović Hasan
Praha, Česko

ZAKARPATS'KA AKADEMIJA MYSTECTV
Užhorod, Ukrajina

Zámečnicková Šárka
Praha, Česko

ZASTOUPENÍ EVROPSKÉ KOMISE V ČR
Praha, Česko

ZASTOUPENÍ FRANCOUZSKÉHO SPOLEČENSTVÍ
A VALONSKÉHO REGIONU BELGIE
Praha, Česko

Zavorotna Nadia
Praha, Česko

ZEMSKÝ ARCHIV V OPAVĚ
Opava, Česko

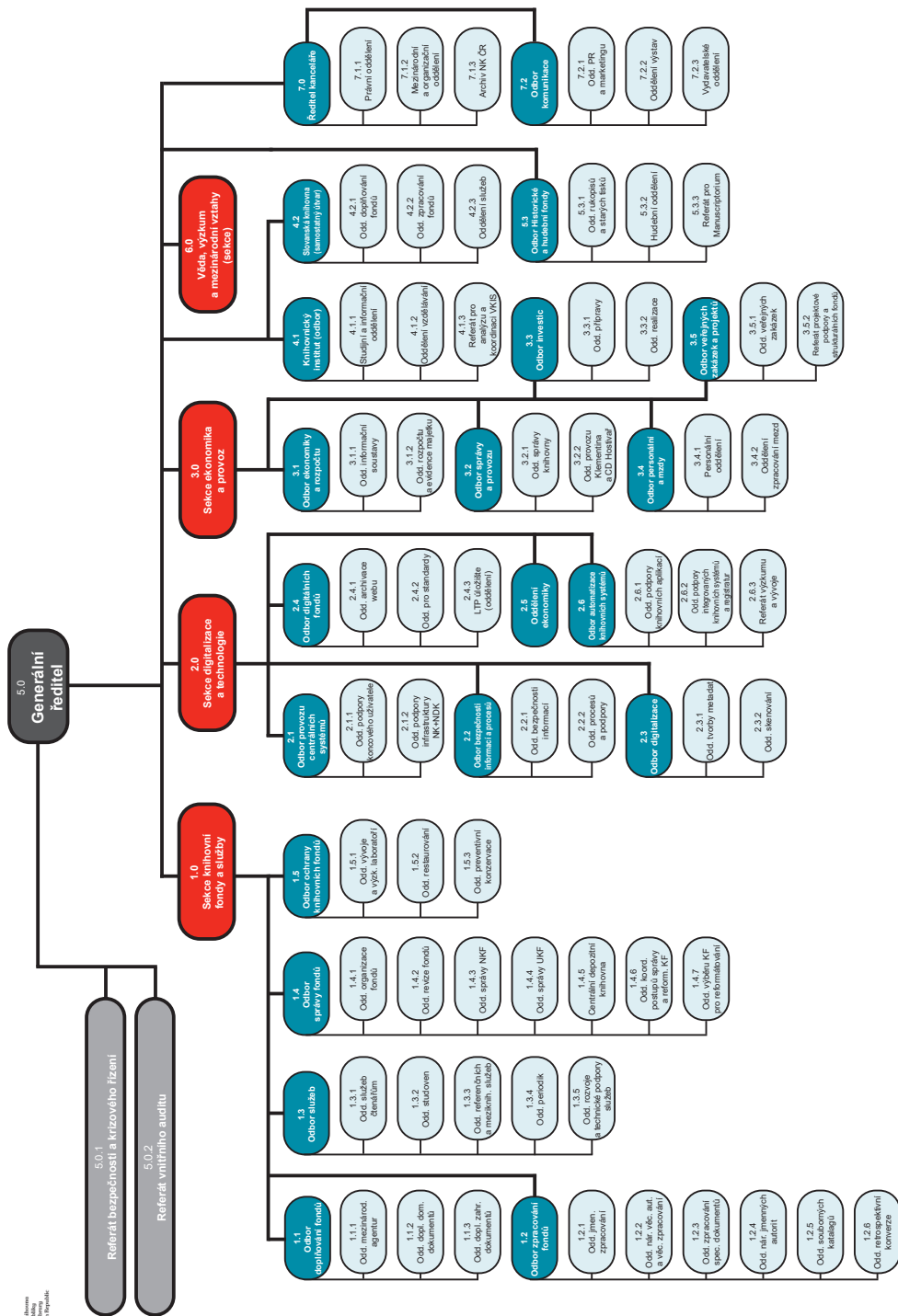
Zilyns'kyj Bohdan
Praha, Česko

Zubko Peter
Bratislava, Slovensko

Finanční dary

Štědrá Jarmila
Česko

Organizační struktura k 31. 12. 2020

Zkratky

ADR	Adresář knihoven a informačních institucí ČR
AMG	Asociace muzeí a galerií
ANK	Archiv Národní knihovny
ARMA	Art of Reading in the Middle Ages – projekt
AV ČR	Akademie věd České republiky, v. v. i.
AVU	Akademie výtvarných umění
BCBT	Bibliografie cizojazyčných a bohemikálních tisků
CDH	Centrální depozitář Hostivař
CERL	Consortium of european research libraries
ČNB	Česká národní bibliografie
ČTK	Česká tisková kancelář
DRKVO	Dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace
EDS	EBSCO Discovery Service
EIZ	Elektronické informační zdroje
EOD	eBooks on Demand
FF MU	Filozofická fakulta Masarykovy univerzity v Brně
FF UK	Filozofická fakulta Univerzity Karlovy
HHF	Historické a hudební fondy (odbor)
HO	Hudební oddělení
HPB	Heritage of the Printed Book
IAML	International Association of Music Libraries, Archives and Documentation Centres
ICT	Information and Communication Technologies
INTERPI	Interoperabilita v paměťových institucích
IPK	Informace pro knihovny
ISBN	International Standard Book Number
k. j.	knihovní jednotka
KAV	Knihovna Akademie věd ČR, v. v. i.
KI	Knihovnický institut
KIV	Knihovnictví a informační věda
KKL	Knihovna knihovnické literatury
KPS	Knihopis českých a slovenských tisků
ManDoŠ	Manuscriptorium do škol
MK ČR	Ministerstvo kultury České republiky
MK SR	Ministerstvo kultury Slovenské republiky
MZK	Moravská zemská knihovna v Brně
MLP	Městská knihovna v Praze
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR
MVS	Meziknihovní výpůjční služba
NAKI	Národní kulturní identita
NDK	Národní digitální knihovna
NK ČR	Národní knihovna České republiky
NKF	Národní konzervační fond
NNV	Nároky z nespotřebovaných výdajů
NPÚ	Národní památkový ústav
NSK	Národní soustava kvalifikací
OCR	Optical Character Recognition
ODF	Odbor digitálních fondů
ODZF	Odbor doplňování a zpracování fondů
OOKF	Odbor ochrany knihovních fondů
OON	Ostatní osobní náklady
ORST	Oddělení rukopisů a starých tisků

OS	Odbor služeb
OSF	Odbor správy fondů
PPP	Public Private Partnership
PSK	Ptejte se knihovny
RISM	Répertoire International des Sources Musicales
RIV	Rejstřík informací o výsledcích
SDRUK	Sdružení knihoven ČR
SK ČR	Souborný katalog ČR
SK	Slovanská knihovna
SKIP	Svaz knihovníků a informačních pracovníků
SLK	online katalog Slovenské knihovny
SMVS	Správa majetku ve vlastnictví státu
SOA	Státní oblastní archiv
SKF	Studijní knihovní fond (půjčovni)
STT	databáze Prvotisky, staré tisky a mapy
TDKIV	Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy
ÚDU AV ČR	Ústav dějin a umění Akademie věd, v. v. i.
ÚCHP AV ČR	Ústav chemických procesů AV ČR, v. v. i.
UKB	Univerzitní knihovna v Bratislavě
UKF	Univerzální knihovní fond
VaV	Výzkum a vývoj
VISK	Veřejné informační služby knihoven
VKOL	Vědecká knihovna v Olomouci
VŠCHT	Vysoká škola chemicko-technologická v Praze

Důležité údaje a kontakty

Národní knihovna ČR, Klementinum

Klementinum 190, 110 00 Praha 1
221 663 111 (ústředna)
221 663 331 (informace)
posta@nkp.cz (elektronická podatelna)
ID datové schránky: 5qt8sy8
<http://www.nkp.cz>
<http://klementinum.cz>
<http://www.facebook.com/narodni.knihovna>
221 663 262, 221 663 187 (kancelář a sekretariát generálního ředitele)
sekret.ur@nkp.cz
221 663 275 (ředitelka Odboru komunikace)
public.ur@nkp.cz
221 663 293 (ředitelka Odboru služeb)
jana.hunova@nkp.cz
221 663 468 (Mezinárodní oddělení)
oms.ur@nkp.cz

Knihovnický institut

221 663 338 (ředitel)
vit.richter@nkp.cz
221 663 348 (studovna)
kkl@nkp.cz
221 663 340 (oddělení vzdělávání)
Roman.Giebisch@nkp.cz

Slovanská knihovna

221 663 354 (ředitel)
221 663 356 (půjčovna)
sluzby.sk@nkp.cz
<http://www.nkp.cz/slk>

Referenční centrum

Oddělení referenčních a meziknihovnických služeb
221 663 239 (rešeršní a bibliografické služby)
reference@nkp.cz
221 663 202 (meziknihovnické výpůjční služby)
mvs@nkp.cz

Hala služeb

221 663 244 (informace o výpůjčkách)
221 663 248 (informace o fondech a službách)
221 663 131 (reprografické zakázky)
hala.os@nkp.cz; pujcovna.os@nkp.cz

Národní knihovna ČR, Hostivař

Sodomkova 2/1146, 102 00 Praha 15
221 663 377 ústředna Hostivař
221 663 353 studovna Hostivař
221 663 521 (Odbor správy fondů)
221 663 575 (Odbor ochrany knihovnických fondů)
221 663 209 (Odbor doplňování fondů)
221 663 306 (Oddělení mezinárodních agentur)

Darovací konto Národní knihovny ČR

123-85535011/0710
Česká národní banka, Praha 1

Zřizovatel Národní knihovny České republiky

Partneři Národní knihovny České republiky

Národní knihovna České republiky Výroční zpráva 2020

Odpovědná redaktorka: Irena Maňáková

Redakční zpracování: redakce Vydavatelského oddělení NK ČR

Návrh obálky, grafická úprava a sazba: Alena Vocelková

Fotografie: Tomáš Blecha, Kateřina Hekrdlová, Eva Hodíková, Alena Jankovcová, Milena Kárná, Petr Kukul, Ondřej Lehovec, Ludmila Mašková, Zuzana Petrášková, D. Popelková, archiv NK ČR

Obálka: <https://www.shutterstock.com>

Použité vectory: Designed by rawpixel.com / Freepik.com

Vydala Národní knihovna České republiky

Praha 2021

ISBN 978-80-7050-740-7

ISSN 1804-8625 (online)

